

Analyser av levekår og demografi for levlekårsutsatte byområder

Fase 2 av analyseoppdrag for By- og levekårsutvalget, 2020.

Utrykt vedlegg til NOU 2020:16 Levekår i byer - Gode lokalsamfunn for alle

<https://nettsteder.regjeringen.no/byoglevekarsutvalget/>

Kristin Aarland (NOVA) og Ingar Brattbakk (AFI), utvalgsmedlemmer og forskere ved OsloMet - Storbyuniversitetet

kristin.aarland@oslomet.no

ingar.brattbakk@oslomet.no



Innhold

Analysen av levekår og demografi for levekårsutsatte byområder	1
Introduksjon	4
1. Minoritetsbefolkningen i byområder med levekårsutfordringer	6
Oslo i en særstilling	6
Høye og økende minoritetsandeler i Oslo	7
Minoritetsandeler i byområder i utvalgte store kommuner	10
2. Kort botid i Norge	13
Kort botid på landsbasis og i de utvalgte kommunene	13
Kort botid i byene: stor variasjon mellom områder og over tid	14
3. Barn og barnefamilier	17
Andel barn og unge i byområder med levekårsutfordringer	17
Delbydeler i Oslo	17
Andel barn i delområder i andre kommuner	23
Andel barn med minoritets- og majoritetsbakgrunn	26
Barn med enslige foreldre	31
Barn med enslige foreldre i Oslos bydeler	31
Barn med enslige foreldre i delområder i 11 utvalgte kommuner	32
4. Flytting og bofasthet	37
Sysselsettingsandel blant inn og utflyttere	38
Inntekt hos inn- og utflyttere	43
Flyttere etter innvandrerbakgrunn	45
Bofaste – botid minst 5 år i samme område	49
5. Valgdeltakelse ved lokalvalg	53
Valgdeltakelse på områdenivå: svært stor variasjon	55
Utviklingen over tid: økt valgoppslutning også i utsatte områder fra 2015 til 2019	56
Stor variasjon mellom delbydeler i Oslo	56
6. Inntekt og arbeid	60
Andel 20-29 år utenfor arbeid og utdanning	60
Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning	69
Andel 30-59 år sysselsatt og avtalt arbeidstid (kort og lang deltid og heltid)	78
Andel ungdomsledige (15-29 år). Etter kjønn og innvandrerstatus.	87
Lavinntekt: Andel personer i husstander med lavinntekt per forbruksenhet (EU60). Andel barn i husstander med lavinntekt etter innvandrerbakgrunn.	93
Andel barn som bor i lavinntektshusstander etter innvandrerbakgrunn.	95
Andel husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer	102

7. Utdanning	106
Grunnskolepoeng	106
Andel personer 21-29 år som ikke har fullført yrkes- eller studiekompetanse i løpet av fem år (av dem som har startet). Etter kjønn.	110
Andel personer 30-59 år etter høyeste oppnådde utdanningsnivå. Etter kjønn.	116
8. Bolig	127
Disposisjonsform (leie/eie)	128
Andel barnefamilier som leier bolig	131
Trangboddhet blant barnefamilier	135
Andel med høy gjeldsbelastning	139
Gjennomsnittlig kvadratmeterpris og prisvekst på solgte boliger	139
Sammenheng mellom boligpriser, høy gjeldsbelastning og eierandel	140
Boligtype	145
9. Andre sosioøkonomiske- og helsevariabler	148
Andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet	148
Andel personer som mottar over 10 000 kr i sosialhjelp.	153
Dødelighet	158
10. Nærmiljø	161
Andel personer som er utsatt for trafikkstøy (minst 55 Lden)	162
Andel personer som bor i rød (Lden>65dB) eller gul sone (Lden>55dB) langs fylkes- eller riksvei	163
Andel beboere som har trygg tilgang til rekreasjonsområder	163
11. Overlapp av levekårsindikatorer (krystabeller)	167
Andel bofaste personer som har minst 50 prosent av inntekten fra overføringer	180
12. Oppsummering og konklusjoner	182
Oppsummering av oppdragets første analyserunde (fase 1)	182
Oppsummering av oppdragets andre analyserunde (fase 2)	184
Samvariasjon, overlapp og utvikling over tid	184
Analyseområdene sammenlignet med kommunene og landet som helhet	188
Utvikling over tid	195
Vedlegg	196
Vedlegg 1: Oversikt over analyseområder	197
Vedlegg 2: Oppsummering av skår på 16 levekårsvariabler og 6 andre relevante indikatorer for 88 analyseområder	201

Introduksjon

Dette notatet presenterer funn og analyser av demografi og levekår i såkalte levekårsutsatte byområder i 11 utvalgte kommuner i Norge i perioden 2008/2009 til 2018/2019. Arbeidet bygger videre på analysene som ble gjort i prosjektets første fase hvor byområder i 26 kommuner ble analysert langs følgende fem indikatorer: lavinntekt, utenfor arbeid & utdanning, lav utdanning 30-59 år og frafall fra videregående skole samt innvandrerbakgrunn (Aarland 2020)¹. Den første fasen av prosjektet hadde som mål å kartlegge levekårssituasjonen i byområder bredt med tanke på å finne fram til de områdene som har størst utfordringer. Dette notatet har tatt for seg 99 byområder (delområder og delbydeler) i 11 kommuner. De 11 kommunene er foruten Oslo, de tre «nest-største» byene i landet; Bergen, Trondheim og Stavanger, samt de mellomstore byene Fredrikstad, Drammen, Kristiansand og Sandnes, og tre av Oslos østlige nabokommuner; Ullensaker, Skedsmo og Lørenskog.

Totalt er 51 delbydeler i Oslo inkludert, mens de øvrige kommunene har betydelig lavere antall områder: Bergen (9), Fredrikstad (8), Drammen (8), Kristiansand (6), Trondheim (5), Sandnes (4), Skedsmo (3), Stavanger (2), Ullensaker (2) og Lørenskog (1) (se vedlegg 1). Den gjennomsnittlige folkemengden i områdene er på om lag 6400 innbyggere.

I Oslo ble åtte av de østlige bydelene, med samtlige delbydeler, inkludert fordi det store flertallet av dem skårer svakt på en rekke ulike levekårsindikatorer. Det var dessuten et poeng å analysere hele dette området samlet fordi det er av betydning om et område med levekårsutfordringer ligger mer isolert og spredt i ulike deler av byen, eller om det i realiteten er snakk om store sammenhengende områder der også de fleste naboområdene til det aktuelle nabolaget har levekårsutfordringer. Oslo er altså den eneste av byene som har store sammenhengende områder hvor «utsatte områder» ligger tett i tett i de tre klyngene; Groruddalen, Søndre Nordstrand og Indre øst. Vi finner noen lignende tendenser (men i betydelig mindre skala) i Fredrikstad og Drammen. I de øvrige byene er det stort sett et lappeteppemønster der høy- og lavstatusområder ligger mer spredt. I notatets sluttkapittel har vi gjort en egen sammenlignende analyse av totalt 88 områder der de 51 områdene i Oslo er redusert til 40 basert på omfanget av levekårsutfordringer. Formålet her er å konsentrere seg om de mest «utsatte» områdene.

De utvalgte 99 områdene omfatter om lag 630 000 av landets innbyggere, hvorav om lag 340 000 bor i Oslo (tabell 1). Oslo står altså for litt over halvparten av befolkningen som analyseres. Dette er verdt å ha i mente når vi sammenligner områder. Videre står analyseområdene i de tre storbyene Bergen, Trondheim og Stavanger for 16 prosent, mens de mellomstore byene Kristiansand, Sandnes, Drammen og Fredrikstad står for 25 prosent. Kun fem prosent hører hjemme i de tre omegnskommunene øst for Oslo.

¹ Aarland, K. (2020) Levekårsanalyse Fase 1 – En oppdatert analyse av delområders levekår i 26 kommuner. Utrykt vedlegg til NOU 2020:16.

Tabell 1. Folketall og andel med innvandrerbakgrunn² i de utvalgte områdene etter kommune.

Geografi - utvalgte områder	Antall innbyggere	Andel, %	Andel med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS, %
Totalt: utvalgte områder	633 000	100	28
Oslo: 8 østlige bydeler	342 000	54	34
Mellomstore byer: Kristiansand, Sandnes, Drammen, Fredrikstad	155 000	25	21
Øvrige storbyer: Bergen, Trondheim, Stavanger	104 000	16	17
Omegnskommuner til Oslo: Lørenskog, Ullensaker, Skedsmo	16 000	5	29

Analysen baserer seg på om lag 30 indikatorer som dekker temaer som demografi (4), flytting (5), utdanning (4), inntekt og arbeid (6), bolig (6), valgdeltakelse, nærmiljø, dødelighet, sosialhjelp og barnevern. De fleste indikatorene er dessuten fordelt på kjønn, aldersgrupper, minoritet/majoritet og tre årstall: 2008/9, 2014/5, 2018/9. Dette gjør at det egentlige antallet indikatorer er over 80.

For å variere språket benytter vi både 'innvandrerbakgrunn' og 'minoritetsbakgrunn' som betegnelser. Merk at definisjonen av innvandrerbakgrunn og minoritetsbakgrunn etter landbakgrunn her i introduksjonen og i kapittel 1 gjelder innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre *fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenfor EU/EØS*. For de øvrige kapitlene og alle indikatorer og levekårsvariabler som benyttes der dekker disse begrepene innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre *fra hele verden utenfor Norge*³.

Leseveiledning: Notatets mål har vært todelt; 1) å gi detaljert kunnskap om enkeltindikatorer og enkeltområder som skal brukes i NOU 2020:16 og 2) å gi overordnede analyser av de levekårsutsatte byområdene; Hvordan kan de beskrives? Hvordan har de utviklet seg i den siste tiårsperioden? Hvor problematisk er situasjonen? Hva er de positive og negative utviklingstrekkene? Detaljrikdommen som måtte til for å oppfylle det første formålet gjør at det tidvis kan være mye tall og tungt å lese, men vi har forsøkt å løfte blikket underveis og også se på de store linjene. I kapittel 11 og 12 finner man de oppsummerende analysene. Her har vi i tillegg til analyser av de nevnte 99 områdene, gjort oppsummerende analyser av 88 områder hvor Oslos 51 delbydeler er redusert til 40, mens antallet delbydeler/delområder i de øvrige kommunene er uforandret.

² Innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

<https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/91/varianter/847>

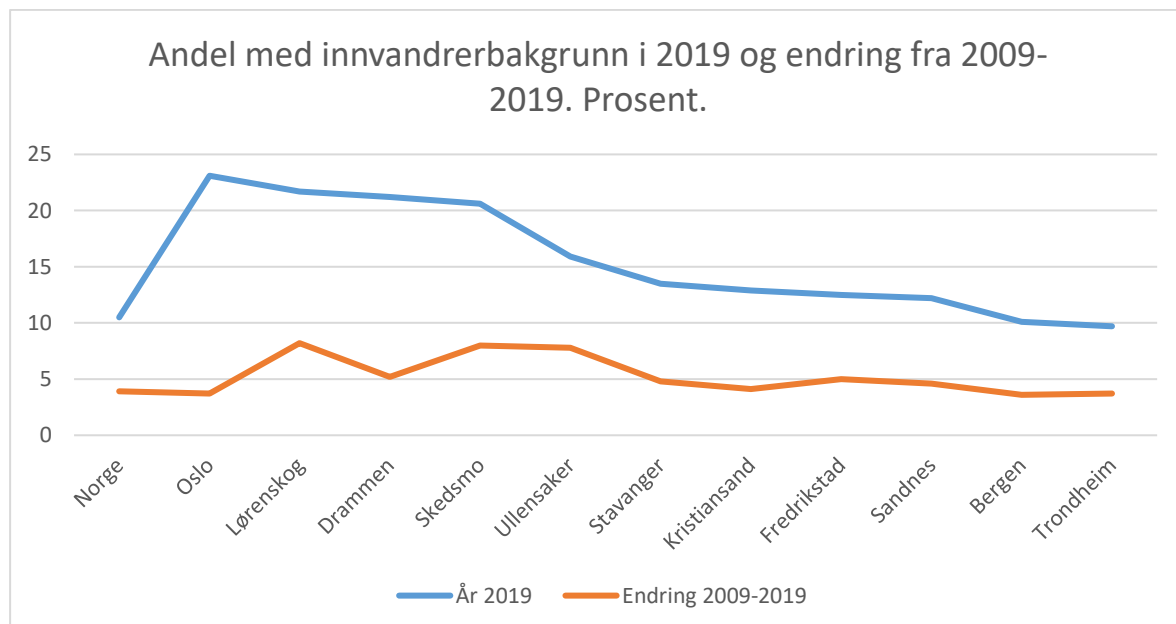
³ Personer med innvandrerbakgrunn er definert som personer som enten er født i utlandet eller er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre, tilsvarende kategorier B og C i SSB sin definisjon, se <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/82>. Øvrige er definert som resten av befolkningen.

1. Minoritetsbefolkningen i byområder med levekårsutfordringer

Oslo i en særstilling

Oslo er i en særstilling på flere måter når det gjelder trekk ved befolkningen. Dette gjelder ikke minst minoritetsbefolkningen som er betydelig høyere her enn i noen av de andre større byene hvor det kun er Drammen som er i nærheten når det gjelder andelen med innvandrerbakgrunn. Med 'innvandrerbakgrunn' og 'minoritetsbakgrunn' sikter vi i dette kapitlet (kapittel 1) til personer som enten selv har innvandret eller er norskfødte av innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS. Mens i resten av rapporten viser disse to begrepene til alle som selv har innvandret eller er norskfødte av innvandrerforeldre fra hele verden⁴. I 2019 hadde Oslo 23,1 prosent med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS, mens Drammen hadde 21,3 prosent (figur 1.1). Øvrige storbyer ligger mellom 9,7 og 13,5 prosent og er dermed nærmere landsgjennomsnittet på 10,5 prosent, enn de er Oslo og Drammen. Omegnskommunene Lørenskog og Skedsmo er på nivå med Oslo, mens Ullensaker ligger noe lavere. Et spesielt trekk ved disse er imidlertid den sterke veksten de har opplevd i perioden 2009-2019, en vekst som ligger om lag dobbelt så høyt som for de øvrige storbykommunene. Minoritetsandelen har med andre ord vokst særlig sterkt i deler av Osloregionen og aller raskest i Oslos nære omland og i mellomstore østlandsbyer som Drammen og Fredrikstad. Som vi kommer tilbake til er et annet særtrekk ved Oslo den sterke konsentrasjonen av minoriteter i visse nabolag i byen hvor både antall og andel minoriteter er klart høyest i landet.

Figur 1.1. Andel med innvandrerbakgrunn i 2019 og endring fra 2009-2019. Rangert etter andel i 2019. Prosent.



⁴ Samme definisjon som i forrige fotnote.

Høye og økende minoritetsandeler i Oslo

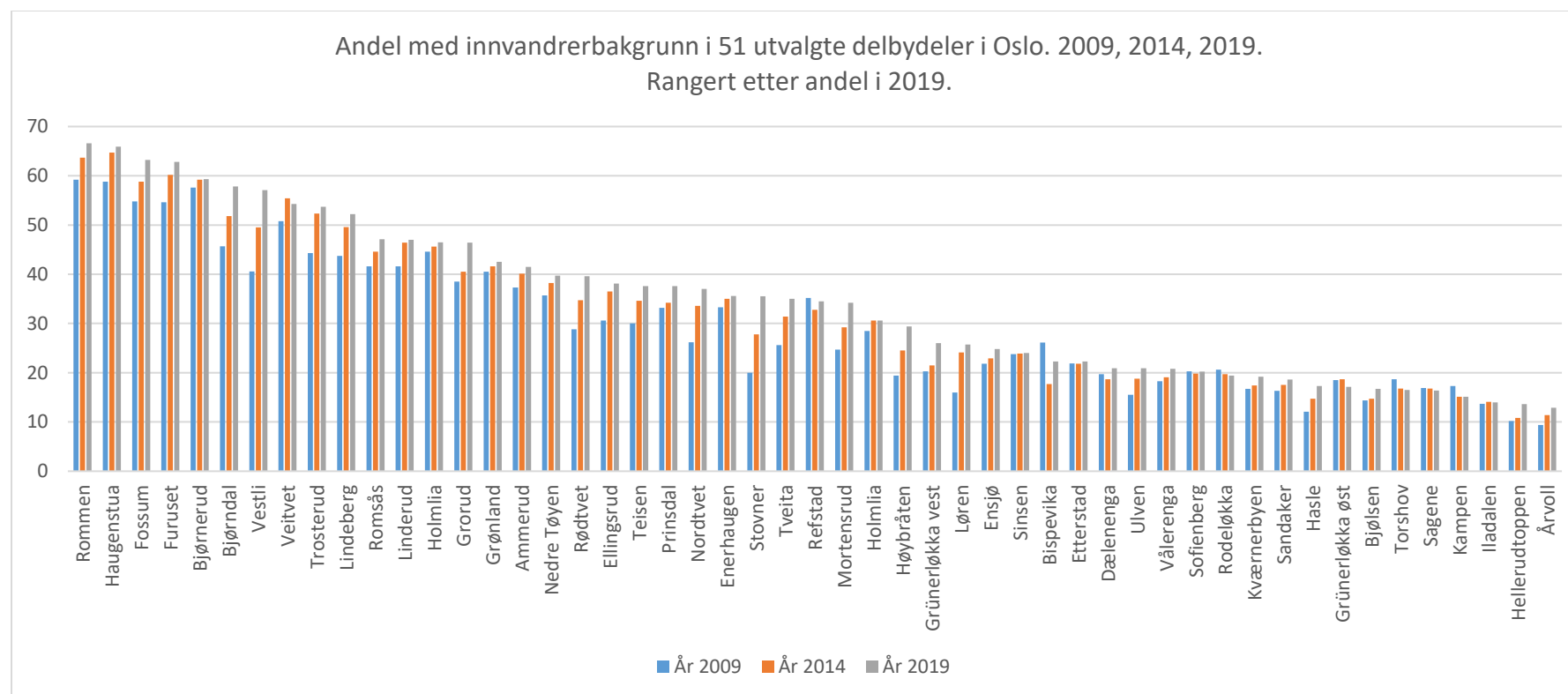
I 39 av de 51 utvalgte delbydelene i Oslo har over 20 prosent av befolkningen innvandrerbakgrunn (figur 1.2). Øvre deler av Groruddalen skiller seg ut med høyest andel med innvandrerbakgrunn (4 delbydeler med over 60 %). Deretter følger Vestli, som i likhet med de 4 førstnevnte ligger i Bydel Stovner, og Trosterud og Lindeberg som ligger i nabobydelen Alna, samt Bjørnerud og Bjørndal i Bydel Søndre Nordstrand (alle mellom 50 og 60 prosent). Deretter følger fire delbydeler i nordre deler av Groruddalen; Romsås, Linderud, Holmlia, Grorud og Ammerud, samt Grønland i Bydel Gamle Oslo i indre by øst. I delbydelene med lavest andel med innvandrerbakgrunn (mellom 10 og 20 prosent) ser vi at det er indre østlige byområder som dominerer (med unntak for Årvoll og Hellerudtoppen som ligger lenger ut fra sentrum).

Som figur 1.2 antyder er det vekst i minoritetsandelen som har preget utviklingen i 10-årsperioden 2009-2019. I gjennomsnitt har de 51 utvalgte områdene hatt en økning på 4,7 prosentpoeng i denne perioden (figur 1.3). Mens 43 områder har hatt vekst, har det vært en svak nedgang i åtte av delbydelene – særlig Kampen, Torshov, Grünerløkka øst, Rodeløkka og Sagene – som alle befinner seg i indre by øst (unntak for Refstad nederst i Groruddalen hvor den relative nedgangen antagelig skyldes omfattende boligbygging og innflytting av majoritetsnordmenn). Det er verdt å minne om at endringer i andelen av ulike grupper av befolkningen i delbydelene ikke trenger å bety stor utskifting av beboere, men at nybygging kan føre til en strøm av nye innflyttere som endrer den totale sammensetningen. Delbydelen Bispevika i Bydel Gamle Oslo – som har sterkest nedgang (-3,8 prosentpoeng) i minoritetsandelen – er et eksempel på dette. Vi ser også at svak vekst preger mange av delbydelene i indre by øst.

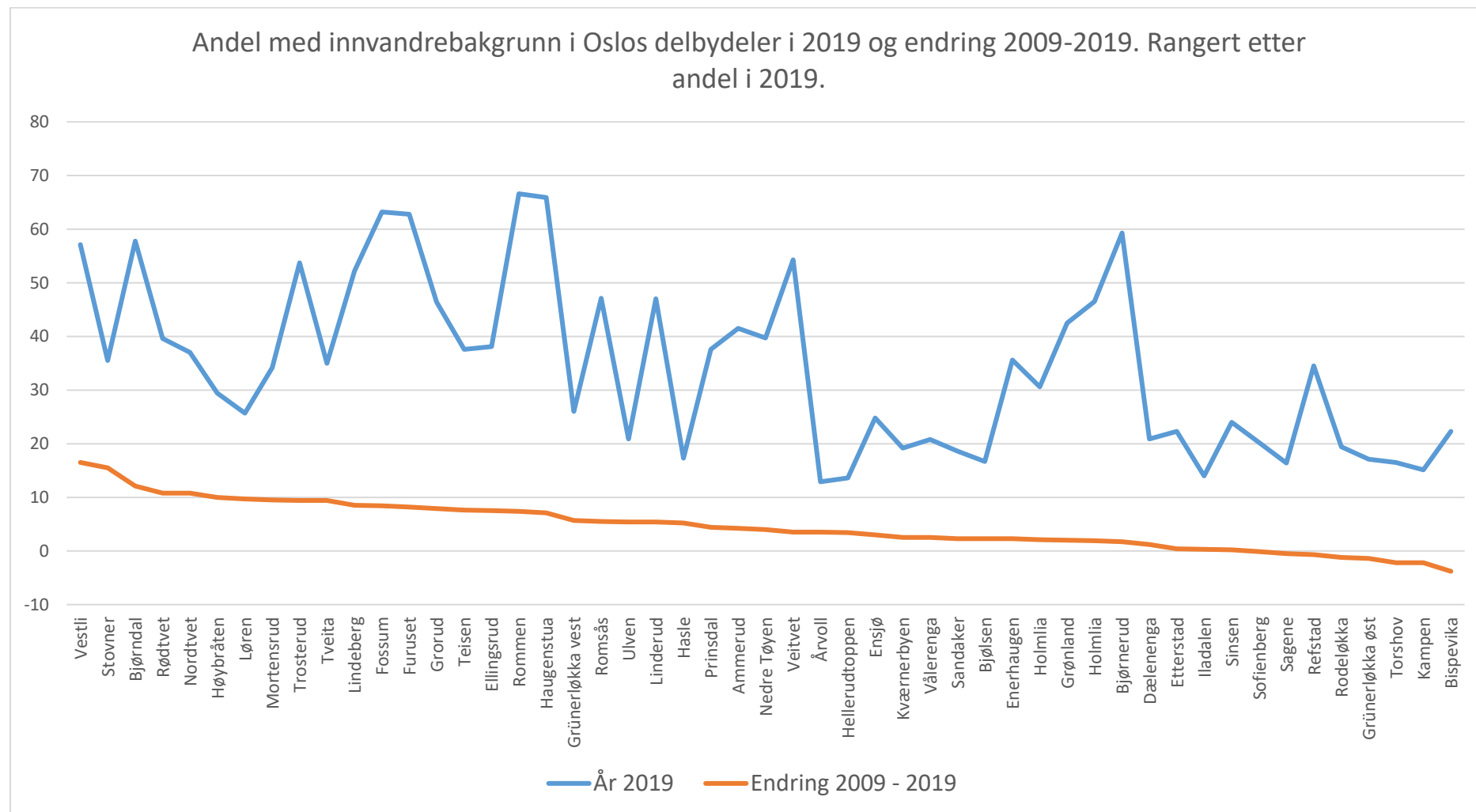
Den aller klart sterkeste veksten målt i prosentpoeng har funnet sted i delbydelene Vestli (16,5 prosentpoeng) og Stovner (15,5 prosentpoeng) i Bydel Stovner helt nordøst i Groruddalen. Flere av nabo-delbydelene har også hatt relativt høy vekst i perioden, og hadde høye andeler fra før. Dermed har deler av Bydel Stovner og Bydel Alna blitt de første områdene i Norge hvor minoritetsandelen passerte 60 prosent i løpet av den siste tiårsperioden. Et interessant fenomen er også at enkelte eneboligområder, som Gamle Stovner og Høybråten, som lenge var «majoritetsenklaver» omkranset av blokk- og rekkehusområder med betydelige høyere minoritetsandeler, har fått et betydelig høyere innslag av minoriteter i perioden etter 2009. Helt sør i Oslo, i delbydelene Bjørndal og Mortensrud (hhv 12,1 og 9,5 prosentpoeng) i Bydel Søndre Nordstrand, har veksten også vært sterk, og det samme på Rødtvet og Nordtvet i Bydel Grorud (begge 10,8 prosentpoeng) og på Trosterud, Lindeberg, Furuset, Ellingsrud og Tveita (mellom 7,4 og 9,4 prosentpoeng), alle i Alna bydel. Den nye bydelen Løren som ligger i grenselandet mellom indre by øst og nedre deler av Groruddalen har også hatt svært sterk vekst i minoritetsandel, noe som først og fremst henger sammen med massiv boligutbygging i perioden.

Vi har nå gitt noen utviklingstrekk og antydning noen mønstre for hvordan minoritetsandelene endrer seg i de utvalgte delbydelene i Oslo. Men er det slik at det er de områdene som hadde høy andel minoriteter fra før som også har hatt den sterkeste veksten? Vi finner en svak sammenheng mellom andel med minoritetsbakgrunn i 2019 i de utvalgte delbydelene i Oslo og hvor veksten har kommet i perioden 2009-2019 (pearsons $r = 0,31$). Veksten i minoritetsandel har altså vært litt sterkere i områder hvor minoritetsandelen var høy i utgangspunktet. Dette tyder på en noe forsterket etnisk segregasjon internt i Oslos østlige bydeler i perioden.

Figur 1.2. Andel med innvandrerbakgrunn i 51 utvalgte delbydeler i Oslo. 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



Figur 1.3. Andel med innvandrerbakgrunn i 51 utvalgte delbydeler i Oslo i 2019, og endring i perioden 2009-2019. Rangert etter prosentpoeng endring i perioden.



Minoritetsandeler i byområder i utvalgte store kommuner

For å gi perspektiv på gjennomgangen av minoritetsandeler i byområder utenfor Oslo har vi talt opp antall delområder hvor 3 av 10 eller flere har minoritetsbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS. Resultatet er at vi finner 29 slike i Oslo og seks utenfor Oslo; tre i Skedsmo og ett i Lørenskog, ett i Drammen og ett i Kristiansand. 25 av de 48 områdene i andre store og mellomstore byer har 20 % eller høyere andel. Av disse har kun seks 30 prosent eller mer. I 10 av delbydelene i Oslo utgjør minoritetsbefolkningen over halvparten av befolkningen. Tyngdepunktet av disse ligger nordøst i Groruddalen i Bydel Stovner og Bydel Alna, samt Veitvet i bydel Bjerke og Bjørndal og Bjørnerud i Bydel Søndre Nordstrand. Utenfor Oslo er det ingen som er i nærheten av like høye andeler som i disse områdene.

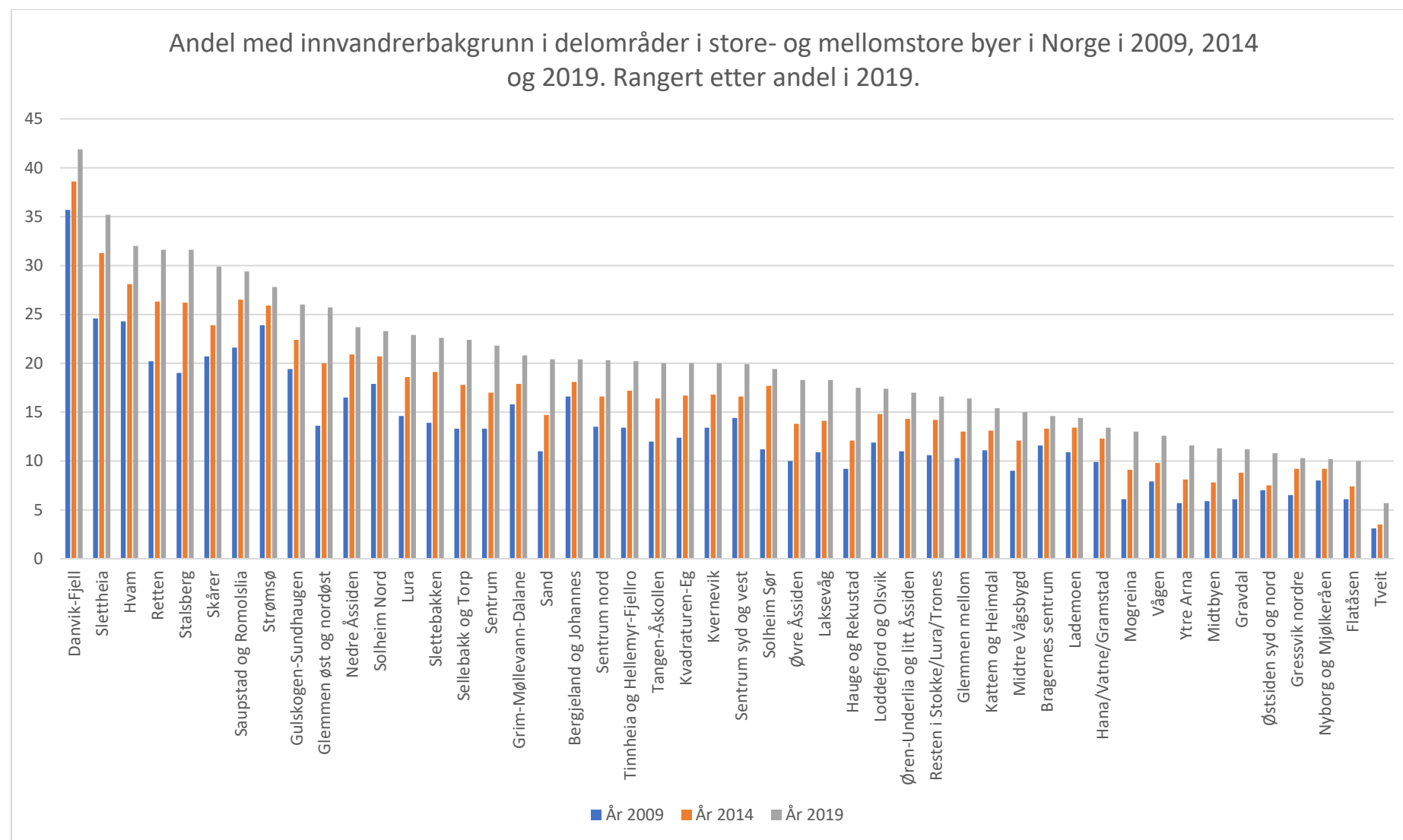
Høyest andel utenfor Oslo finner vi på Danvik-Fjell (42 %) i Drammen (figur 1.4). 14 delområder i Oslo har høyere andel enn Danvik-Fjell som igjen skiller seg klart fra neste område som er Slettheia i Kristiansand (35 %). Stalsberg, Retten og Hvam (alle på 32 %) i Skedsmo kommune og Skårer (30 %) i Lørenskog ligger et steinkast utenfor Oslo og har i en årrekke mottatt innflyttere med minoritetsbakgrunn fra Oslo indre øst og Groruddalen.

Dernest følger Saupstad-Romulslia (29 %) i Trondheim som ligger alene på toppen med dobbelt så høy andel som Kattem og Heimdal (15,4 %) som er det neste på lista i trønderhovedstaden. I Drammen er det to områder som ligger tett oppunder 30 prosent; Strømsø (28 %) og Gulslogen-Sundhaugen (26 %), to som ligger litt lavere; Nedre Åssiden (24 %) og Tangen-Åskollen (20 %). I Fredrikstad er det Glemmen øst og nordøst (26 %) som har høyest minoritetsandel, tett fulgt av Sellebakk og Torp (22 %), Sentrum Nord og Sentrum syd og vest (begge 20 %). Landets nest største by, Bergen, har to områder med en andel på over 20 prosent, Solheim Nord og Slettebakken (begge 23 %), mens i Stavanger finner vi de to områdene Kvernevik og Bergjeland & Johannes (begge 20 %). I nabobyen Sandnes har Lura (23 %) og Sentrum (22 %) høyest andel, mens i Kristiansand, har man i tillegg til nevnte Slettheia; tre områder som ligger rundt 20 prosent; Grim-Møllevann-Dalane (21 %), Tinnheia og Hellemyr-Fjellro (20 %) og Kvadraturen-Eg (20 %). Til slutt tar vi med Sand (20 %) på Ullensaker som det siste delområdet med minst 20 prosent beboere med minoritetsbakgrunn.

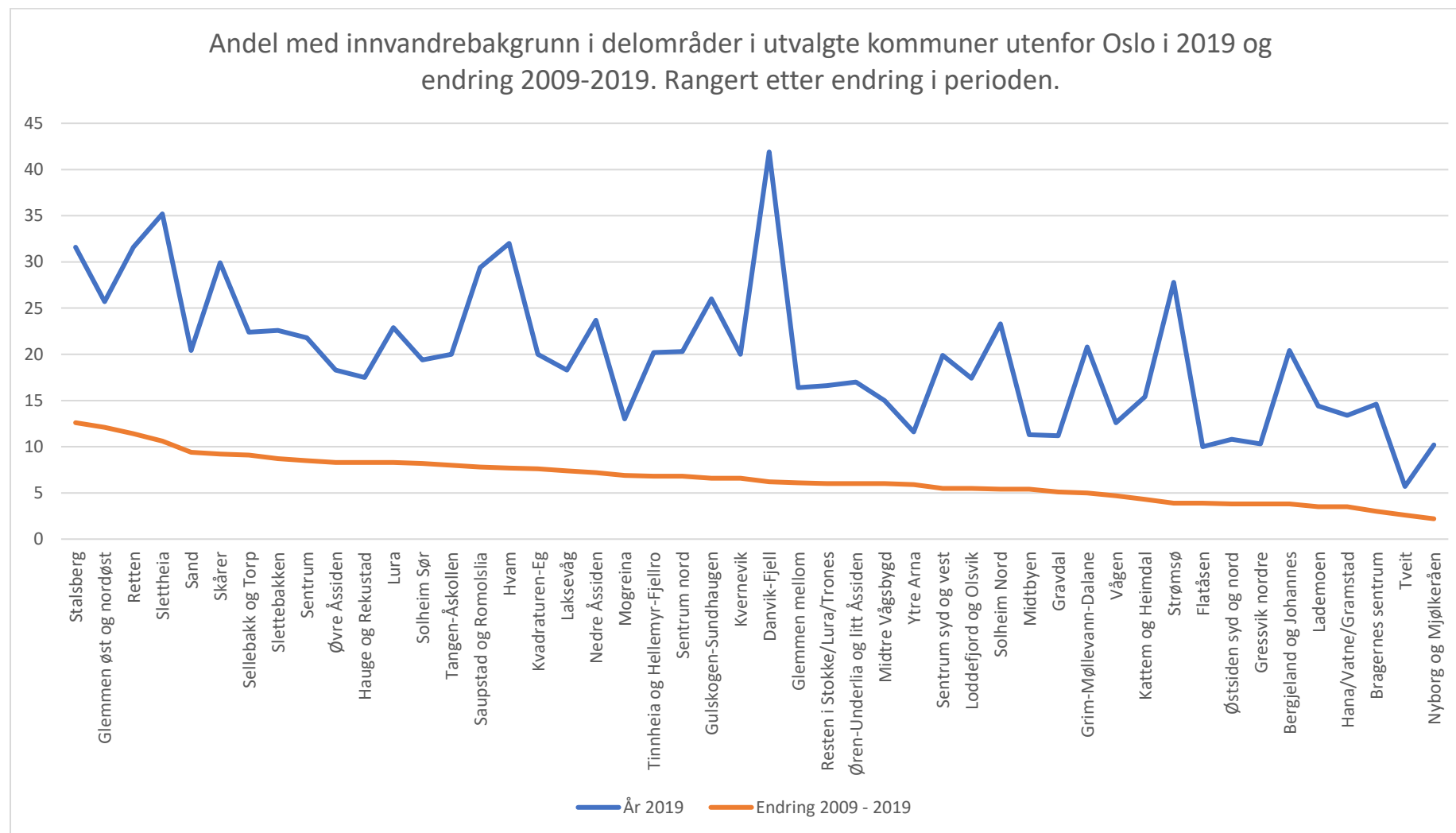
Den store variasjonen i minoritetsandel er slående når vi ser på figur 1.5 hvor laveste andel er på 5,7 prosent og høyeste på 42 prosent. 13 av de 48 delområdene i andre store kommuner har under 15 prosent med minoritetsbakgrunn. Et annet slående trekk er at det er i liten grad områder som ligger tett inntil hverandre, og sammen danner større sammenhengende områder med høy minoritetsandel, slik vi ser i Oslo.

Veksten i minoritetsandeler for de 49 områdene i perioden 2009-2019 er tydelig over hele linja og varierer fra 2,2 til 12,6 prosentpoeng. Gjennomsnittlig vekst ligger på 6,6 prosentpoeng som er høyere enn gjennomsnittet for Oslos delbydeler (4,7). Utover at det er en viss sammenheng mellom minoritetsandel i 2009 og styrken på veksten fra 2009 og fram til 2019 (pearsons $r = 0,38$) – veksten har altså til en viss grad kommet i områder som hadde høye andeler fra før – er det vanskelig å finne noe klart mønster når det gjelder hvilke områder som har hatt svak eller sterk vekst. Det synes ikke som det er noen klare tendenser i retning av at visse typer områder, som for eksempel sentrumsområder eller drabantbyområder, har fulgt en bestemt utvikling.

Figur 1.4. Andel med innvandrerbakgrunn i 48 utvalgte delområder i 10 større kommuner i 2009, 2014 og 2019. Rangert etter andelen i 2019.



Figur 1.5. Andel med innvandrerbakgrunn i 48 utvalgte delområder i 10 større kommuner i 2019, og endring i perioden 2009-2019. Rangert etter prosentpoeng endring i perioden.



2. Kort botid i Norge

For å kunne si noe om variasjon i botid for innvandrere mellom ulike områder har vi også analysert husholdninger som har bodd 5 år eller kortere i Norge. Det er flere grunner til at kort botid er en interessant indikator. Vi vet for eksempel at integrering og deltakelse for innvandrere som regel øker med botiden i det nye landet, men også her er det selvsagt stor variasjon mellom ulike grupper og årsaker til innvandringen. Arbeidsinnvandrere som enten kommer til landet fordi de allerede har en jobb eller har kompetanse og nettverk som gjør at de har gode muligheter på arbeidsmarkedet vil være i en svært ulik posisjon enn mange asylanter. Hvis vi ser bort fra arbeidsinnvandrere vil arbeidsdeltakelse og mulighet og evne til å forsørge seg selv og sin eventuelle familie oftest være lavere for personer og hushold med kort botid. En rekke behov vil også ofte være større den første tiden, enn senere, og vil stille krav til det lokale tjenestetilbudet og lokalsamfunnet. Eksempler er behov for norskopplæring, utdanning/kompetanseutvikling, arbeidssøking, ulike støtteordninger, bolig osv. Statsborgerskap og muligheten for politisk deltakelse påvirkes av botid; utenlandske statsborgere får stemmerett ved kommune- og fylkestingsvalg etter tre års sammenhengende botid og ved stortingsvalg har kun norske statsborgere stemmerett. Statsborgerskap kan som hovedregel oppnås etter syv års botid i landet, men personer som gifter seg med en norsk borger kan oppnå statsborgerskap etter kortere tid.

Kort botid kan imidlertid være komplisert å beregne for husholdninger som består av flere personer. Kort botid – 5 år eller mindre – blir her definert som botiden, regnet fra man får oppholdstillatelse, til den i husholdet som har bodd lengst i Norge. Husholdningens botid er dermed lik denne personens botid. Tallene gjelder for innvandrergrepper fra hele verden.

Kort botid på landsbasis og i de utvalgte kommunene

Andelen med kort botid har variert mellom 4 og 6 prosent i perioden 2009 – 2019, og ligger i 2019 på 4,4 prosent (figur 2.1). Andelen i de fleste av de større byene og kommunene vi undersøker her har høyere andeler, og viser at disse kommunene bosetter relativt mange flyktninger og at mange innvandrere i andre kategorier (arbeidsinnvandrere, familiegjenforente, osv.) velger å bosette seg her. For flyktninger som først bosettes andre steder i landet fører dessuten sekundærflyttinger til at mange innvandrere flytter til disse store og sentrale kommunene i løpet av de fem første årene i landet.

Oslo har høyest andel med 7,1 prosent i 2019 etterfulgt av Stavanger, Trondheim og Ullensaker som ligger tett oppunder 6 prosent. Oslos tiltrekning på innvandrere har vært tydelig gjennom en årrekke og hovedstaden har dessuten tatt imot relativt mange innvandrere. En forklaring på at Stavanger ligger særlig høyt er antagelig knyttet til høykompetent arbeidskraft i olje- og oljerelatert industri.

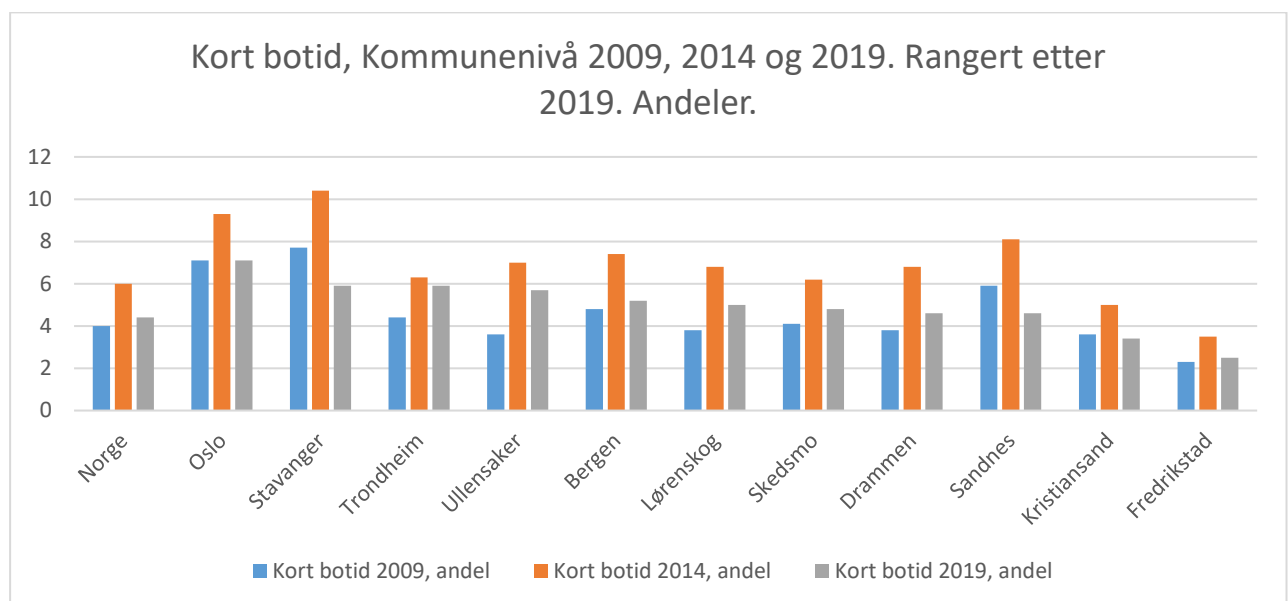
Utviklingen over tid følger om lag det samme mønsteret både for landet som helhet og for de utvalgte byene og kommunene, noe som antagelig i stor grad reflekterer variasjon i tilstrømmingen av innvandrere til Norge. Vi ser at av de tre tidspunktene vi har tall for var det en topp i 2014, med en økning fra 2009 til 2014 og en nedgang fra 2014 til 2019 slik at nivået i 2019 stort sett lå høyere enn i 2009. I Oslo var andelen om lag lik i 2009 til 2019, mens i Sandnes, Stavanger og Kristiansand var andelen i 2019 lavere enn ti år tidligere, noe som muligens henger sammen med lavkonjunkturen på Sør- og Vestlandet i kjølvannet av fallet oljeprisen i 2014.

Kort botid i byene: stor variasjon mellom områder og over tid

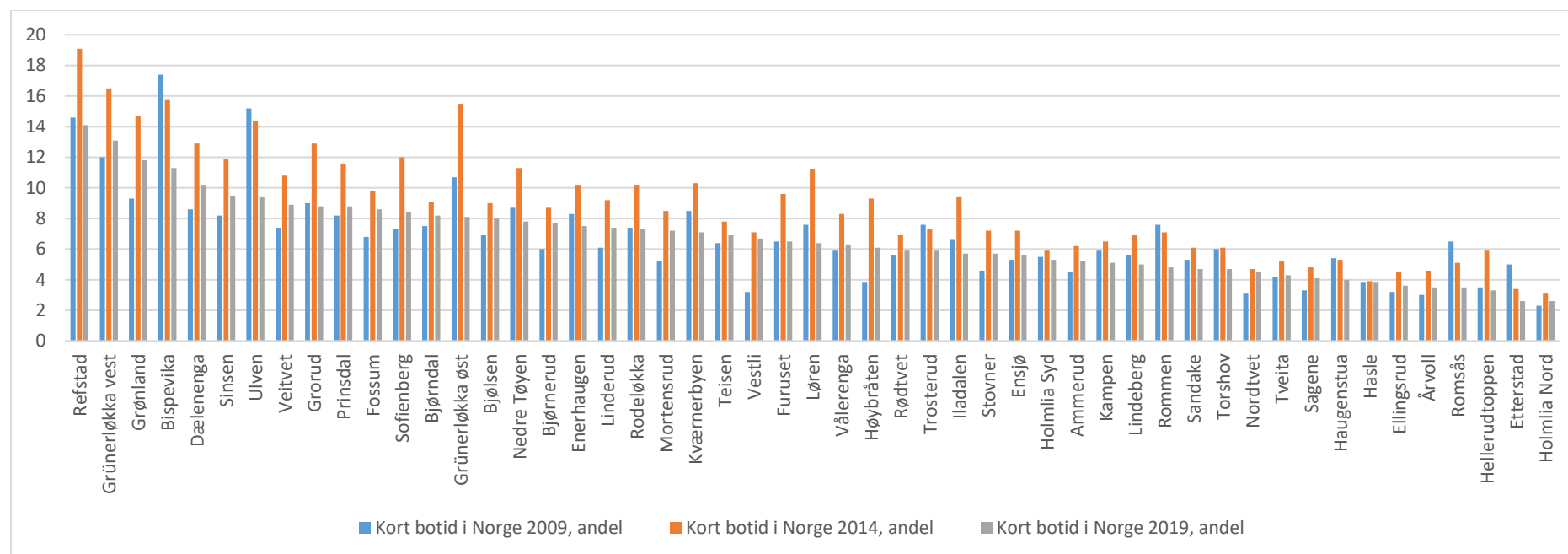
Andelen hushold med kort botid i delbydelene i Oslo i 2019 varierer fra 14,1 % på Refstad til 2,6 % på Holmlia Nord i 2019 med et gjennomsnitt på 6,7 % (figur 2.2). Variasjonen er stor. 5 av 51 delbydeler ligger mellom 10-15 %, 32 delbydeler ligger mellom 5-10 % og 14 ligger mellom 2,6 og 5 %. Indre by øst - deler av Grünerløkka og Gamlebyen - skiller seg ut med høye andeler (10 til 14 %). Utviklingen over tid følger om lag samme mønster som for landet som helhet og for kommunenivå. Vi ser at det gjennomgående var en tydelig nedgang i andel fra 2014 til 2019, mens det var oppgang fra 2009 til 2014.

For de utvalgte 48 delområdene i de øvrige 10 kommunene finner vi det samme hovedmønsteret for utviklingen i tiårs-perioden 2009-2019 som for delbydelene i Oslo, for kommunene og landet som helhet (figur 2.3). Andelen steg fra 2009 til 2014 for deretter å avta til et nivå litt høyere enn i 2009 fram til 2019. Men det finnes flere unntak fra denne generelle trenden. I 2019 er det byområder i Stavanger (Bergjeland og Johannes), Bergen (Vågen, Solheim Nord og Sør) og Trondheim (Midtbyen) som har høyest andel (9,4 % til 10,5 %). Andelen varierer i 2019 fra 10,5 % til 1,4 % med et gjennomsnitt på 5 %. Nivået ligger generelt lavere enn for delbydelene i Oslo samme år (som var på 6,7 %). 20 av de 48 delområdene ligger mellom 5 og 10 prosent.

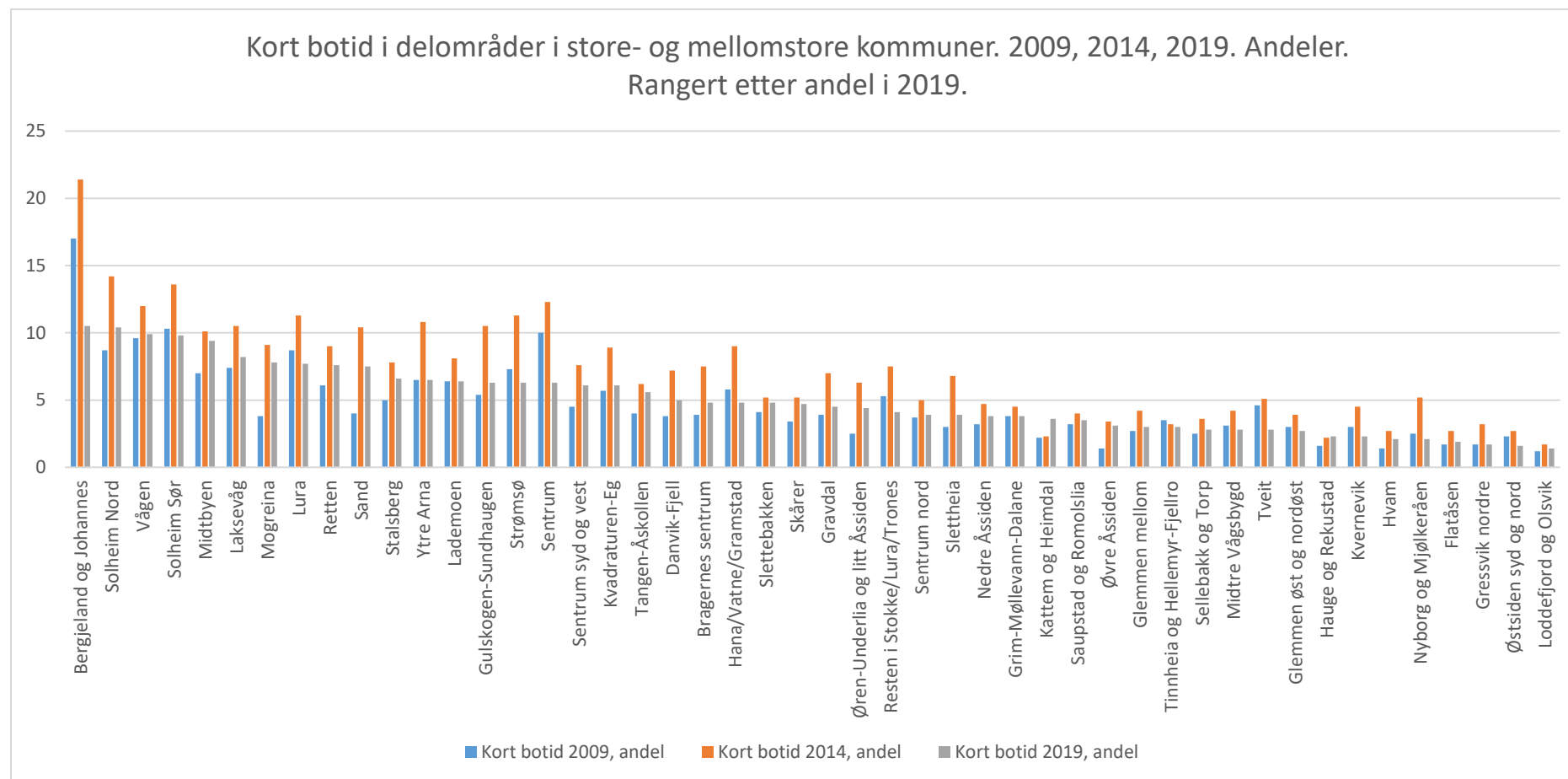
Figur 2.1. Kort botid, Kommunenivå 2009, 2014 og 2019. Rangert etter 2019. Andeler.



Figur 2.2. Kort botid, Delbydeler i Oslo 2009, 2014 og 2019. Rangert etter 2019. Andeler.



Figur 2.3. Kort botid, utvalgte delområder i store kommuner i 2009, 2014 og 2019. Rangert etter andel i 2019. Prosent.



3. Barn og barnefamilier

Oppvekstforholdene for barn og unge i levekårsutsatte byområder er særlig viktige for utvalgets arbeid. Vi tar derfor en gjennomgang av noen sentrale demografiske trekk for barn og unge og deres familier.

Andel barn og unge i byområder med levekårsutfordringer

Vi starter med fordelingen og utviklingen av andel barn og unge under 18 år for hele landet og i de 11 utvalgte kommunene (figur 3.1). Andelen barn og unge under 18 år på kommunenivå varierer fra 25 prosent i Sandnes i 2019 til 19 prosent i Oslo, og 22 prosent for hele landet. Klart lavest andel barn 0-17 år finner vi i Oslo, men her har det samtidig vært mest stabilt i tiårsperioden 2009-2019; kun en marginal nedgang fra 19,9 til 19,5 prosent. Oslo, Bergen og Trondheim har alle lavere andel barn og unge enn for landet som helhet i 2019, mens øvrige kommuner ligger høyere enn det nasjonale nivået. Sandnes pluss de tre østlige omegnskommunene til Oslo har den høyeste barneandelen. Dette er i tråd med at omegnskommuner til større byer oftere har høyere andel barn fordi de tilbyr romsligere boliger med hage til en lavere pris enn det man finner i storbyer som Oslo og Stavanger. Et annet tydelig trekk er at samtlige 11 kommuner (-1,72 prosentpoeng) og landet som helhet (-1,90 prosentpoeng) har hatt en nedgang i andel barn i tiårsperioden 2009-2019. Dette er i tråd med en aldrende befolkning og nedgang i fødselstallene.

Delbydeler i Oslo

I de 51 utvalgte delbydelene i Oslo finner vi relativt stor variasjon i hvor barn og unge bor. De yngste barnas (0-6 år) andel varierer fra 6 til 14 prosent mellom delbydelene, mens de litt eldre barna (7-17 år) er mer skjevfordelt mellom områdene (varierer fra 2 til 22 prosent). For begge grupper er hovedmønsteret at andelen er lavest i sentrumsområdene og øker utover med avstand fra sentrum, men dette mønsteret er sterkere for de yngste enn de eldste. Mange barn blir født og bor i indre byområder de første årene av livet for så å flytte lengre vekk fra sentrum når de nærmer seg skolealder og i takt med at familien vokser og søker seg mot større boliger, gjerne med hage. I indre øst er det lavere andel barn (0-17 år) og her er det høyere andel barn i førskolealder (0-6 år) enn i skolealder (7-17 år), mens i Groruddalen og Søndre Nordstrand er det totale andel barn under 18 år betydelig høyere og selv om andelen førskolebarn (0-6 år) er høyere her enn i indre by øst er det likevel skolebarn- og ungdom (7-17 år) som dominerer (figur 3.2).

Den gjennomsnittlige andelen barn 0-17 år er på 19,7 prosent i de 51 utvalgte delbydelene i 2019, som er svært tett på bygjennomsnittet på 19,5 prosent. Det er like fullt en tendens til høyere andel i de 51 delbydelene siden 22 av dem ligger lavere enn bygjennomsnittet, mens 29 ligger høyere (median 20,8 prosent). Syv delbydeler har over 25 prosent barn og unge i alderen 0-17 år. Delbydelene Bjørndal (29,4 prosent) og Bjørnerud (26,7 prosent) på Søndre Nordstrand har særlig høy andel barn (0-17 år), det samme gjelder Holmlia syd (25 prosent) i samme bydel (figur 3.2).

0-6 år: Aller høyest andel av de yngste finner vi i de ytre delene av Bydel Grünerløkka og Bydel Gamle Oslo i delbydelene Løren, Hasle, Ensjø og Sandaker (figur 3.3). Bydel Bjerke har også høye andeler i alle delbydelene sine; Veitvet, Årvoll, Linderud, Ulven og Refstad. Ellers har delbydel Rommen i Bydel Stovner høy andel, og det samme gjelder Bjørndal og Bjørnerud i Bydel Søndre Nordstrand.

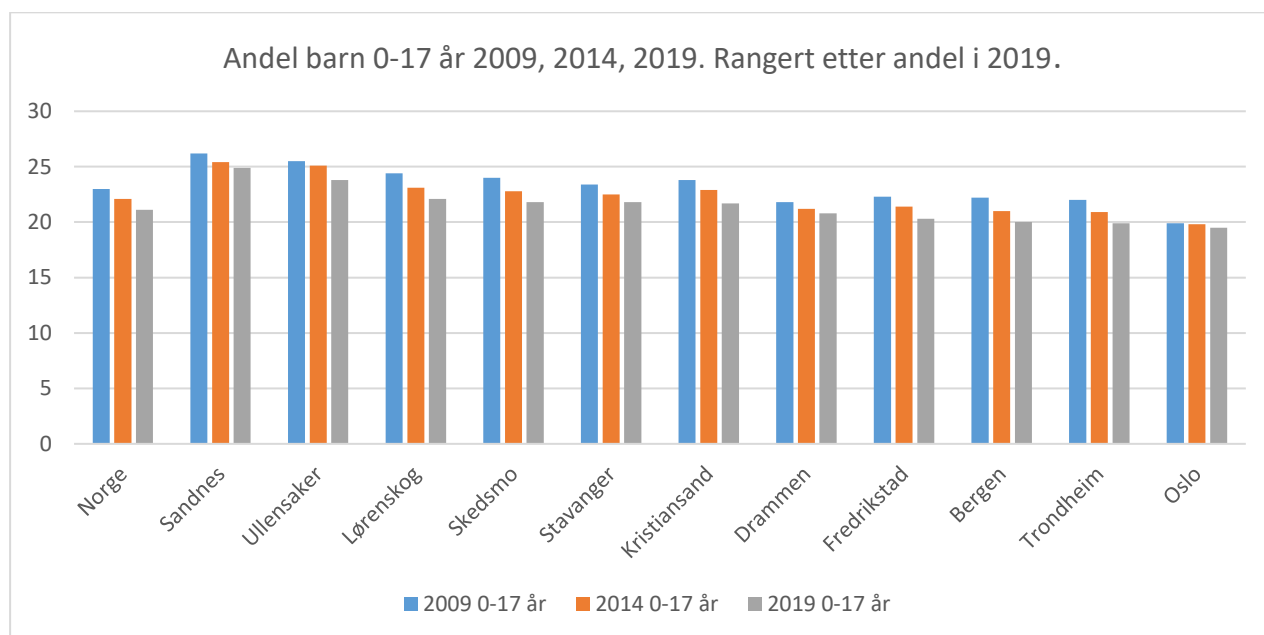
Aller lavest andel av de yngste barna finner vi i de indre delbydelene Sofienberg, Dælenenga, Grünerløkka øst (under 6 prosent), tett fulgt av Grünerløkka vest og Sinsen i samme bydel samt

Iladalen i Bydel Sagene og Bispevika i Bydel Gamle Oslo (6 - 6,8 prosent) og kanskje mer overraskende delbydel Stovner (7,1 prosent) i Bydel Stover og delbydel Romsås (7,5 prosent) i Bydel Grorud. Særlig disse to siste delbydelene viser at også boligområder som er attraktive for småbarnsfamilier går gjennom sykluser der beboerne blir boende over lengre tid og gjennom flere livsfaser.

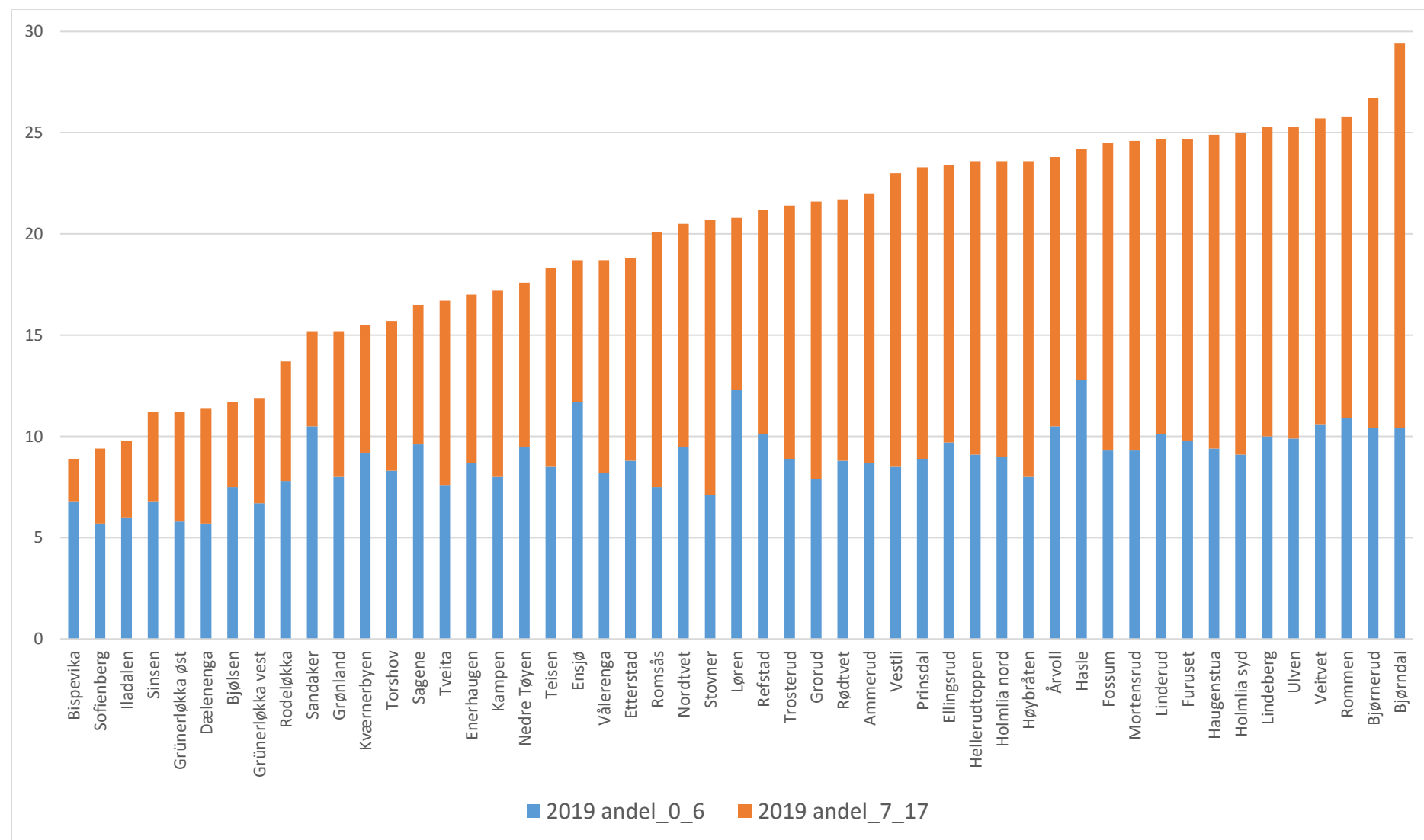
7-17 år: Delbydelene Bjørndal, Bjørnerud og Holmlia syd på Søndre Nordstrand har aller høyest andel barn 7-17 år (16-19 prosent) (figur 3.4). De øvrige delbydelene med særlig høy andel finner vi i Groruddalen og på Søndre Nordstrand. Lavest andel finner vi i delbydeler i Bydel Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene. De 18 delbydelene med lavest andel ligger alle i disse tre bydelene i Oslo indre øst. Aller lavest – under 5 prosent – finner vi i delbydelene Bispevika (2,1 prosent), Sofienberg, Iladalen, Bjølsen, Sinsen og Sandaker.

Endring i perioden 2009-2019: På samme måte som for landet og de 11 utvalgte kommunene avtar andelen barn 0-17 år svakt i de 51 utvalgte delområdene i Oslo (figur 3.5). Andelen av de yngste barna avtar svakt (-1,1 prosentpoeng), mens den økte svakt (0,24 prosentpoeng) for de eldste barna. Det er også slik at hvor endringene har funnet sted følger et tydelig mønster, særlig for 0-6 år hvor nedgangen har vært sterkest i de delområdene som hadde høyest andel i 2009 (pearsons $r = -0,51$), men også for 7-17 år hvor økningen har vært sterkest i områder med lav andel i 2009 (figur 3.4).

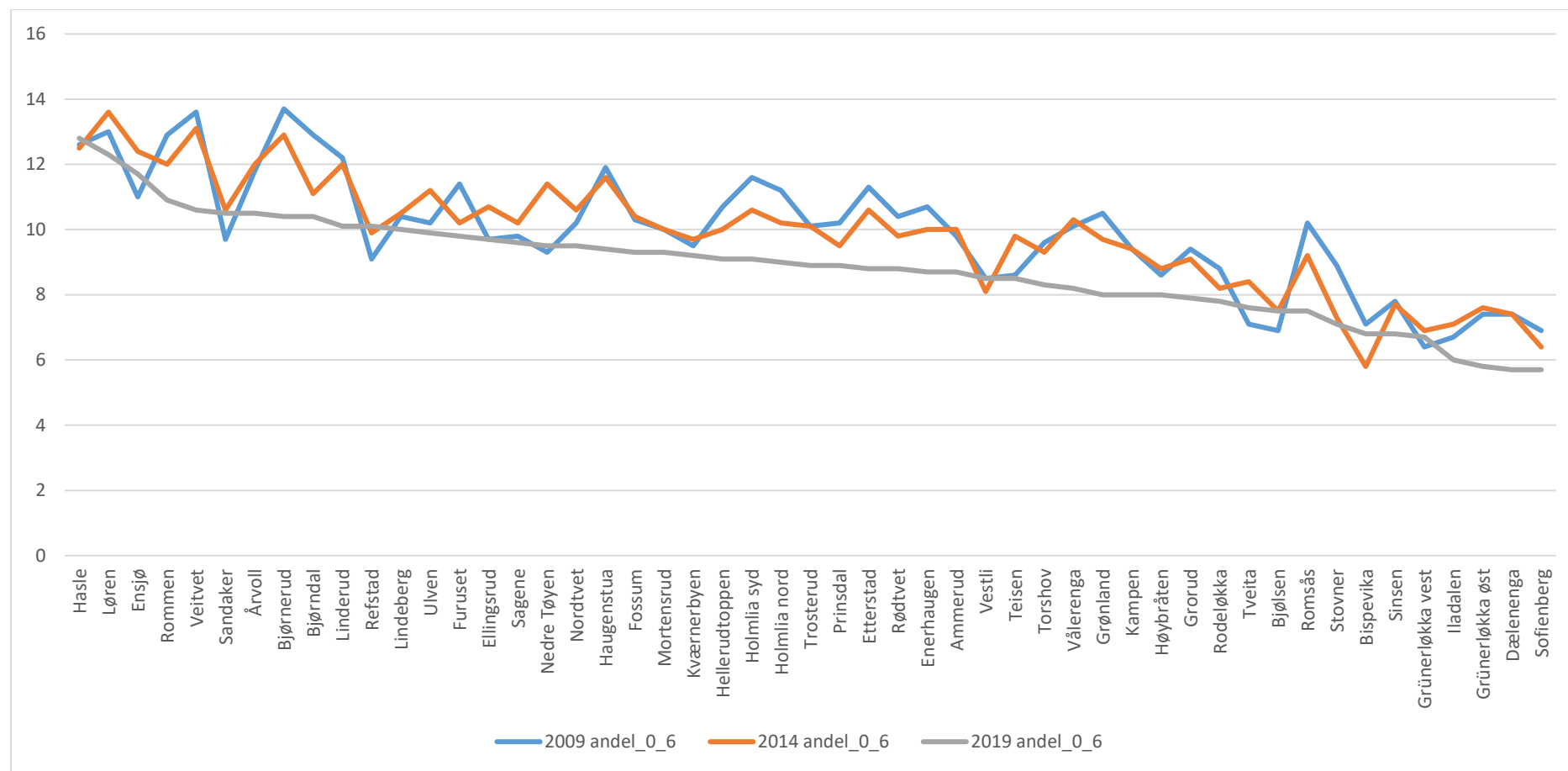
Figur 3.1. Andel barn 0-17 år 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



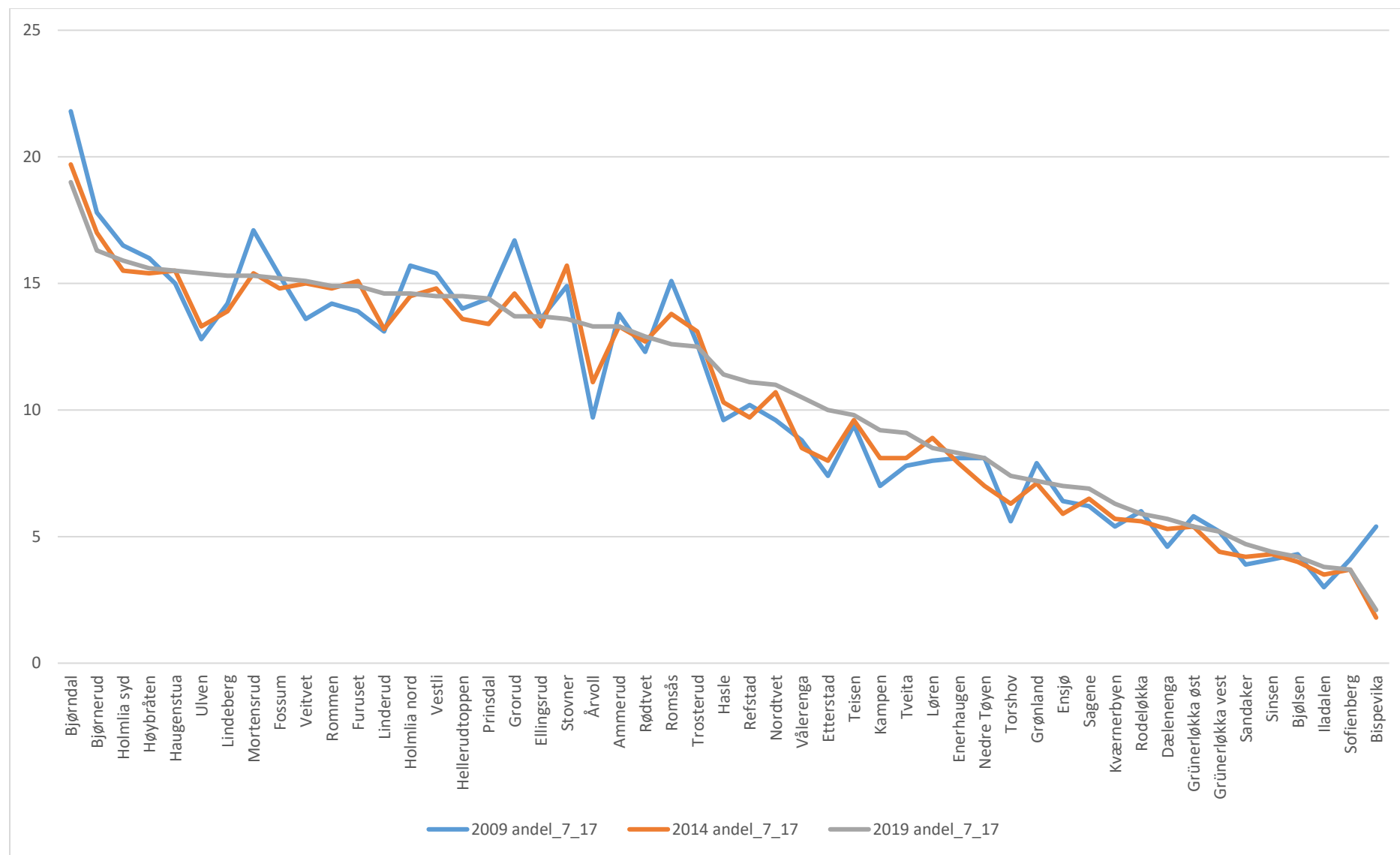
Figur 3.2. Andel barn og unge 0-6 år og 7-17 år i 51 utvalgte delbydeler i Oslo 2019. Rangert etter andel 0-17 år i 2019.



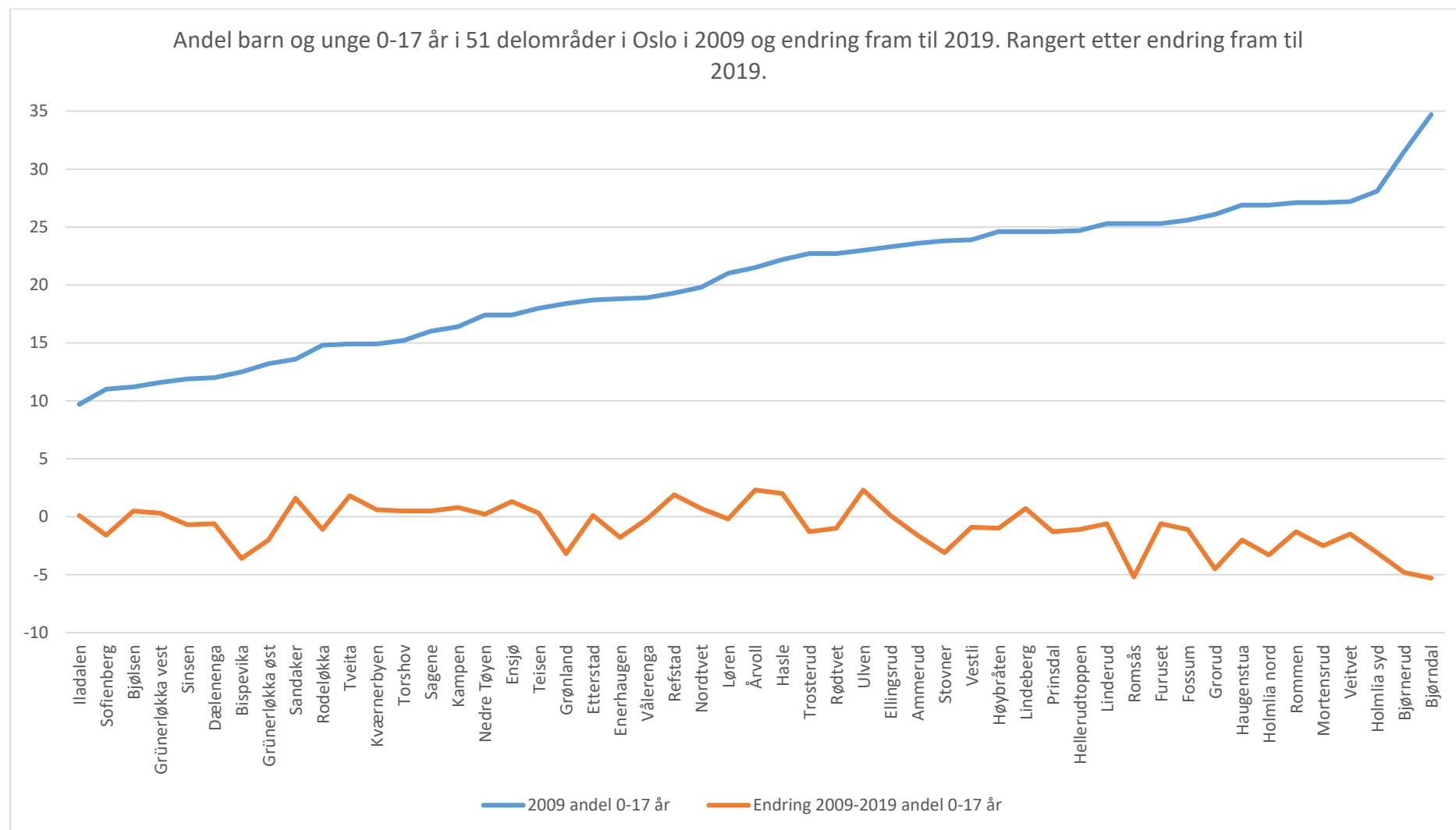
Figur 3.3 Andel barn 0-6 år i 51 utvalgte delbydeler i Oslo 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



Figur 3.4. Andel barn 7-17 år i 51 utvalgte delbydeler i Oslo 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



Figur 3.5. Andel barn og unge 0-17 år i 51 delområder i Oslo i 2009 og endring fram til 2019. Rangert etter endring fram til 2019.

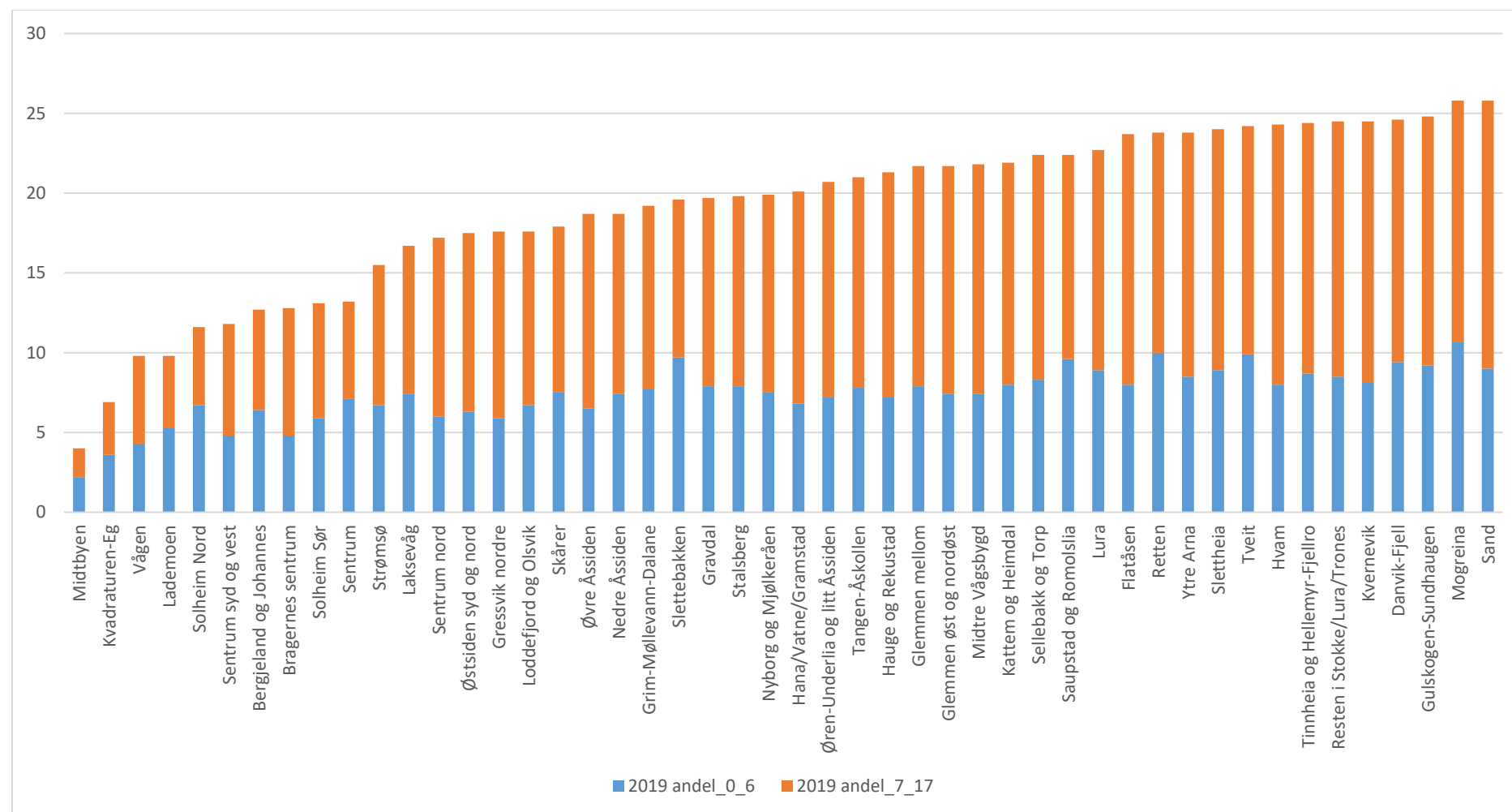


Andel barn i delområder i andre kommuner

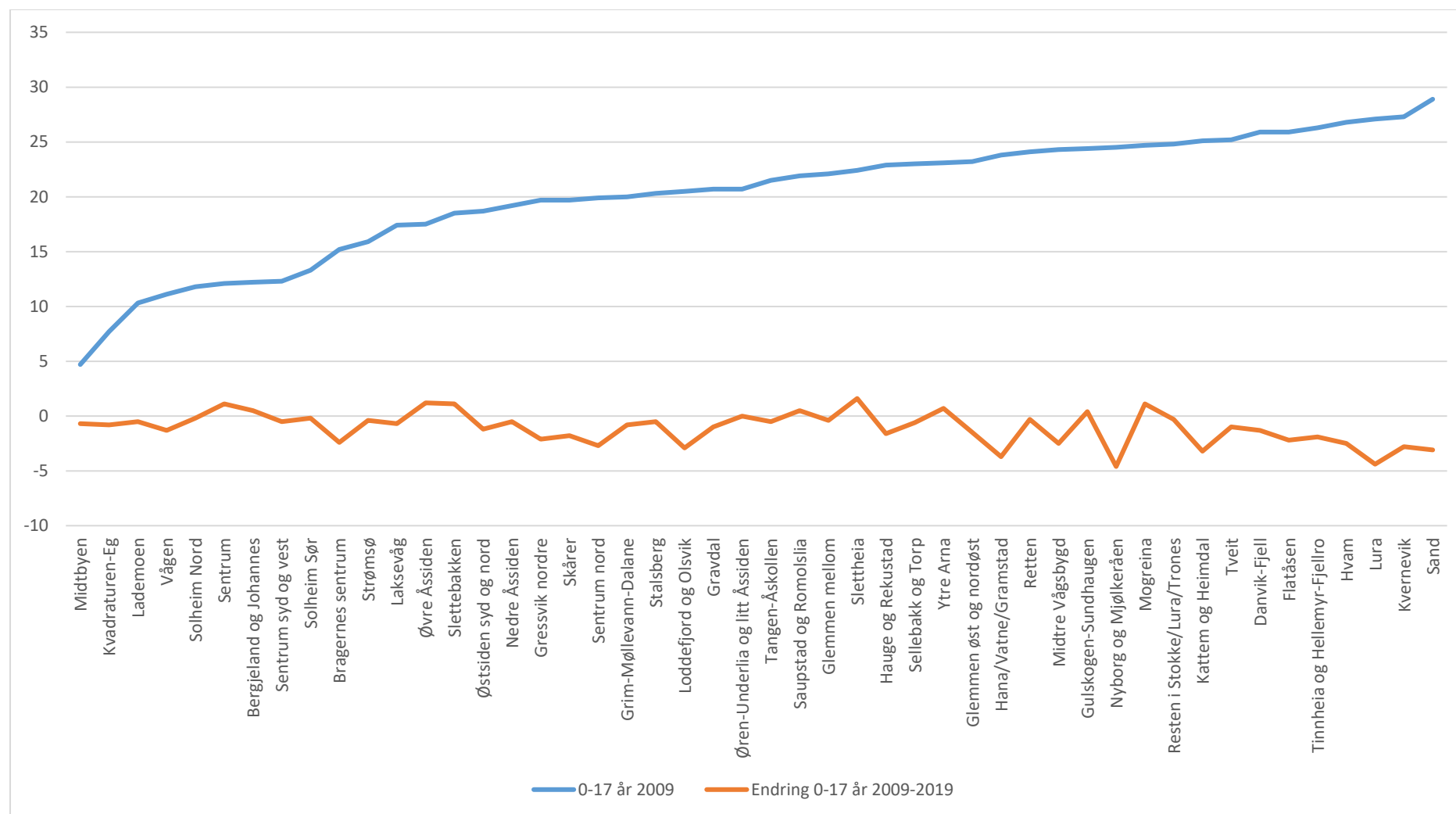
Andel barn og utviklingen i perioden 2009-2019 for delområder i de 48 delområdene fra øvrige storbyer og utvalgte store kommuner skiller seg ikke vesentlig fra den vi har sett for de 51 utvalgte delbydelene i Oslo (figur 3.6). Gjennomsnittlig andel barn 0-17 år i delområdene fra øvrige storbyer og utvalgte store kommuner er på 19,1 prosent noe som er litt lavere enn for de utvalgte delbydelene i Oslo (19,7 prosent). Medianen ligger på 20 prosent (mot 20,8 for delbydelene i Oslo). På samme måte som for delbydelene i Oslo er det større variasjon for de eldste barna (7-17 år) enn de yngste (0-6 år), og andelen av begge grupper er også lavest i sentrumsområdene i disse byene. Lavest andel for barn og unge samlet, og splittet mellom de yngste og eldste hver for seg, finner vi i Midtbyen i Trondheim (totalt 5,8 prosent) fulgt av Kvadraturen-Eg i Kristiansand (8 prosent). Disse to er i særstilling med lav andel. Deretter følger sentrumsområder i Stavanger, Sandnes, Trondheim, Bergen, Fredrikstad og Drammen. De høyeste andelenene finner vi på Sand og Mogreina i Ullensaker på 26 prosent (de eneste to over 25 prosent). Deretter følger en gruppe på 11 områder med andeler mellom 24 og 25 prosent hvor de fleste befinner seg med litt avstand til sentrum i de mellomstore byene samt ett område i hver av storbyene Stavanger, Bergen og Trondheim. Halvparten (24 stk) av områdene ligger mellom 20 og 26 prosent, 15 stk ligger mellom 15 og 20, og kun 10 – alle sentrumsområder – ligger mellom 4 og 15 prosent.

Endring i perioden 2009-2019: Delområdene i øvrige storbyer og utvalgte store kommuner har i likhet med funnene for landet, kommunene og de utvalgte delbydelene i Oslo hatt en svak nedgang (-1,1 prosentpoeng) i andel barn og unge (0-17 år) i perioden 2009-2019 (figur 3.7). Sammenlignet med Oslos delbydeler har disse delområdene imidlertid nedgang både for de yngste (-0,81 prosentpoeng) og de eldste (-0,26 prosentpoeng) barna. For begge gruppene (de yngste og de eldste) er det slik at de områdene som hadde høyest andel i 2009 har fått den sterkeste nedgangen fram til 2019 (pearsons r = hhv -0,42 og -0,33).

Figur 3.6. Andel barn og unge 0-6 år og 7-17 år i 48 utvalgte delområder i store kommuner i 2019. Rangert etter andel 0-17 år i 2019.



Figur 3.7. Andel barn og unge 0-17 år i 2019 og endring i perioden 2009-2019. Rangert etter endring 2009-2019.



Andel barn med minoritets- og majoritetsbakgrunn

Når vi undersøker andelen barn med minoritets⁵- og majoritetsbakgrunn kan dette beregnes som andel av total befolkning (figur 3.8) eller som andel av alle barn og unge (figur 3.9). Vi viser her begge beregningsmåtene, men legger mest vekt på beregningen som vektlegger hvor stor minoritetsandelen er blant barn og unge (figur 3.9) fordi vi anser dette som det mest relevante målet når det særlig er situasjonen for barn og unge vi er opptatt av. Målet som tar utgangspunkt i andel barn og unge med innvandrerbakgrunn⁶ av hele befolkninga (figur 3.8) blir litt lite presist fordi variasjonen i andelen voksne og barn totalt i områdene varierer. I forrige avsnitt så vi at noen steder – særlig i indre by – er andelen barn og unge generelt lavere og andelen aleneboende og hushold uten barn høyere enn i de fleste områder i ytre by. Vi ser ellers at hovedmønsteret er ganske likt i figur 3.8 og 3.9. Den viktigste forskjellen er naturlig nok at andelene er betydelig lavere målt som andel av total befolkning (figur 3.8). På landsbasis er andelene henholdsvis 4 prosent målt som andel av total befolkning (figur 3.8) og 19 prosent som andel av alle barn og unge (figur 3.9). Oslo og Drammen har med begge målene høyest bygjennomsnitt tett fulgt av de tre omegnskommunene til Oslo, mens Bergen og Trondheim ligger lavest.

Andel barn og unge 0-17 år med innvandrerbakgrunn som andel av alle barn og unge (figur 3.9):

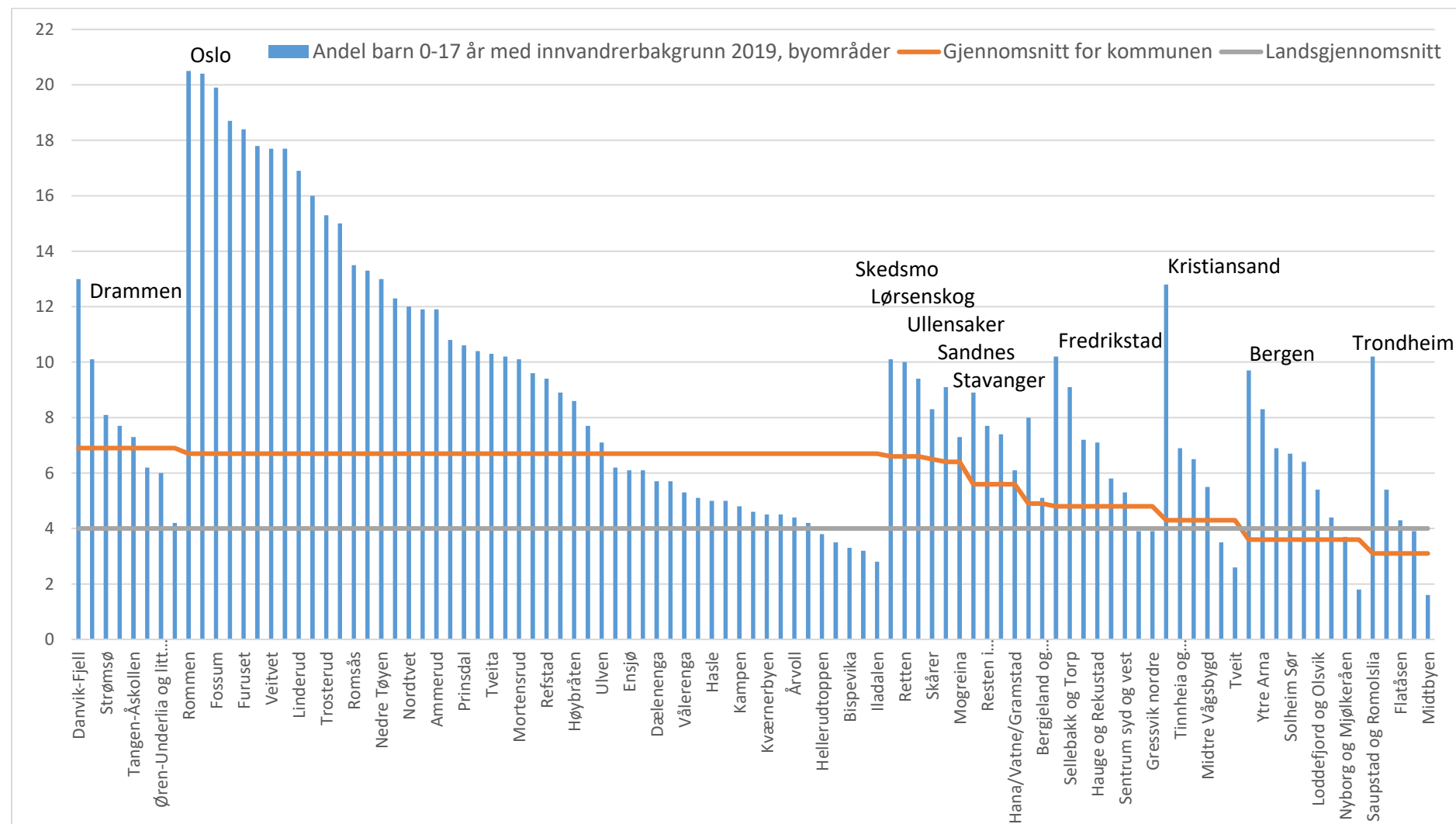
Ikke uventet ligger nesten samtlige av de 99 utvalgte delområdene høyere enn landsgjennomsnittet på 19 prosent. Kun tre delområder har litt lavere andel. Oslo på 34,4 prosent og Drammen 33,3 prosent har klart høyest andel på bynivå, deretter følger de tre utvalgte omegnskommunene til Oslo som ligger tett oppunder 30 prosent og Fredrikstad på 23,5 prosent. Lavest andel finner vi i landets andre og tredje største byer; Bergen på 19 prosent og Trondheim på 15,6 prosent. For samtlige 99 delområder er gjennomsnittet på 43,1 prosent, hvor de 51 områdene i Oslo ligger høyest på 49,1 prosent mens de 48 øvrige delområdene ligger på 36,7 prosent.

Igjen ser vi at Oslo er i særstilling hvor mellom 50 og 80 prosent av barn og unge har minoritetsbakgrunn i halvparten (25 stk) av de utvalgte delområdene. Blant byområdene i de øvrige byene finner vi kun noen få områder som ligger like over 50 prosent (seks områder rundt 50, og to områder rundt 60 prosent, ett i Sandnes og ett i Bergen). Blant de 25 områdene hvor barn og unge med minoritetsbakgrunn utgjør halvparten eller mer, er det 2 områder med litt over 80 prosent, 6 områder med mellom 70 og 80 prosent, 10 områder med mellom 60 og 70 prosent og 7 områder mellom 50 og 60 prosent.

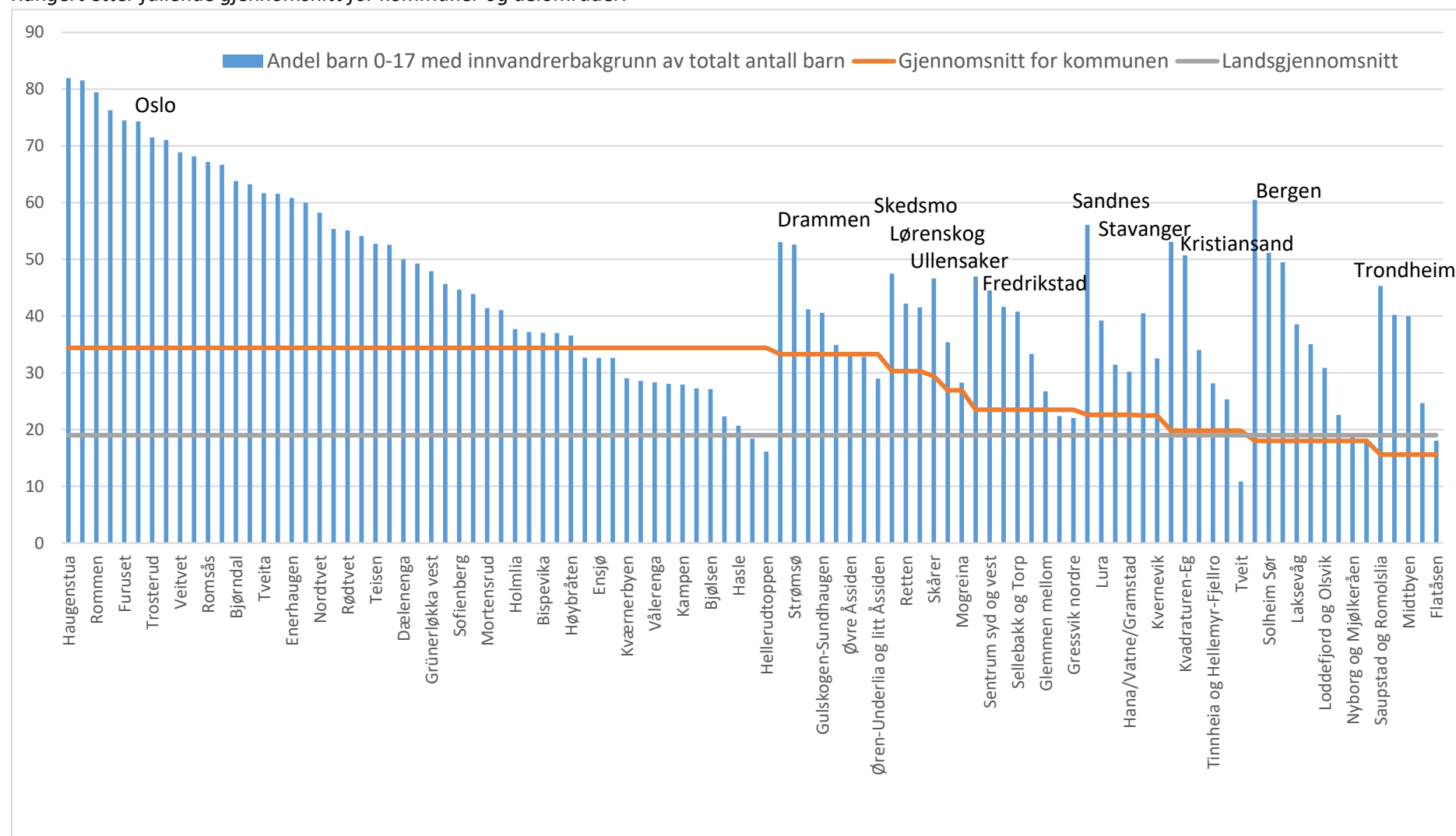
⁵ Her viser minoritetsbakgrunn til alle som enten selv har innvandret til Norge eller norskfødte med innvandrerforeldre fra hele verden.

⁶ Samme definisjon som i forrige fotnote.

Figur 3.8. Andel barn 0-17 år med innvandrerbakgrunn av totalbefolkninga i 2019. 99 utvalgte delområder i 11 kommuner, kommunenivå og landsnivå. Rangert etter fallende gjennomsnitt for kommuner og delområder.



Figur 3.9. Andel barn 0-17 år med innvandrerbakgrunn av totalt antall barn i 2019. 99 utvalgte delområder i 11 kommuner, kommunenivå og landsnivå. Rangert etter fallende gjennomsnitt for kommuner og delområder.



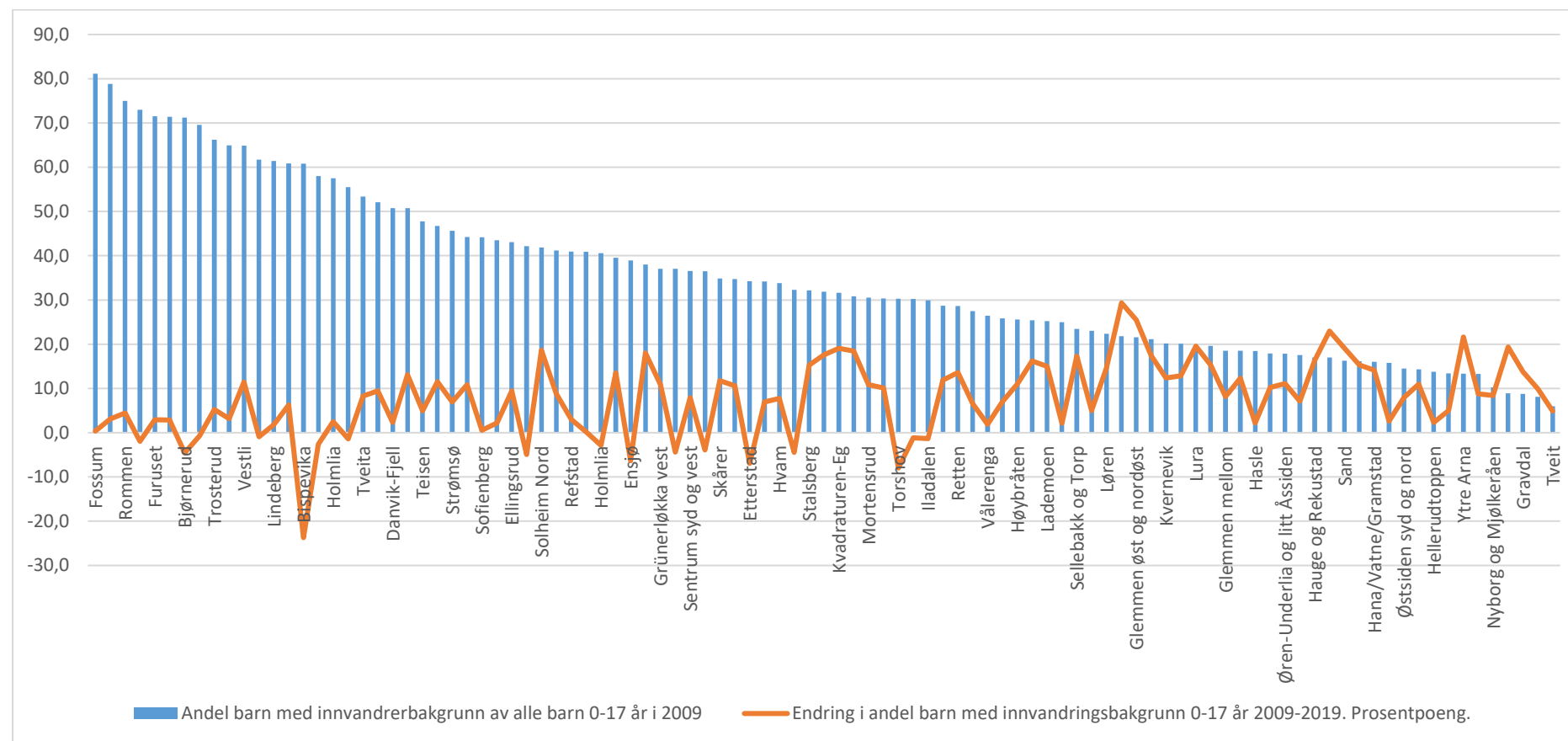
Endring fra 2009 til 2019: Det er vekst i andel barn og unge 0-17 år med innvandrerbakgrunn som preger utviklingen i denne tiårsperioden (figur 3.10). De 99 områdene har hatt en gjennomsnittlig økning på 7,7 prosentpoeng. Det er en tydelig, og middels sterk, sammenheng mellom andel barn og unge med innvandringsbakgrunn i 2009 og endringer i andelen fram til 2019. Områder med lav andel i 2009 har jevnt over hatt sterkere vekst i den påfølgende tiårsperioden enn områder med høy andel. Korrelasjonen er middels sterk (pearsons $r = -0,47$).

Kun 16 av de 99 områdene har hatt nedgang i andel barn og unge med minoritetsbakgrunn og ingen av disse har kommet i områder som hadde lave andeler i 2009. Alle disse områdene befinner seg i Oslo og nedgang har kun funnet sted i områder hvor andelen i utgangspunktet var 30 prosent eller høyere. En annen klar tendens er at det er sentrumsområdene i Oslo som har hatt en nedgang i andel barn og unge med minoritetsbakgrunn. Unntakene er Bjørnerud og Holmlia Nord, i ytre by sør, hvor nedgangen er betydelig, mens Ammerud og Veitvet i ytre by nordøst har hatt en marginal nedgang. I flere av de øvrige storbyene er trenden motsatt; her øker andelen barn og unge med minoritetsbakgrunn betraktelig i sentrumsområdene (og samtidig i enkelte drabantbyområder og andre typer områder lenger unna sentrum).

Av de 31 områdene som har en økning på 12 prosentpoeng eller mer befinner kun 3 av dem seg i Oslo. Og motsatt; blant de 39 områdene som hadde en vekst på 5 prosent eller lavere eller en reduksjon, lå kun 3 områder utenfor Oslo. Det er altså en tydelig trend at økningen i hvor stor andel barn og unge med minoritetsbakgrunn utgjør av alle barn og unge er sterkest i områder hvor andel var relativt lav fra før og i byområder i de 10 store kommunene utenfor Oslo. Samtidig viste figur 3.9 at andelen barn og unge med minoritetsbakgrunn er klart høyest i mange av delområdene i Oslo; trenden har vært at flere delområder i Oslo med levekårsutfordringer og en lavere andel barn og unge med minoritetsbakgrunn har hatt den sterkeste økningen i andel minoritetsbarn i tiårsperioden 2009-2019, mens områdene som allerede hadde høy andel i 2009 har hatt lav vekst eller en svak reduksjon. Dette tyder på en likere fordeling av barn og unge med minoritetsbakgrunn mellom de mest levekårsutsatte byområdene i Oslo – først og fremst i form av en sterkere konsentrasjon i flere delområder i Groruddalen og Søndre Nordstrand, samtidig som vi ser en avtakende konsentrasjon i sentrumsområdene. Noen områder i ytre by øst og sør med en relativt høy andel i starten av tiårsperioden har også hatt en tydelig økning i prosentpoeng fram til 2019 – dette gjelder for eksempel Bjørndal (+ 13,1 %) Vestli og Nordtvet (+11,5 %), Rødtnet og Mortensrud (+ 11 %) og Grorud og Ellingsrud (+ 9,5 %). Et interessant trekk er at også områder som lenge har hatt et visst preg av å være «majoritetsnorske enklaver» i bydeler hvor de er omringet av områder med høye minoritetsandeler har hatt en sterk vekst i minoritetsandeler – noe som er særlig synlig når vi ser på andel barn og unge med minoritetsbakgrunn. To eksempler er delområdene Stovner (+ 18,6 %) i Stovner bydel og Høybråten (+ 11 %) i Alna bydel som begge er småhusområder som har vært bebodd av etnisk norske med liten grad av levekårsutfordringer. Sistnevnte ser ikke ut til å endre seg selv om befolkningen skiftes ut; omfanget av levekårsutfordringer er fortsatt relativt lavt. Dette kan sees som et tegn på at middelklassen, og den mest velstående delen av arbeiderklassen, med minoritetsbakgrunn, forfølger en lokal boligkarriere i takt med sin sosiale mobilitet og kjøper seg eneboliger og rekkehus på østkanten. En tendens som tidligere er godt dokumentert av Magnusson Turner og Wessel (2013)⁷. Løren, som en ny bydel på østkanten, viser samme trend (+ 14,6%), men her er det i mindre grad snakk om at etniske nordmenn flytter bort siden området har vokst fram med nye boligblokker over den siste 10-årsperioden.

⁷ Turner, Lena Magnusson; Wessel, Terje (2013). Upwards, Outwards and Westwards: Relocation of Ethnic Minority Groups in the Oslo Region. *Geografiska Annaler. Series B. Human Geography*. Vol. 95.

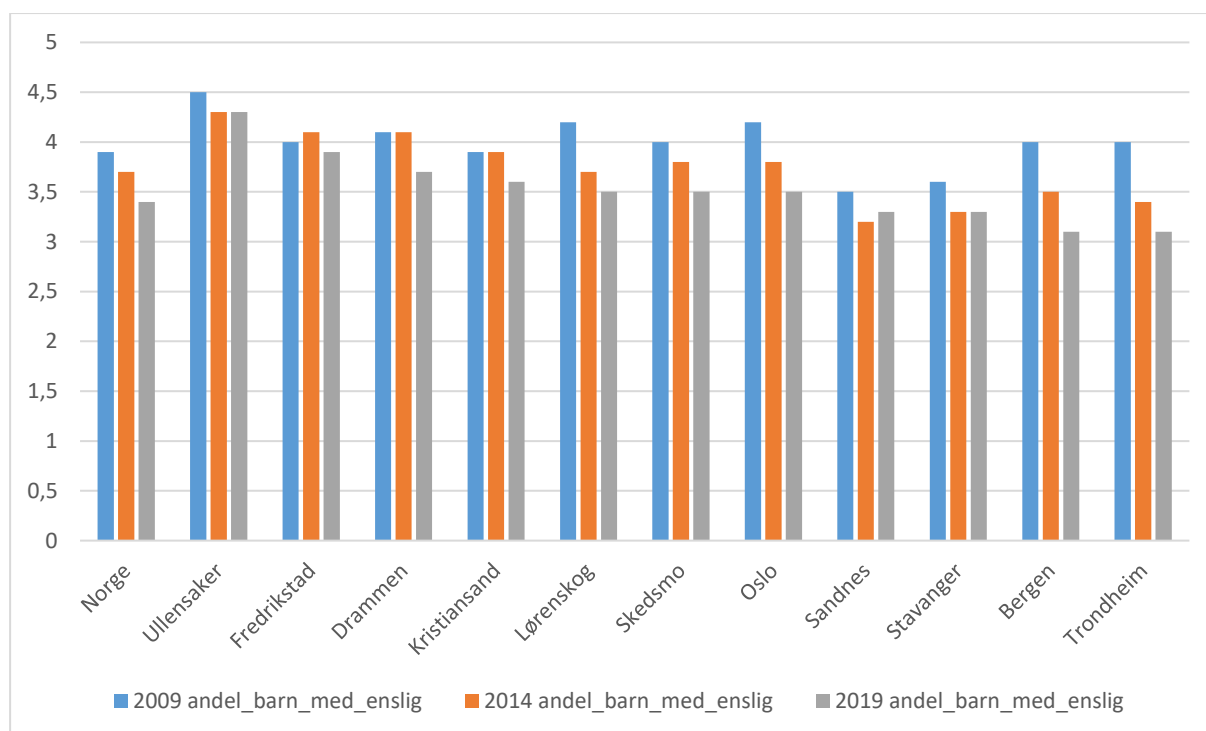
Figur 3.10. Andel barn 0-17 år med innvandrerbakgrunn av totalt antall barn i 2009 og endring (prosentpoeng) i tiårsperioden 2009-2019. 99 utvalgte delområder i 11 kommuner. Rangert etter fallende andel i 2009.



Barn med enslige foreldre

Som et mål på ressursituasjonen for barn 0-17 år i hjemmet har vi sett på andel barn som bor med enslige foreldre av hele befolkningen, og hvordan dette fordeler seg romlig og utvikler seg i den siste tiårsperioden⁸. I Norge ligger andelen på 3,4 prosent i 2019, mens andelen varierer fra 4,3 (Ullensaker) og 3,1 (Trondheim) mellom de 11 utvalgte kommunene (figur 3.11). Andelen ligger høyest i Ullensaker (4,3) fulgt av Fredrikstad, Drammen og Kristiansand (3,6 - 3,9 prosent), mens Sandnes, Stavanger, Bergen og Trondheim ligger lavest (3,1 – 3,3 prosent). Oslo, Lørenskog og Skedsmo ligger midt på treet (alle 3,5 prosent). Det har vært en nedgang i perioden 2009-2019 i andel barn med enslige foreldre på 0,50 prosentpoeng på landsbasis og med 0,48 prosentpoeng for de 11 utvalgte kommunene.

Figur 3.11. Andel barn med enslige foreldre som andel av hele befolkningen i 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



Barn med enslige foreldre i Oslos bydeler

Som vi så var gjennomsnittsandelen for Oslo i 2019 3,5 prosent, mens gjennomsnittsandelen for de utvalgte delbydelene var på 4,1 prosent. Andelen barn med enslige foreldre ligger altså noe høyere i de utvalgte bydelene (figur 3.12). Variasjonen mellom områdene var imidlertid stor, og i noen få områder var andelen dobbelt så høy som for byen som helhet. 17 av de 51 områdene hadde lavere andel enn 3,5 prosent. Fossum (7,0) i Bydel Stovner, Nedre Tøyen i Bydel Gamle Oslo (6,8) og Bjørnerud i Bydel Søndre Nordstrand (6,3) er de tre delbydelene med klar høyest andel. Vi ser ellers at flere delbydeler i Bydel Søndre Nordstrand (Bjørndal og Holmlia Syd) og i Groruddalen (Veitvet, Linderud og Romsås) ligger høyt. Andelen varierer fra 7 prosent (Fossum og Nedre Tøyen) til 1,3 prosent i Bispevika. Andelen barn med enslige foreldre har, i likhet med landet som helhet og for de 11 utvalgte kommunene, avtatt i de utvalgte delbydelene i perioden fra 2009 til 2019 (3.13).

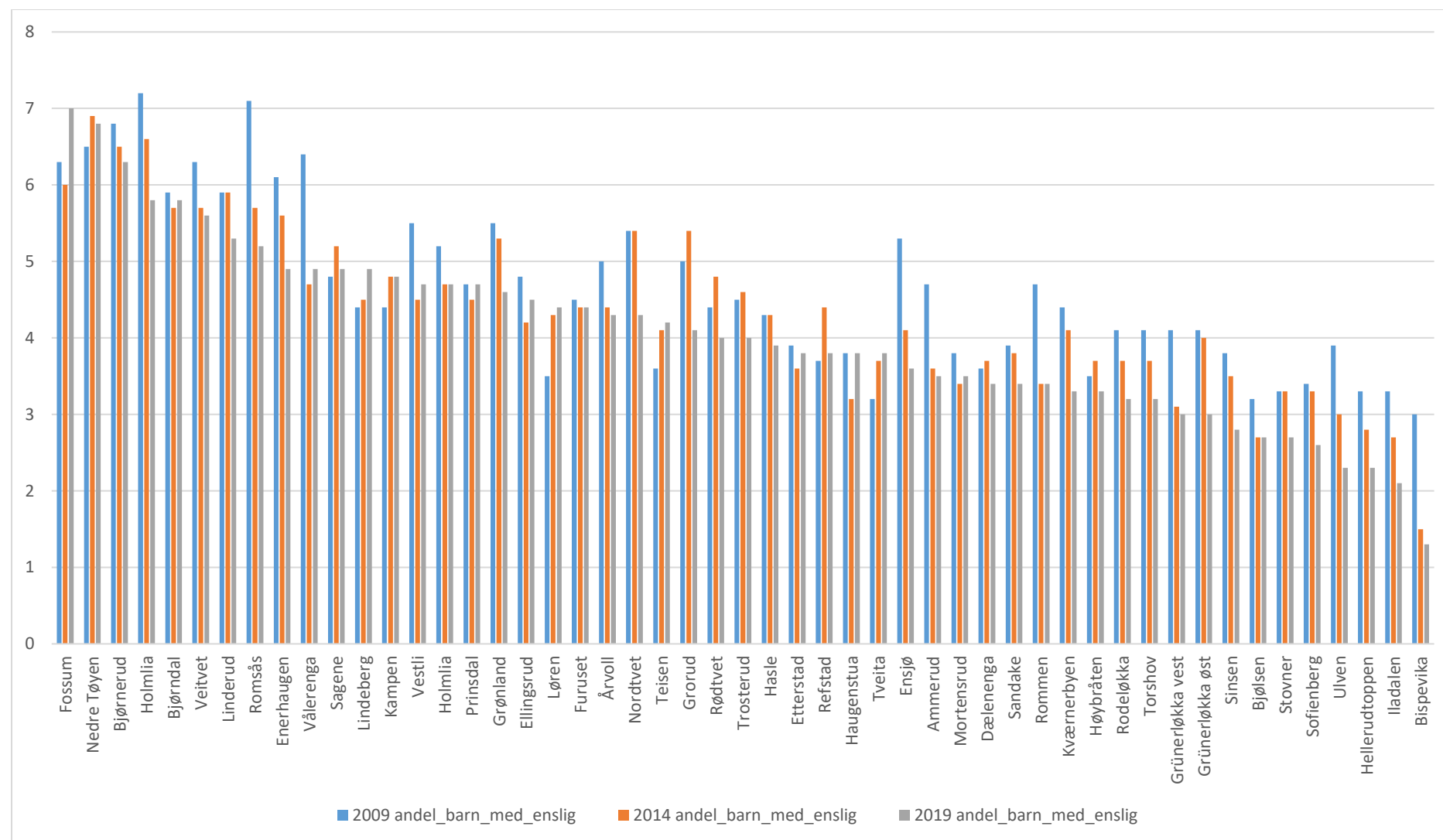
⁸ Andelen barn 0-17 år som bor med enslige foreldre er målt som andel av hele befolkningen, og ikke som andel av alle barn 0-17 år som hadde vært å foretrekke. Definisjonen er ikke optimal, men indikatoren gir likevel en god pekepinn på omfanget og fordelingen mellom områder av barn som bor med enslige foreldre.

Nedgangen ligger på 0,58 prosentpoeng og er dermed sterkere enn for landet og de nevnte kommunene, men om lag på linje med nedgangen for Oslo som helhet. Det er en svært svak sammenheng mellom hvor nedgangen har vært sterk og svak og hvor andelene var høyest i 2009 i starten av perioden.

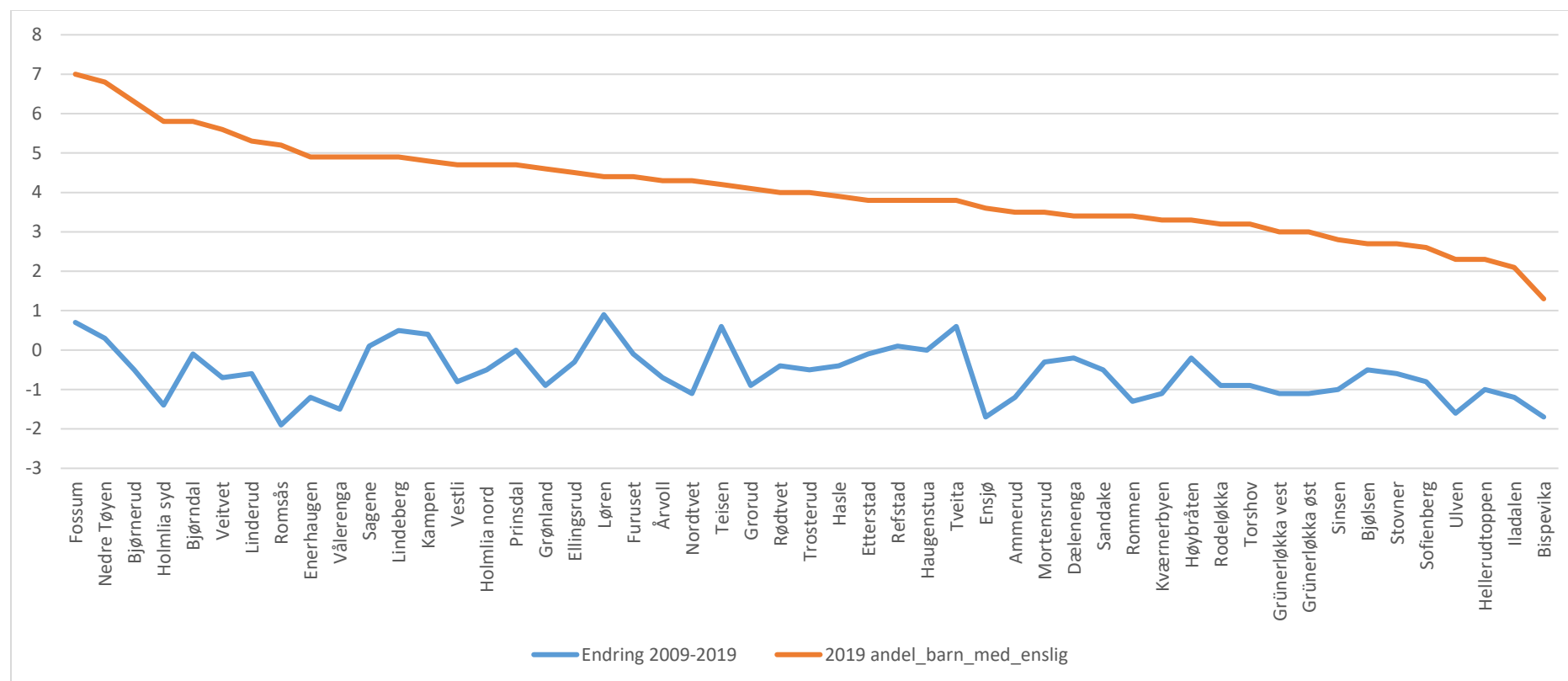
Barn med enslige foreldre i delområder i 11 utvalgte kommuner

Andelen varierer fra 5,8 % Grim-Møllevann-Dalane i Kristiansand til 1,1 % i Midtbyen i Trondheim (figur 3.14). Fire delbydeler har andeler som ligger mellom 5 og 6 prosent; Grim-Møllevann-Dalane i Kristiansand, Slettebakken i Bergen, Glemmen øst og nordøst i Fredrikstad og Gulsbogen-Sundhaugen i Drammen. Andelene (3,8) ligger generelt svakt lavere enn i delbydelene i Oslo (4,1). Det var en svak nedgang i andel barn med enslige foreldre i perioden 2009-2019 på -0,41 prosentpoeng. Nedgangen var lavere enn for landet som helhet og for de utvalgte kommunene og for delbydelene i Oslo. Nedgangen i andel barn med enslige foreldre i de 48 delområdene i perioden 2009 til 2019 har i fulgt et klart mønster (figur 3.15); når det gjelder om nedgangen først og fremst har kommet der andelen var høy eller lav andel i utgangspunktet. Områder med høy andel barn med enslige foreldre har hatt den tydeligste nedgangen i perioden (Pearsons $r = -0,56$).

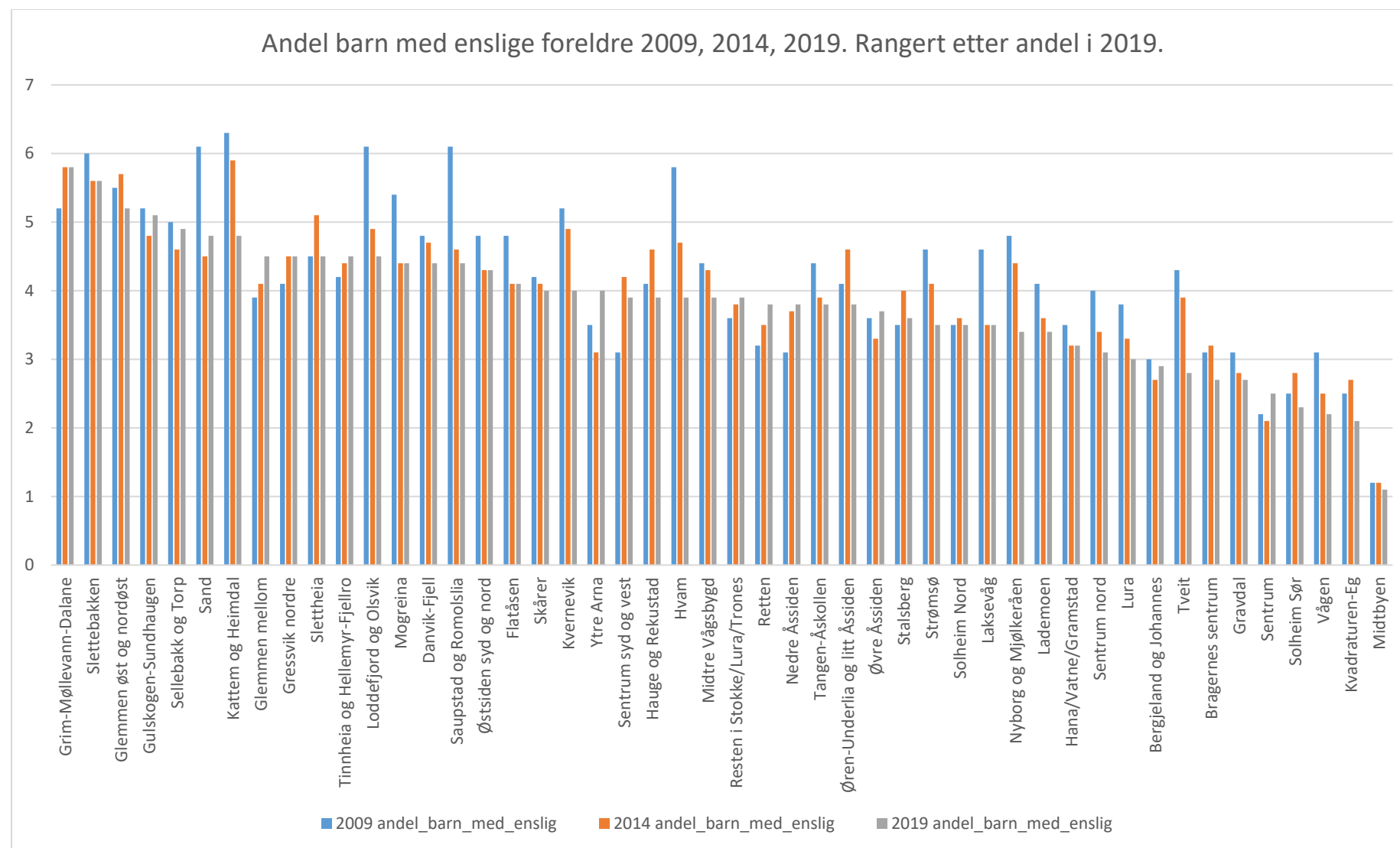
Figur 3.12. Andel barn som bor med enslige foreldre av hele befolkningen i utvalgte delbydeler i Oslo i 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



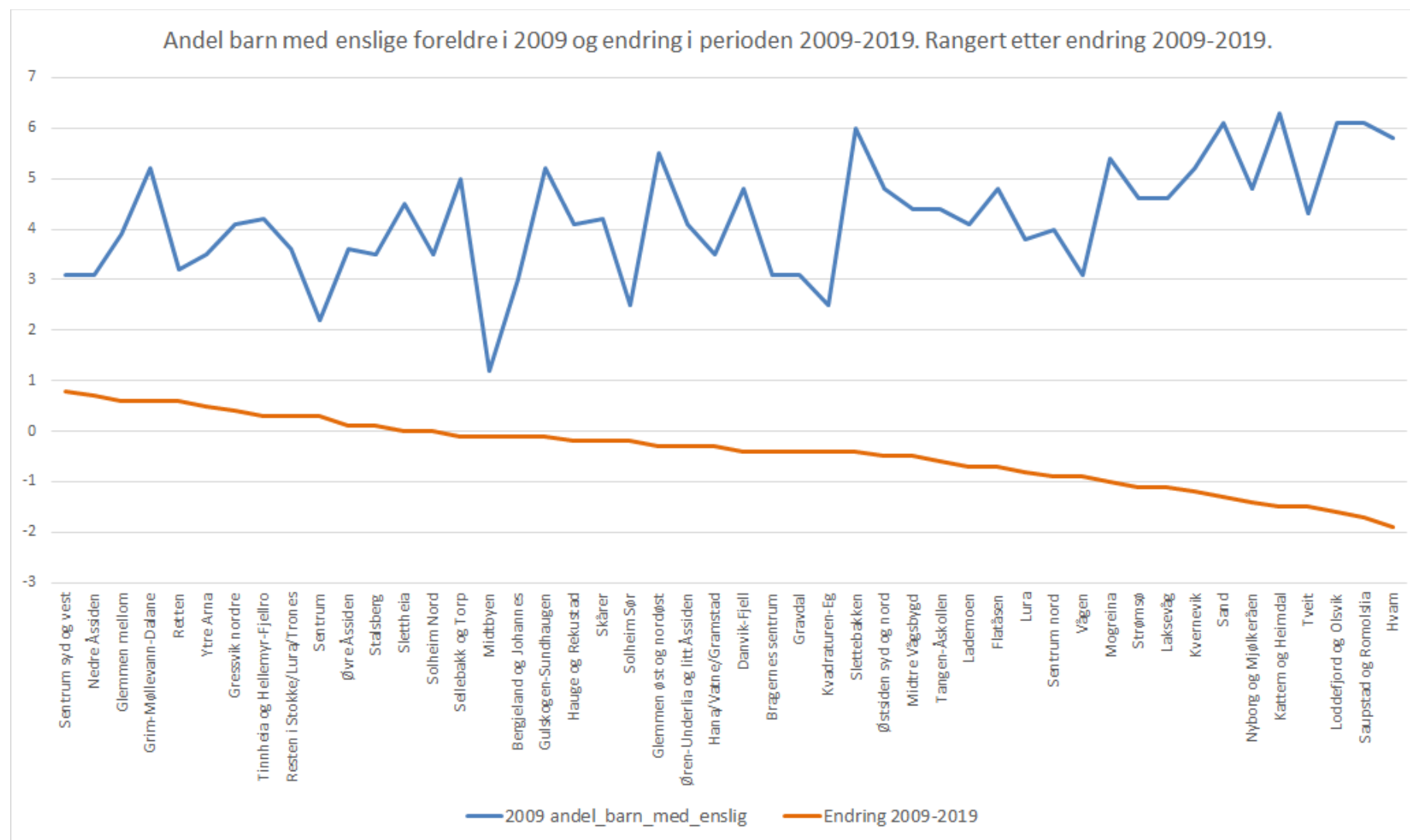
Figur 3.13. Andel barn som bor med enslige foreldre av hele befolkningen i utvalgte delbydeler i Oslo rangert etter andel i 2019 og med endring 2009-2019.



Figur 3.14 Andel barn som bor med enslige foreldre av hele befolkningen i 2009, 2014, 2019. Rangert etter andel i 2019.



Figur 3.15. Andel barn som bor med enslige foreldre av hele befolkningen i 2009 og endring i perioden 2009-2019. Rangert etter endring 2009-2019.



4. Flytting og bofasthet

Vi starter med noen refleksjoner om flytting som en bakgrunn for tolkningen av tall og funn. Flytting inn og ut av nabolag og byer er interessant av flere grunner. For det første forteller det noe om hvor attraktive områdene er, og for hvilke grupper. En underliggende faktor er selvsagt også økonomisk handlingsrom for flytterne og avveiningen mellom preferanser og økonomiske muligheter. For det andre har flyttestrømmene betydning for hvordan et område utvikler seg over tid; hvem flytter inn og hvem flytter ut. Får området over tid påfyll av bestemte grupper – høy eller lavinntektsgrupper, sysselsatte eller personer som ikke er i jobb og majoritets- vs minoritetsbefolkning? Hvordan preger flyttestrømmene befolkningssammensetningen over tid?

To nærliggende begreper er **gentrifisering** og **filtrering**. Gentrifisering betegner områder hvor middelklassen (høy utdanning og inntekt) flytter inn og hvor grupper med mindre økonomiske ressurser flytter ut (ofte fordi de blir presset ut av høyere boligpriser eller fordi de føler seg fremmedgjorte i endrede omgivelser og med nye naboer). Kort sagt opplever området en statusheving. Filtrering er det motsatte og betegner et område som faller i status og attraktivitet. Beboere med mest ressurser flytter ut og innflytterne har lavere grad av ressurser og søker seg dit pga lavere boligpriser og har dermed også mindre ressurser til vedlikehold og oppgradering av boliger og uteområder. Den fysiske kvaliteten på området faller dermed ofte i takt med utskiftningen av befolkning.

Disse to beskrivelsene er på mange måter ytterpunktene på en skala over ulike utviklingsbaner for nabolag, og de fleste områder følger ikke så «ekstreme» utviklingstendenser. Alle nabolag går dessuten gjennom ulike faser i takt med livsfasene til beboerne, på samme måte som vi snakker om **livsfaseflyttinger** gjennomgår områdene livsfaser – **områdefaser**. Et nybygd boligområde kan for eksempel først bosettes av mange barnefamilier. Etter som årene går vokser barna til og flytter ut, mens foreldrene blir eldre og noen flytter videre til en mindre bolig når redet tømmes for barn. Etter hvert blir utflytterne erstattet av nye grupper som ofte er i en annen livsfase enn de «opprinnelige» beboerne. Et «modent» område med lang historie kan dermed oftere ha en større miks av personer i ulike faser. Men dette henger selvsagt også tett sammen med økonomi og andre preferanser hos beboerne i samspill med boligpriser og kvaliteter ved områdene (sentralitet, boligtyper, hager, fritidstilbud, skoler osv). Noen byområder kan dessuten ha preg av å være **etableringsområder** for unge personer som studerer eller jobber og som flytter hjemmefra for første gang; typisk leieboliger i sentrale bystrøk. I noen studier omtales deler av indre by i større byer som **transittområder** – et område som har stort gjennomtrekk av beboere; gjerne et sted hvor man slår seg ned som nyankommen (fra andre deler av byen, landet eller verden), men som for mange ikke er et sted man blir boende over lengre tid (Brattbakk m fl 2015, 2018⁹ – stedsanalysene av Tøyen og Grønland). Stedsanalysene viste at om lag én av tre var på flyttefot hvert år. Supplert med tall fra denne undersøkelsen (se avsnitt om bofaste) vet vi samtidig at litt over én av tre (35 – 38 %) i de samme områdene bodde der i 2019 hadde bodd der i minst 5 år – altså en relativt bofast kjerne parallelt

⁹ Brattbakk, I., Hagen, A. L., Rosten M. R., Sæter, O., Osuldsen, J., Andersen, B., Thorstensen, E. & Bratseth, K. (2015). Hva nå, Tøyen? Sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i Bydel Gamle Oslo. Rapport 8/2015. Arbeidsforskningsinstituttet, Oslo.

Brattbakk, I., Andersen, B., Hagen, A. L., Ruud, M. E., Ander, H.E., Breistrand, H., Skajaa, J. & Dalseide A.M. (2017) På sporet av det nye Grønland. Sosiokulturell stedsanalyse av Grønland i Bydel Gamle Oslo. AFI-rapport 04:2017. Høgskolen i Oslo og Akershus.

med gruppene som flytter hyppigere. I de nevnte områdene, og i mange andre sentrale byområder, er det ikke uvanlig at opp mot én av tre beboere er på flyttefot hvert år (ca 20-35 %), mens andelen flyttere per år er lavere i mange blokk og rekkehusområder lengre unna sentrum (10-20 %), og lavest ligger som regel eneboligstrøkene (5-15 %). At et område får innflytting av personer med lavere økonomi og sysselsetting enn de bofaste trenger med andre ord ikke bety at hele området går gjennom en filtreringsprosess; flyttestrømmene kan også opprettholde en relativt konstant miks av beboere over tid. De som flytter inn bor der kanskje i 10 år, og har i denne perioden blitt eldre, fått bedre betalte jobber, og flytter videre mot områder hvor de kan realisere sine preferanser for boliger og nabolagskvaliteter som er mer i samsvar med familiens endrede ønsker og behov.

Bofaste og flyttere: Et annet moment er i hvilken grad de som er bofaste (ikke flytter i perioden og generelt flytter mindre) og de som flytter (i perioden og generelt har en høyere flyttefrekvens) er svært ulike grupper. Flere studier viser at fattige husholdninger, som ofte bor i leieboliger flytter mer enn de som har bedre økonomi og eier. Men også her kan det være forskjeller; for samtidig vet vi at noen lavinntektsgrupper bor mer stabilt – det gjelder for eksempel en del som bor i kommunale boliger og personer som av økonomiske grunner er låst fast i sin boligsituasjon.

Nybyggingsgrad: Et siste moment som er verdt å ha i mente er graden av nybygging i de aktuelle byområdene. I områder med null eller lav nybygging henger inn- og utflytting tett sammen; her må noen flytte ut for at andre kan flytte inn. Mens med økende grad av nybygging får man også innflytting av nye beboere som endrer den totale befolkningssammensetningen, men som har ingen eller relativt liten betydning for flytteprosessene knyttet til de mer etablerte boligene i strøket.

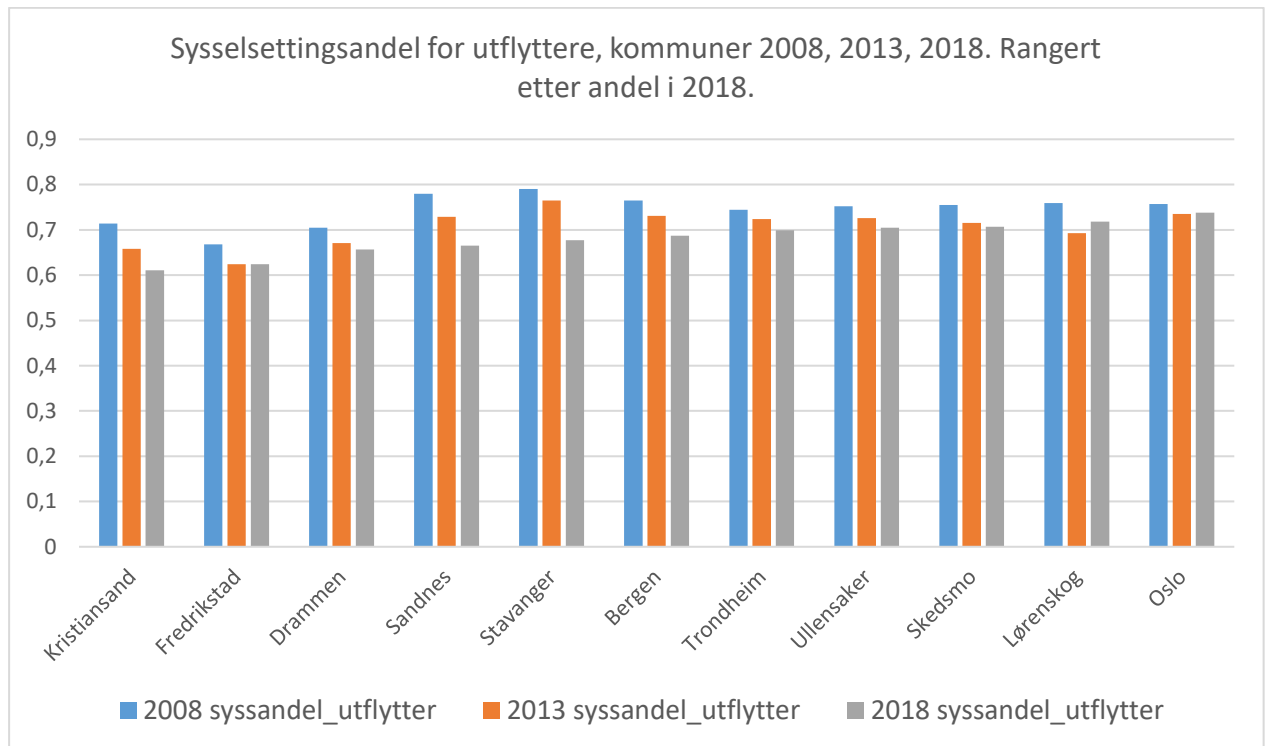
Storbyer følger grovt sett en syklus med innflytting av unge mennesker som søker utdanning og arbeid. Mange flytter til leieboliger i sentrale strøk, mens noen raskere kjøper seg bolig. Etter som tiden går og pardannelser oppstår og mange får barn flytter man gradvis mot større boliger i strøk litt lengre unna sentrum. De som flytter ut av storbyene har oftere høyere inntekt og sysselsettingsgrad enn innflytterne.

Sysselsettingsandel blant inn og utflyttere

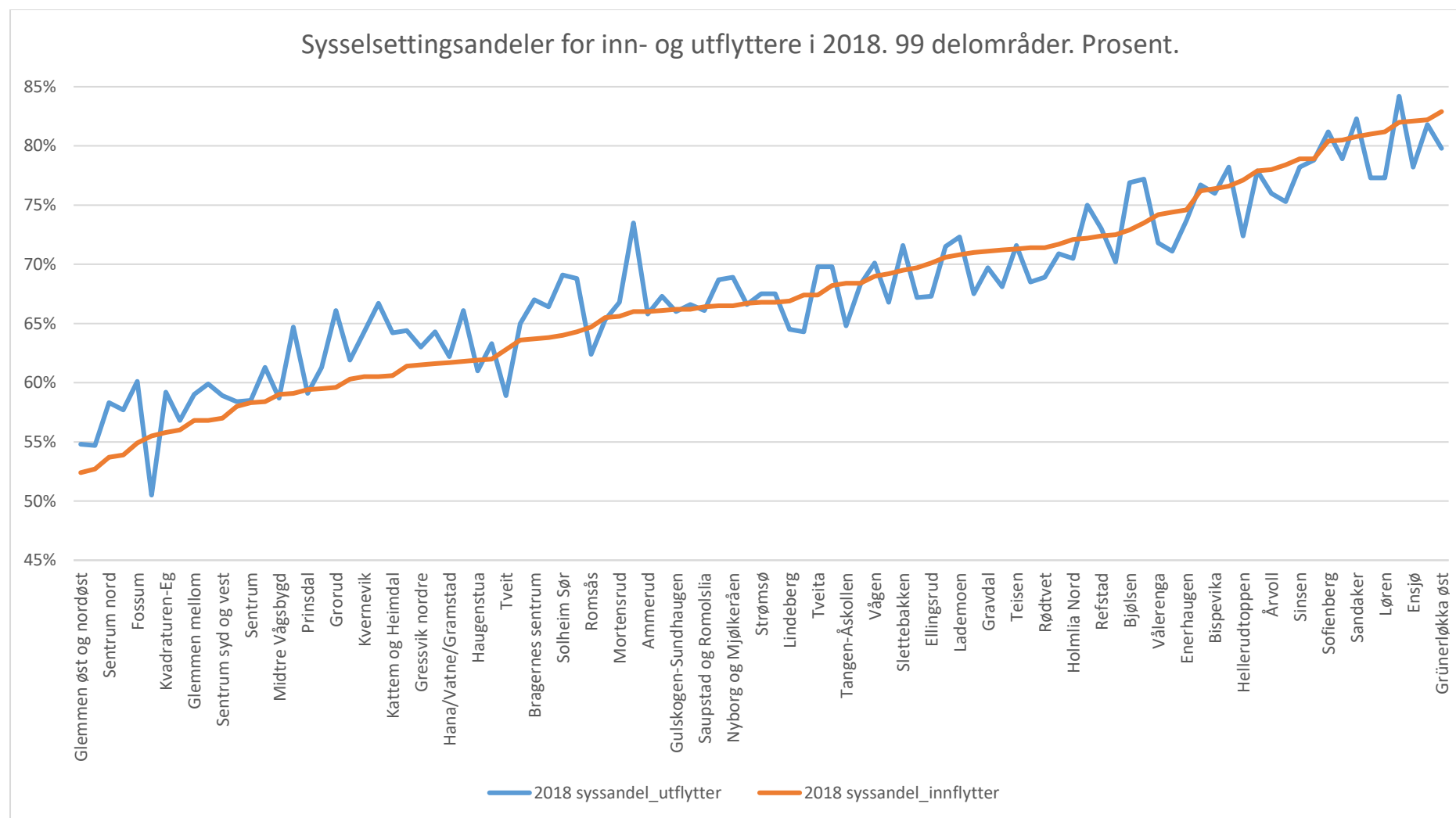
Av figur 4.1 ser vi at sysselsettingsandelen for utflytterne til de 11 kommunene varierer fra 61 til 74 prosent i 2018. Kristiansand og Fredrikstad ligger lavest, mens Lørenskog og Oslo ligger høyest. Videre ser vi at sysselsettingsandelene stort sett har blitt redusert i de fleste kommunene i perioden 2008-2018. Unntakene er Oslo og Lørenskog som hadde en svak økning fra 2013 til 2018, og Fredrikstad hvor det var stabilt i samme periode.

Figur 4.2 viser at sysselsettingsandelen blant innflyttere varierer fra 52 til 83 prosent, en variasjon på 31 prosentpoeng mellom områder med lavest og høyest andel sysselsetting for dem som bosetter seg i nabolaget. Tilsvarende for utflyttere var 51 til 84, en variasjon på 33 prosentpoeng. Blant de 20 områdene hvor innflytterne i 2018 hadde en sysselsettingsandel på under 60 prosent var 8 i Oslo, 6 i Fredrikstad, 4 i Kristiansand, 1 i Bergen og 1 i Sandnes. I den andre enden av skalaen dominerer områder i Oslo, samt alle av de 23 områdene som har høyere andel enn 73 prosent er Osloområder. De fleste ligger i indre by, mens et par ytre byområder også er med. Videre ser vi at sammenhengen mellom inn- og utflyttere er svært sterk (pearsons $r = 0.94$). Sysselsettingsandelene på de to gruppene følger hverandre altså i svært stor grad. Vi ser også en viss tendens til at innflyttere har lavere sysselsettingsandel enn utflyttere i de områdene hvor andelen er lave (til venstre i figuren), mens de ligger litt høyere i områder hvor andelen er høy (til høyre i figuren), men her er tendensen svakere.

Figur 4.1. Sysselsettingsandel for utflyttere i de 11 utvalgte kommunene i 2008, 2013 og 2018. Prosent.



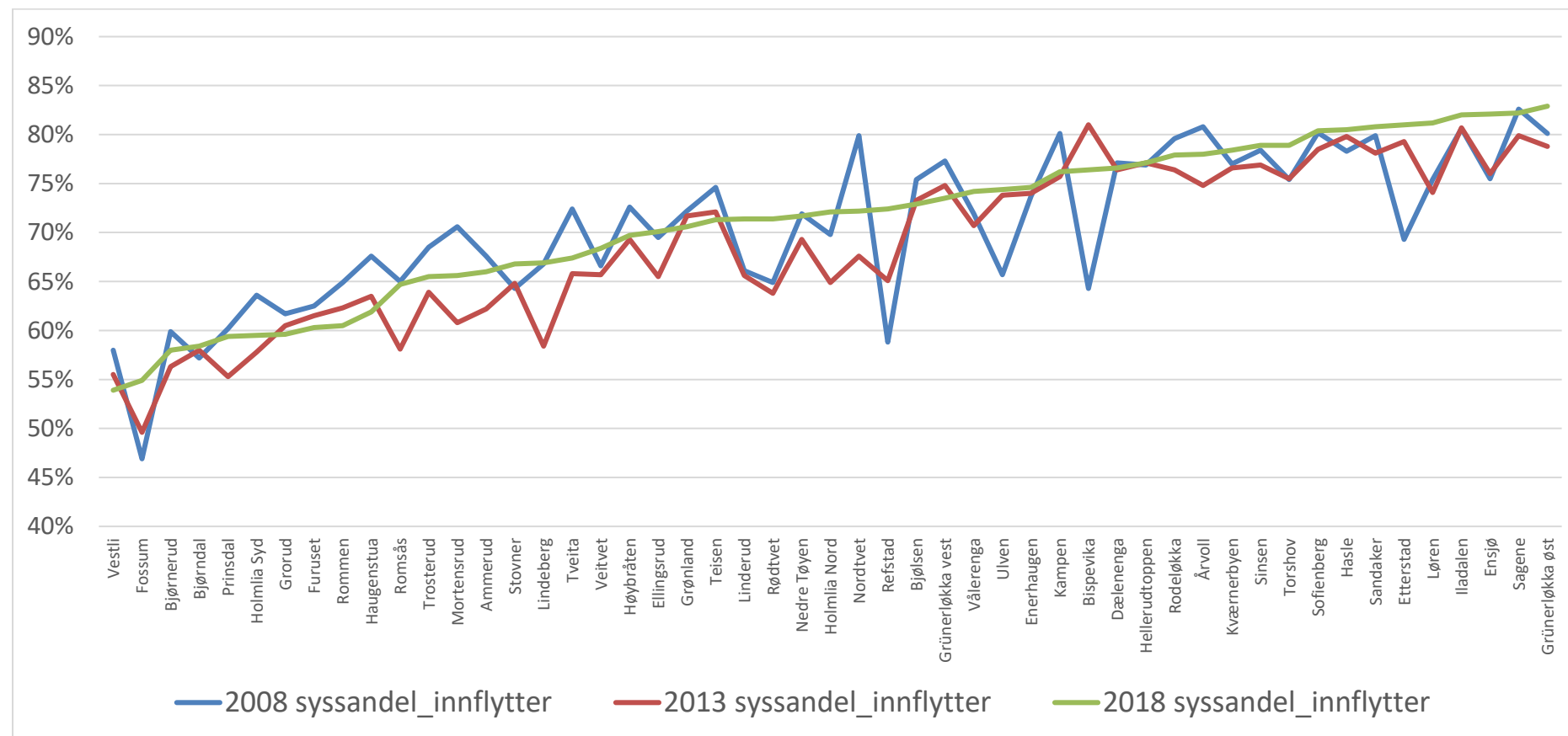
Figur 4.2. Andel sysselsatte blant inn- og utflyttere til 99 utvalgte delområder i Oslo og 10 utvalgte store kommuner i 2018. Prosent.



I figur 4.3 har vi konsentrert oss om sysselsettingsandelene i delområdene i Oslo. Her ser vi at variasjonen mellom områdene i 2018 var på 29 prosentpoeng, fra 54 til 83 prosent. Vi ser også at områdene med høyest sysselsettingsandel i 2018 har hatt en økt sysselsettingsandel blant sine innflyttere i

tiårsperioden 2008-2018. I bunnen av fordelingen er bildet mer sammensatt; noen områder har opplevd forbedring, mens relativt mange har også hatt en forverring.

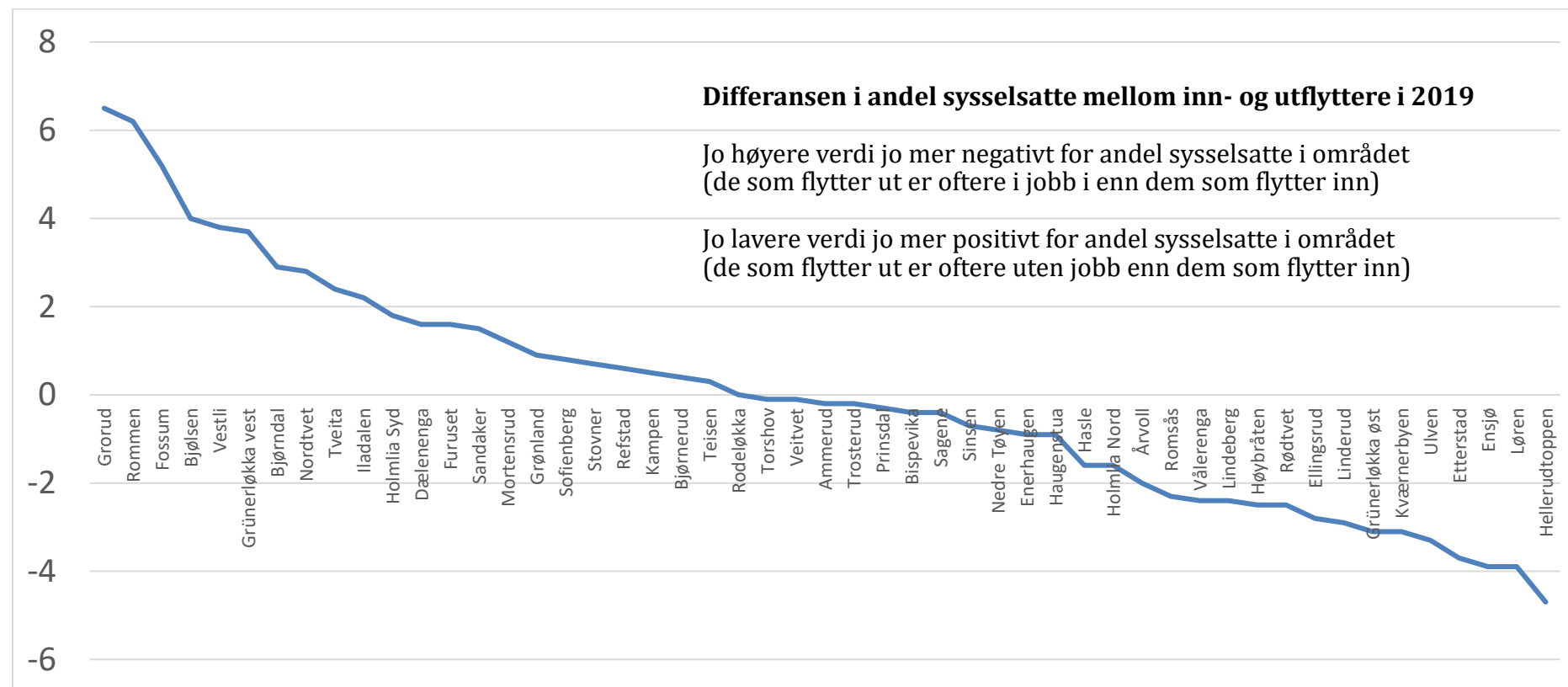
Figur 4.3. Sysselsettingsandeler blant innflyttere 2008, 2013, 2018. Delbydeler i Oslo. Rangert etter andel i 2018



I figur 4.4 har vi undersøkt differansen mellom sysselsettingsandelen for inn- og utflyttere i områdene i Oslo i 2018. Jo høyere denne differansen er jo mer negativt for utviklingen i andel sysselsatte i området: de som flytter ut er oftere i jobb enn dem som flytter inn. Her ser vi at mange av områdene som kommer svakt ut på en rekke levekårsindikatorer også har høyest differanse i sysselsettingsandel (til venstre i figuren); dette gjelder områder nordøst i

Groruddalen, noen indre byområder og på Søndre Nordstrand. Dette forsterker inntrykket av at områdene som skårer lavt på mange levekårsindikatorer også har en uheldig balanse i sysselsettingsandel mellom inn- og utflyttere.

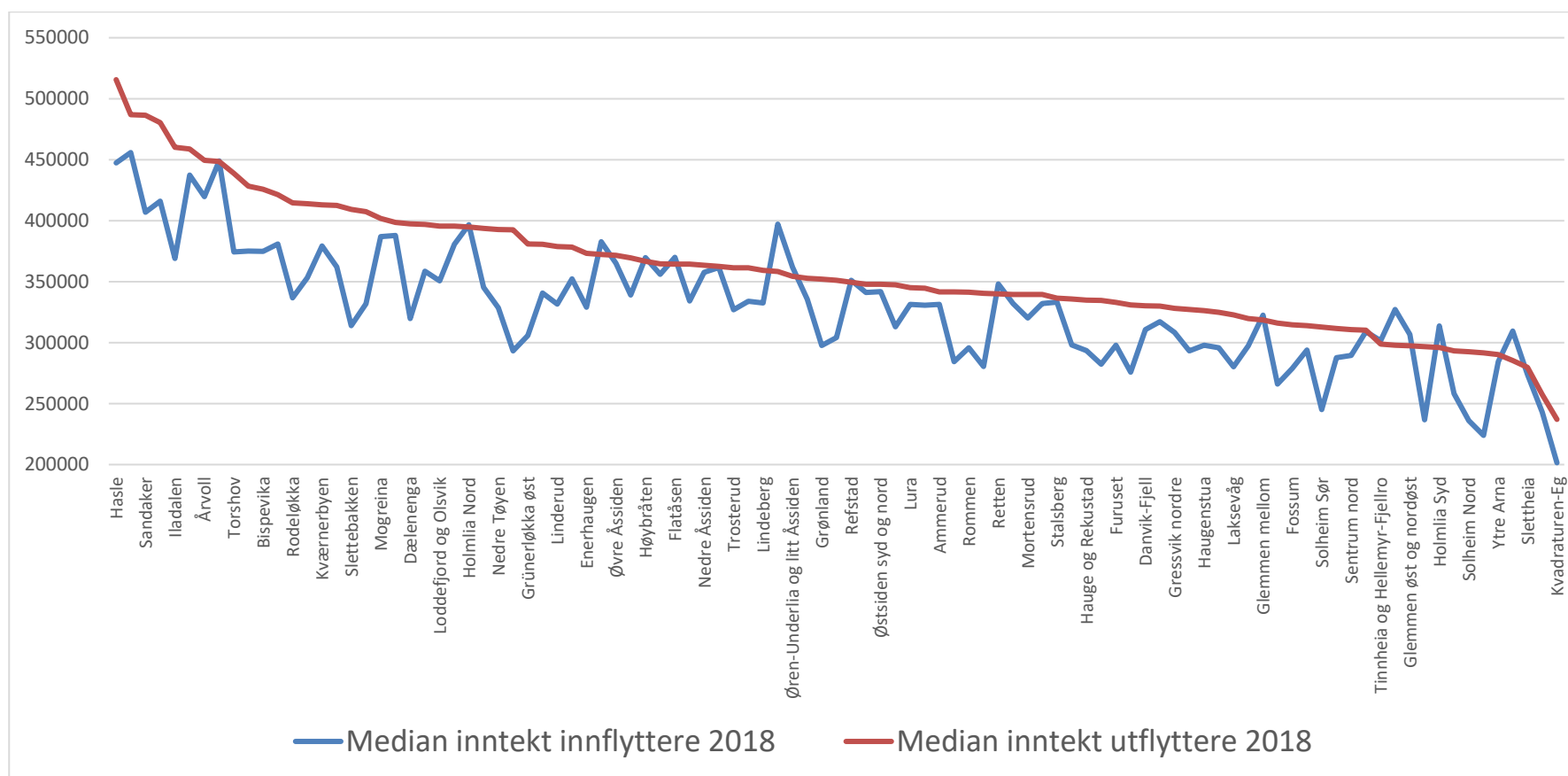
Figur 4.4. Differansen i andel sysselsatte mellom inn- og utflyttere i 2019. Delbydeler i Oslo. Prosentpoeng.



Inntekt hos inn- og utflyttere

Figur 4.5 viser medianinntekt hos inn- og utflyttere i de 99 områdene i 2018. Vi ser at medianinntekten hos utflytterne varierer fra om lag kr 520 000 til kr 240 000, som altså er en differanse på kr 280 000 mellom høyeste og laveste område. Tilsvarende for innflytterne er kr 450 000 til kr 200 000 som utgjør en forskjell på kr 250 000. Vi ser videre at utflytterne jevnt over har høyere inntekt enn innflytterne i de aller fleste områdene og at denne tendensen er særlig tydelig for områdene hvor utflytterne hadde høyest medianinntekt og som ellers også skårer relativt godt på mange levekårsindikatorer. Figur 4.6 som viser differansen i medianinntekt mellom inn- og utflyttere bekrefter dette inntrykket.

Figur 4.5. Medianinntekt for innflyttere og utflyttere 2018. Alle 99 områder. Prosentpoeng.

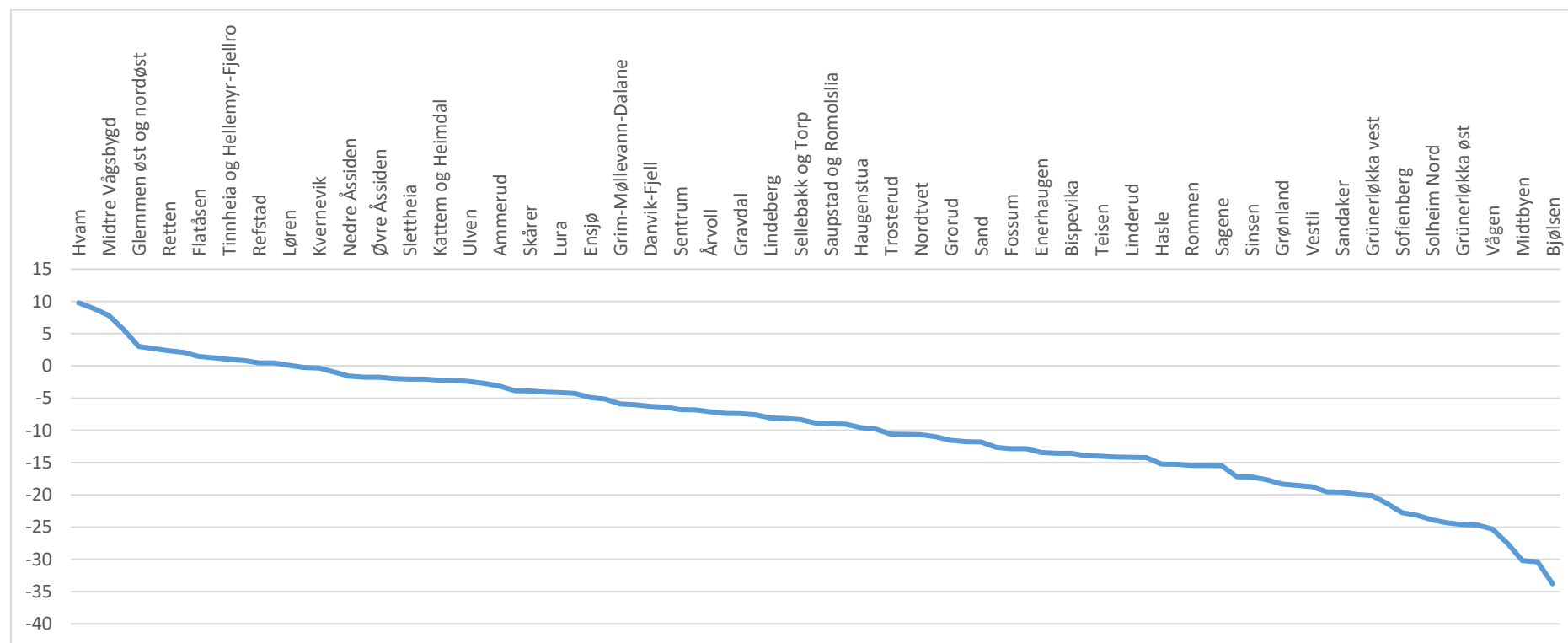


Figur 4.6. Differansen i medianinntekt mellom inn- og utflyttere i 2019. 99 delområder og delbydeler. Prosentpoeng.

Medianinntekt: forholdet mellom inn- og utflyttere

Jo høyere verdi over 0 = jo høyere inntekt har innflytterne enn utflyttere

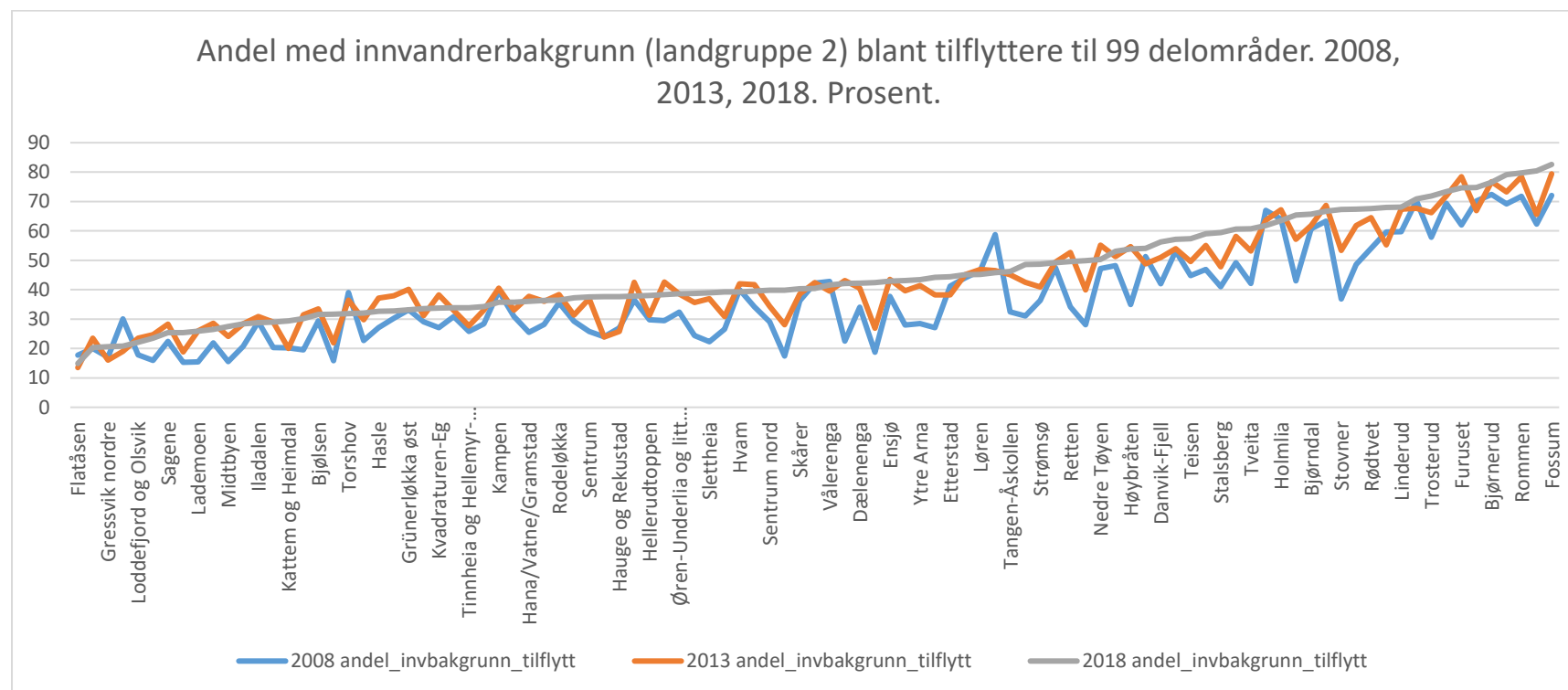
Jo lavere verdi under 0 = jo lavere inntekt har innflytterne enn utflyttere



Flyttere etter innvandrerbakgrunn

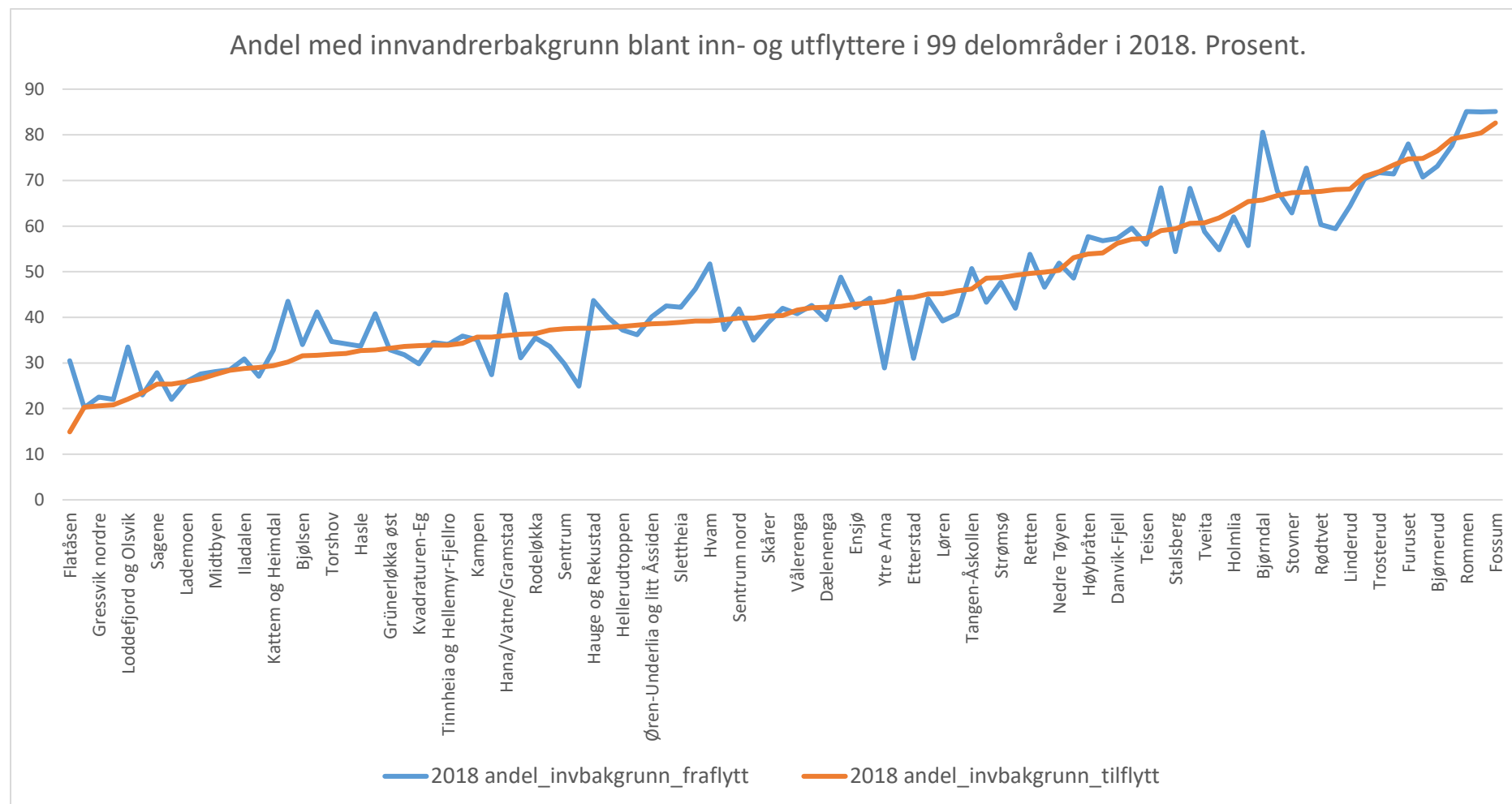
Figur 4.7 viser at den store variasjonen i andel med innvandrerbakgrunn¹⁰ blant innflyttere til de 99 delområdene og endringer i perioden 2008 til 2018. Variasjonen er på 68 prosentpoeng, fra 15 prosent på Flatåsen i Trondheim til 83 prosent på Fossum lengst nordøst i Groruddalen i Oslo. Vi ser at andelen med innvandrerbakgrunn blant innflytterne har økt i perioden, og at den økningen er litt tydeligere blant den tredjedelen av områder med høyest andel (til høyre i figuren).

Figur 4.7. Andel med innvandrerbakgrunn blant innflyttere til 99 delområder. 2008, 2013 og 2018. Prosent.



¹⁰ Her viser innvandrerbakgrunn til alle som enten selv har innvandret til Norge eller norskfødte med innvandrerforeldre uavhengig av hvilken utenlandsk landbakgrunn de har.

Figur 4.8 Andel med innvandrerbakgrunn blant inn- og utflyttere i 99 delområder i 2018. Prosent.

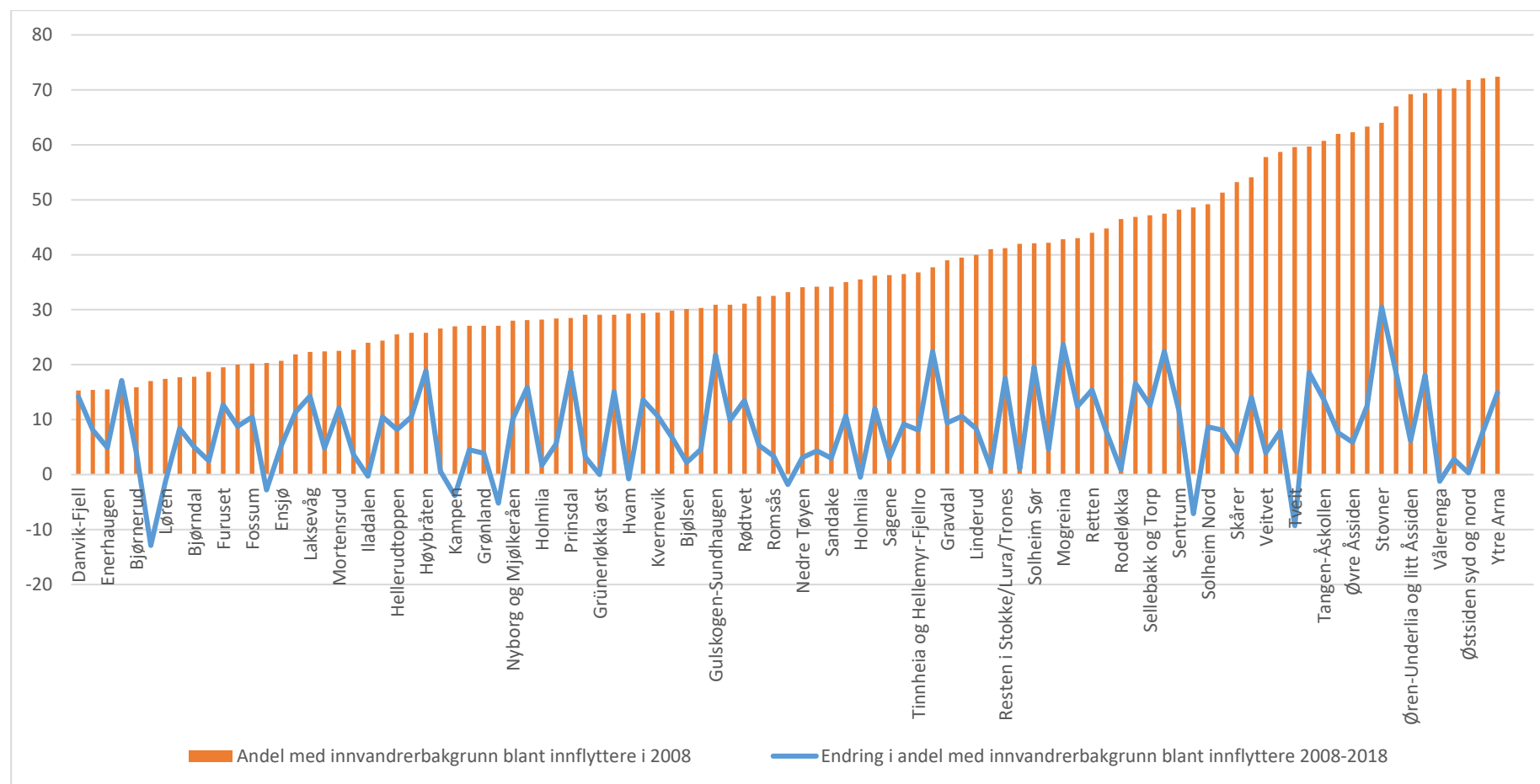


Figur 4.8 viser at andelen med innvandrerbakgrunn blant inn- og utflyttere til de 99 delområdene i 2018 fulgte hverandre tett (høy korrelasjon, pearsons $r = 0.94$). Områder med høy innflytting av personer med innvandrerbakgrunn har også høy – og om lag lik andel utflyttere med innvandrerbakgrunn, og det samme gjelder for områder med lav andel. Vi finner ellers ikke noe tydelig mønster knyttet til ulike deler av fordelingen.

Vi finner at det er en helt marginal positiv sammenheng mellom andelen med innvandrerbakgrunn blant innflyttere i 2008 og hvordan denne andelen har utviklet seg fram til 2018 (figur 4.9). Gitt situasjonen i 2008 er det altså ikke noe tydelig mønster i hvilke områder som har hatt en økning eller reduksjon i andel innflyttere med innvandrerbakgrunn i den påfølgende tiårsperioden (pearsons $r = 0,16$).

Delbydel Stovner i Stovner bydel, og Høybråten i Alna bydel, samt Nordtvet i Bydel Grorud er de tre områdene i Oslo hvor andelen har økt mest i perioden. Dette støtter opp under tidligere funn som peker i retning av at områder som lenge hadde en lavere andel med innvandrerbakgrunn og som var omgitt av områder med høyere andel har hatt en sterk økning i den siste tiårsperioden. Det samme kan sies om Prinsdal og Tveita. For øvrig skiller de to analyseområdene Sand og Mogreina i Ullensaker seg ut med svært høy økning i andelen innvandrere blant innflytterne i samme periode. Retten og Stalsberg i Skedsmo kommune har også relativt sterk økning. Samlet bekrefter utviklingen i disse siste fire områdene den sterke økningen i enkelte nabolag i Oslos østlige nabokommuner. Ellers finner vi enkelt områder også i de fleste andre kommunene som har hatt en relativt kraftig økning.

Figur 4.9. Andelen med innvandrerbakgrunn blant innflyttere i de 99 analyseområdene i 2008 (prosent) og endring fram til 2018 (prosentpoeng).



Bofaste – botid minst 5 år i samme område

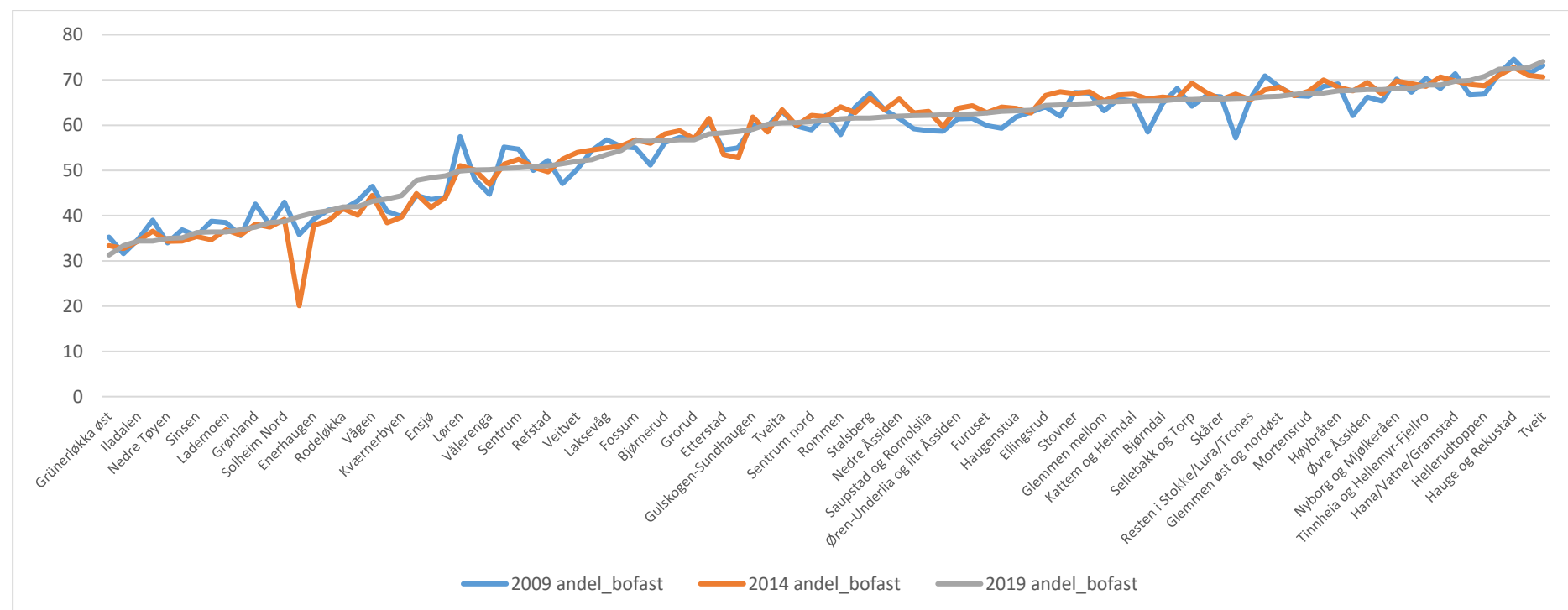
Det er stor variasjon i andel som har vært bofaste (bodd minst 5 år i samme delområde) mellom områdene (figur 4.10); i 2019 varierte den fra 31 prosent på Grünerløkka i Oslo til 74 prosent på Tveit i Kristiansand, en forskjell på 43 prosentpoeng. Vi ser ellers at det er relativt liten endring i andel bofaste over tid i perioden 2009-2019. Vi finner ingen sammenheng mellom andel bofaste i 2009 og hvordan utviklingen har vært i den påfølgende tiårsperioden fram til 2019 (pearsons $r = -0,09$) (figur 4.11). Det er altså ikke slik at områder med enten høy eller lav andel bofaste har fulgt en bestemt utvikling. Vi finner imidlertid et velkjent mønster der områder i indre by har lavest bostabilitet, mens områder lengre fra sentrum har høyere stabilitet (figur 4.10). Blant de 14 områdene som har mindre enn 40 prosent bofaste finner vi 10 områder i indre by i Oslo, og 2 i Bergen (Solheim Nord og Solheim Sør) og 2 i Trondheim (Lademoen og Midtbyen).

Et område som Vestli i Bydel Stovner i Groruddalen kan tjene som eksempel på et område som har en opphopning av en rekke levekårsutfordringer og samtidig har en relativ høy andel bofaste (botid minst 5 år i samme område) på 62 prosent. At bostabiliteten tross alt er såpass høy i dette området forteller antagelig noe om at boligprisene her er relativt lave og gir mulighet for personer med beskjedne økonomiske ressurser å bosette seg her og samtidig er vi kanskje på sporet av en fortelling om personer som blir boende over tid fordi de «sitter fast» og har begrensede muligheter til å flytte videre. Det forhindrer ikke at vi også vet at mange stortrives og ønsker å bo nettopp her (Andersen m fl 2018 – Stedsanalyse Vestli¹¹).

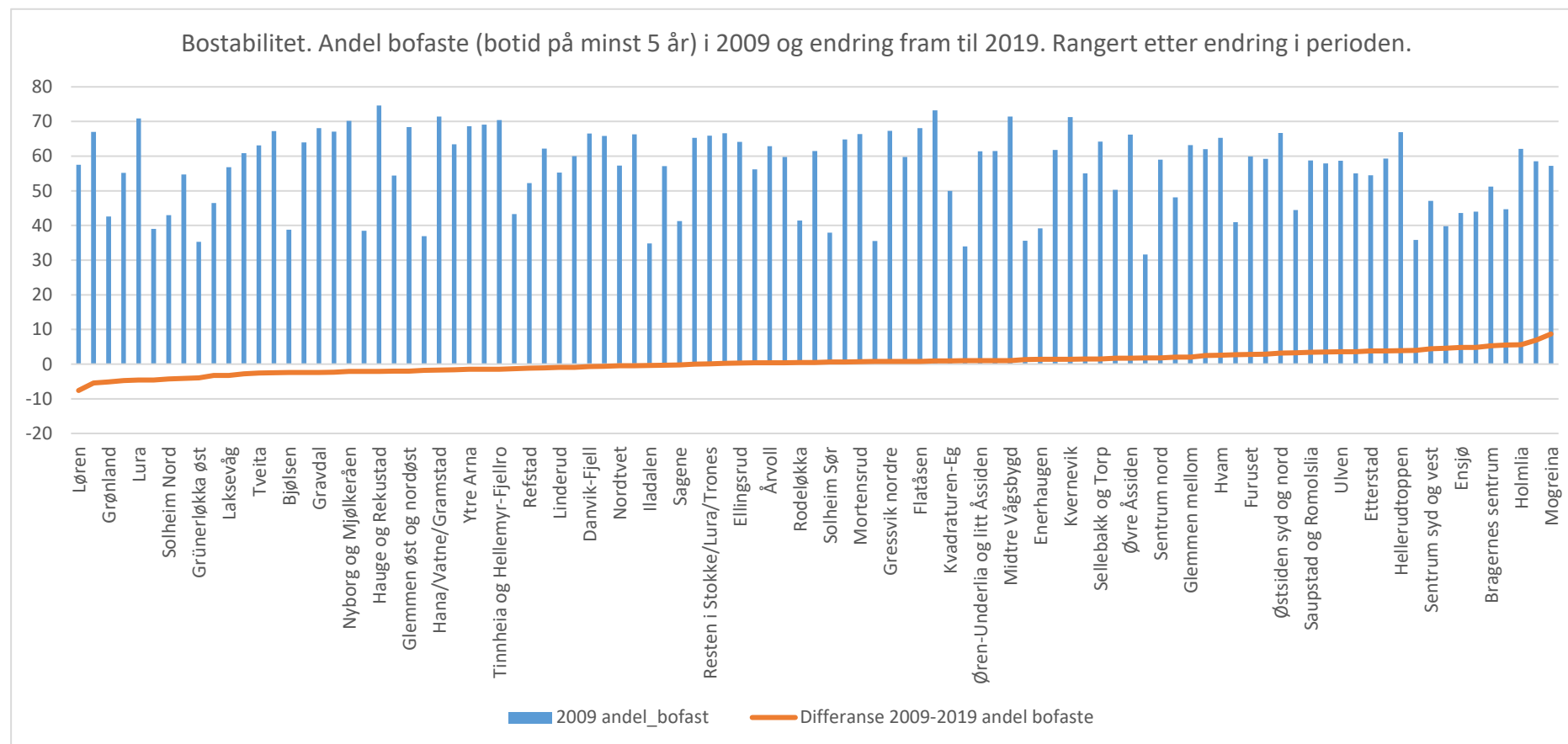
Bostabiliteten viser seg å ha svært sterk sammenheng med leieandel (figur 4.12). Andelen som er bofaste (bodd minst 5 år i samme delområde) korrelerer svært sterkt med andelen som leier boligen sin (pearsons $r = -0,84$). Jo flere som er bofaste i et nabolag, jo færre leieboere i nabolaget.

¹¹ Andersen, B, Brattbakk, I., Dalseide, A. M., Mæhle, Y. M. & Ruud, M. E. (2018). Hverdagsstedet Vestli. Sosiokulturell stedsanalyse av Vestli i Bydel Stovner. AFI-rapport 01:2018. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet.

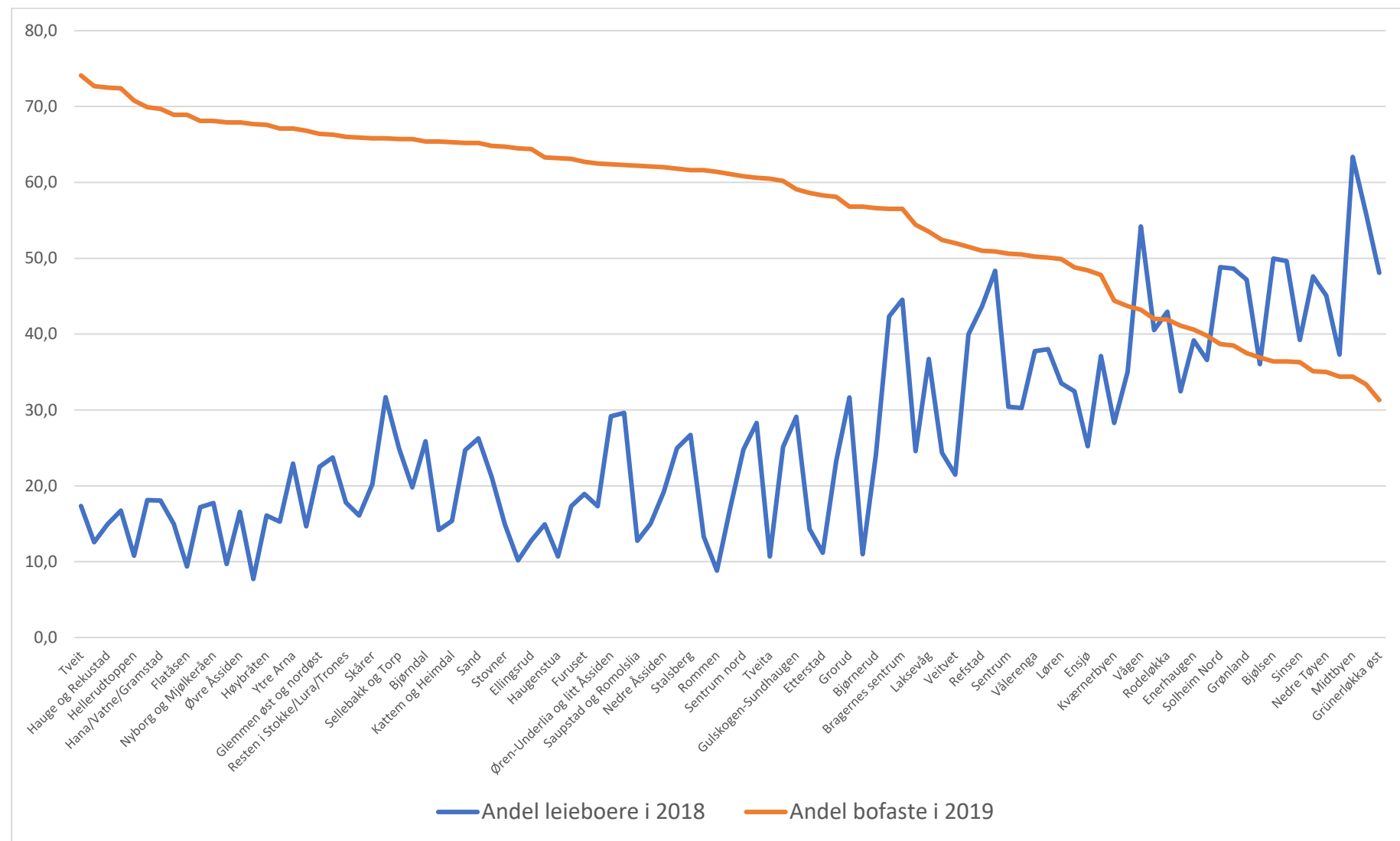
Figur 4.10. Andel bofaste (botid minst 5 år) i 99 delområder i 2009, 2014 og 2019. Prosent.



Figur 4.11. Bostabilitet. Andel bofaste (botid minst 5 år) i 2009 og endring fram til 2019. Rangert etter endring i perioden. Prosent og prosentpoeng.



Figur 4.12. Sammenhengen mellom andel bofaste i 2019 (minst 5 års botid) og andel leieboere i 2018 i 99 delområder i 11 utvalgte kommuner. Rangert etter andel bofaste. Prosent.



5. Valgdeltakelse ved lokalvalg

Valgdeltakelse er et av de mest sentrale mål på politisk deltakelse og brukes også som mål på integrasjon i samfunnet og tillit til det politiske systemet og myndigheter sentral og lokalt. Med vårt fokus på lokalsamfunnet og variasjoner mellom områder internt i byer og kommuner er det nærliggende å undersøke oppslutningen om det lokale politiske systemet: i hvilken grad bruker beboere i områder med omfattende levekårsutfordringer og høy minoritetsandel stemmeretten sin? I hvilken grad varierer valgdeltakelsen med kjennetegn ved beboerne og nabolaget?

Valgdeltakelsen for hele landet ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 var på 64,8 % (figur 5.1). Valgdeltakelsen varierer med en rekke bakgrunnsfaktorer i befolkningen. Kvinner (67,2 %) har høyere valgdeltakelse enn menn (62,3 %), eldre har høyere valgdeltakelse (76,7 % for 67-79 år) enn unge (20-24 år 47 %). To unntak fra den jevnt stigende valgdeltakelse med alder finner vi for de aller yngste og aller eldste - førstegangsvelgere (18-19 år 58,3 %) har høy deltakelse, mens de som er 80 år eller eldre (61,8 %) har lavere andel. Videre øker valgdeltakelsen med økende utdanning. De med grunnskole som høyeste utdanning ligger på 50,5 %, mot 66,5 % for videregående skolenivå og 78,9 % for de med utdanning på universitets- og høyskolenivå.

Det er også stor variasjon mellom majoritetsnorske og ulike kategorier av minoritetsnorske (figur 5.1). Den totale valgdeltakelsen for alle som har stemmerett i Norge lå på 64,8 %. Norske statsborgere som er etnisk norske ligger høyere på 70 %, mens norske statsborgere som har innvandret til Norge (45 %) og norskfødte med innvandrerforeldre (46,2 %) ligger betydelig lavere. Alle utenlandske statsborgere med tre års sammenhengende botid har stemmerett ved kommune- og fylkestingsvalg. Aller lavest valgdeltakelse finner vi, ikke uventet, blant utenlandske statsborgere (31,3 %) med stemmerett ved lokalvalg.

Figur 5.1. Valgdeltakelse ved kommune- og fylkestingsvalget 2019 for hele landet etter innvandringskategorier. Kilde: <https://www.ssb.no/statbank/table/12813/>

Hele landet etter innvandringskategorier:	2019
Innvandringskategori/statsborgerskap i alt (alle som har stemmerett i Norge)	64,8
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	70,0
Norske statsborgere, innvandrere	45,0
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	46,2
Utenlandske statsborgere	31,2

Når vi ser på ulike innvandringskategorier etter landbakgrunn ser vi at forskjellene er svært store (figur 5.2). Blant norske statsborgere som selv har innvandret eller er norskfødte med innvandrerforeldre ser vi at de som har røtter i den såkalte «vestlige verden» (hhv 63,5 % og 69,2 %) har en betydelig høyere valgdeltakelse enn norske statsborgere med røtter fra EU-land i Øst-Europa (hhv 44,9 % og 53,5 %) og fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU (hhv 43,5 % og 44,1 %). Blant utenlandske statsborgere er valgdeltakelsen særlig lav, og aller lavest er den for utenlandske statsborgere fra EU-land i Øst-Europa (10,7 %). Det er dessuten betydelige forskjeller mellom personer med bakgrunn fra enkeltland. I lokalvalget i 2003 hadde personer med bakgrunn fra Sri Lanka¹² høyest valgdeltakelse av gruppene med «ikke-vestlig bakgrunn» med 57 prosent, mens blant pakistanere og vietnamesere var det henholdsvis 40 og 30 prosent som brukte stemmeretten

¹² St.meld. nr. 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse, kapittel 1.9.2. Politisk deltakelse

sin. Blant personer med dansk bakgrunn brukte hele 73 prosent stemmeretten sin som altså var langt høyere enn for hele befolkningen på 59 prosent.

Figur 5.2. Valgdeltakelse ved kommune- og fylkestingsvalget 2019 for hele landet etter innvandringskategorier og landbakgrunn. Kilde: <https://www.ssb.no/statbank/table/12814/>

Norske statsborgere, innvandrere	Alle land	45,0
	Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	63,5
	EU-land i Øst-Europa	44,9
	Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU	43,5
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	Alle land	46,2
	Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	69,2
	EU-land i Øst-Europa	53,5
	Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU	44,1
Utenlandske statsborgere	Alle land	31,2
	Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	50,0
	EU-land i Øst-Europa	10,7
	Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU	35,9

Det er relativt stor variasjon – 10 prosentpoeng – i valgdeltakelse mellom de 11 kommunene vi tar for oss her (figur 5.3). Oslo og de fire andre storbyene – Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand – har høyest valgdeltakelse (65-68 %), mens Ullensaker og Fredrikstad har lavest (57-58 %). Lørenskog, Lillestrøm og Drammen ligger svært likt på om lag 61 %, mens Sandes ligger litt høyere på 63 %. Alle kommunene har økende valgoppslutning fra 2015 til 2019. Sterkest var den i Stavanger med 7,8 prosentpoeng og lavest på Lørenskog med 3 prosentpoeng. Gjennomsnittet for alle byene lå på 5,2 prosentpoeng som ligger om lag likt som for landet som helhet.

Figur 5.3. Valgdeltakelse ved kommune- og fylkestingsvalget 2015 og 2019 for de 11 kommunene.

Kilde: <https://www.ssb.no/statbank/table/09475/> og <https://www.ssb.no/statbank/table/09475/tableViewLayout1/>

Utvalgte kommuner	Lokalvalg 2015	Lokalvalg 2019	Endring 2015-2019
Ullensaker	54,4	56,7	2,3
Fredrikstad	53,6	58,0	4,4
Lørenskog	57,4	60,4	3
Skedsmo / Lillestrøm*	56,3	60,6	4,3
Drammen	55,8	60,8	5
Sandes	56,1	63,1	7
Kristiansand	58,3	65,6	7,3
Stavanger	58,3	66,1	7,8
Trondheim	60,8	66,1	5,3
Oslo kommune**	63,0	67,6	4,6
Bergen	61,6	68,1	6,5

* Etter kommunereformen ble Skedsmo kommune fra 1.1.2020 slått sammen med nabokommunene Fet og Sørumsdal og dannet nye Lillestrøm kommune.

** I Oslo kommune, som også er eget fylke, er kommune- og fylkestingsvalget slått sammen. Lokalvalget her omfatter imidlertid også valg av representanter til byens 15 bydelsutvalg.

Ut fra kunnskapen om at valgdeltakelsen er lavere blant de minste av de 11 kommunene, i minoritetsgrupper, blant lavutdannede (og til en viss grad yngre personer) kan vi på den ene siden forvente oss at valgdeltakelsen er lavere i de 99 byområdene her som er valgt på basis av sosioøkonomiske og demografiske kriterier, men på den andre siden høyere, særlig i de største byene hvor valgdeltakelsen er noe høyere enn landsgjennomsnittet.

Valgdeltakelse på områdenivå: svært stor variasjon

Det mest slående ved valgdeltakelsen på områdenivå er den store variasjonen mellom byområdene, fra 5 av 10 som deltar til 8 av 10 som deltar, altså 30 prosentpoeng i forskjell fra laveste til høyeste valgdeltakelse (figur 5.4). Aller lavest valgdeltakelse i de 99 utvalgte områdene i 2019 finner vi blant menn på Mogreina (47,4 %) i Ullensaker og Sellebakk og Torp (47,7 %) i Fredrikstad og aller høyest blant kvinner på Hellerudtoppen i Oslo (80,3 %). Vi ser også av tabellen at deltakelsen blant kvinner er gjennomgående høyere enn menns. Tross i at det ut fra figuren kan se ut til at sammenhengen mellom menn og kvinners deltakelse ikke er så sterk viser korrelasjonsanalysen at sammenhengen er svært sterk (pearsons $r = 0,92$ ($0 =$ ingen sammenheng og $1 =$ perfekt sammenheng)).

I 2 av 3 av de 99 levekårsutsatte byområdene er valgdeltakelsen, både for kvinner og menn, i 2019 lavere enn landsgjennomsnittet.

De åtte områdene med lavest valgdeltakelse blant kvinner finner vi i Fredrikstad (3) og helt nord-øst i Oslo (5), som alle er blant områdene med høyest andel levekårsutfordringer og andel minoriteter. I motsatt ende finner vi 11 områder i Oslo, stort sett gentrifiserte områder i indre by med en svært blandet sosioøkonomisk gruppe og relativt lav minoritetsandel (Kampen, Vålerenga, Sagene, Torshov, Bjølsen, Iladalen) og enkelte områder i ytre by øst som domineres av høyt utdannede etniske norske (Hellerudtoppen, Årvoll og Holmlia Nord).

Korrelasjonsanalyser viser at sammenhengen mellom andel personer med innvandringsbakgrunn¹³ og valgdeltakelse på områdenivå er svært sterk (pearsons $r = -0,89$ for kvinner og $-0,77$ for menn). Jo høyere andel med innvandringsbakgrunn¹⁴ jo lavere valgdeltakelse. Det samme gjelder da motsatt for andel majoritetsnorske og valgdeltakelse (pearsons $r = 0,93$ for kvinner og $r = 0,84$ for menn). Jo høyere andel majoritetsnorske jo høyere valgdeltakelse. Valgdeltakelsen henger som tidligere vist også sammen med sosioøkonomiske kjennetegn, og dette gjelder også på delområdenivå. Vi finner sterk sammenheng mellom valgdeltakelse ved lokalvalget i 2019 og lavutdanning i de 99 utvalgte byområdene (pearsons $r = -0,78$ for kvinner og $-0,67$ for menn). Jo flere lavt utdannede i området, jo lavere er valgdeltakelsen. Sammenhengen var noe svakere, med fortsatt relativt sterk, i 2015. Samvariasjonen mellom utdanning og valgdeltakelse ser altså ut til å ha styrket seg noe fra 2015 til 2019. Vi finner også relativt sterk sammenheng mellom menn og kvinners valgdeltakelse i området og andel hushold hvor 50 prosent eller mer av inntekten kommer fra overføringer fra det offentlige (pearsons $r = -0,56$). Jo flere som har minst halvparten av inntekten dekket av velferdsstaten jo lavere valgdeltakelse. En sterk sammenheng finner vi også mellom valgdeltakelse og andel majoritetsnorske beboere som er utenfor arbeid og utdanning (pearsons $r = -0,72$ for kvinner og $-0,58$ for menn). Jo

¹³ Innvandrere eller norskfødte av innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

¹⁴ Se forrige fotnote for definisjon.

flere etnisk norske som ikke er i arbeid eller utdanning i området, jo lavere er valgdeltakelsen. For minoritetsnorske¹⁵ kvinner og menn som er utenfor arbeid og utdanning finner vi ingen slik sammenheng med valgdeltakelse (pearsons $r = -0,18$ for kvinner og $-0,14$ for menn).

Utviklingen over tid: økt valgoppslutning også i utsatte områder fra 2015 til 2019

Fra lokalvalget i 2015 til lokalvalget i 2019 var det en klar økning i valgoppslutningen nasjonalt på om lag 5 prosent både for befolkningen som helhet og for kvinner og menn hver for seg. Den samme økningen finner vi igjen i de utvalgte byområdene hvor økningen for menn i gjennomsnitt var på 5,1 prosent og 5,9 prosent for kvinner (figur 5.5). Spredningen var imidlertid stor mellom områdene. Ingen enkeltområder opplevde nedgang i valgoppslutningen, noe som kunne vært et signal om økt utenforskap og svekket tillit til det politiske systemet. For menn varierte økningen i valgdeltakelse fra 0,3 til 11,6 prosent og for kvinner fra 1,2 til 10,2 prosent. Vi finner ingen klare sammenhenger mellom hvor man så høy og lav valgdeltakelse i 2015 og hvor man har hatt minimal eller betydelig økning fram til valget i 2019 (pearsons $r < 0,09$). Det er imidlertid en viss tendens i materialet at valgdeltakelsen har økt mest i indre by/sentrumsområder i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger¹⁶. Videre er det en tendens at valgdeltakelsen har vært lavest nordøst i Oslo (nord i Groruddalen: Vestli, Fossum, Stovner, Høybråten, Furuset, Ellingsrud, Grorud, Rødtvet) og lengst sørøst i Oslo (Bjørndal, Bjørnerud og Mortensrud). En uheldig utvikling kan sees i de fem områdene med lavest økning i valgoppslutning (under 2 prosent) som samtidig er blant områdene som hadde lavest valgdeltakelse i 2015 (mellom 51 og 57 %). Dette er Furuset, Vestli, Fossum nord i Groruddalen og Bjørndal og Bjørnerud i Bydel Søndre Nordstrand i Oslo. Fredrikstad og Skedsmo har også flere byområder med lav økning i valgdeltakelse samtidig som oppslutningen i utgangspunktet var lav i 2015. Valgdeltakelsen har i stor grad økt like mye i de samme byområdene for menn og kvinner (pearsons $r = 0,68$).

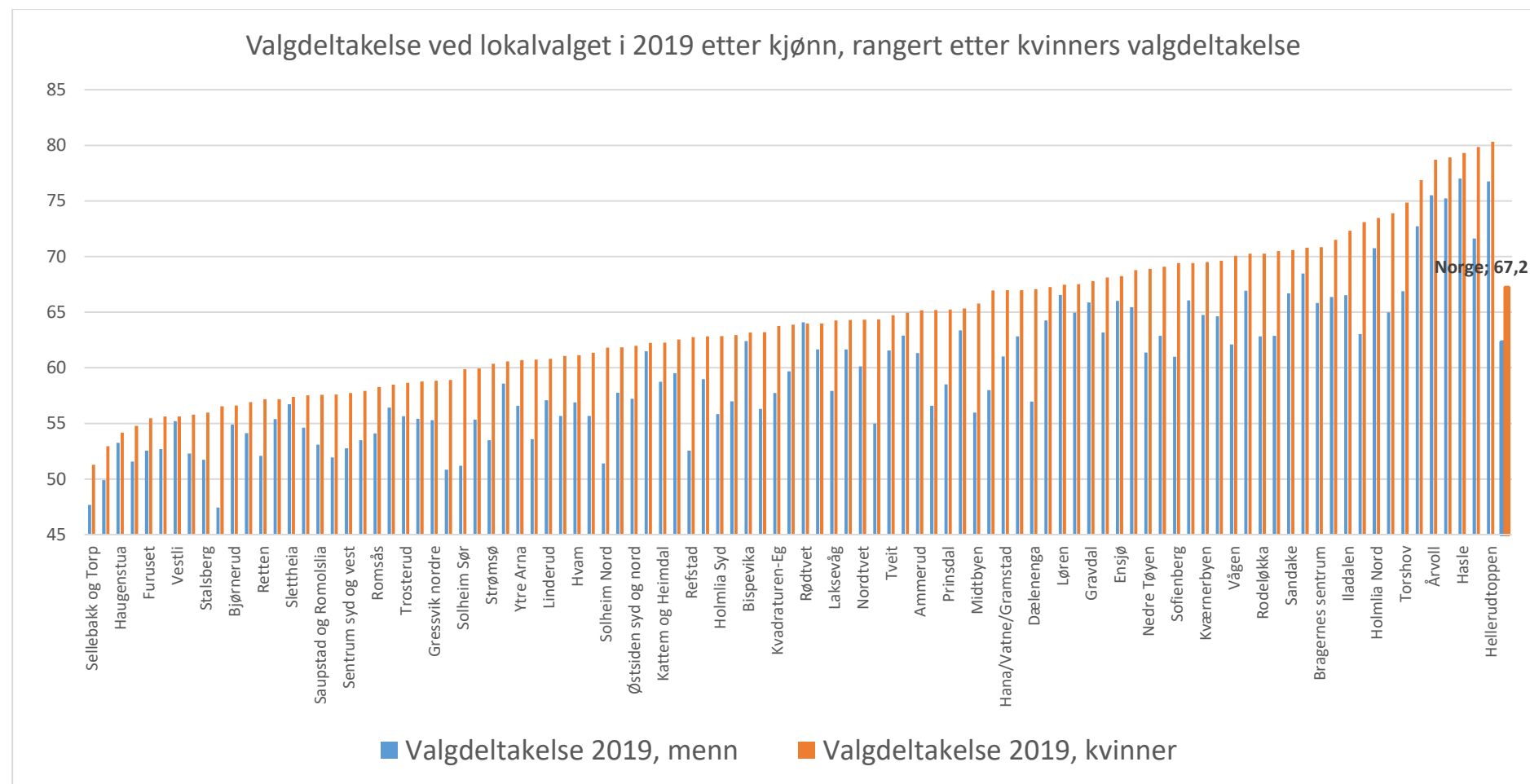
Stor variasjon mellom delbydeler i Oslo

For å illustrere spennet i valgdeltakelse mellom delbydeler internt i Oslo har vi også inkludert en analyse av samtlige 96 delbydeler i hovedstaden (figur 5.6). Variasjonen mellom områdene i kvinners valgdeltakelse er på 31 prosentpoeng, fra 53 prosent på Fossum i nordøst til 53 prosent på Korsvoll i nordvest 84,4 prosent. Blant den halvparten av delbydeler (48 stk) med lavest valgdeltakelse for kvinner ved lokalvalget i 2019 var 40 av områdene blant de utvalgte områdene basert på levekårsutfordringer og minoritetsandel. Telt nedenfra var det først den 26te delbydelen som ikke tilhørte de utvalgte områdene. I motsatt ende registrer vi at 16 av delbydelene har en valgdeltakelse for kvinner på mellom 80 og 85 prosent.

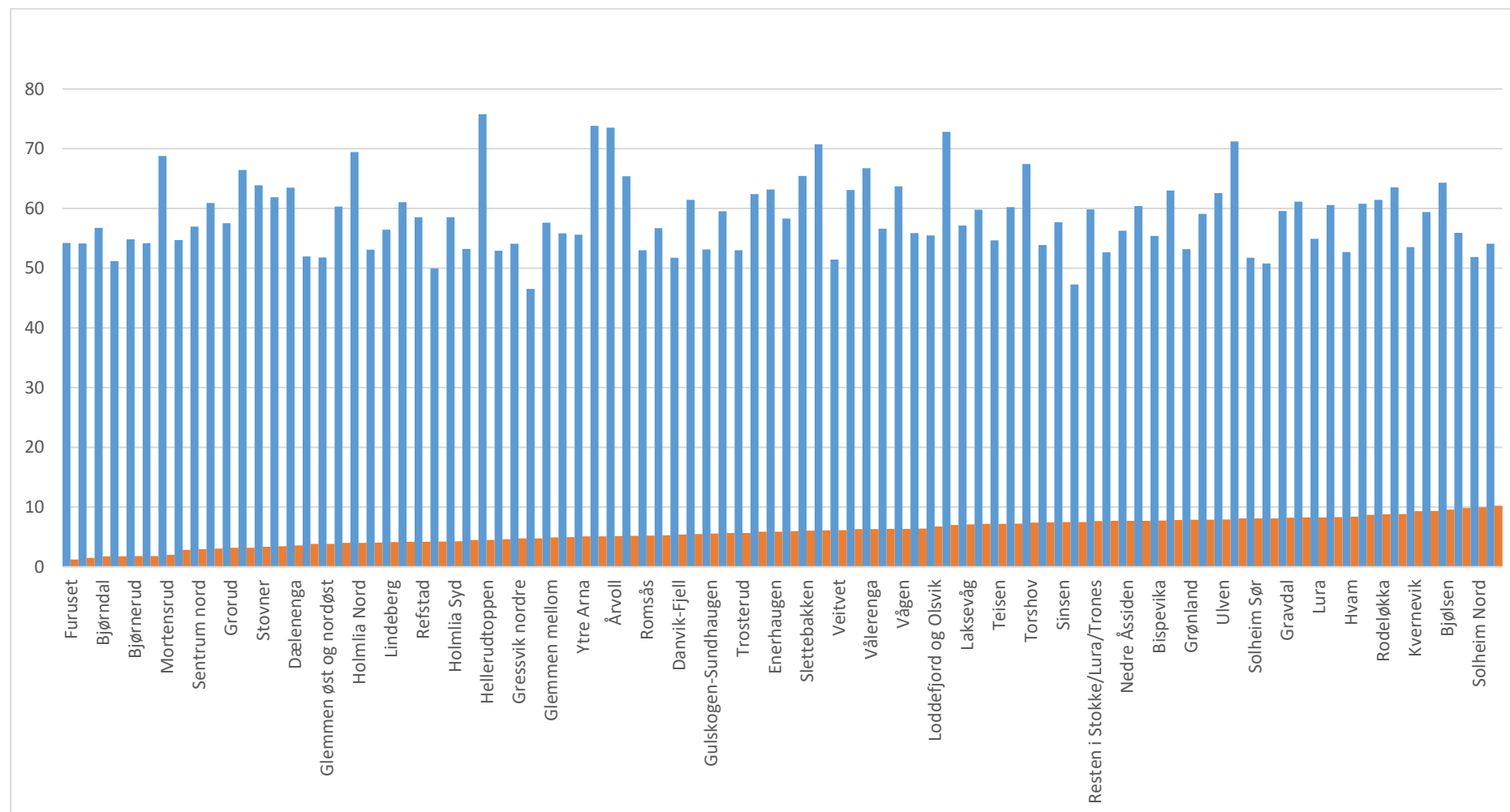
¹⁵ Her viser minoritetsnorske til alle som enten selv har innvandret til Norge eller norskfødte med innvandrereforeldre fra hele verden.

¹⁶ En mulig delforklaring som kan ha hatt betydning for valgdeltakelsen ved lokalvalget i 2019 i disse byene er pompenger vs klimasak. Ellers kan det også være lokale saker i den enkelte kommune og bydel som har hatt betydning for den økte velgermobiliseringen.

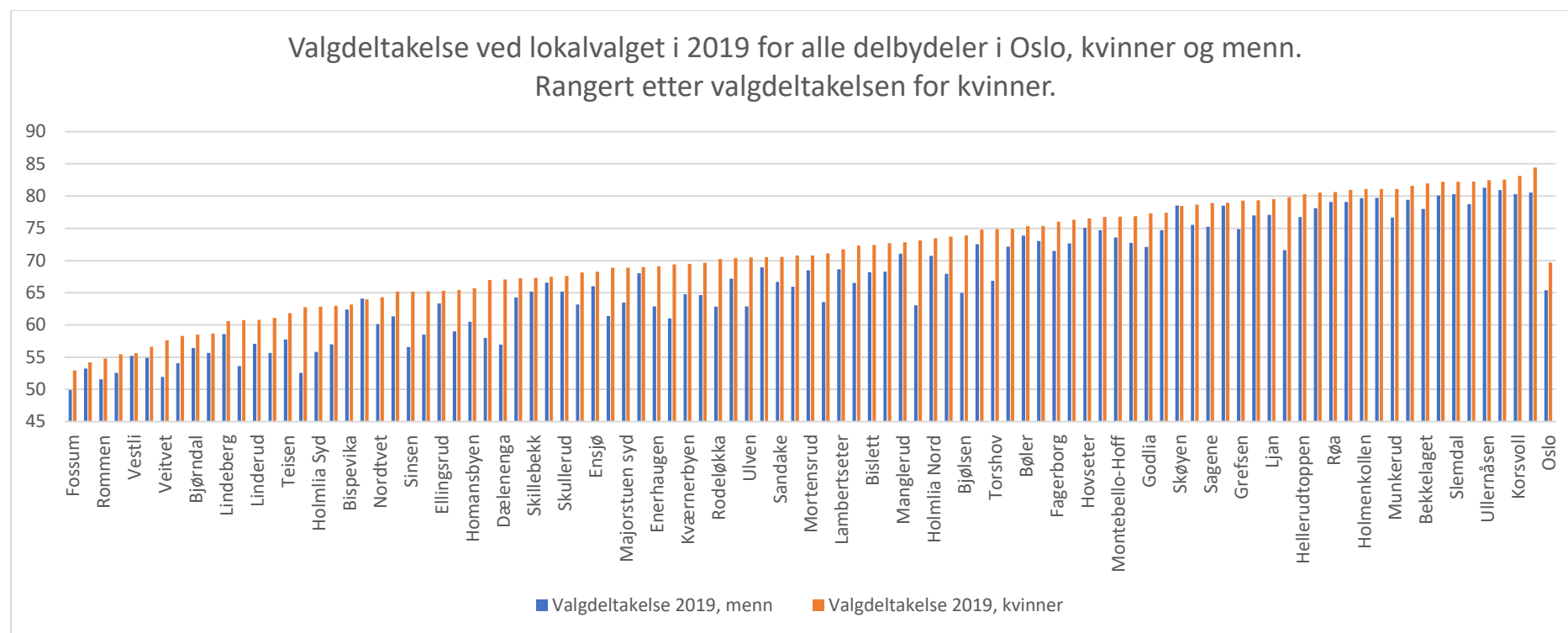
Figur 5.4. Valgdeltakelse ved lokalvalget i 2019 etter kjønn på 99 byområder.



Figur 5.5. Valgdeltakelse for kvinner lokalvalget i 2015 (blå søyler) og økning i valgdeltakelsen fra 2015 til 2019 (røde søyler). Rangert etter økning i valgdeltakelsen fra 2015 til 2019.



Figur 5.6. Valgdeltakelse ved lokalvalget i 2019 etter kjønn for samtlige 96 delbydeler i Oslo (Sentrum og Marka utelatt pga små tall).



6. Inntekt og arbeid

Variablene vi har innhentet for å beskrive inntekt- og arbeidsforhold i delområder og delbydeler, er som følger:

- Andel utenfor arbeid og utdanning, fordelt på alder (20-29 år og 30-59 år), kjønn og minoritetsstatus (innvandrere/øvrige).¹⁷
- Andel sysselsatte 30-59 år (totalt og etter kort deltid, lang deltid og heltid). Avtalt arbeidstid er kun tilgjengelig for lønnsinntakere. Etter kjønn og innvandrersstatus.
- Andel ungdomsledige (15-29 år). Etter kjønn og innvandrersstatus.
- Lavinntekt: Andel og antall personer i husstander med lavinntekt per forbruksenhet (EU60). Andel barn i husstander med lavinntekt.
- Andel barn i lavinntektshusstander etter innvandrerbakgrunn/øvrig.
- Andel husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer.

Hver indikator finnes i tillegg for tre årstall (2008, 2013 og 2018) slik at utviklingen over tid også kan dokumenteres.

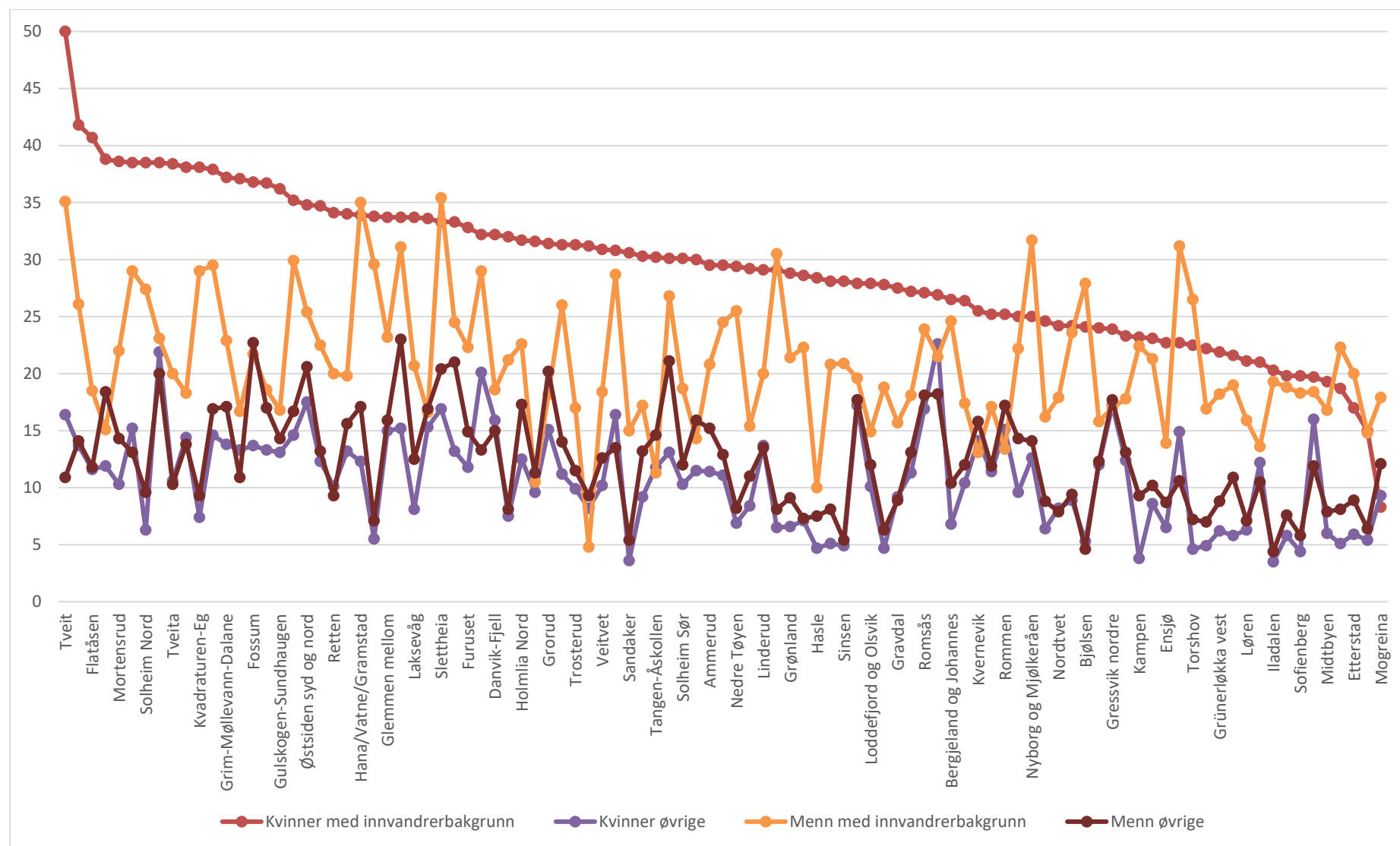
I det følgende vil vi kort gjennomgå hver enkelt av indikatorene for å se deres romlige utbredelse.

Andel 20-29 år utenfor arbeid og utdanning

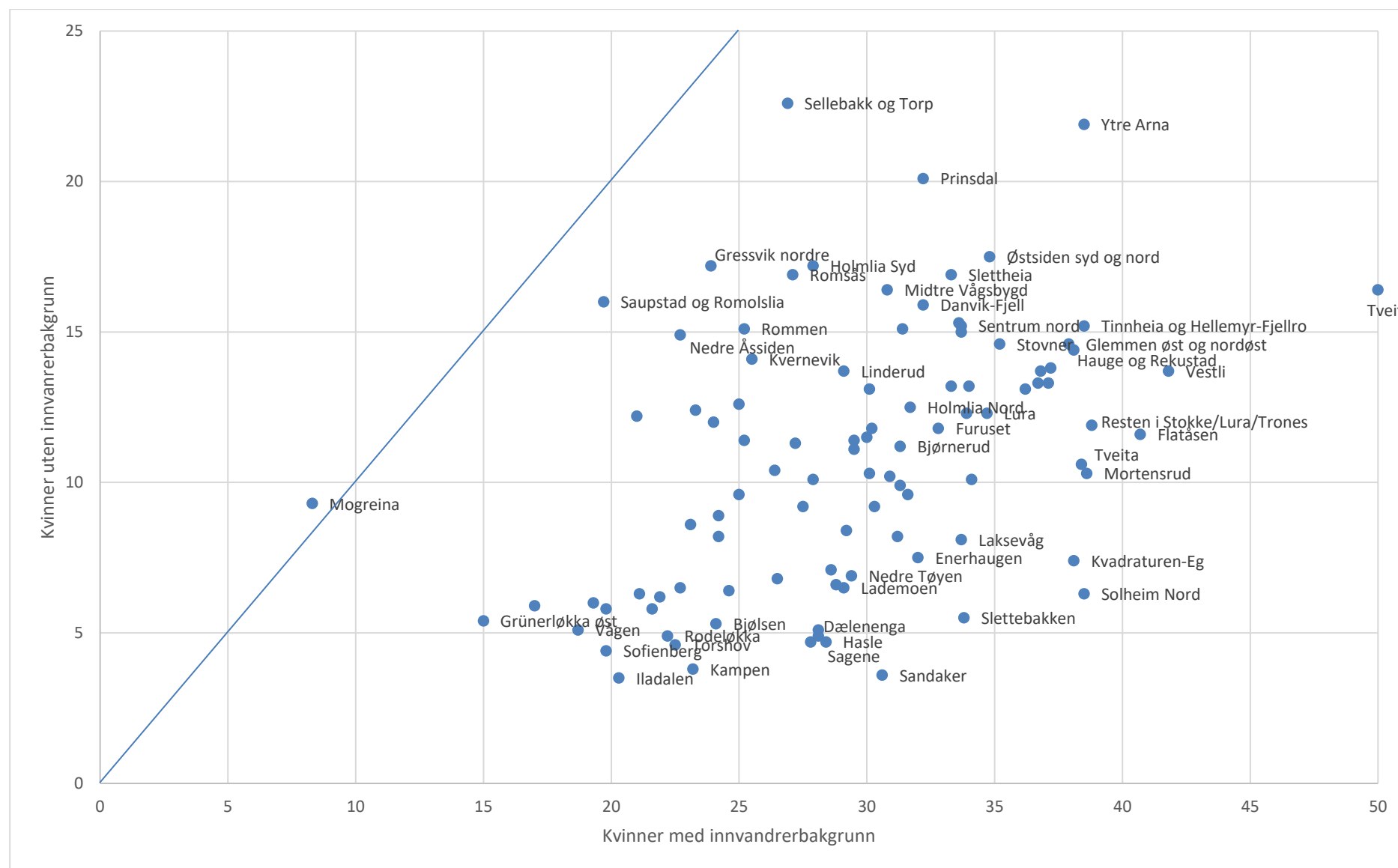
Figur 6.1 viser andelen personer i aldersgruppen 20-29 år som i 2018 var utenfor både utdanning og arbeid etter delbydel og delområde. Andelen er brutt ned på kjønn (K/M) og innvandrerbakgrunn (I/Ø). Områdene er sortert i fallende rekkefølge etter andelen kvinner 20-29 år med innvandrerbakgrunn som er utenfor arbeid og utdanning.

Det er et veldig tydelig og markert skille mellom de fire gruppene; i aldersgruppen 20-29 år er det klart høyest andel kvinner med innvandringsbakgrunn som er utenfor arbeid og utdanning, dernest menn med innvandrerbakgrunn, deretter øvrige menn (dvs. uten innvandrerbakgrunn) og lavest blant øvrige kvinner (dvs. uten innvandrerbakgrunn). Denne rangeringen er nesten konstant gjennom hele utvalget av delområder og delbydeler. Unntaket er først og fremst blant delområder i den høyre halvdelen av figuren (dvs. delområdene med de laveste andelen kvinner med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning) der det flere steder er en høyere andel menn med innvandrerbakgrunn enn kvinner med innvandrerbakgrunn som er utenfor arbeid og utdanning. Det er også verdt å merke seg at forskjellene på tvers av kjønn generelt er mye mindre for øvrige personer enn for personer med innvandrerbakgrunn, men for sistnevnte går denne forskjellen altså begge veier (både høyest blant kvinner og høyest blant menn). Forskjellene mellom delområdene er også mye større for både kvinner og menn med innvandrerbakgrunn enn de er for øvrige kvinner og øvrige menn. Korrelasjonskoeffisienter viser høy grad av samvariasjon mellom andelen 20-29 år utenfor arbeid og utdanning for øvrige kvinner og øvrige menn (0,82) men ellers lav korrelasjon både for samme kjønn på tvers av innvandrerbakgrunn (0,43 for kvinner; 0,21 for menn) og på tvers av kjønn for personer med innvandrerbakgrunn (0,32).

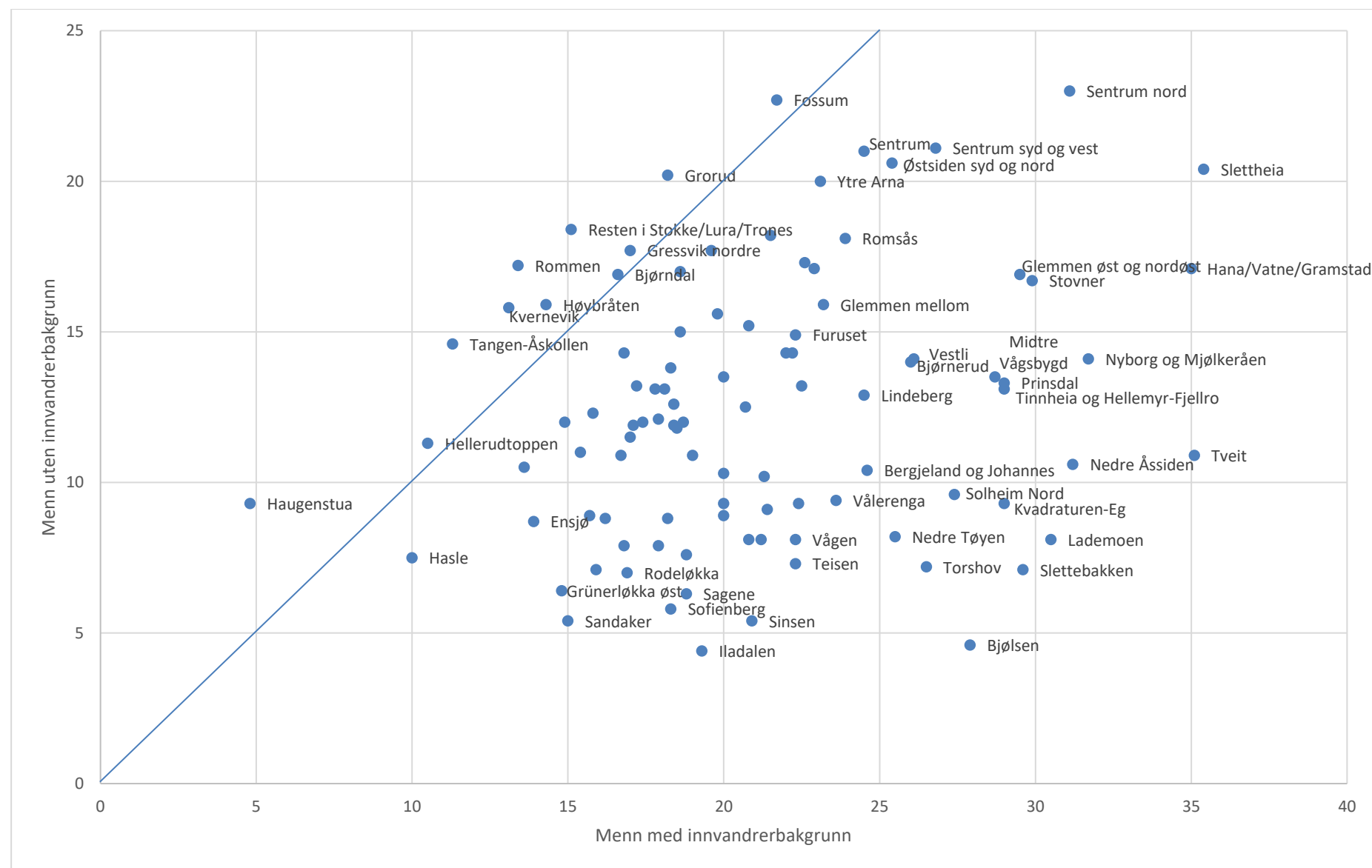
¹⁷ Personer med innvandrerbakgrunn er definert som personer som enten er født i utlandet eller er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre, tilsvarende kategorier B og C i SSB sin definisjon, se <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/82>. Øvrige er definert som resten av befolkningen.



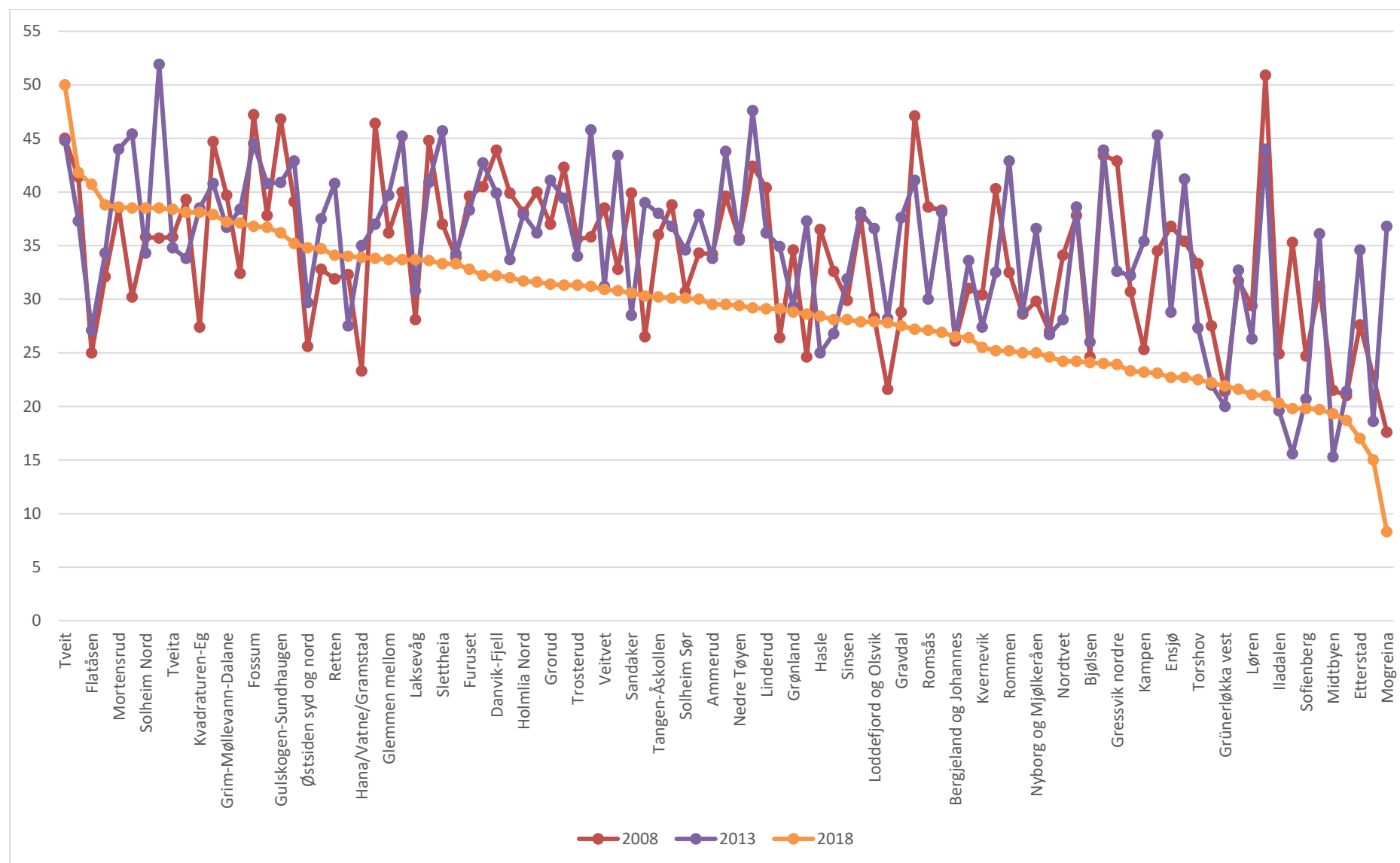
Figur 6.1. Andel 20-29 år utenfor arbeid og utdanning etter delområde/delbydel 2018. Etter kjønn (K/M) og innvandringsbakgrunn (Innvandrer/Øvrig).



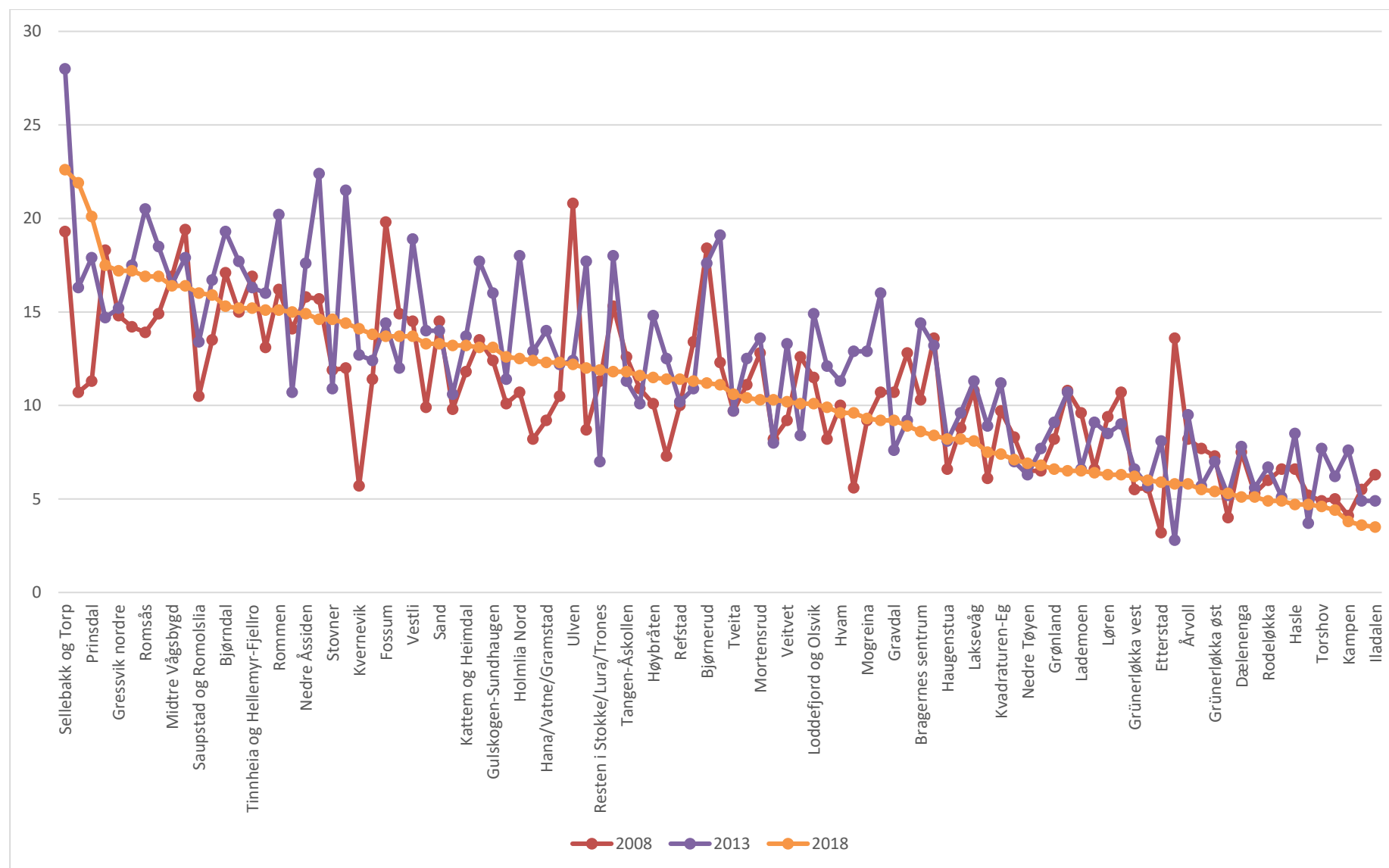
Figur 6.2: Andel kvinner 20-29 år utenfor arbeid og utdanning 2018. Etter innvandrerbakgrunn.



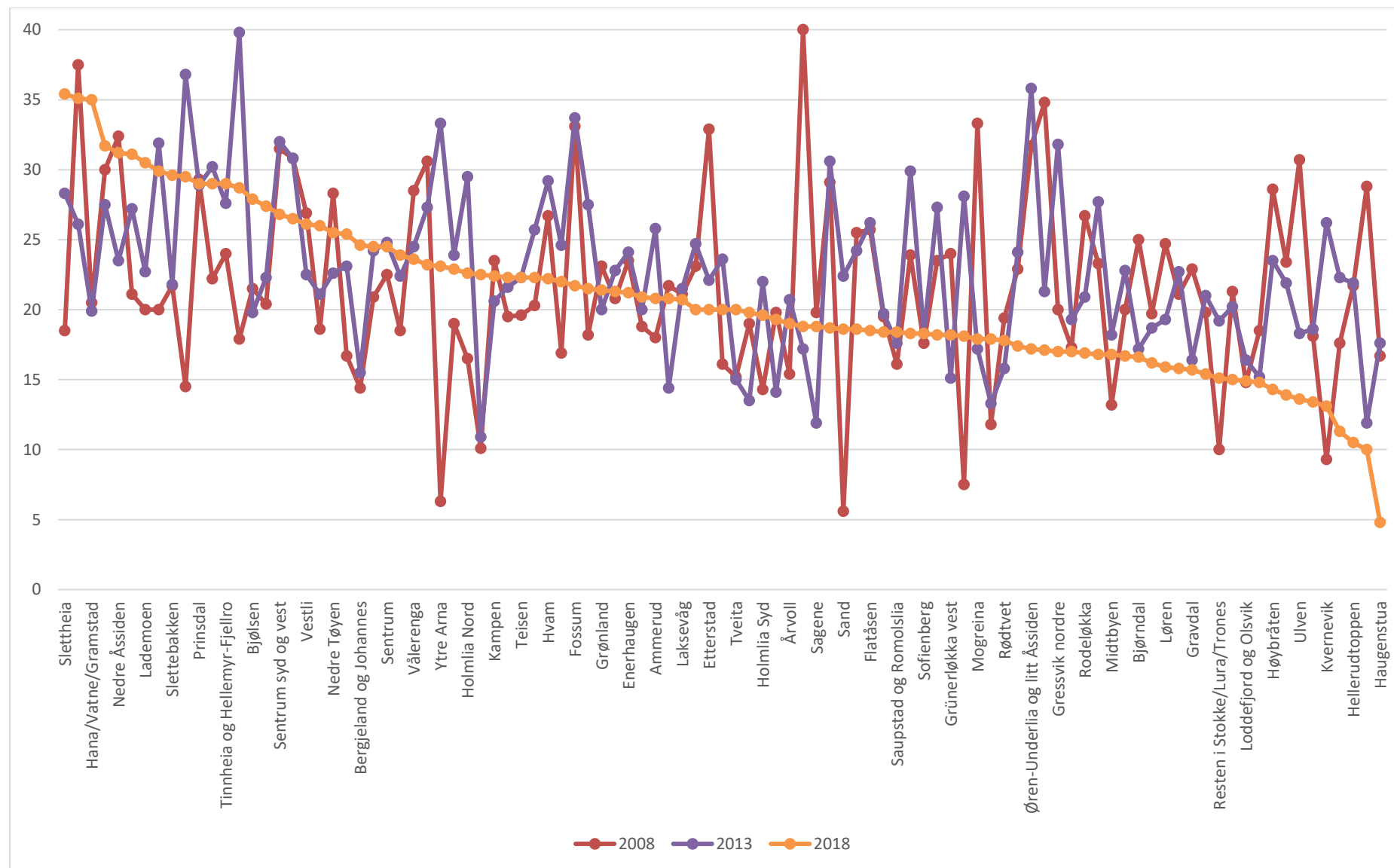
Figur 6.3: Andel menn 20-29 år utenfor arbeid og utdanning 2018. Etter innvandrerbakgrunn.



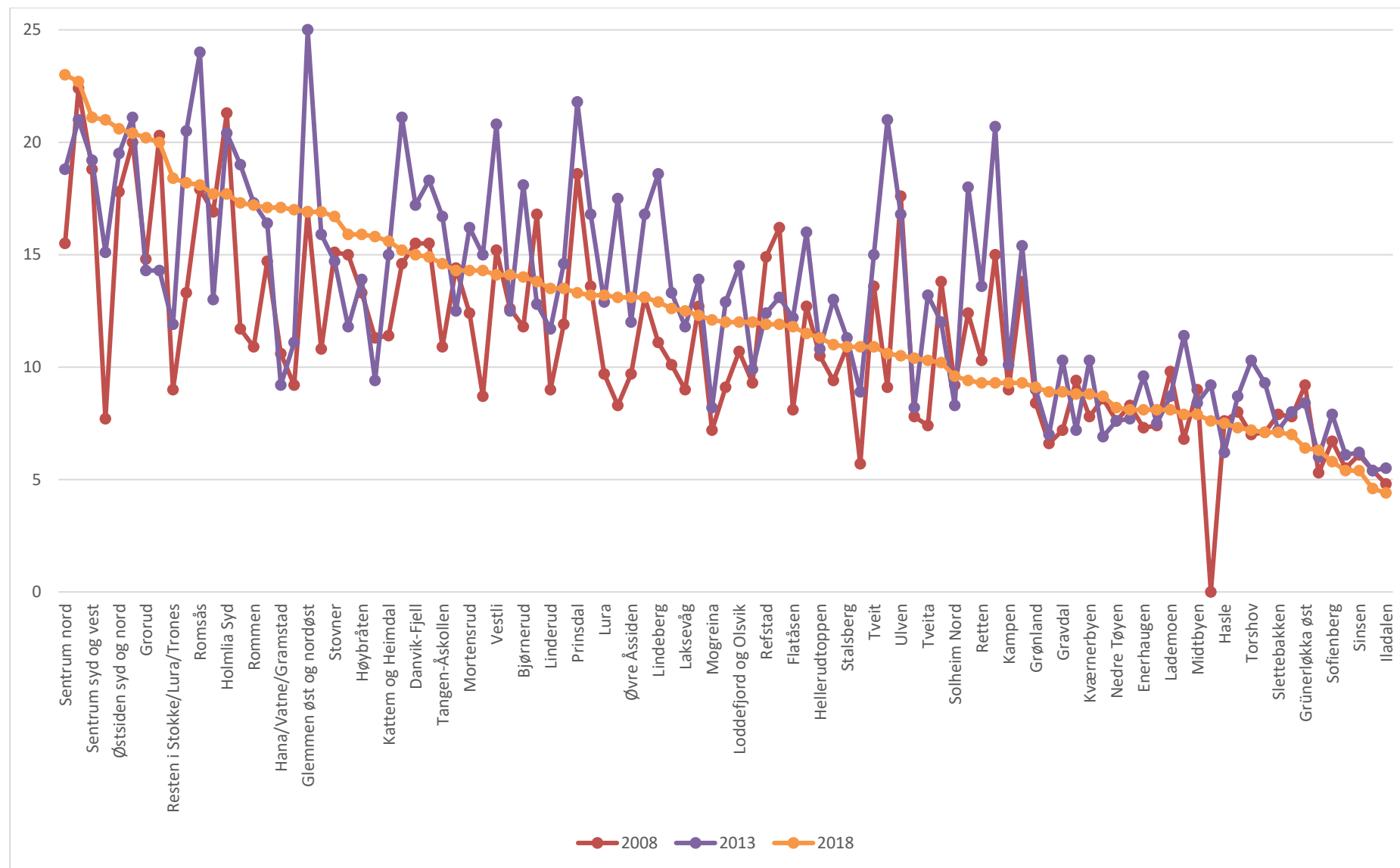
Figur 6.4: Andel kvinner med innvandrerbakgrunn 20-29 år utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.5: Andel øvrige kvinner 20-29 år utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.6: Andel menn med innvandrerbakgrunn 20-29 år utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.7: Andel øvrige menn 20-29 år utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.

Dette siste poenget bekreftes av figurene 6.2 og 6.3 som fremstiller andelen 20-29 år utenfor arbeid og utdanning for personer med innvandrerbakgrunn og øvrige personer for henholdsvis kvinner og menn separat.

I figur 6.2 ser vi at det generelt er som oftest er en mye høyere andel utenfor arbeid og utdanning blant kvinner med innvandrerbakgrunn enn blant kvinner uten innvandrerbakgrunn. For førstnevnte gruppe varierer andelen utenfor mellom åtte og 50 prosent, mens den varierer mellom fire og 23 prosent for sistnevnte. Dette kan vi også se ved at omtrent alle prikkene ligger under eller til høyre for den tynne blå linjen som markerer lik fordeling. Forskjellene mellom de to gruppene kvinner rangerer fra omtrent ingen forskjell (i Mogreina, Ullensaker, der andelen utenfor er hhv. 8,3 og 9,3 prosent og høyest for øvrige kvinner) til svært store forskjeller. I delbydel Sandaker i Oslo er andelen utenfor 3,6 prosent for øvrige kvinner og 30,6 prosent for kvinner med innvandrerbakgrunn, og i Tveit i Kristiansand er halvparten av innvandrerkvinnene utenfor arbeid og utdanning, mens andelen er 16 prosent blant øvrige kvinner. Det er imidlertid verdt å merke seg at det bodde svært få innvandrerkvinner i denne aldergruppen både i Mogreina og Tveit slik at disse tallene er svært ustabile.

I figur 6.3 ser vi tilsvarende sammenstilling for menn. Også blant menn er det generelt slik at andelen utenfor er noe høyere blant innvandrere enn blant ikke-innvandrere, men forskjellen er mindre enn den er for kvinner. For menn med innvandrerbakgrunn varierer den mellom fem (Haugenstua) og 35 prosent (Slettheia i Kristiansand), og for øvrige menn varierer den mellom fire (Iladal) og 23 prosent (Fossum og Sentrum nord i Fredrikstad). Figuren for menn ser imidlertid litt annerledes ut enn for kvinner ettersom det finnes noen delområder/delbydeler der andelen menn 20-29 år utenfor arbeid og utdanning er høyere blant ikke-innvandrere enn blant innvandrere. Dette ser vi ved at prikkene ligger over eller til venstre for den blå linjen som markerer lik fordeling. Disse områdene rangerer mellom at andelen utenfor er lav for begge grupper (Haugenstua) til at den er høy for begge grupper (Fossum). Forskjellen på tvers av innvandrerbakgrunn er imidlertid størst i delbydel Bjølsen med 4,6 prosent utenfor blant øvrige menn og 27,9 prosent utenfor blant menn med innvandrerbakgrunn.

Til slutt viser vi utviklingen over tid fra 2008 via 2013 til 2018 for de fire gruppene separat.

For innvandrerkvinner vist i figur 6.4 ser vi at det er en positiv trend over tid ved at andelen utenfor arbeid og utdanning gikk ned i om lag tre av fire delområder/delbydeler fra 2008 til 2018. For øvrige kvinner vist i figur 6.5 går andelen 20-29 år utenfor arbeid og utdanning ned over tid i omtrent halvparten av delområdene/delbydelene.

Både for innvandtermenn vist i figur 6.6 og øvrige menn vist i figur 6.7 ser vi at det er generelt mer bevegelse i andelen utenfor over tid enn det er for kvinner med samme bakgrunn. Andelen 20-29 år utenfor arbeid og utdanning øker i hhv. 45 og 61 av 99 delområder/delbydeler. Det er imidlertid verdt å ha i mente at for både kvinner og menn med innvandrerbakgrunn skyldes noen av de ekstreme endringene over tid at det i enkelte områder bor eller i det minste bodde (i 2008) svært få personer med innvandringsbakgrunn.

Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning

I figur 6.8 viser vi andelen 30-59 år utenfor arbeid og utdanning i 2018. Tallene er brutt ned på kjønn og innvandrerbakgrunn og sortert i fallende rekkefølge etter andel kvinner med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning.

Andelen kvinner 30-59 år med innvandrerbakgrunn som er utenfor arbeid og utdanning, er høyest i delbydel Fossum i bydel Stovner i Oslo med nesten halvparten. Av de 15 delområdene/delbydelene der over 40 prosent i denne gruppen er utenfor arbeid og utdanning, ligger ni i Oslo, fire i Fredrikstad og ett i henholdsvis Kristiansand (Kvadraturen-Eg) og Bergen (Slettebakken).

Som for aldersgruppen 20-29 år ser vi at det er store forskjeller mellom de fire gruppene. Kvinner med innvandrerbakgrunn har med få unntak høyest andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning i delområdene og delbydelene i utvalget vårt. Der nest følger menn med innvandrerbakgrunn. Forskjellene i andel utenfor mellom menn og kvinner med innvandrerbakgrunn er imidlertid høyst varierende, og noen ganger også negative (dvs. at andelen menn utenfor er høyere enn andelen kvinner). Både menn og kvinner uten innvandrerbakgrunn har generelt lavere andel utenfor arbeid og utdanning, men i motsetning til den yngre aldersgruppen er det for 30-59 år en tendens til at andelen blant kvinner er noen høyere enn andelen blant menn.

Mer formelt kan vi si at andelen 30-59 år utenfor arbeid og utdanning samvarierer sterkest for menn og kvinner som ikke har innvandrerbakgrunn (Pearsons korrelasjonskoeffisient = 0,87) og kvinner og menn med innvandrerbakgrunn (0,62). Samvariasjon innad for kjønn er mye svakere (0,50 for kvinner og 0,40 for menn). Aller svakest er samvariasjonen i andelen utenfor arbeid og utdanning mellom menn med innvandrerbakgrunn og kvinner uten innvandrerbakgrunn (0,25).

Figur 6.9 viser andelen kvinner utenfor arbeid og utdanning i 2018 etter innvandringsbakgrunn. Den tynne blå linjen indikerer jevnt fordeling, dvs. at andelen er lik for begge gruppene. Vi ser at alle datapunktene befinner seg til høyre for eller nedenfor linjen, som viser at det stort sett er en høyere andel kvinner med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning enn øvrige kvinner.

Vi finner igjen sentrum/drabantby-s skillet i Oslo ved at drabantbyene har høy andel utenfor for både kvinner med og uten innvandrerbakgrunn, men i sentrum er det svært høye andeler utenfor blant kvinner med innvandrerbakgrunn og samtidig svært lave andeler utenfor blant kvinner uten innvandrerbakgrunn.

Vi finner også igjen skillet mellom Oslo/Fredrikstad på den ene siden, og de andre «storbyene» på den andre siden ved at stort sett alle områdene som har relativt høy andel utenfor for begge grupper kvinner, befinner seg i Oslo eller Fredrikstad. I delområdene i de andre byene er det for det første noe lavere andel kvinner med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning, og for det andre er det svært lave andeler kvinner uten innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning.

I figur 6.10 viser vi andelen utenfor arbeid og utdanning blant menn med og uten innvandrerbakgrunn. Den tynne blå linjen indikerer jevnt fordeling, dvs. at andelen er lik for begge gruppene. Som i figur 6.9 ligger de aller fleste datapunktene til høyre for eller nedenfor linjen og viser at andelen utenfor arbeid og utdanning i de fleste delområdene er høyere for menn med innvandrerbakgrunn enn for menn uten innvandrerbakgrunn. For menn er det imidlertid fire delområder der andelen er høyere for menn uten innvandrerbakgrunn enn for menn med innvandrerbakgrunn, og alle fire ligger i bydel Stovner i Oslo: Fossum, Haugenstua, Rommen og Vestli. Disse fire delbydelene i Oslo utgjør samtidig fire av de fem delbydelene/delområdene med høyest andel utenfor blant menn uten innvandrerbakgrunn (den siste er Sentrum Syd og Vest i

Fredrikstad), men andelen menn med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning er mye høyere (dvs. over 30 prosent) i flere delbydeler i indre by i Oslo og i delområder i andre byer.

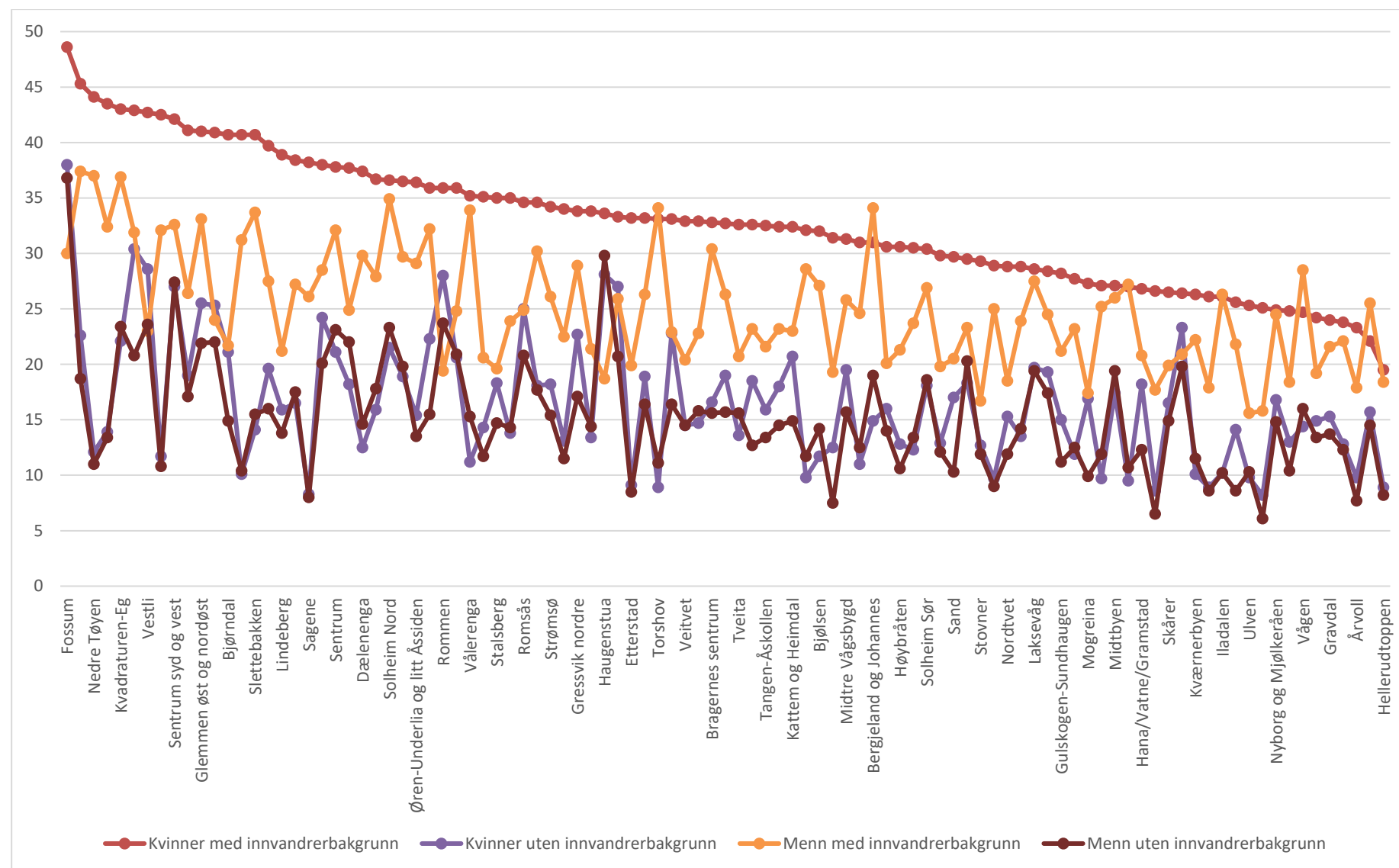
Igjen ser vi at forskjellen mellom de gruppene menn er størst i delbydeler i indre by i Oslo, der andelen utenfor blant menn med innvandrerbakgrunn er mellom 30 og 40 prosent, mens den ligger mellom 10 og 15 prosent for menn uten innvandrerbakgrunn. Litt mindre, men fortsatt stor, forskjell er det i indre byområder i henholdsvis Bergen (Slettebakken), Fredrikstad (Hauge og Rekustad; Sentrum Nord) og Drammen (Øren-Underlia og litt Åssiden).

Figurene 6.11, 6.12, 6.13 og 6.14 viser utviklingen over tid fra 2008 til 2018 i andelen utenfor arbeid og utdanning for henholdsvis kvinner og menn, med og uten innvandrerbakgrunn. Som for den yngre aldersgruppen 20-29 år, ser vi at utviklingen over tid varierer mellom de fire demografiske gruppene. Kvinner med innvandrerbakgrunn har generelt den høyeste andelen utenfor arbeid og utdanning, men som vist i figur 6.11, er det omtrent uten unntak en positiv utvikling over tid ved at andelen faller fra 2008 til 2018. Vi ser også at andelen utenfor faller mye i flere områder, med reduksjon på mellom 10 og 20 prosentpoeng. Det største reduksjonen er i Bispevika i Oslo, fra 62 prosent i 2008 til 24 prosent i 2018, men dette skyldes i hovedsak utbyggingen i Bjørvika som har medført stor tilflytting av familier med høy sosioøkonomisk status.

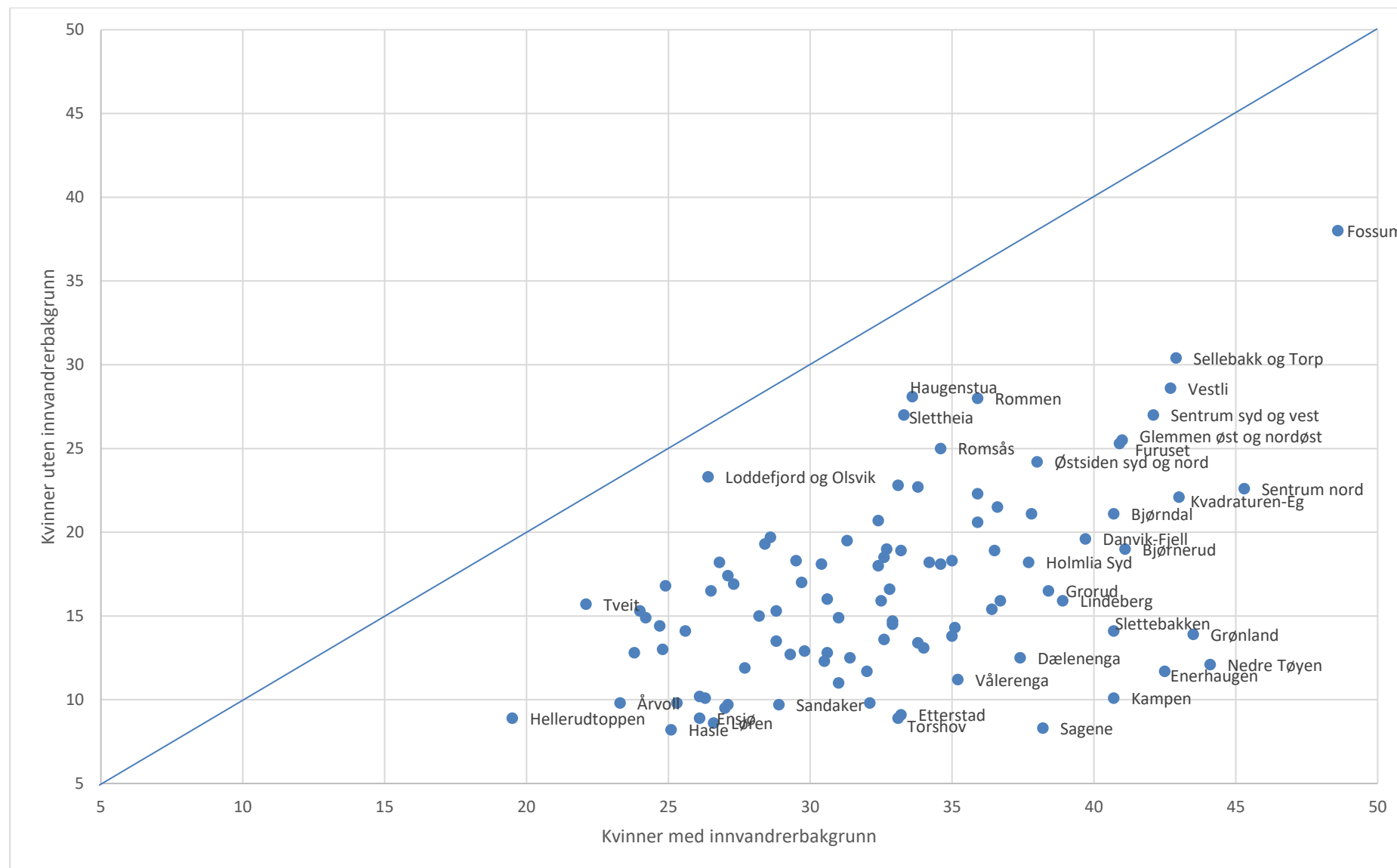
Figur 6.12 viser tilsvarende utvikling over tid for kvinner uten innvandrerbakgrunn. Også for denne gruppen er det overveiende en positiv utvikling fra 2008 til 2018 ved at andelen utenfor arbeid og utdanning går ned i til sammen en tredel av delområdene/delbydelene. De fire delbydelene i Oslo som i 2018 har høyest andel utenfor arbeid og utdanning, har imidlertid alle hatt en økning fra 2008. Delbydel Fossum, som i 2018 ligger høyest, lå imidlertid også høyest i 2008 og 2013. De andre tre (Vestli, Haugenstua og Rommen) lå noe lavere. Vi ser at delbydelene Furuset, Bjørndal og Mortensrud i Oslo og Glemmen Øst og Nordøst også har en stor økning i andelen kvinner uten innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning fra 2008 til 2018. I den motsatte enden av skalaen finner vi delområder som Solheim Nord i Bergen og tidligere omtalte delbydel Bispevika i Oslo som begge har en svært positiv utvikling fra 2008 til 2018. Begge stedene har imidlertid vært gjennom store utbyggingsprosjekter som har tilført mange nye boliger rettet mot økonomisk ressurssterke husstander.

Figur 6.13 viser andelen menn 30-59 år med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning for 2008, 2013 og 2018. Også for denne gruppen er utviklingen over tid overveiende positiv ettersom andelen utenfor øker fra 2008 til 2018 i bare 27 av 99 delområder/delbydeler. Det er imidlertid noen flere delområder eller delbydeler som har en negativ utvikling, spesielt kan vi nevne Sentrum (Sandnes) der andelen utenfor mer enn dobles fra 15 til 32 prosent. Vi ser også at delområder med en negativ utvikling befinner seg langs hele fordelingen. Generelt er det i denne perioden større bevegelser i andelen menn med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning enn for begge gruppene kvinner.

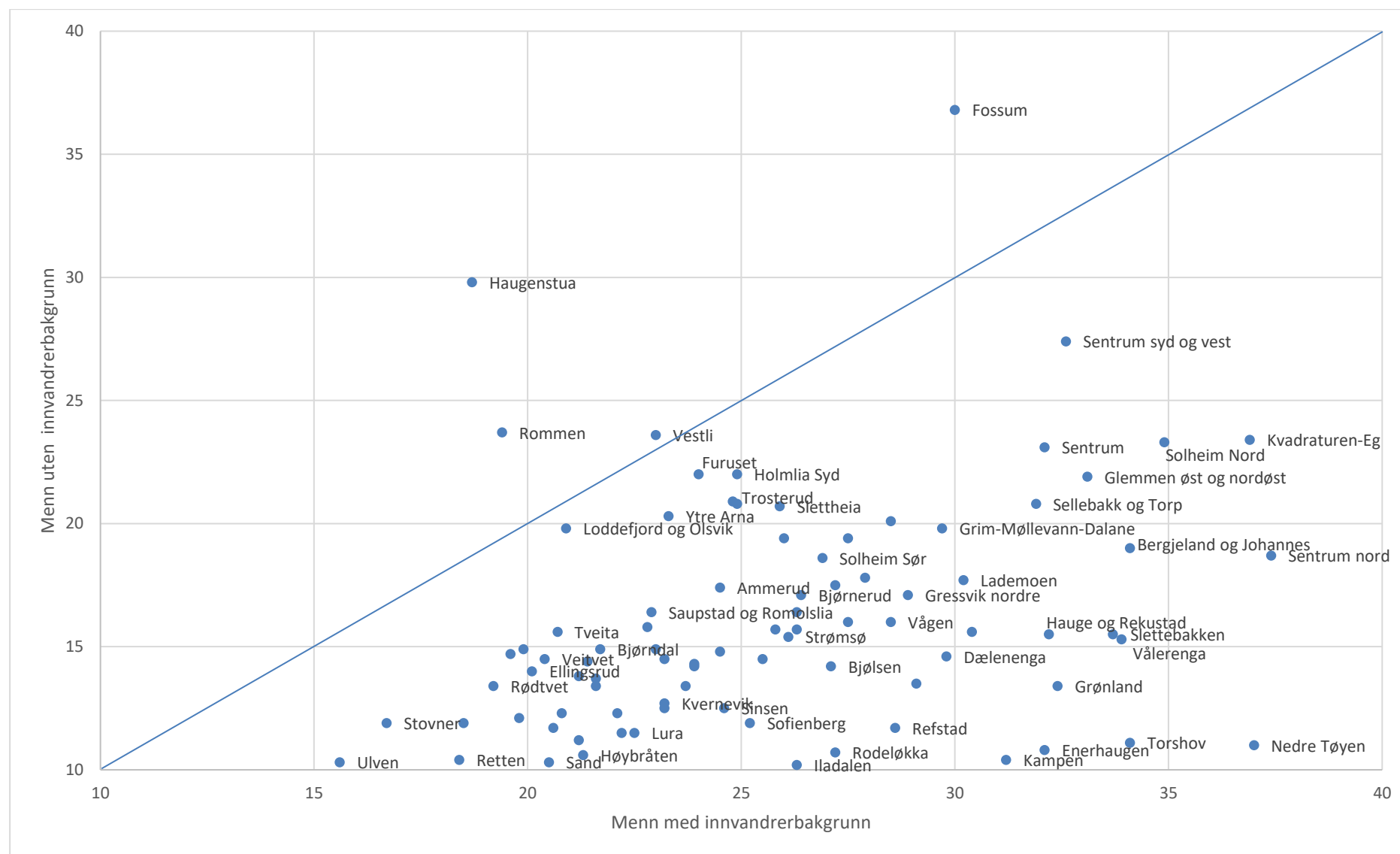
Figur 6.14 viser hvordan andelen utenfor blant menn uten innvandrerbakgrunn har utviklet seg over tid. Den viser, som for aldersgruppen 20-29 år, at det er i denne gruppen at det i størst grad skjer endringer begge veier, og andelen utenfor i aldersgruppen 30-59 år øker i 61 av 99 delområder/delbydeler. Jevnt over er det imidlertid endringene i mindre størrelsesorden enn for menn med innvandrerbakgrunn. De mest negative endringene (dvs. der andelen utenfor øker mest) er alle i drabantbyene i Oslo, enten i Groruddalen eller i bydel Søndre Nordstrand. Delområdene med mest positiv utvikling, foruten Bispevika og Solheim Nord som tidligere omtalt, befinner seg i Trondheim (Midtbyen og Lademoen), Bragernes sentrum i Drammen og Slettebakken i Bergen foruten flere delbydeler i de tre sentrumsbydelene i Oslo.



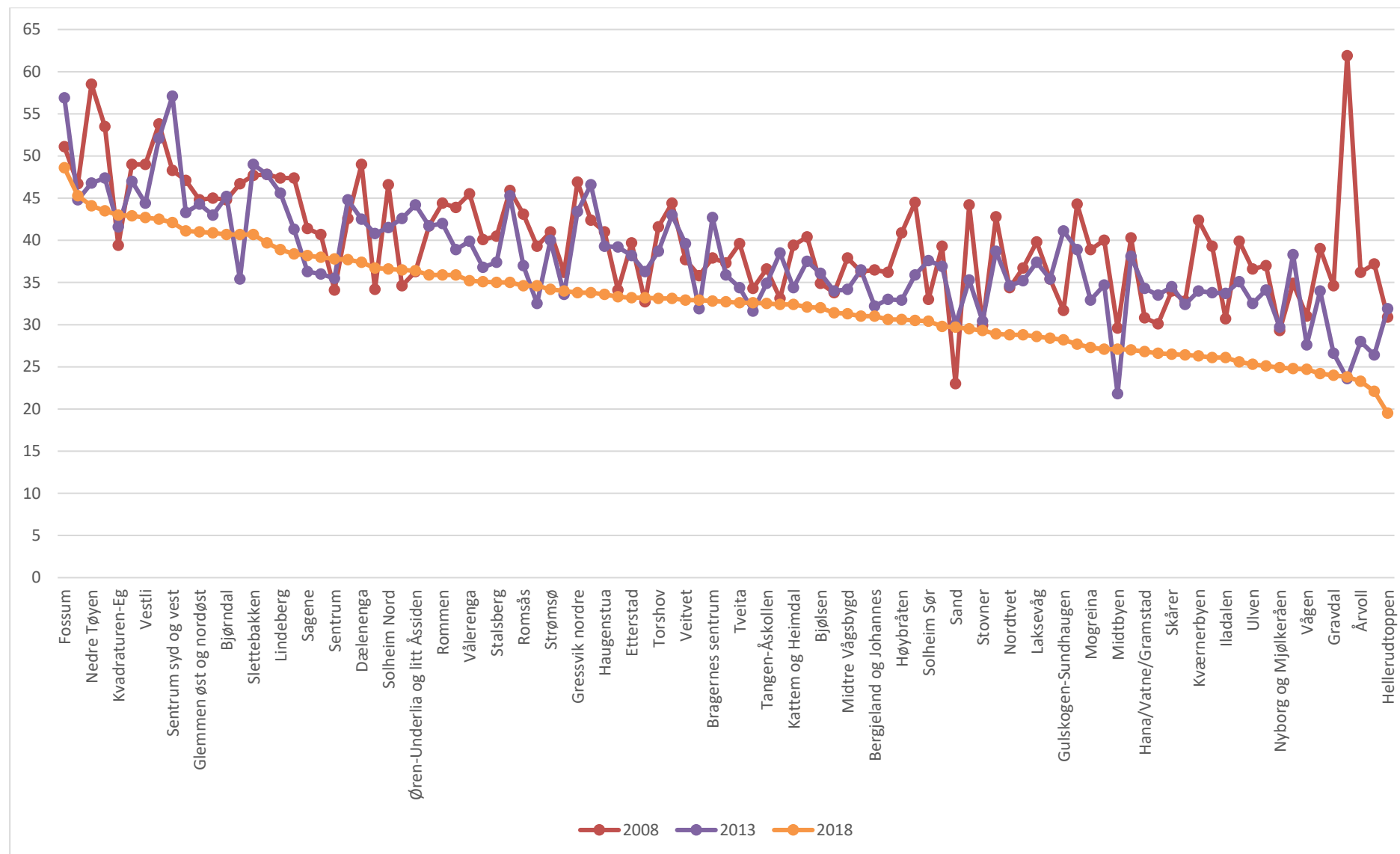
Figur 6.8: Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning i 2018, etter kjønn og innvandrerbakgrunn.



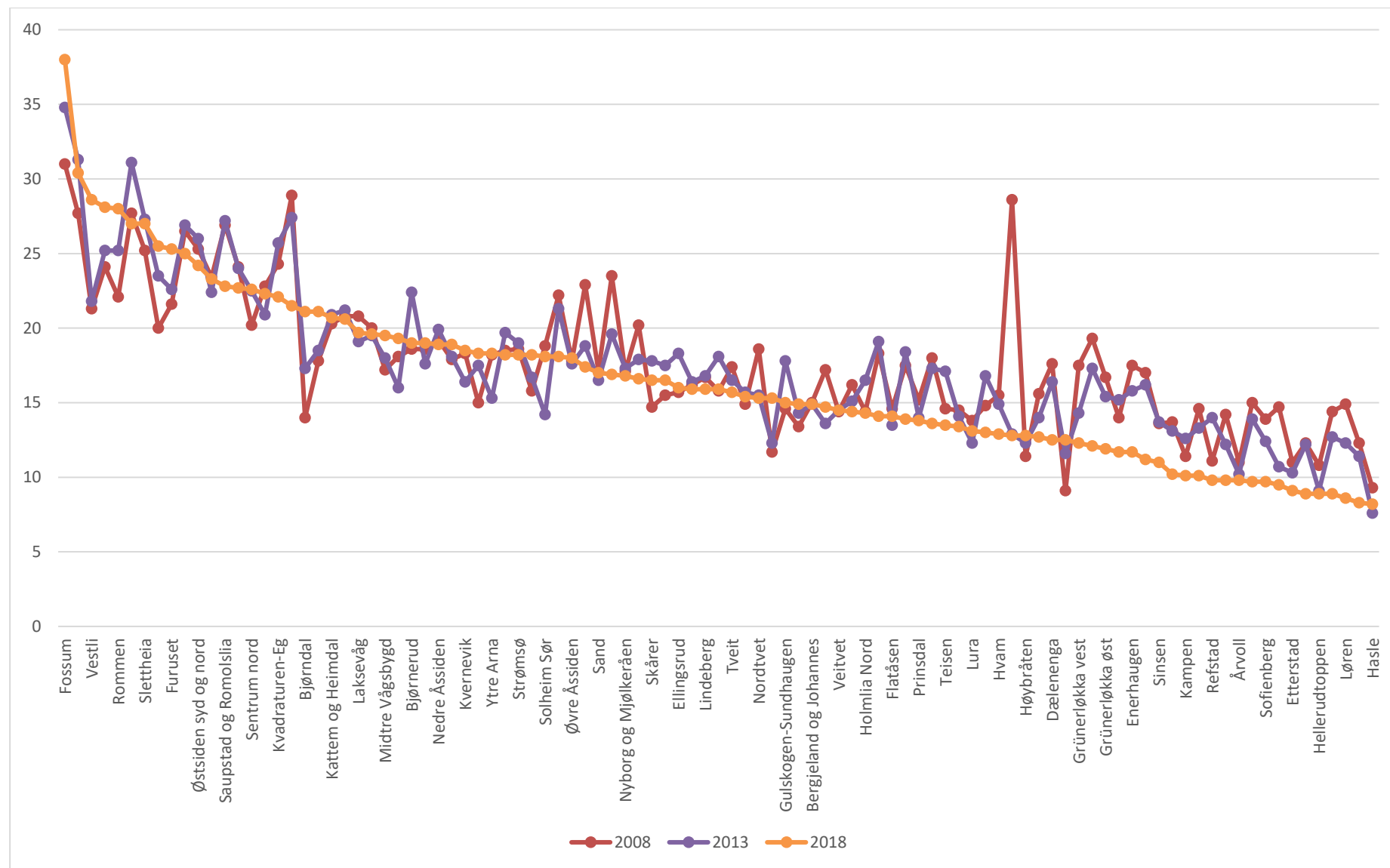
Figur 6.9: Andel kvinner 30-59 år utenfor arbeid og utdanning 2018, med og uten innvandrerbakgrunn.



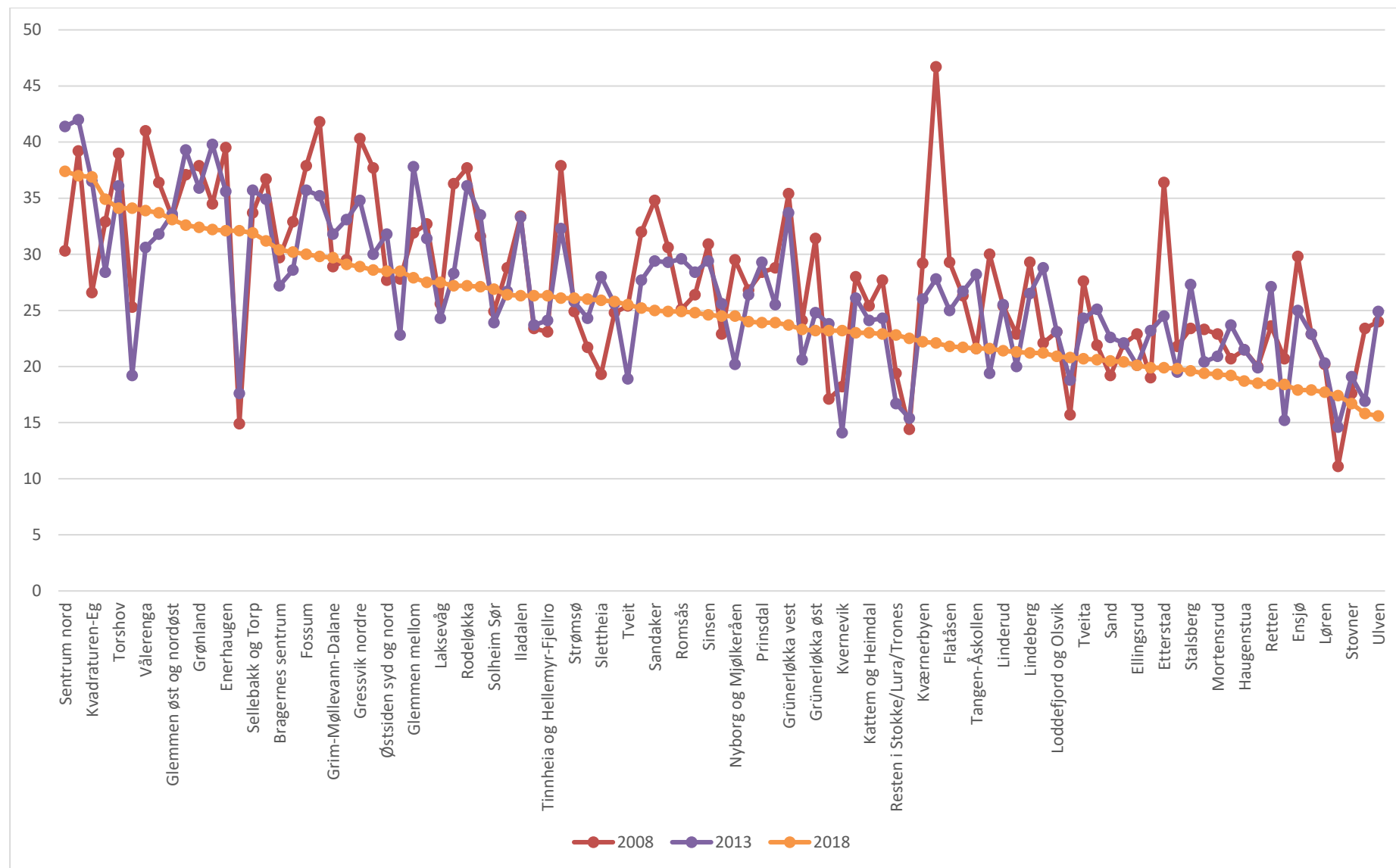
Figur 6.10: Andel menn 30-59 år utenfor arbeid og utdanning 2018. Etter innvandrerbakgrunn.



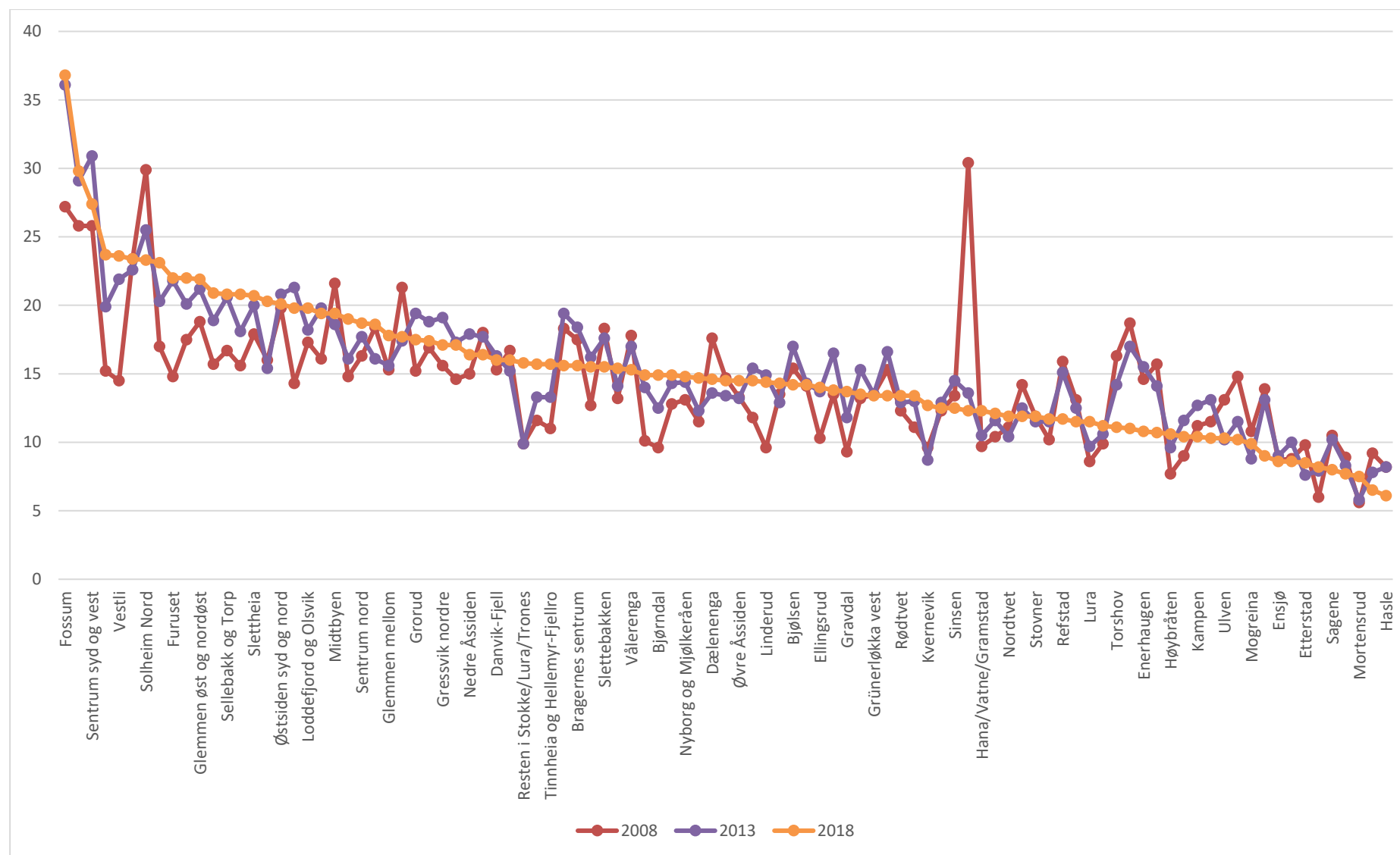
Figur 6.11: Andel kvinner 30-59 år med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.12: Andel kvinner 30-59 år uten innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.13: Andel menn 30-59 år med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.14: Andel menn 30-59 år uten innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning. 2008, 2013 og 2018.

Andel 30-59 år sysselsatt og avtalt arbeidstid (kort og lang deltid og heltid)

Vi har mottatt tall fra SSB på andel sysselsatte, andel lønsmottakere, og andel lønsmottakere fordelt på kort deltid (avtalt arbeidstid 1-19 timer per uke), lang deltid (avtalt arbeidstid 20-29 timer per uke) og heltid (minst 30 timer avtalt arbeidstid per uke). Andel sysselsatte ligger et par prosentpoeng høyere enn andel lønsmottakere i de aller fleste delområdene/delbydelene.

Figur 6.15 viser andel (av alle) i 2018 som har avtalt arbeidstid på minst 30 timer per uke per delområde/delbydel etter kjønn og innvandringsbakgrunn.¹⁸ Vi ser at det nesten uten unntak er menn uten innvandrerbakgrunn som har høyest andel heltidsansatte. Andelen varierer fra 84 prosent i Flatåsen (Trondheim) til 47 prosent i delbydel Fossum i bydel Stovner i Oslo. Merk at det er et stort hopp fra Fossum med lavest andel heltidsansatte til nest laveste andel heltidsansatte på Haugenstua med 59 prosent. Haugenstua er for øvrig det eneste delområdet der andelen med avtalt arbeidstid på minst 30 timer er høyere blant menn med innvandrerbakgrunn enn blant menn uten innvandrerbakgrunn. Lavest andel heltidsansatte er det blant kvinner med innvandrerbakgrunn. Den varierer mellom 57 prosent i Bispevika i bydel Gamle Oslo og 26 prosent i Sentrum syd og vest i Fredrikstad.

Andelen heltidsansatte for kvinner uten innvandrerbakgrunn og menn med innvandrerbakgrunn ligger mellom de to ytterlighetene. Andelen blant kvinner varierer mellom 82 og 41 prosent, mens andelen blant menn varierer mellom 40 og 75 prosent. I de fleste delområdene er andelen for kvinner uten innvandrerbakgrunn høyere enn for menn med innvandrerbakgrunn. I fem delbydeler i Oslo er sågar andelen heltidsansatte høyere blant kvinner uten innvandrerbakgrunn enn blant menn uten innvandrerbakgrunn.

Figur 6.16 viser andel kvinner med og uten innvandrerbakgrunn i fulltidsarbeid i 2018. Den blå linjen nederst til høyre i figuren indikerer lik fordeling mellom de to gruppene. Vi ser at det i alle delområdene er en høyere andel kvinner uten innvandrerbakgrunn som har minst 30 timers avtalt arbeidstid enn kvinner med innvandrerbakgrunn. Desto lengre borte fra den blå linjen den blå prikken ligger, desto større forskjell er det i andelen i full stilling mellom de to gruppene kvinner. I gjennomsnitt er forskjellen 25 prosentpoeng. Det er imidlertid mange delområder og delbydeler der forskjellen er over 30 prosentpoeng. Dette gjelder spesielt i indre by i Oslo, men også i Slettebakken i Bergen, Danvik-Fjell i Drammen, Linderud og Refstad i bydel Bjerke, Mortensrud og Prinsdal i Søndre Nordstrand og Lindeberg, Høybråten og Grorud i henholdsvis bydelene Alna, Stovner og Grorud.

I den andre enden av skalaen er det delområder med liten forskjell i andel full stilling mellom kvinner med og uten innvandrerbakgrunn. Forskjellen er klart lavest i Midtbyen i Trondheim med åtte prosentpoeng, hvilket i hovedsak skyldes at fulltidsandelen blant kvinner med innvandrerbakgrunn er nokså høy. Andre delområder med liten forskjell er Kattem og Heimdal (Trondheim), Loddefjord og Olsvik (Bergen) og Tveit (Kristiansand), som alle har fulltidsandeler blant kvinner med innvandrerbakgrunn som ligger rundt 45 prosent. De resterende delområdene med liten forskjell mellom de to gruppene kvinner har lav fulltidsandel i begge gruppene, men spesielt lav blant kvinner uten innvandrerbakgrunn (Fossum og Rommen i bydel Stovner, Slettheia (Kristiansand) og Ytre Arna (Bergen)). Andelen kvinner med minst 30 timer avtalt arbeidstid er lavest for begge grupper kvinner i Fossum (Stovner) og Sentrum syd og vest og Sellebakk og Torp i Fredrikstad.

Andelen menn med minst 30 timers avtalt arbeidstid etter innvandrerbakgrunn er vist i figur 6.17. Den blå linjen nederst til høyre i figuren indikerer lik fordeling mellom de to gruppene. Vi ser at det

¹⁸ Andel lønsmottakere * andel lønsmottakere med minst 30 timer avtalt arbeidstid.

også for menn er en skjev fordeling, men den er betydelig mindre skjev enn for kvinner. I gjennomsnitt er forskjellen i andel med fulltidsarbeid 14 prosentpoeng. Vi ser også at det er to delområder der andelen er høyere blant menn med innvandrerbakgrunn enn blant menn uten innvandrerbakgrunn, nemlig i Fossum og Haugenstua, begge i bydel Stovner i Oslo. Det er imidlertid stor forskjell på disse to delbydelene: Fossum har klart lavest andel med minst 30 timers avtalt arbeidstid av alle delområdene for begge grupper menn. Haugenstua har nest lavest andel blant menn uten innvandrerbakgrunn, men ligger sånn midt på treet blant menn med innvandrerbakgrunn.

Forskjellen i andelen med minst 30 timers arbeidstid mellom de to gruppene menn er høyest i delbydeler i Oslo, både i indre by og i delbydel Refstad (Bjerke) og Mortensrud (Søndre Nordstrand). Også i delområdene Kvadraturen-Eg (Kristiansand), Slettebakken (Bergen) og Flatåsen (Trondheim) er forskjellen høyere enn 20 prosentpoeng.

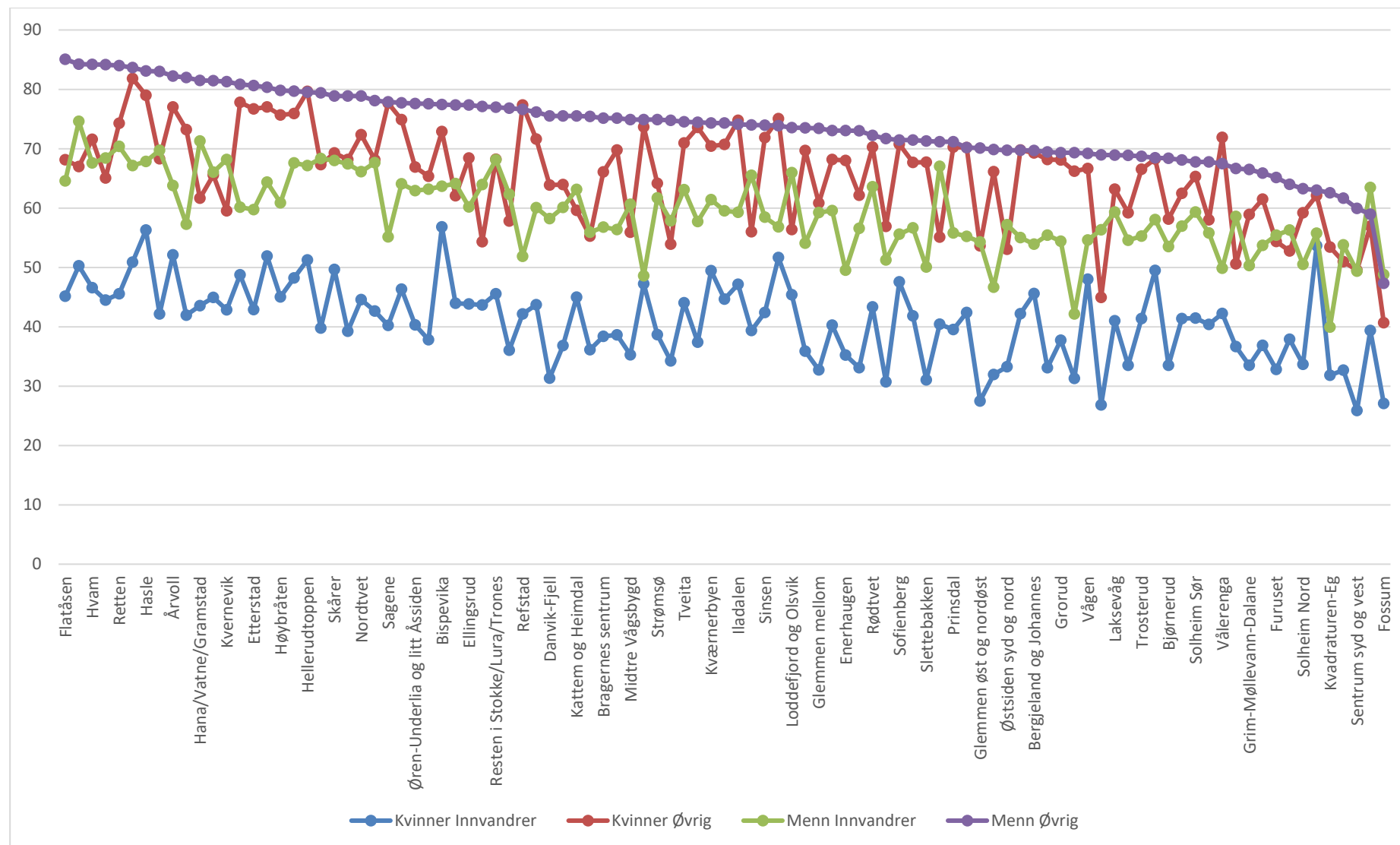
Til sammenligning er forskjellene i andel menn med avtalt fulltid klart minst, og under ti prosentpoeng, både i flere delområder med middels høy andel fulltid i begge grupper og i delområder med lav andel fulltid i begge grupper. Til førstnevnte hører Mogreina i Ullensaker; Stokke/Lura/Trones i Sandnes; Rødtvet i bydel Bjerke; Saupstad og Romolslia i Trondheim; Loddefjord og Olsvik og Ytre Arna i Bergen, som alle har over 70 prosent med minst 30 timers avtalt arbeidstid blant menn uten innvandrerbakgrunn. Til sistnevnte hører Furuset, Vestli og Rommen i Oslo; Solheim Sør i Bergen; Slettheia i Kristiansand; Midtbyen i Trondheim, som alle har under 70 prosent med minst 30 timers avtalt arbeidstid blant menn uten innvandrerbakgrunn.

Figurene 6.18 – 6.21 viser utviklingen over tid i andelen med minst 30 timers avtalt arbeidstid for de fire demografiske gruppene. Vi ser at det overordnede bildet er positivt ved at andelen stiger fra 2008 til 2018 i de aller fleste delområdene. Det er imidlertid noen forskjeller mellom gruppene mht. hvor andelen faller fra 2008 til 2018. For kvinner med innvandrerbakgrunn er det tre delområder der andelen faller markant: Sand (Ullensaker), Bjølsen (Oslo) og Danvik-Fjell i Drammen. Disse tre delområdene befinner seg ulike steder i fordelingen. For andre områder som opplever et fall i andelen fulltids sysselsatte, er endringene små.

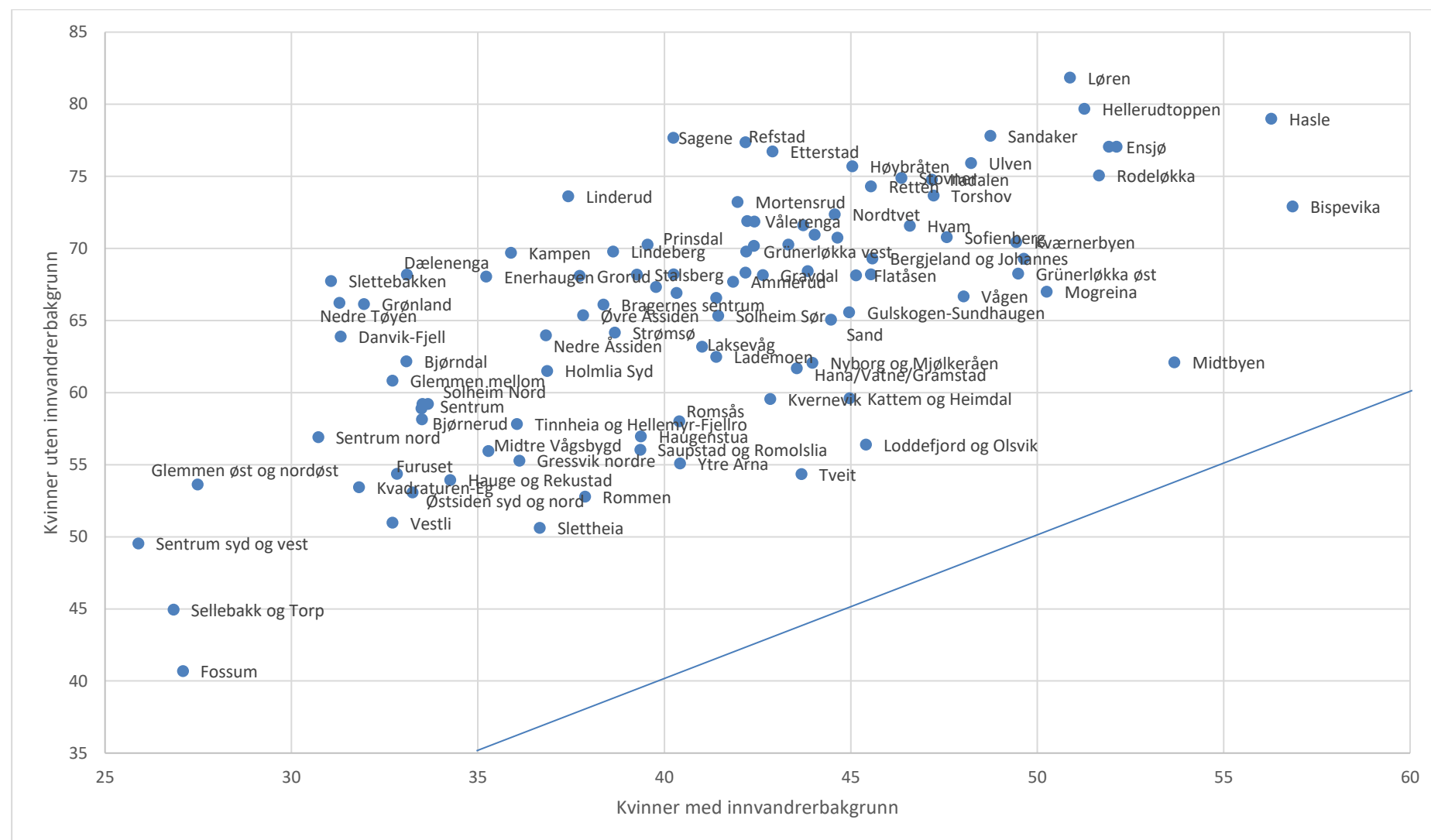
For kvinner uten innvandrerbakgrunn er det i den nederste delen av fordelingen vi finner delområdene som har hatt en negativ utvikling over tid, og de ligger alle i ytre Oslo. Andelen fulltids sysselsatte synker mest i Bjørndal, Holmlia Syd og Bjørnerud i bydel Søndre Nordstrand, samt i Furuset i bydel Alna og Rommen, Vestli og Fossum i bydel Stovner.

For menn med innvandrerbakgrunn er det i delområder utenfor Oslo at utviklingen er mest negativ, dvs. at andelen fulltids sysselsatte faller fra 2008 til 2018. Delområde Sentrum i Sandnes har en særs negativ utvikling med en reduksjon i andelen med minst 30 timer avtalt arbeidstid fra 72 til 55 prosent. Utviklingen er også svært negativ i Bergjeland og Johannes i Stavanger, fra 66 til 54 prosent. Andre delområder der andelen fulltids sysselsatte faller over tid for menn med innvandrerbakgrunn er Nedre Åssiden (Drammen); Slettheia, Grim/Mølle vann/Dalane og Kvadraturen-Eg i Kristiansand og Midtbyen i Trondheim.

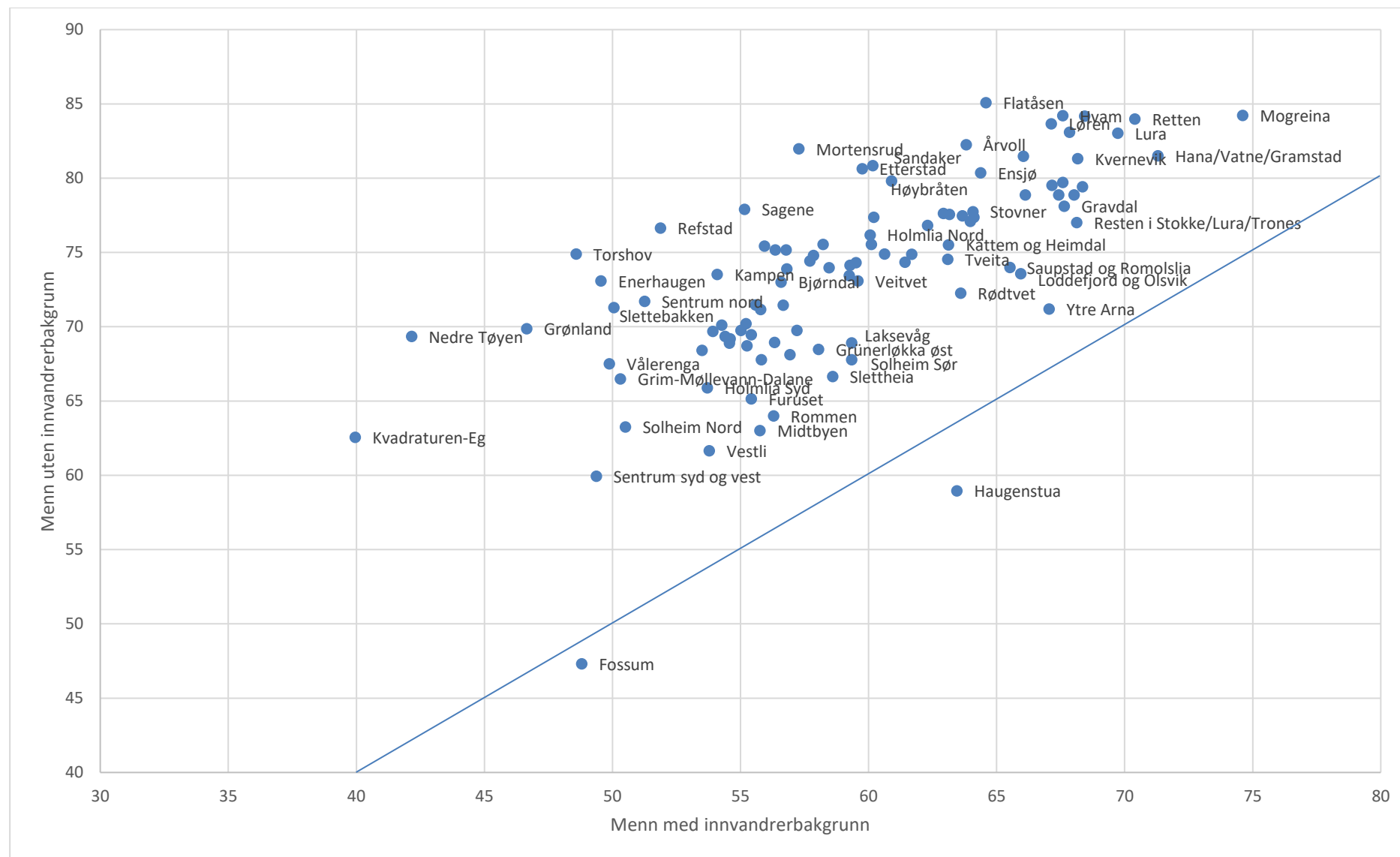
For menn uten innvandrerbakgrunn er det utelukkende i ytre delbydeler i Oslo at andelen med minst 30 timers avtalt arbeidstid faller mye fra 2008 til 2018. Linderud i bydel Bjerke; Prinsdal, Bjørndal, Bjørnerud og Holmlia Syd i bydel Søndre Nordstrand; Furuset i bydel Alna; og Rommen, Vestli, Haugenstua og Fossum i bydel Stovner. For både Søndre Nordstrand og Stovner betyr dette en negativ utvikling i fire av seks delbydeler i den respektive bydelen. Det er også verdt å nevne at det er en mindre nedgang i andelen fulltids sysselsatt også i delbydelene Mortensrud og Hellerudtoppen, samt i Kvernevik i Stavanger, som alle er områder som i 2008 hadde blant de høyeste andelen fulltids sysselsetting blant menn uten innvandrerbakgrunn.



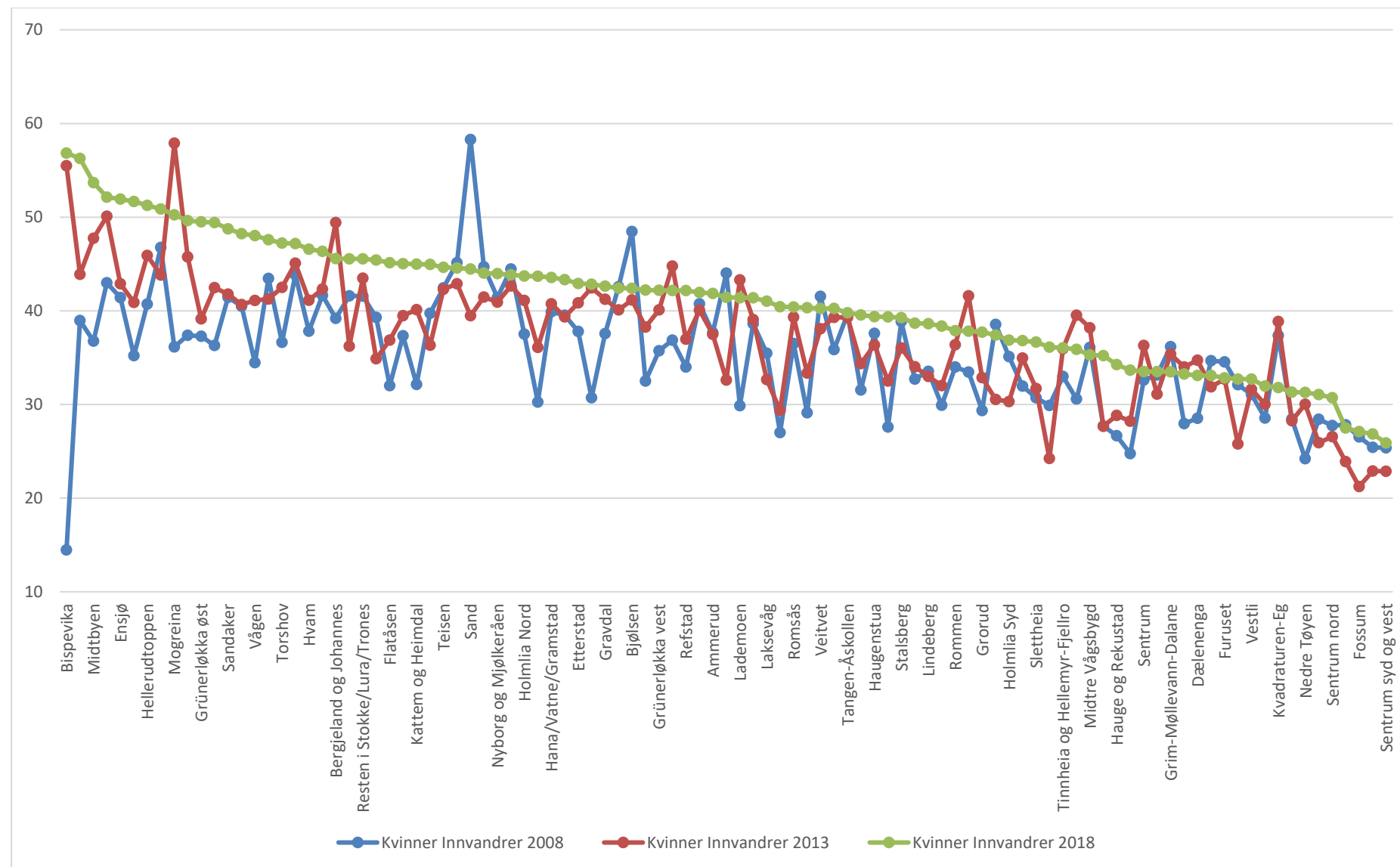
Figur 6.15: Andel personer 30-59 år med minst 30 timer avtalt arbeidstid per delområde 2018. Etter kjønn og innvandrerbakgrunn.



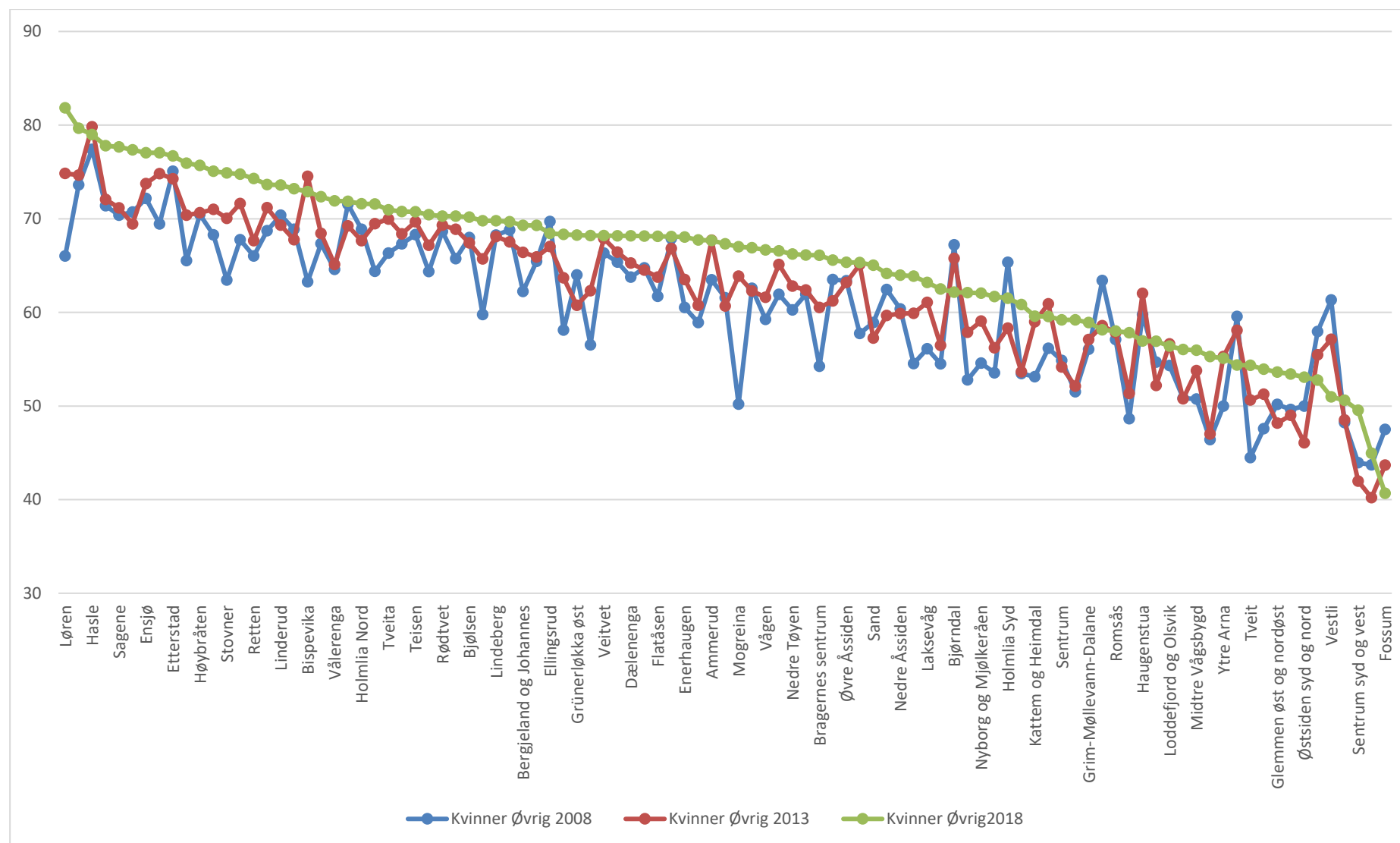
Figur 6.16: Andel kvinner 30-59 år med minst 30 timer avtalt arbeidstid per delområde 2018. Etter innvandrerbakgrunn.



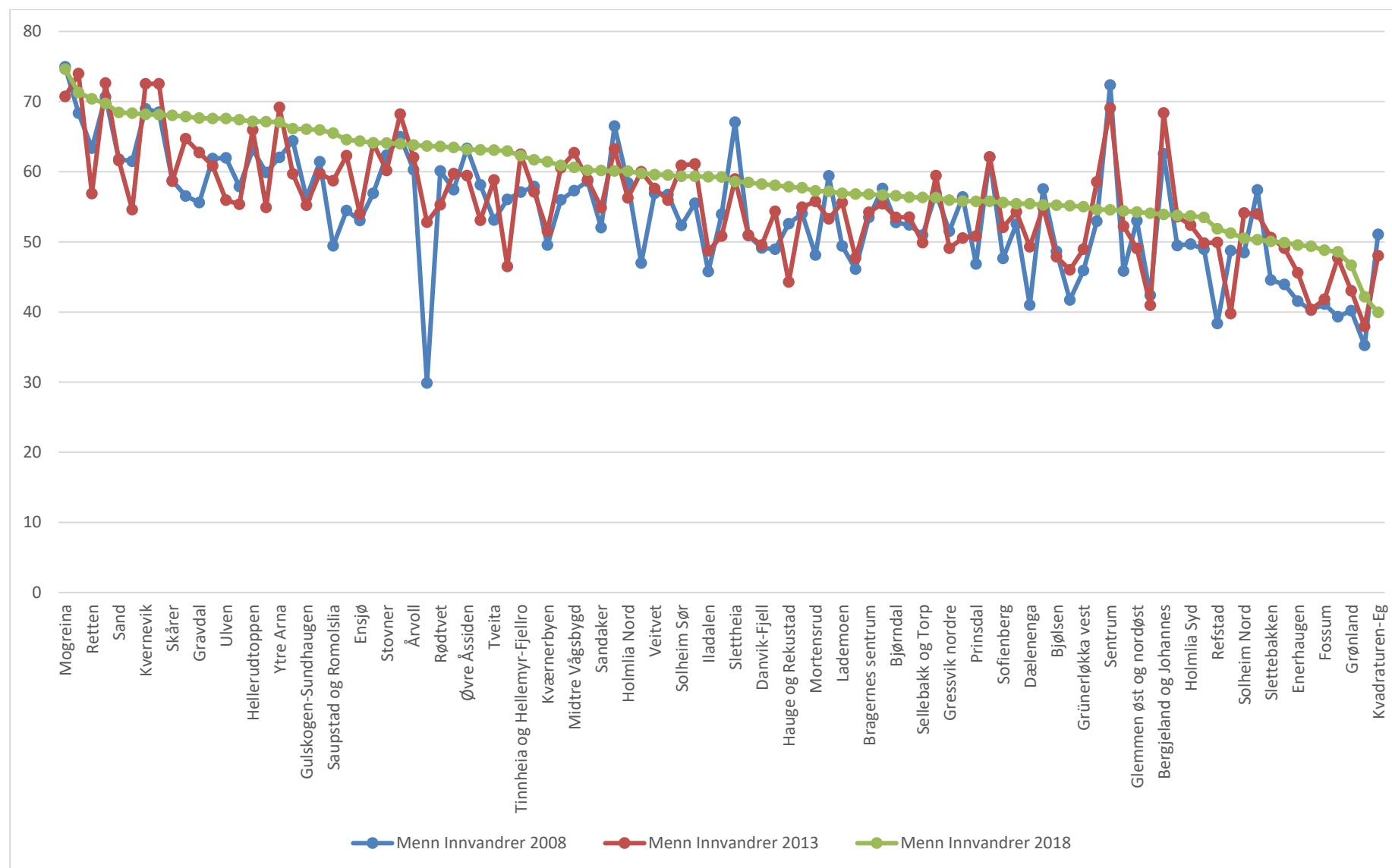
Figur 6.17: Andel menn 30-59 år med minst 30 timer avtalt arbeidstid per delområde 2018. Etter innvandrerbakgrunn.



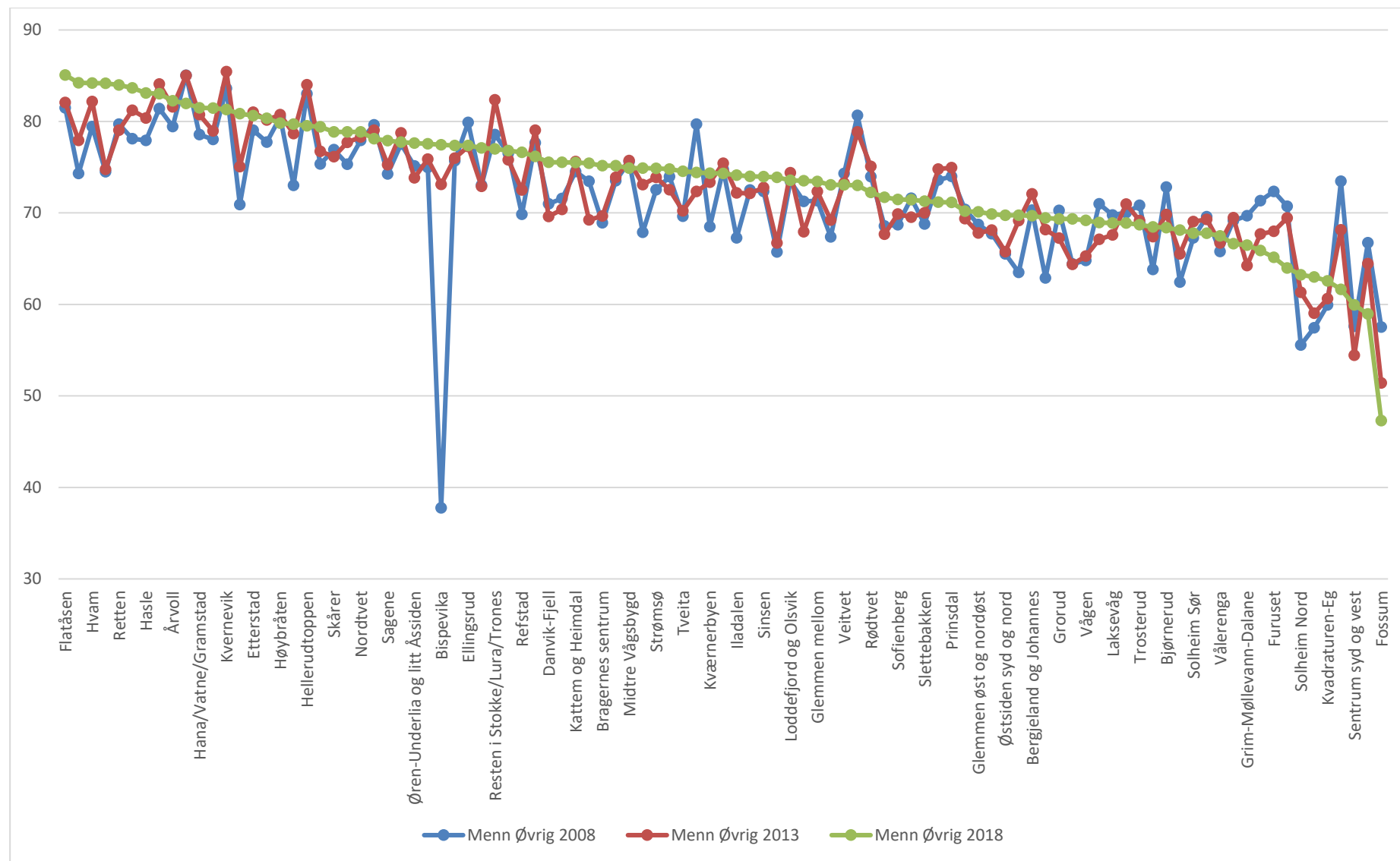
Figur 6.18: Andelen kvinner 30-59 år med innvandrerbakgrunn med minst 30 timers avtalt arbeidstid. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.19: Andelen kvinner 30-59 år uten innvandrerbakgrunn med minst 30 timers avtalt arbeidstid. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.20: Andelen menn 30-59 år med innvandrerbakgrunn med minst 30 timers avtalt arbeidstid. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.21: Andelen menn 30-59 år uten innvandrerbakgrunn med minst 30 timers avtalt arbeidstid. 2008, 2013 og 2018.

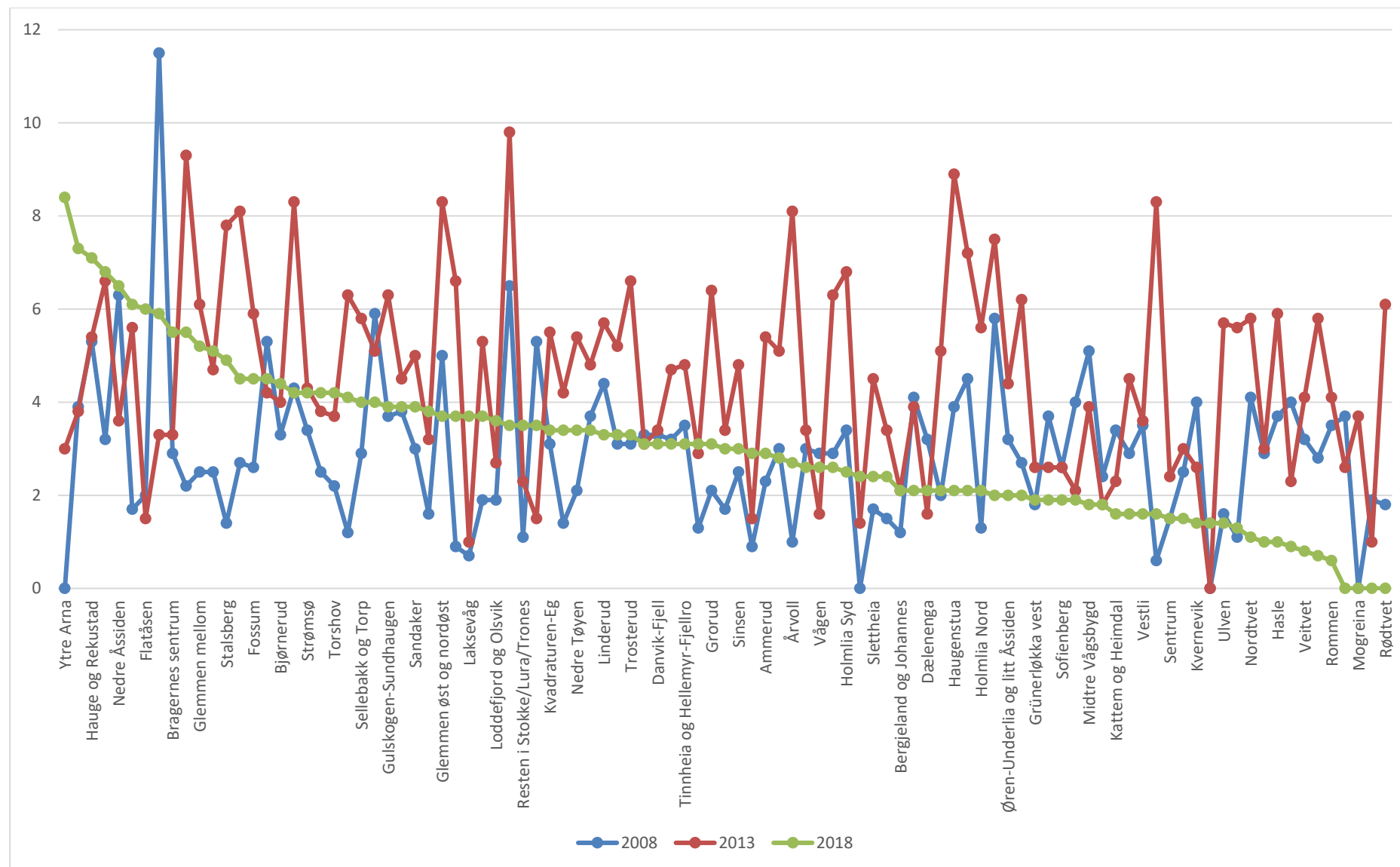
Andel ungdomsledige (15-29 år). Etter kjønn og innvandrerstatus.

Vi har mottatt tall fra SSB for antall og andel personer 15-29 år som er arbeidsledige, etter kjønn og innvandrerbakgrunn. En nærmere inspeksjon avslører imidlertid at det i de aller fleste delområdene og delbydelene er snakk om svært få personer innenfor hver gruppe; i bortimot alle tilfeller under 20, og i svært mange tilfeller også under 10. Det betyr at endringer som kan skyldes tilfeldig (og naturlig) variasjon blir tillagt stor vekt – én person fra eller til som er meldt arbeidsledig i denne aldersgruppen kan gi store prosentvise utslag. For eksempel: hvis det bor 100 kvinner med innvandrerbakgrunn i aldersgruppen 15-29 år som deltar på arbeidsmarkedet i et delområde, vil hver person gi ett prosentpoengs utslag i arbeidsledighetsstatistikken for denne gruppen. Det vil si at en liten endring i *antallet* personer som er arbeidsledige, fører til en nokså stor endring i *andelen* personer som er arbeidsledige. Det betyr i neste omgang at ungdomsledigheten er svært volatil i mange områder, dvs. at det er mye bevegelse opp og ned i andelene fra ett år til et annet fordi små tall gir store utslag. Endringer over tid eller forskjeller mellom grupper kan derfor skyldes tilfeldige utslag og trenger ikke bety strukturelle trender.

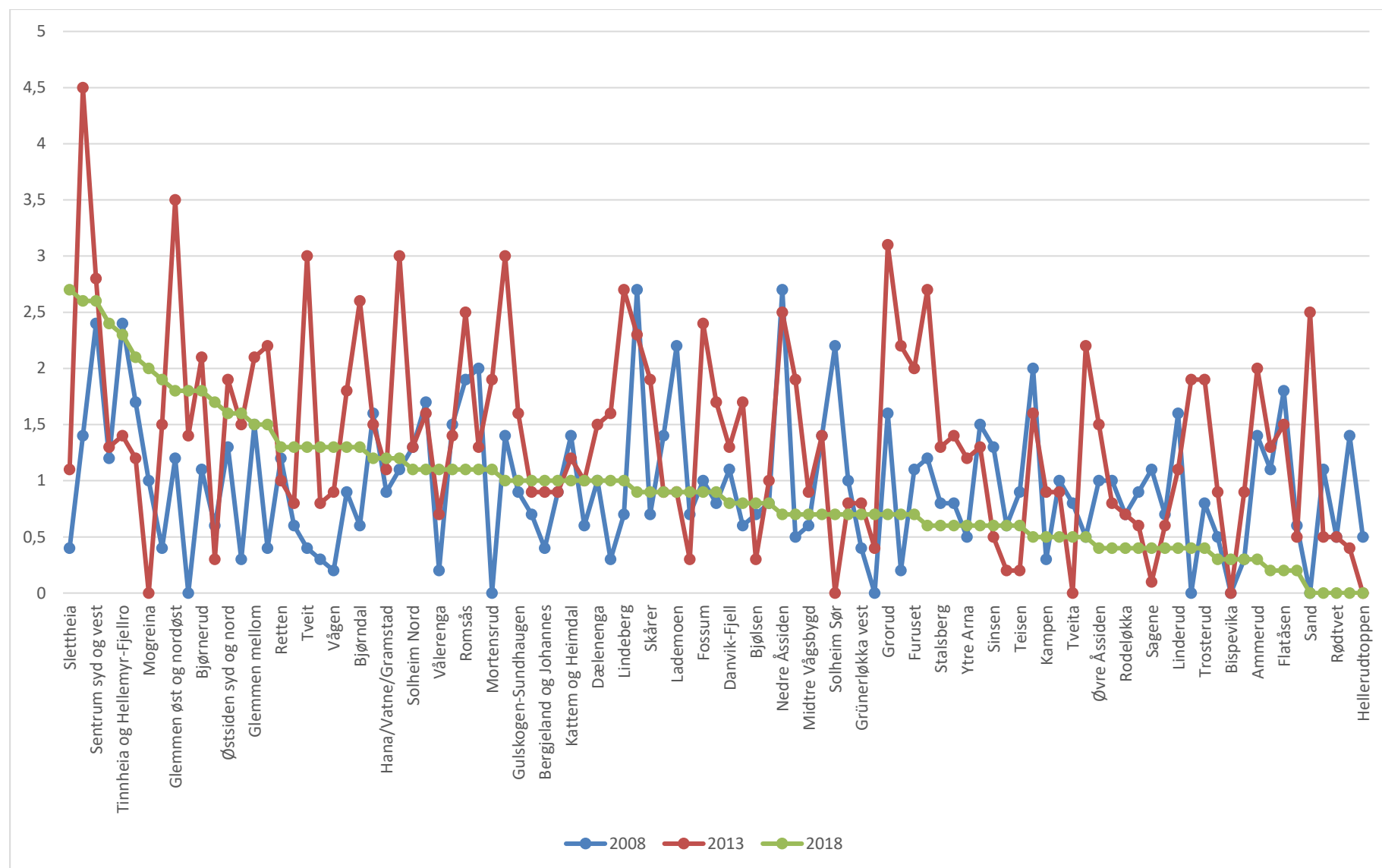
Figurene 6.22 – 6.25 viser andelen i aldersgruppen 15-29 år som er registrert arbeidsledige for de tre årene 2008, 2013 og 2018. Tallene er brutt ned på kjønn og innvandrerstatus. I tillegg vises andelene for 2018 for de fire gruppene sammen i figur 6.26.

Som vi antydte i første avsnitt, er det store bevegelser i andelen arbeidsledige i aldersgruppen for alle de fire gruppene, jfr. figurene 6.22 – 6.25. For menn og kvinner med innvandrerbakgrunn kan dette til dels skyldes at det spesielt i 2008 bodde få personer i den respektive gruppen i enkelte delområder/delbydeler. Selv om ungdomsledigheten stort sett er nokså lav for alle de fire gruppene, ser vi imidlertid ikke noen generell tendens til at arbeidsledigheten har falt fra 2008 til 2018.

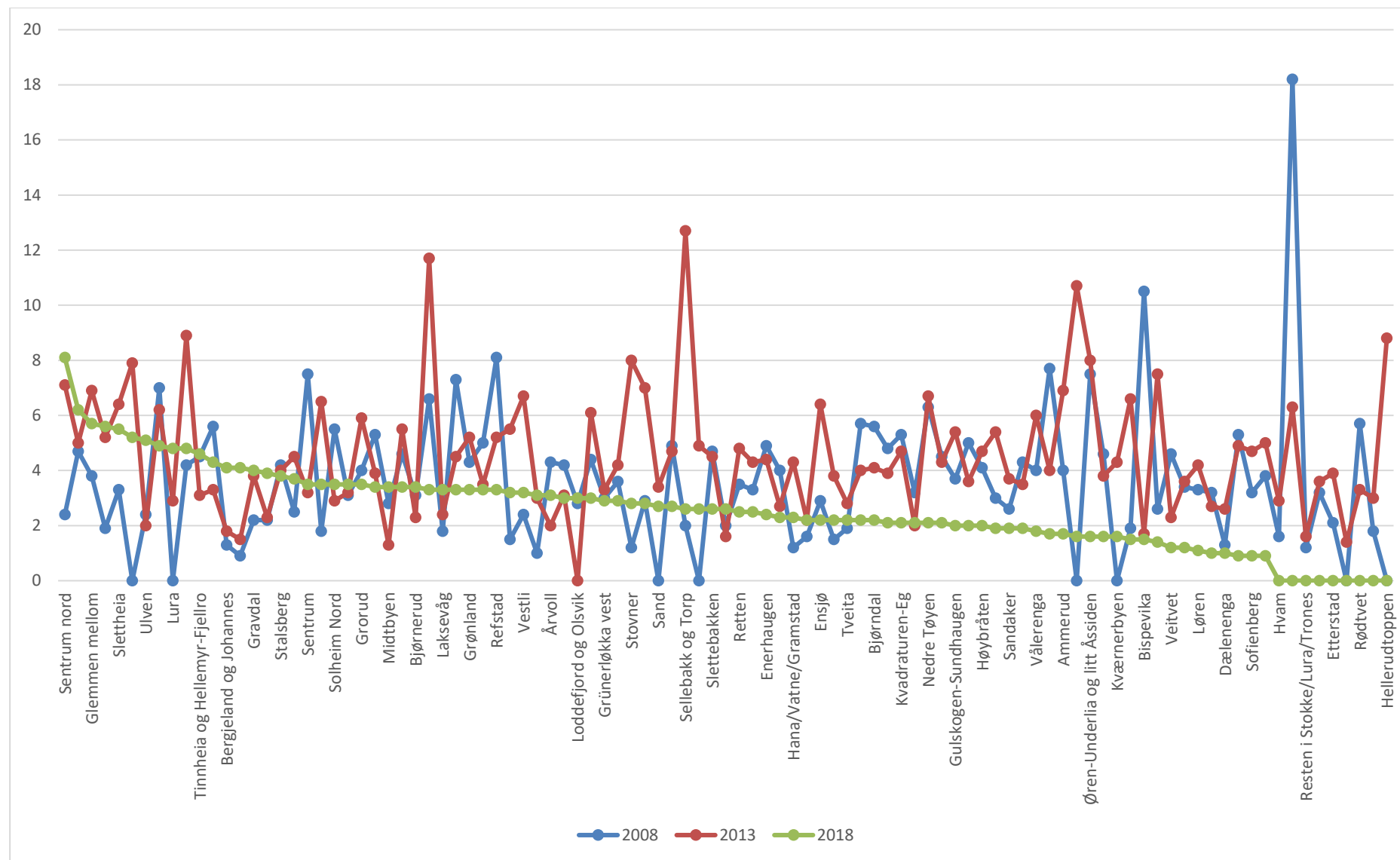
Vi nøyer oss med å kommentere figur 6.26 kort. Den viser at ungdomsledigheten i 2018 totalt sett var nokså lav, selv i delområdene som ifølge mange andre levekårsindikatorer er å anse som utsatt. For både menn og kvinner uten innvandrerbakgrunn ligger ungdomsledigheten stort sett under tre prosent i alle delområdene og delbydelene i utvalget vårt. For både kvinner og menn med innvandrerbakgrunn lå den noe høyere. For menn med innvandrerbakgrunn var den i 2018 høyest i Sentrum nord i Fredrikstad med 8,1 prosent. Det var imidlertid et hopp ned til nesthøyeste ungdomsledighet for menn med innvandrerbakgrunn med 6,2 prosent i delområde Østsiden syd og nord, også det i Fredrikstad. For kvinner med innvandrerbakgrunn var ungdomsledigheten høyest i delområde Ytre Arna i Bergen med 8,4 prosent. Merk imidlertid at dette gjaldt kun syv personer. Deretter fulgte to delområder i Fredrikstad (Sentrum Syd og Vest og Hauge og Rekustad) med henholdsvis 7,3 og 7,1 prosent. Til sammen var det syv delområder/delbydeler som hadde minst seks prosent ungdomsledighet blant kvinner med innvandrerbakgrunn, mot bare to blant menn med innvandrerbakgrunn. Tatt i betraktning at det i de aller fleste områdene er svært få personer som er registrert som arbeidsledige i denne aldersgruppen – for menn med innvandrerbakgrunn er det henholdsvis elleve og fem personer registrert ledige i de to delområdene med høyest ungdomsledighet, nemlig Sentrum nord og Østsiden syd og nord i Fredrikstad – kan vi forsiktig konkludere med at arbeidsledighet blant unge ikke synes å være et omfattende problem i de såkalt utsatte områdene vi studerer.



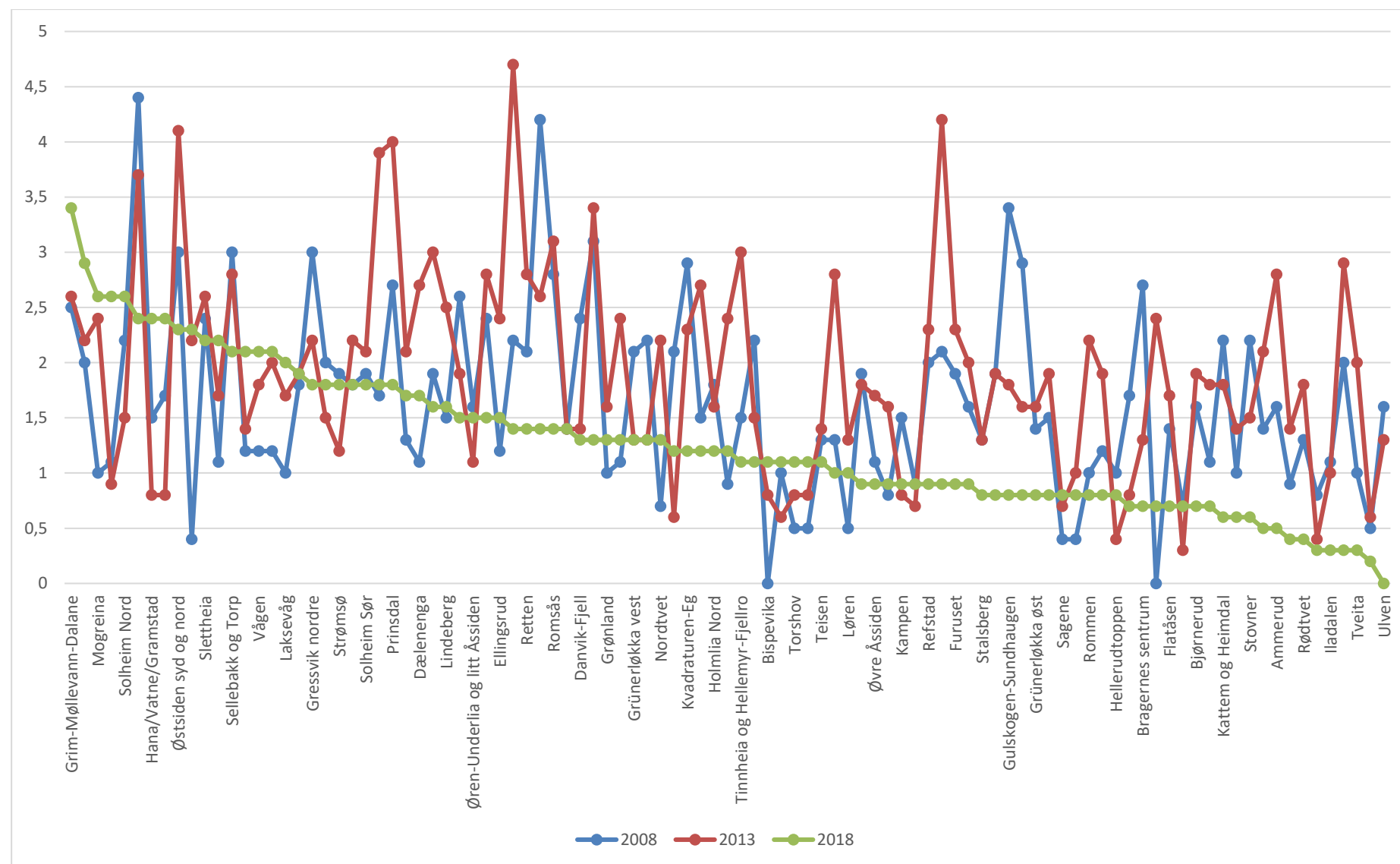
Figur 6.22: Ungdomsledighet (15-29 år) etter delområde/delbygd for kvinner med innvandrerbakgrunn. 2008, 2013 og 2018.



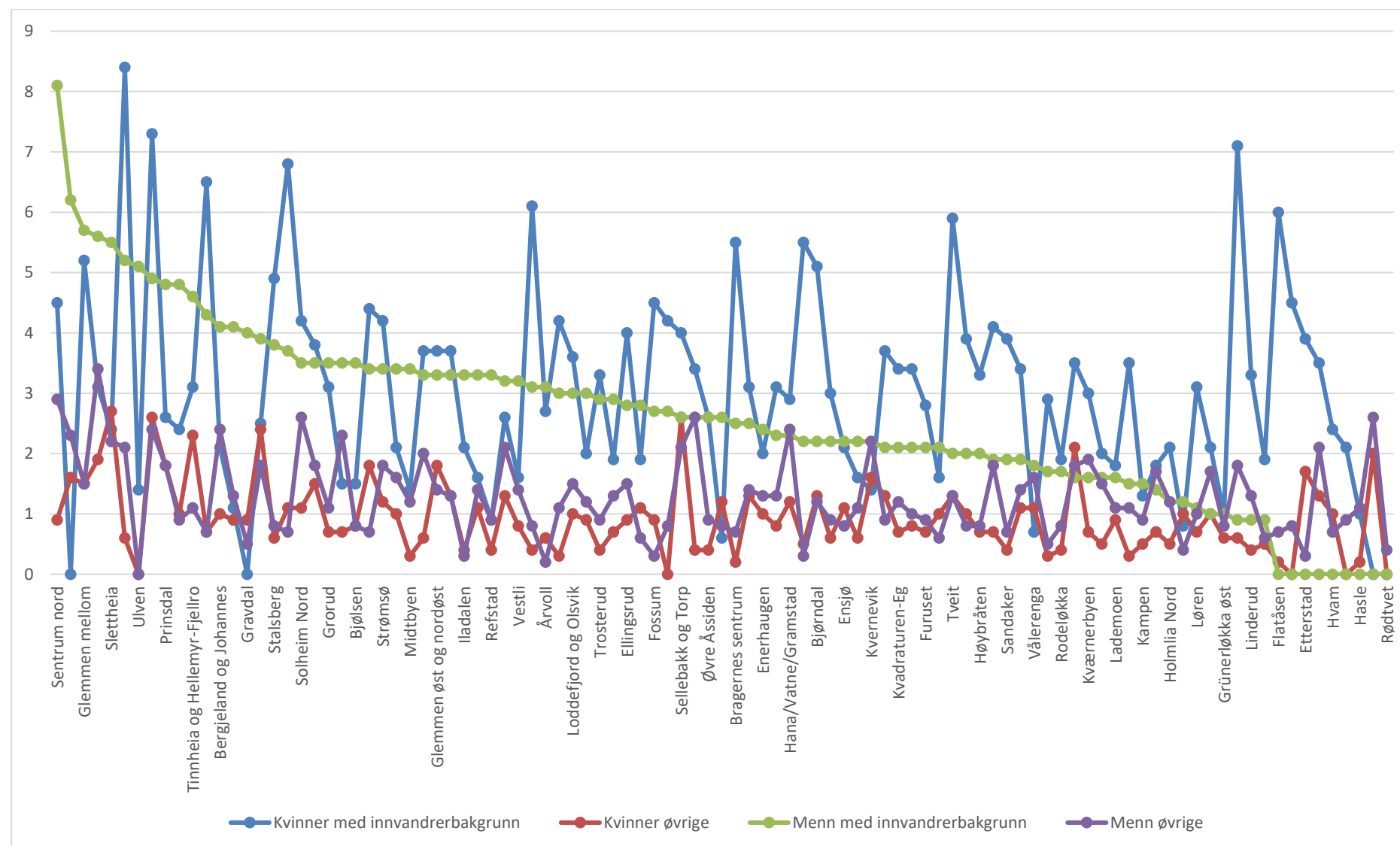
Figur 6.23: Ungdomsledighet (15-29 år) etter delområde/delbydel for kvinner uten innvandrerbakgrunn. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.24: Ungdomsledighet (15-29 år) etter delområde/delbydel for menn med innvandrerbakgrunn. 2008, 2013 og 2018.



Figur 6.25: Ungdomsledighet (15-29 år) etter delområde/delbydel for menn uten innvandrerbakgrunn. 2008, 2013 og 2018.



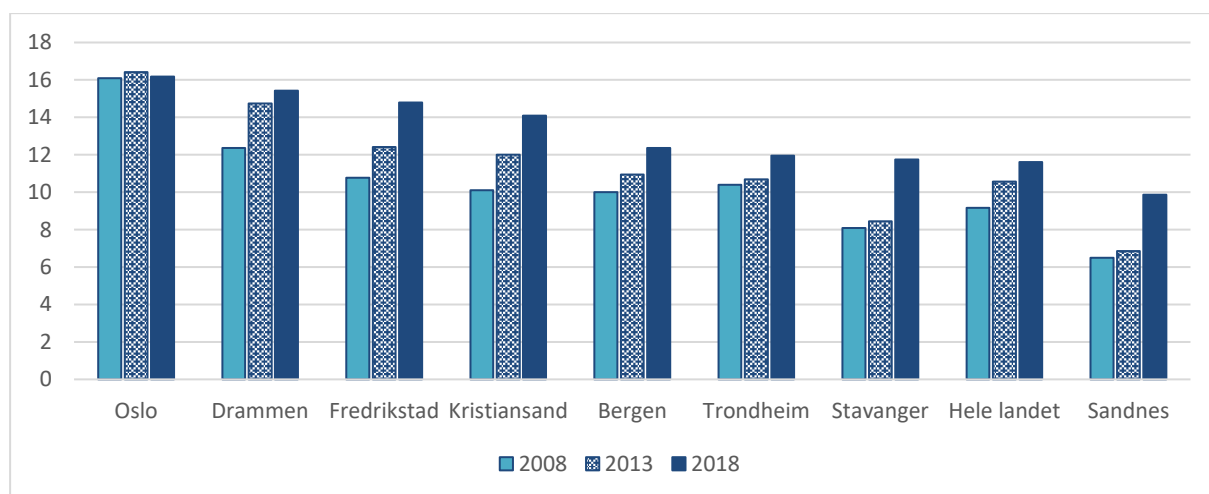
Figur 6.26: Ungdomsledighet (15-29 år) etter delområde/delbydel og etter kjønn og innvandrerbakgrunn. 2018.

Lavinntekt: Andel personer i husstander med lavinntekt per forbruksenhet (EU60). Andel barn i husstander med lavinntekt etter innvandrerbakgrunn.

Statistikk på andel personer og barn i husstander med inntekt per forbruksenhet under 60 prosent av medianinntekten (EU60) ble behandlet utførlig i notat 1. Vi tar med noen figurer derfra og supplerer med ny statistikk for barn i lavinntektshusstander etter innvandrerbakgrunn.

Figur 6.27 viser hvordan andelen personer i lavinntektshusstander har utviklet seg på kommune- og nasjonalt nivå fra 2008 til 2018. Figur 6.28 viser tilsvarende tall for barn som bor i lavinntektshusstander. Begge figurene er sortert etter de respektive andelenene i 2018.

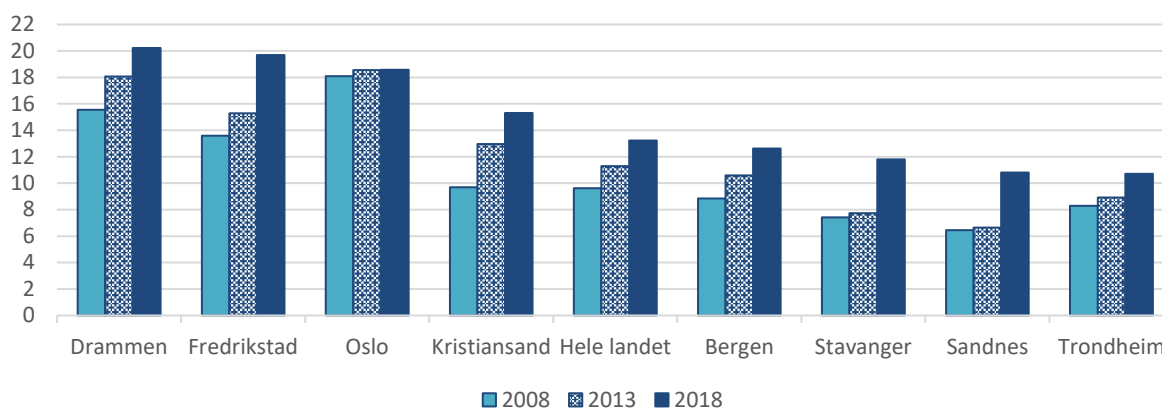
Figur 6.27 viser at andelen personer i lavinntektshusstander er høyest i Oslo i alle tre årene. Andelen ligger imidlertid svært stabilt på litt over 16 prosent. I alle de andre kommunene¹⁹ er andelen økende over tid. I noen kommuner øker det jevnt i begge tidsintervallene, mens i Trondheim, Stavanger og Sandnes er det en liten økning fra 2008 til 2013 og deretter en sterk økning fra 2013 til 2018. På nasjonalt nivå øker andelen personer i lavinntektshusstander jevnt fra 9,2 prosent i 2008 til 10,6 prosent i 2013 og 11,6 prosent i 2018. Blant kommunene i vårt utvalg har bare Sandnes lavere andel personer i lavinntektshusstander i 2018 enn landsgjennomsnittet.



Figur 6.27: Andel personer i lavinntektshusstander på kommune- og nasjonalt nivå. 2008, 2013 og 2018.

Andelen barn i lavinntektshusstander vist i figur 6.28 viser omtrent lik fordeling og utvikling over tid som andelen personer totalt sett, men andelen er generelt noe høyere. For eksempel har både Drammen og Fredrikstad med 20 prosent en høyere andel barn i lavinntektshusstander enn Oslo i 2018. Det er også fire kommuner som har lavere andeler barn i lavinntektshusstander enn landsgjennomsnittet i 2018, og lavest er den i Trondheim. Som for andel personer i lavinntektshusstander ser vi at også andelen barn i denne gruppen øker kraftig fra 2013 til 2018 i både Fredrikstad, og særlig Stavanger og Sandnes. For de sistnevnte kan dette ha sammenheng med nedgangstiden som oljeprisfallet i 2014 brakte med seg.

¹⁹ Merk: vi har ikke fått aggregerte tall for de tre Romerikekommunene Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker.



Figur 6.28: Andel barn i lavinntektsusstander på kommune- og nasjonalt nivå. 2008, 2013 og 2018.

Figurene 6.29 og 6.30 viser andel hhv. personer og barn under 18 år som bor i husstander som har inntekt under 60 prosent av medianinntekten per forbruksenhet i 2018. Begge figurene er sortert etter kommunegjennomsnittet i fallende rekkefølge, og deretter internt i kommunen etter andel per delområder/delbydel.

For alle personer viser figur 6.29 at det er stor spredning internt i kommunene mht. andel personer i lavinntektsusstander. I Oslo er andelen dobbelt så høy i delbydel Fossum og Nedre Tøyen som gjennomsnittet for hele Oslo. Også i delbydelene Grønland og Vestli er det over 30 prosent som bor i lavinntektsusstander. Av disse fire delbydelene ligger to i bydel Stovner og to i bydel Gamle Oslo.

I de andre kommunene er det en tendens til at ett eller to delområder skiller seg ut med særskilt høy andel personer i lavinntektsusstander. I Fredrikstad er det Sentrum syd og vest, i Kristiansand er det Kvadraturen-Eg, i Bergen er det Solheim Nord, i Trondheim er det Midtbyen og Lademoen, i Stavanger er det Bergjeland og Johannes og i Sandnes er det Sentrum. I Drammen og til dels også i Bergen er det imidlertid mindre forskjeller mellom delområdene enn det er i de andre kommunene, i hvert fall i den forstand at det ikke er ett område som skiller seg spesielt negativt ut.

I figur 6.30 ser vi at forskjellene internt i de respektive kommunene er større når vi ser på barn som bor i lavinntektsusstander, enn de var for alle personer. Forskjellene er imidlertid fortsatt mest ekstreme i Oslo, og for barn er det enda større forskjeller mellom delbydelene enn det var for alle personer. Delbydelen med høyest andel barn i lavinntektsusstander i Oslo er Nedre Tøyen, som med 60 prosent har over tre ganger så høy andel som andelen for Oslo sett under ett. Deretter følger i fallende rekkefølge Fossum og Grønland med over 50 prosent, og deretter Vestli, Enerhaugen, Bjørnerud og Rommen, som alle har over dobbelt så høy andel som for hele Oslo. Av disse er to i bydel Gamle Oslo, tre er i bydel Stovner og én er i Søndre Nordstrand.

Som for alle personer ser vi at det i de fleste byene er ett eller to delområder som skiller seg spesielt negativt ut. I Fredrikstad er andelen barn i lavinntektsusstander mer enn dobbelt så høy i Sentrum syd og vest enn i Fredrikstad som helhet. I Kristiansand er den nesten tre ganger bygjennomsnittet i Kvadraturen-Eg. I Bergen er den langt over tre ganger bygjennomsnittet i begge delområdene Solheim Nord og Slettebakken. Det samme gjelder for Sentrum i Sandnes. I Trondheim, der barnefattighedsratene riktignok er lavest av alle byene i utvalget vårt, er andelen barn i lavinntektsusstander likevel nesten fire ganger så høy i både Lademoen og Midtbyen som i Trondheim sett under ett.

Andel barn som bor i lavinntektshusstander etter innvandrerbakgrunn

Tabell 6.1 viser de kommunale og nasjonale tallene for andel barn i lavinntektshusstander etter innvandrerbakgrunn. Vi ser at det på aggregert nivå er store forskjeller mellom de to gruppene. For hele landet bor syv prosent av barn uten innvandrerbakgrunn i lavinntektshusstander, mens det tilsvarende tallet for barn med innvandrerbakgrunn er 41 prosent. Andelen er altså nesten seks ganger så høy for barn med innvandrerbakgrunn som for øvrige barn. Hvis vi sammenligner de ulike kommunene, ser vi store forskjeller mellom dem. Barnefattigdommen blant barn med innvandrerbakgrunn er klart høyest i Fredrikstad der over halvparten av barna bor i lavinntektshusholdninger, men der er den også høyest for barn som ikke har innvandrerbakgrunn med ni prosent. Deretter følger Kristiansand og Drammen der henholdsvis 48 og 44 prosent av barn med innvandrerbakgrunn lever i en lavinntektshusholdning. Både Oslo og Bergen er på landsgjennomsnittet mens andelen barn i lavinntektshusholdninger er klart lavest for begge grupper i Sandnes med hhv. 29 og 5 prosent, og dernest i Stavanger med 34 og 6 prosent. Forskjellen mellom de to gruppene barn er imidlertid størst i Trondheim, der bare fem prosent av barn uten innvandrerbakgrunn bor i lavinntektshusstander.

Tabell 6.1: Andel barn i lavinntektshusstander etter innvandrerbakgrunn. 2018.

	Barn med innvandrerbakgrunn	Barn uten innvandrerbakgrunn	Forholdstall
Fredrikstad	55	9	6,0
Oslo	41	7	6,1
Drammen	44	8	5,5
Kristiansand	48	7	6,4
Sandnes	29	5	5,4
Stavanger	34	6	6,1
Bergen	41	6	6,4
Trondheim	39	5	7,2
Hele landet	41	7	5,8

I figur 6.31 har vi splittet opp andelene barn i lavinntektshusholdninger i 2018 etter innvandringsbakgrunn. Tallene viser at det i mange delområder og delbydeler er ekstreme forskjeller mellom andelen barn som bor i husstander med under 60 prosent av medianinntekten per forbruksenhet når man i tillegg splitter opp etter innvandrerbakgrunn. De to områdene der høyest andel barn med innvandrerbakgrunn bor i lavinntektshusstander, er Nedre Tøyen i Oslo og Slettebakken i Bergen. Begge steder bor nær tre av fire barn med innvandrerbakgrunn i en lavinntektshusstand. Til sammenligning bor i disse områdene henholdsvis 19 og 11 prosent barn uten innvandrerbakgrunn («øvrige») i lavinntektshusstander. Forskjellen er altså på henholdsvis 56 og 62 prosentpoeng. Selv om disse to er de to områdene er de som har høyest andel barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektshusstander, representerer de på ingen måte noe ekstremcase ettersom den blå kurven faller jevnt utover mot høyre i figuren. Også i delbydel Kampen i Gamle Oslo er forskjellen på over 60 prosentpoeng. Forholdstallet mellom lavinntektsandelene for de to gruppene sier noe om hvor skjevt fordelt lavinntektsstatus er i et område for de to barnegruppene. De mest ekstreme tilfellene finner vi i delbydelene Kampen og Sagene i indre by i Oslo, samt i

Glemmen Mellom i Fredrikstad der det er rundt ni ganger så høy andel fattigdom blant barn med innvandrerbakgrunn som blant barn uten innvandrerbakgrunn.

Området der forskjellen mellom de to gruppene er minst, er faktisk i delbydel Haugenstua i bydel Stovner i Oslo. Blant barn med innvandrerbakgrunn bor 33 prosent i lavinntektshusholdninger, hvilket er godt under Oslo-gjennomsnittet på 41 prosent. Blant barn uten innvandrerbakgrunn bor 30 prosent i lavinntektshusholdninger, hvilket er langt over Oslo-gjennomsnittet på syv prosent for denne gruppen. Den lille forskjellen på bare tre prosentpoeng mellom de to gruppene skyldes altså at det er svært mange barn uten innvandrerbakgrunn som tilhører lavinntektshusholdninger.

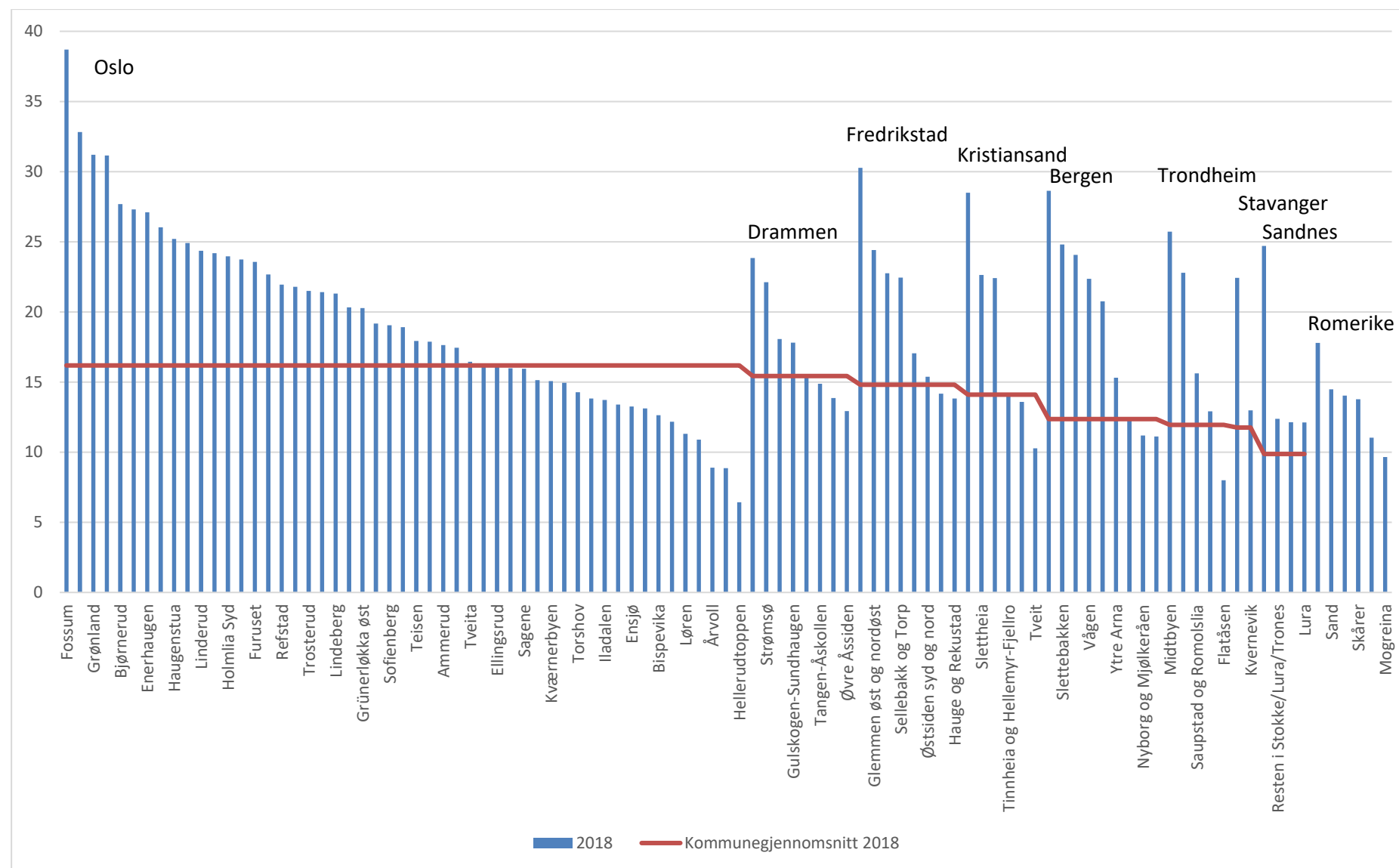
De andre to områdene som har over 30 prosent barn uten innvandrerbakgrunn i lavinntektshusholdninger, er Fossum (bydel Stovner) og Bjørndal (bydel Søndre Nordstrand). Ingen av dem har blant de høyeste andelen barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektshusholdninger.

I figurene 6.32 og 6.33 viser vi utviklingen fra 2008 til 2018 i andelen barn med innvandrerbakgrunn som bor i lavinntektshusholdninger for henholdsvis åtte delbydeler i Oslo og for delområder i de resterende «storbyene».²⁰ Tanken bak disse to figurene er å se i hvilke områder i hvilke byer andelen henholdsvis øker og faller, og i hvilken grad endringene over tid bidrar til å forsterke forskjellene.

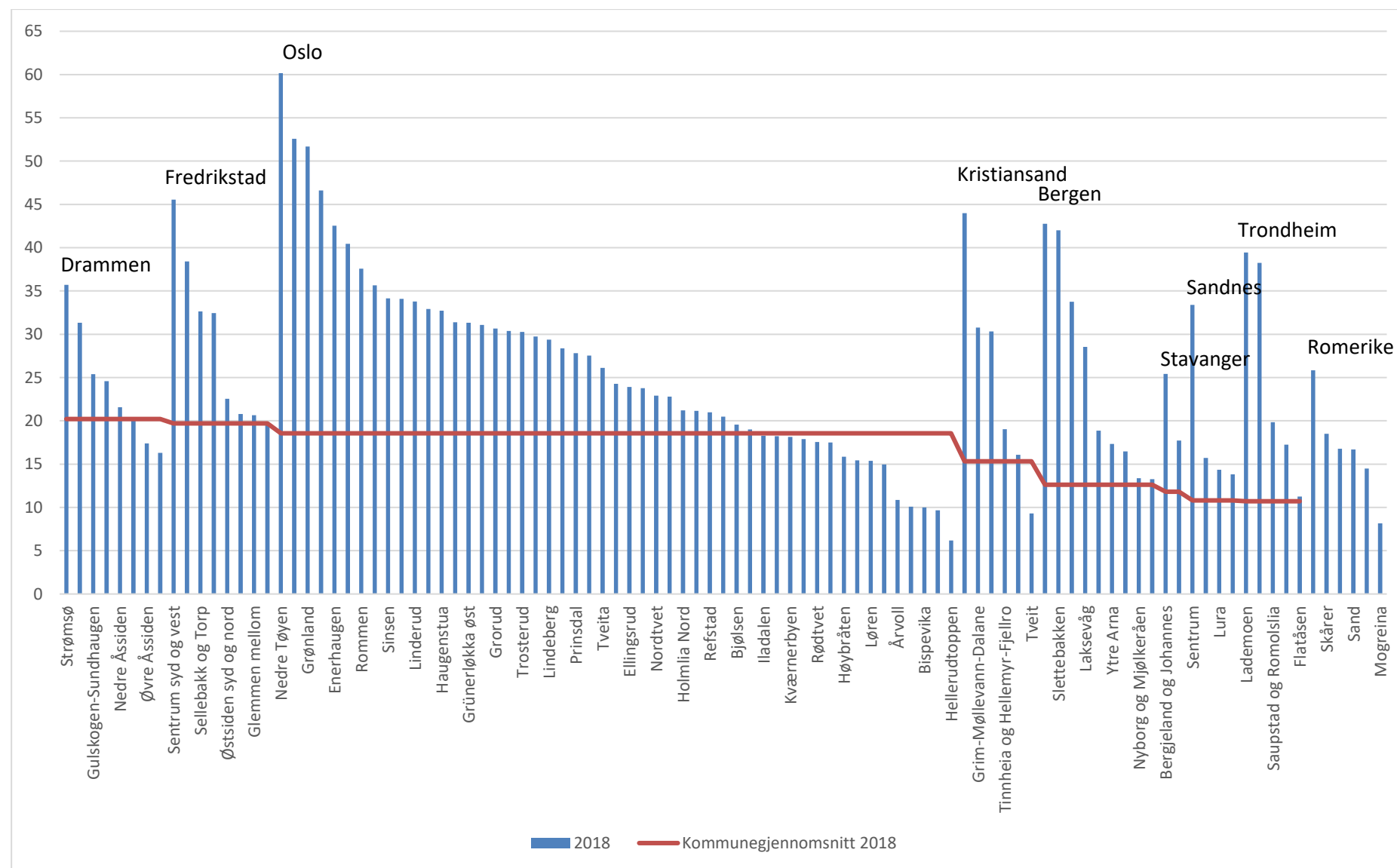
Figur 6.32 over delbydelene i Oslo viser veldig klart at det er geografisk mønstre i endringsprosessene. Andelen barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektshusholdninger går opp fra 2008 til 2018 i de fire delbydelene i Gamle Oslo som allerede hadde de høyeste andelen, og går ned i de fire delbydelene som hadde de laveste andelen. Her blir det altså økte forskjeller mellom delbydeler i samme bydel. I alle delbydeler i både Grünerløkka og Sagene går andelen ned fra 2008 til 2018. I noen av disse delbydelene var andelen blant de høyeste i Oslo. I de fire bydelene i Groruddalen og Søndre Nordstrand er bildet litt mer blandet og det ser ikke ut til at endringene har bidratt til større forskjeller mellom delbydelene internt i bydelene. Både i bydel Stovner og bydel Søndre Nordstrand har andelen økt i stort sett alle delbydelene (utenom Høybråten og Prinsdal), men i de andre bydelene går den opp noen steder og ned andre.

Figur 6.33 viser utviklingen fra 2008 til 2018 for de utvalgte delområdene i Fredrikstad, Drammen, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen og Trondheim. Endringen over tid varierer litt mellom byene. I Fredrikstad ser vi andelen barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektshusholdninger går sterkt opp i seks delområder, men den går også sterkt ned i to andre delområder. I Drammen, Kristiansand, Sandnes og Stavanger går andelen i varierende grad opp over tid (utenom i Tveit i Kristiansand). I både Bergen og Trondheim ser vi imidlertid at andelen går sterkt ned noen steder og sterkt opp andre steder, men ikke på en måte som forsterker de allerede eksisterende forskjellene.

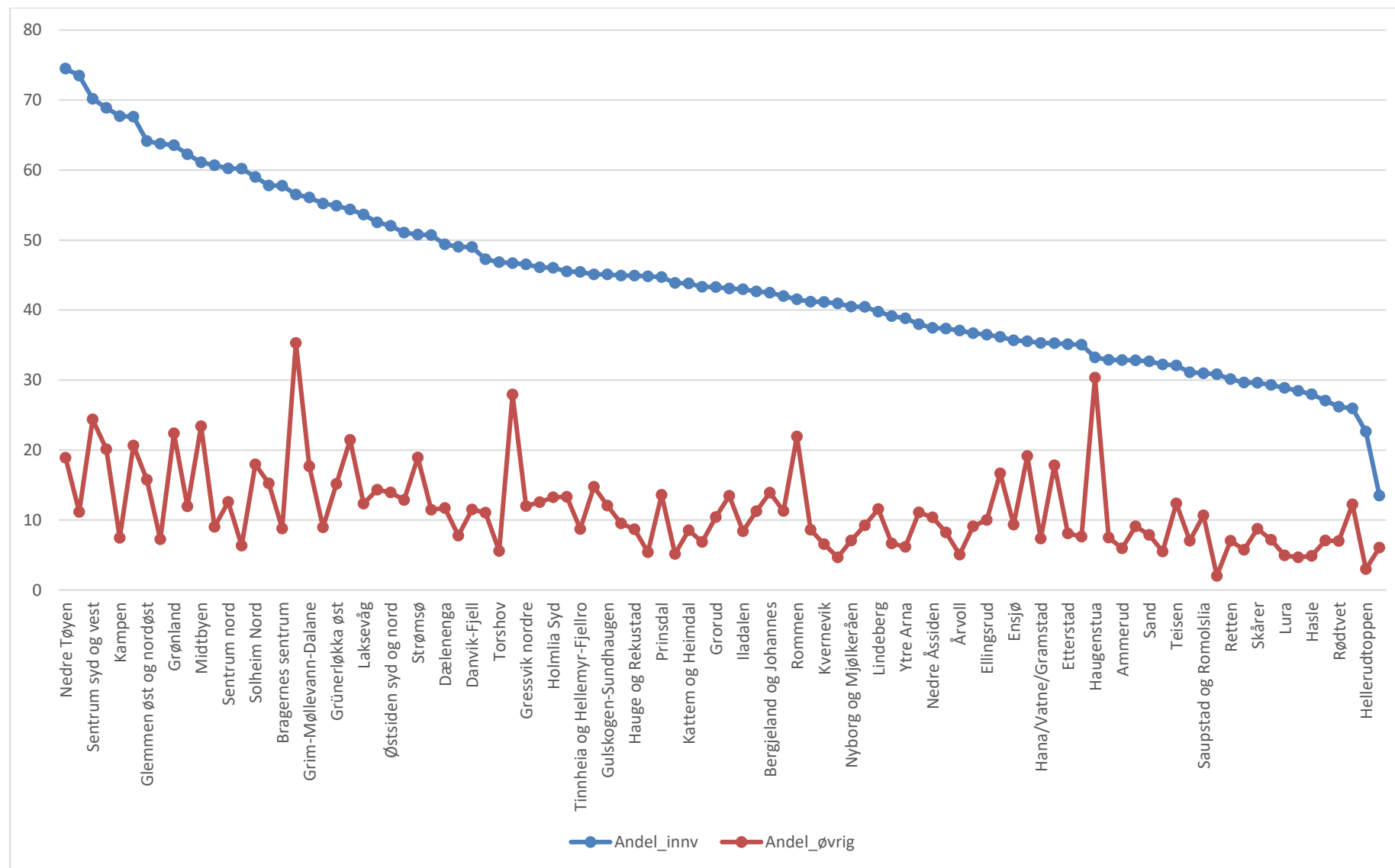
²⁰ For enkelhets skyld har vi utelatt de seks delområdene fra Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker.



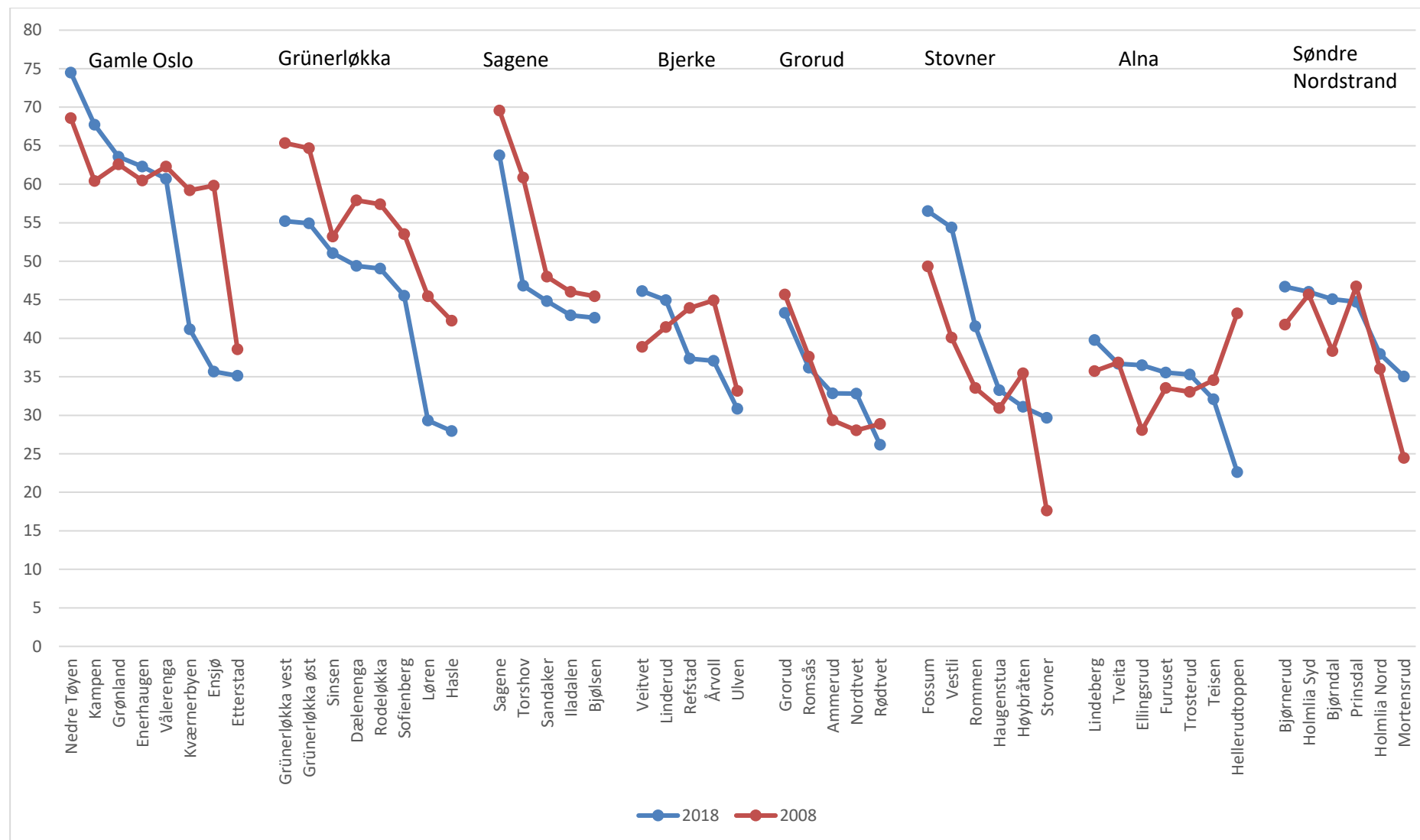
Figur 6.29: Andel personer i lavinntektshusstander 2018. Etter delområde eller delbydel og kommunegjennomsnitt.



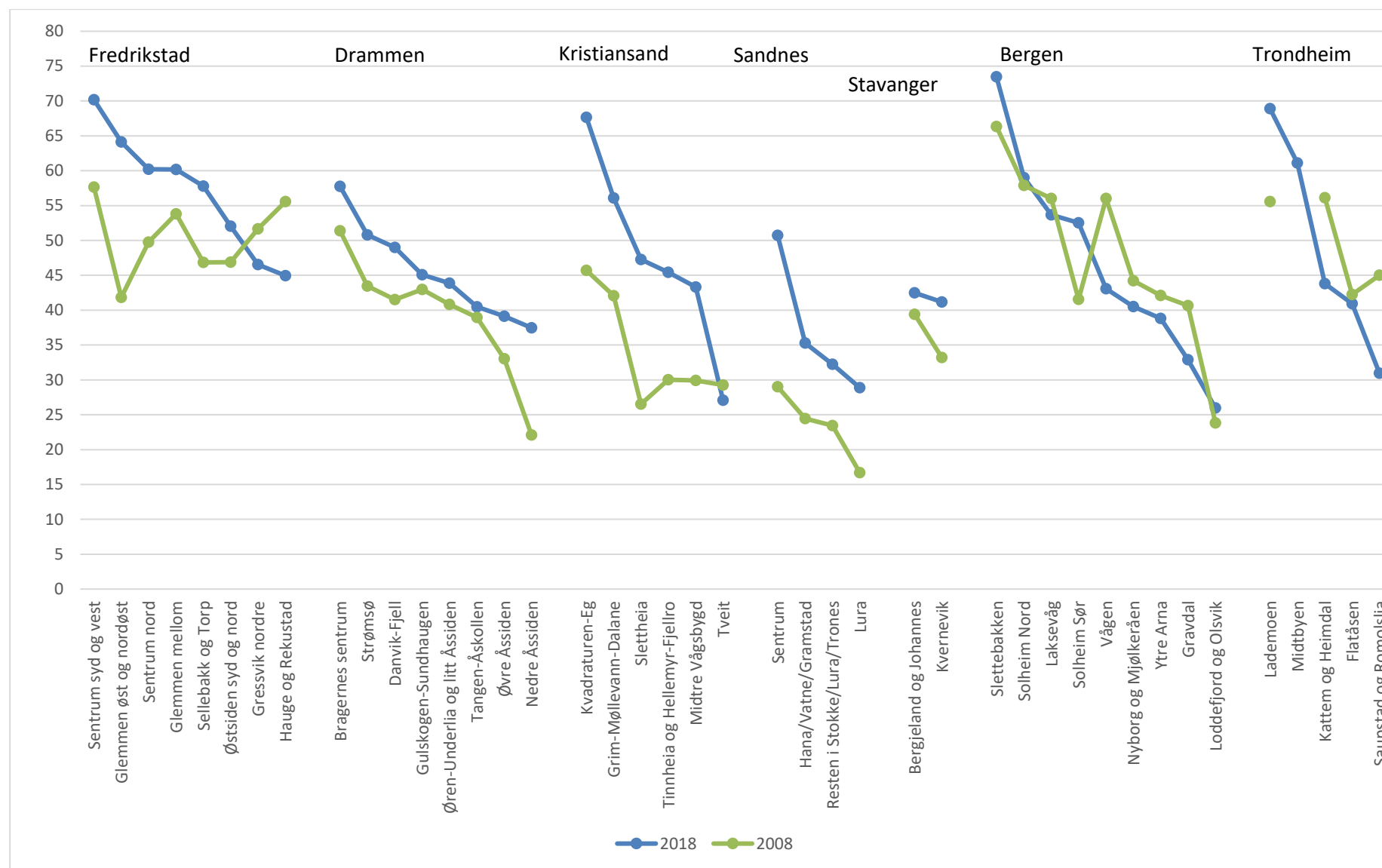
Figur 6.30: Andel barn under 18 år i lavinntektshusstander 2018. Etter delområde eller delbydel og kommunegjennomsnitt.



Figur 6.31: Andel barn i lavinntektshusholdninger etter innvandrerbakgrunn. 2018.



Figur 6.32: Andel barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektshusholdninger i Oslo. 2008 og 2018.



Figur 6.33: Andel barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektshusholdninger i andre storbyer. 2008 og 2018.

Andel husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer²¹

Tabell 6.2 viser utviklingen på kommune- og nasjonalt nivå i andelen personer i husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer. For hele landet er andelen stabil på elleve prosent i hele perioden fra 2008 til 2018. Vi ser imidlertid at det er noen geografiske forskjeller mellom byer, både i nivå og utvikling over tid.

Fredrikstad og Drammen var byene med høyest andel personer i husstander med over 50 prosent av inntekten fra overføringer i 2008. Dernest fulgte Kristiansand, Trondheim og Oslo, som alle lå ett prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Fra 2008 til 2018 har imidlertid utviklingen vært mest negativ i Fredrikstad og Kristiansand, som økte til henholdsvis 16 og 15 prosent og dermed hadde de høyeste andelen blant kommunene i utvalget vårt. Lavest var andelen i Sandnes, Stavanger og Lørenskog i 2008. I både Sandnes og Stavanger økte imidlertid andelen til ti prosent i 2018, mens den holdt seg nokså stabil i alle de tre omegnskommuner til Oslo. Det er også verdt å nevne at andelen ikke økte verken i Oslo eller Drammen i denne perioden.

Tabell 6.2: Andel personer i husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer. Tall for kommuner og hele landet.

Kommunenr	Kommune	Prosent 2018	Prosent 2013	Prosent 2008
0106	Fredrikstad	16	16	14
0230	Lørenskog	9	9	8
0231	Skedsmo	9	10	9
0235	Ullensaker	10	11	10
0301	Oslo	12	13	12
0602	Drammen	13	14	13
1001	Kristiansand	15	13	12
1102	Sandnes	10	7	7
1103	Stavanger	10	7	8
1201	Bergen	11	10	10
1601	Trondheim	12	11	12
0000	Hele landet	11	11	11

I figur 6.34 viser vi de tilsvarende andelen for delområder og delbydeler i de elleve utvalgskommunene våre (blå stolper) for 2018. I tillegg har vi lagt inn den tilsvarende andelen på kommunenivå for å se hvert delområde mot andelen for den respektive kommunen som helhet.

Figur 6.34 viser at det er store interne forskjeller i alle kommunene uavhengig av hvor høy andel personer i husstander med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer er for kommunen som helhet. Som forventet er de interne forskjellene størst i Oslos åtte bydeler. Delbydelene med høyest andel er Fossum (29 prosent) og Nedre Tøyen (27), og deretter følger i fallende rekkefølge Bjørnerud, Vestli, Bjørndal, Grønland, Furuset og Enerhaugen, som alle ligger over 20 prosent. Det er altså tre delbydeler fra bydel Gamle Oslo, to fra bydel Stovner, to fra Søndre Nordstrand og én fra bydel Alna.

Klart lavest i Oslo er andelen i delbydel Hellerudtoppen i bydel Alna med fem prosent. Deretter følger (i stigende rekkefølge) Ulven, Hasle, Bispevika, Årvoll og Etterstad, som alle har under ti prosent

²¹ Tallene fra SSB angir andel personer som bor i husstander der minst 50 prosent av inntekten er overføringer.

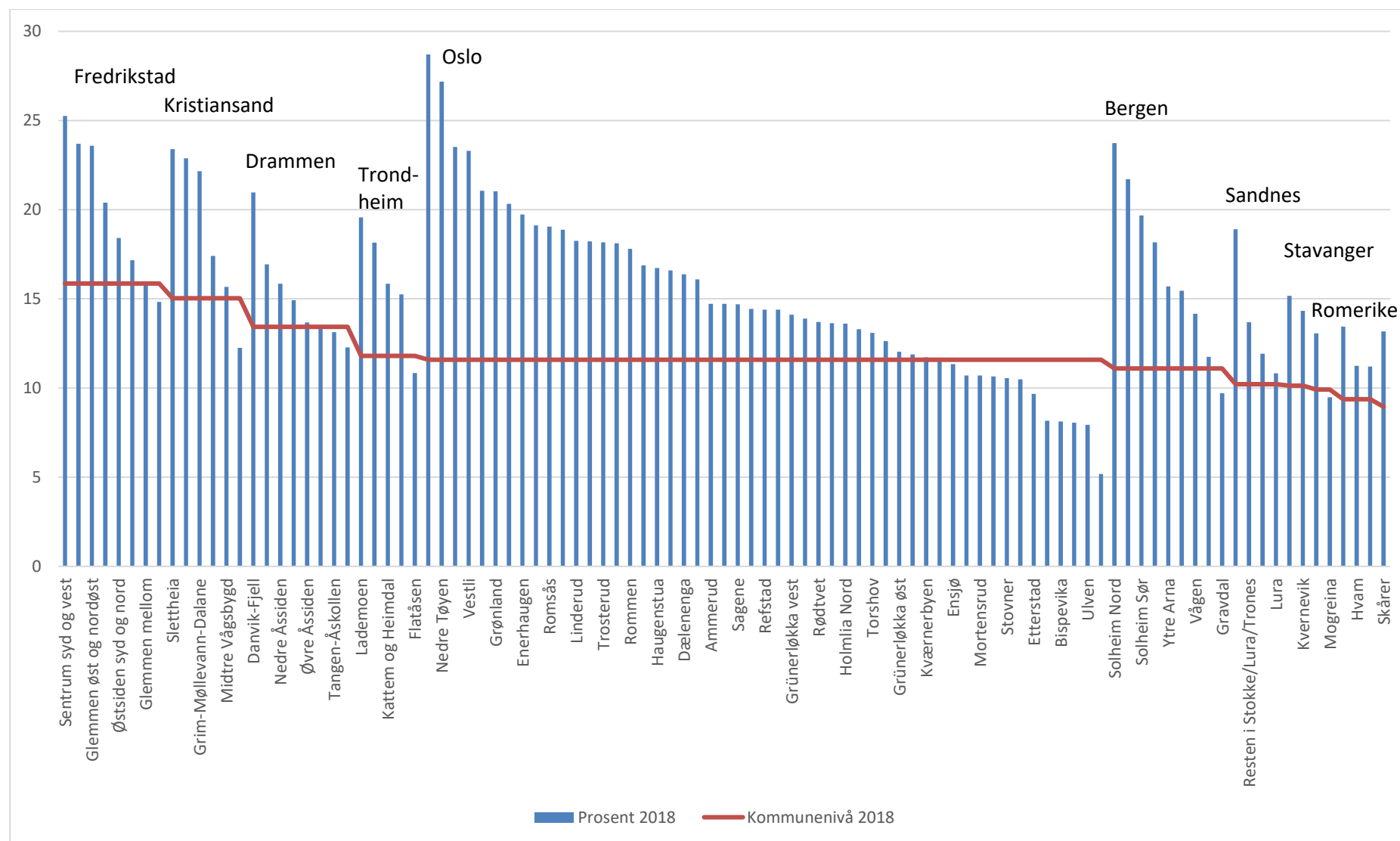
personer bosatt i husholdninger der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer. Også disse delbydelene ligger spredt: to er i bydel Gamle Oslo, én er i bydel Grünerløkka, to er i bydel Bjerke og én er i bydel Alna. Dette viser også at det er stor spredning internt i delbydelene, spesielt i Gamle Oslo, Alna, Stovner og Søndre Nordstrand som har både delområder med blant de høyeste og laveste andelen personer bosatt i husholdninger der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer.

Også i Bergen er det store interne forskjeller: både i Solheim Nord (24 prosent) og Slettebakken (22 prosent) er andelen dobbelt så høy som for kommunen som helhet (11 prosent).

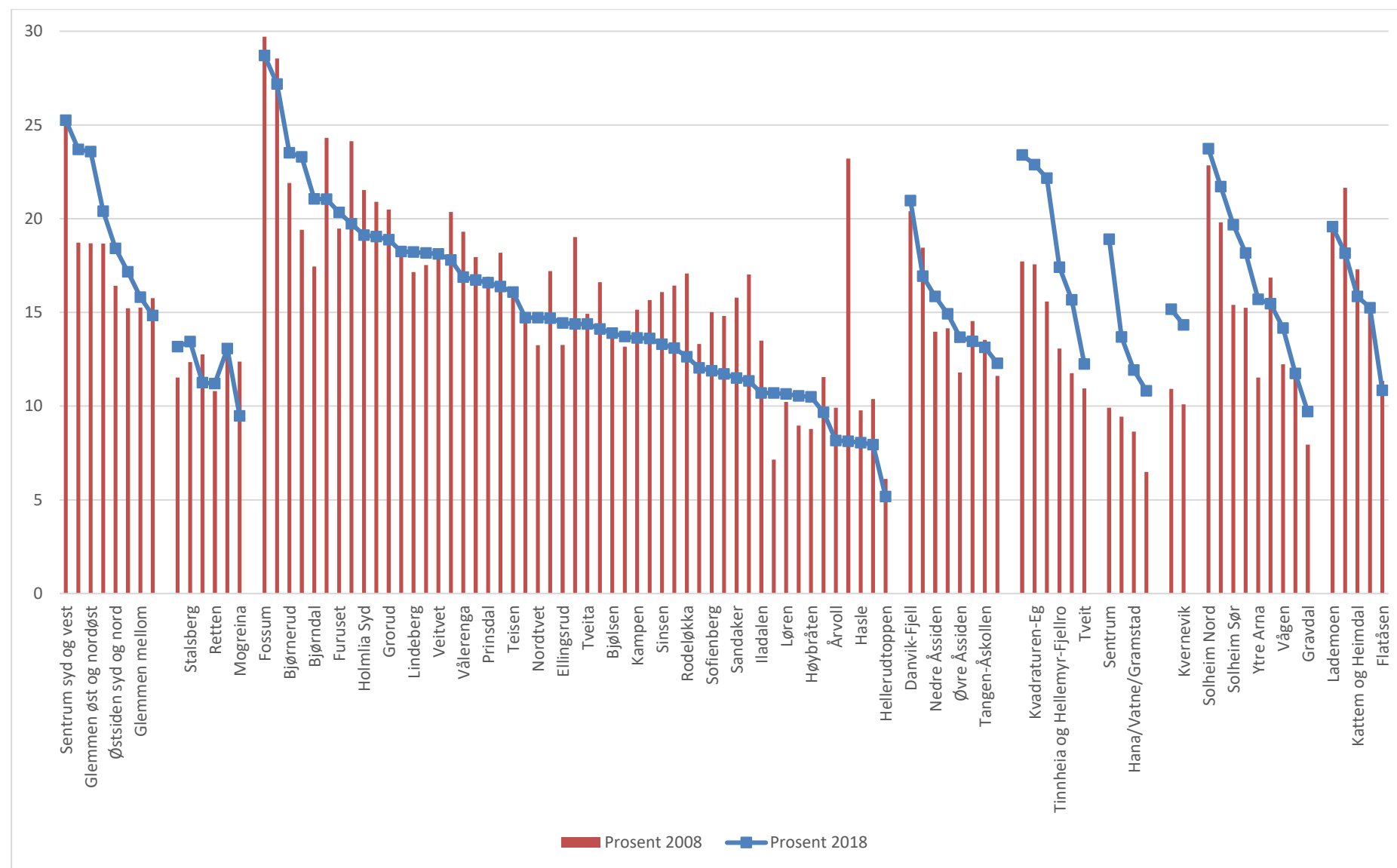
I både Fredrikstad og Kristiansand er andelen for kommunene som helhet de høyeste i utvalget vårt. I Fredrikstad i de tre delområdene Sentrum syd og vest, Sellebakk og Torp og Glemmen øst og nordøst hører om lag én av fire personer til en husstand der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer, mot 16 prosent for kommunen som helhet. Også i delområder Sentrum nord lever hver femte i person i en slik husstand. I Kristiansand er andelen særlig høy i de tre delområdene Slettheia, Kvadraturen-Eg og Grim-Møllevann-Dalane med 22-23 prosent, sammenlignet med 15 prosent for kommunen som helhet. I Drammen er det kun Danvik-Fjell der over 20 prosent av personene tilhører husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer.

I de resterende kommunene er det ingen delområder som har over 20 prosent andel, og de interne forskjellene er generelt sett også mindre. Det er imidlertid verdt å nevne delområde Sentrum i Sandnes, der andelen er 19 prosent mot 10 prosent for Sandnes kommune generelt. Dette er også det delområdet som har hatt desidert størst økning fra 2008 til 2018 i andelen personer i husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer, med nesten en dobling fra 10 til 19 prosent, se figur 6.35. Også i de tre delområdene Slettheia, Kvadraturen-Eg og Grim-Møllevann-Dalane i Kristiansand, samt i Sellebakk og Torp og Glemmen øst og nordøst i Fredrikstad har andelen økt med over fem prosentpoeng i denne perioden.

I Oslos indre by er det derimot mange delbydeler der det har vært en til dels kraftig nedgang i andelen personer i husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer fra 2008 til 2018. Dette henger sannsynligvis sammen med en utskiftning av befolkningen (gentrifisering). Nedgangen gjelder imidlertid også delbydelene Nedre Tøyen, Grønland og Enerhaugen i bydel Gamle Oslo. I Fossum (bydel Stovner), som har høyest andel både i 2008 og 2018, var det også en nedgang i denne perioden. Delbydelene der det var økning, ligger alle i ytre by. Størst var økningen fra 2008 til 2018 i delbydelene Vestli (bydel Stovner), Bjørndal og Mortensrud (begge i bydel Søndre Nordstrand).



Figur 6.34: Andel personer i husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer. 2018.



Figur 6.35: Andel personer i husstander der minst 50 prosent av inntekten kommer fra overføringer. 2008 og 2018.

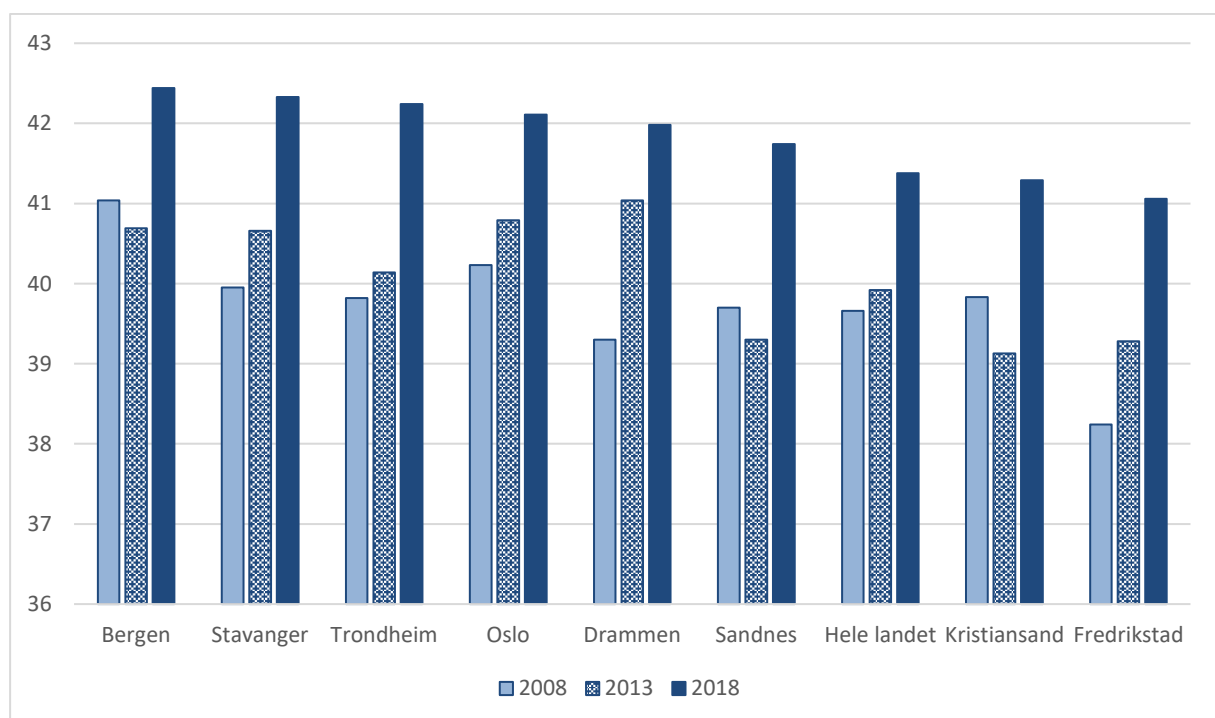
7. Utdanning

Utdanningsdata omfatter fire ulike typer opplysninger:

- Grunnskolepoeng for avgangskullene for 2008, 2013 og 2018
- Andel personer 21-29 år som ikke har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse innen fem år etter at de begynte på videregående opplæring. Etter kjønn.
- Andel personer 30-59 år med hhv. lav/ingen utdanning og med høy utdanning (høgskole eller universitet). Personer med ikke oppgitt utdanning holdes utenfor. Etter kjønn.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamens karakterene på vitnemålet for avgangselever i grunnskolen (10. klasse). Den danner grunnlaget for opptak til videregående skole. Maksimalt antall grunnskolepoeng er 60. Figur 7.1 viser aggregert gjennomsnittlig grunnskolepoeng for landet som helhet og for de åtte bykommunene i utvalget vårt for de tre årene 2008, 2013 og 2018.²²



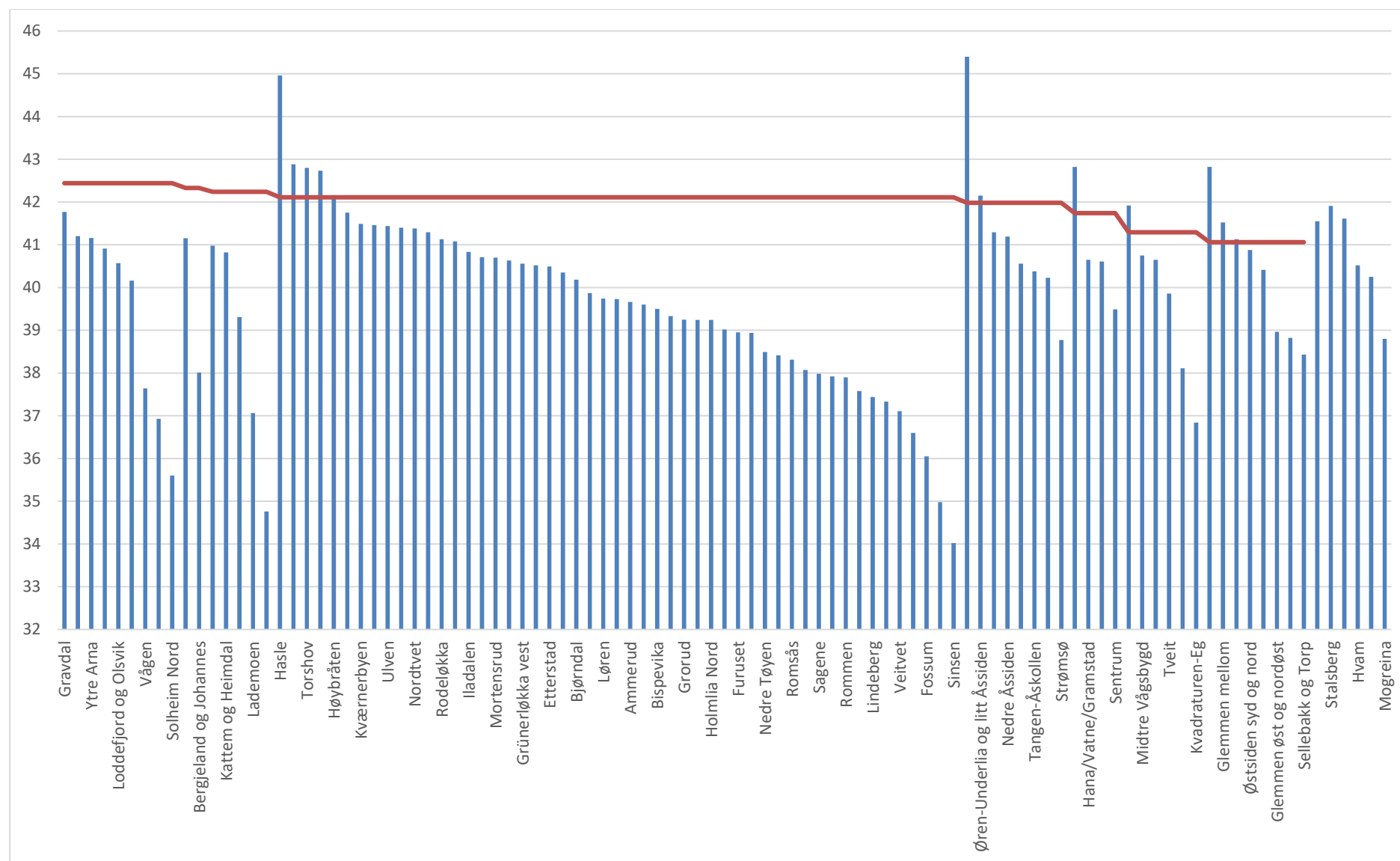
Figur 7.1: Gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng for landet og åtte kommuner.

²² Vi har ikke mottatt aggregerte tall for de tre Romerike-kommunene Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker.

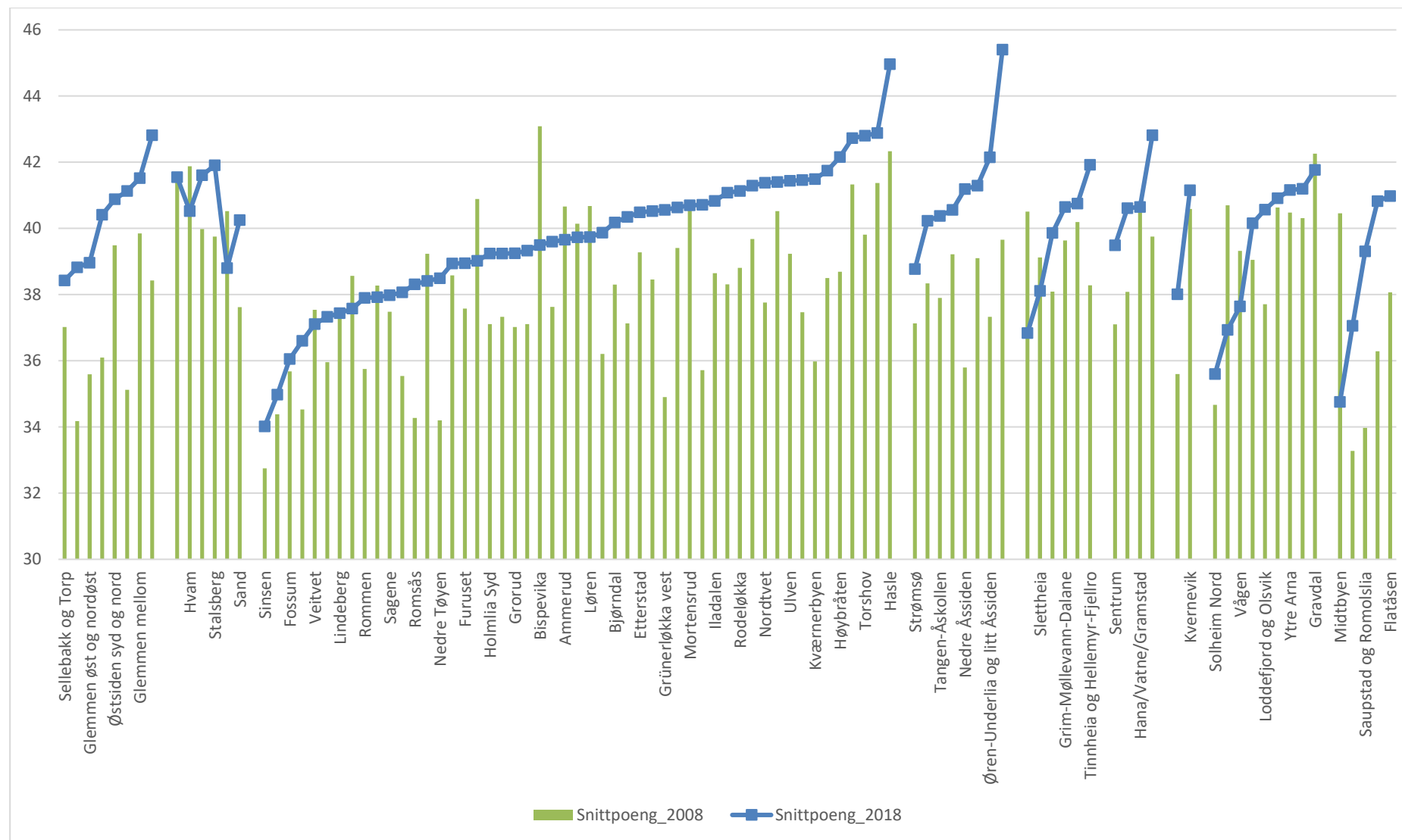
Gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng har økt for landet som helhet fra 39,66 i 2008 til 41,38 i 2018. Økningen var relativt beskjeden fra 2008 til 2013, men desto sterkere fra 2013 til 2018. Av de åtte kommunene i utvalget hadde seks gjennomsnittlig grunnskolepoeng over landsgjennomsnittet i 2018, og to hadde under landsgjennomsnittet (Kristiansand og Fredrikstad). Gjennomsnittlig grunnskolepoeng økte også i alle de åtte kommunene i utvalget, men mønsteret i utviklingen over tid varierer noe. I tre av kommunene (Bergen, Sandnes og Kristiansand) gikk gjennomsnittet ned fra 2008 til 2013, for deretter å øke relativt mye fra 2013 til 2018. I både Drammen og Fredrikstad økte gjennomsnittet mye både fra 2008 til 2013 og fra 2013 til 2018. De resterende fire kommunene fulgte den nasjonale utviklingen. Det er også verdt å merke seg at utviklingen var mest positiv i Fredrikstad, fra 38,24 i 2008 til 41,06 i 2018, til tross for at kommunen ligger nederst i rangeringen for begge årene.

Figur 7.2 viser gjennomsnittlig grunnskolepoeng for hver av kommunene på delområde- eller delbydelnivå for 2018 (blå stolper), samt gjennomsnittet for kommunene for samme år (rød linje). Observasjonene er sortert kommunevis i fallende rekkefølge etter gjennomsnittet for kommunen. Vi ser at det for Bergen, Stavanger og Trondheim ikke er noen delområder i utvalget som ligger over det respektive kommunegjennomsnittet. I de andre fem bykommunene ser vi imidlertid at det er ett delområde som peker seg ut med spesielt høyt gjennomsnittlig grunnskolepoeng, og både i Oslo, Drammen og Fredrikstad er det to eller flere av delområdene/delbydelene i utvalget som ligger over gjennomsnittet for den respektive kommunen. Likeledes er det i de fleste kommunene ett eller flere delområder/delbydeler som ligger langt under gjennomsnittet for sin kommune. I Oslo er det størst spenn fra øverst til nederst: Hasle ligger øverst med 44,98 grunnskolepoeng, mens Sinsen ligger nederst med 34,02 grunnskolepoeng. Merk at disse to delbydelene ligger svært nær hverandre i samme bydel (Grünerløkka).

Figur 7.3 viser utviklingen i grunnskolepoeng fra 2008 til 2018. Som de aggregerte tallene også viste, har utviklingen stort sett vært positiv over tid, og noen steder svært positiv. Vi ser imidlertid at det er noen få områder der gjennomsnittlig grunnskolepoeng faller fra 2008 til 2018. De tre delområdene med mest negativ utvikling i gjennomsnittlig grunnskolepoeng er Midtbyen i Trondheim og Solheim Sør i Bergen, med en reduksjon på henholdsvis nesten seks og fem grunnskolepoeng, samt Kvadraturen-Eeg i Kristiansand med en reduksjon på nesten fire grunnskolepoeng. I Oslo faller gjennomsnittet mest i delbydel Stovner med nesten to grunnskolepoeng, foruten Bispevika, som er en "uteligger" i stort sett alle de geografiske sammenligningene vi har gjort.



Figur 7.2: Gjennomsnittlig grunnskolepoeng etter delområde/delbydel og kommunegjennomsnitt 2018.



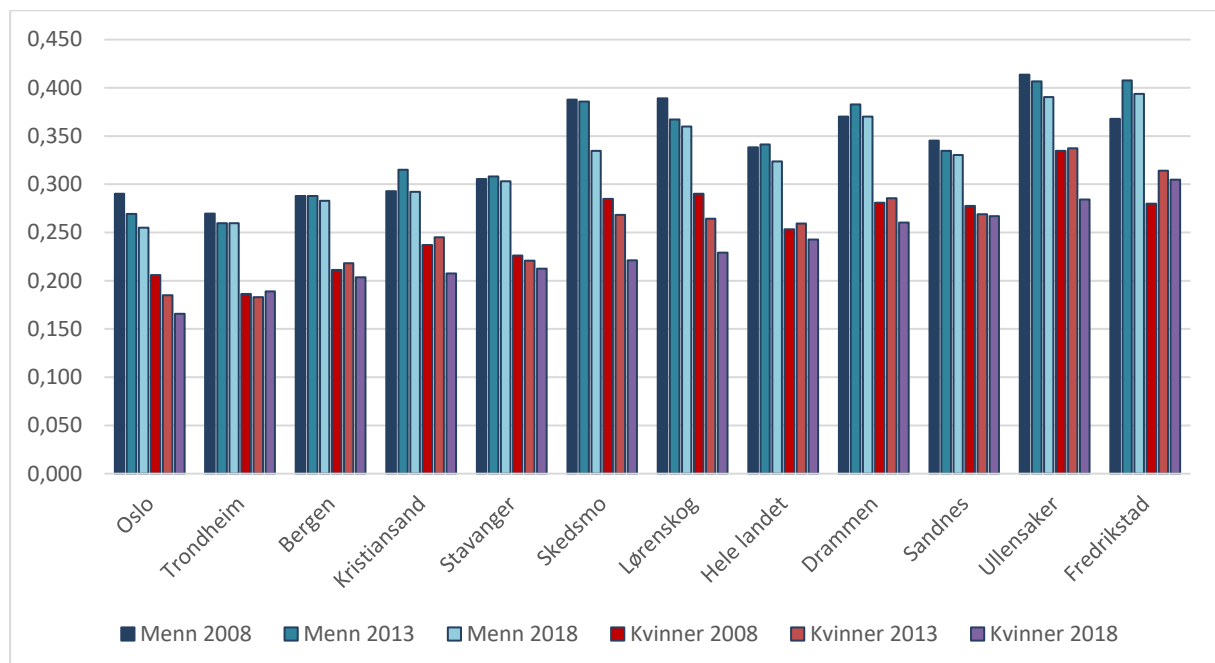
Figur 7.3: Grunnskolepoeng etter delområde/delbydel 2008 og 2018.

Andel personer 21-29 år som ikke har fullført yrkes- eller studiekompetanse i løpet av fem år (av dem som har startet). Etter kjønn.

Denne variabelen ble analysert i detalj i notat 1. I dette notatet skal vi utdype disse analysene ved å undersøke forskjeller etter kjønn.

Figur 7.4 viser de aggregerte tallene for åtte bykommuner og tre (forhenværende)

Romerikekommuner aggregert for de tre årene 2008, 2013 og 2018. Underlagstallene er sortert i stigende rekkefølge etter andel kvinner i 2018. I 2018 er andelen som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år lavest for både menn og kvinner i Oslo. I 2008 var den imidlertid lavest for begge grupper i Trondheim. Mens andelen for begge kjønn har falt klart fra 2008 til 2018 i Oslo, er ikke nedgangen over tid like fremtredende i verken Trondheim, Bergen eller Stavanger. Andelen menn som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år har falt i Oslo fra 0,29 i 2008 til 0,25 i 2018. Andelen blant kvinner i Oslo falt også tilsvarende – fra 0,27 til 0,23. Også i de tre (forhenværende) kommunene på Ringerike Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker falt andelen som ikke har fullført videregående opplæring kraftig fra 2008 til 2018 for begge kjønn. I 2018 er andelen høyest i Fredrikstad både for menn og kvinner med henholdsvis 0,39 og 0,30. Fredrikstad er også den eneste kommunen i utvalget vårt der andelen 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år økte fra 2008 til 2018 for begge kjønn.



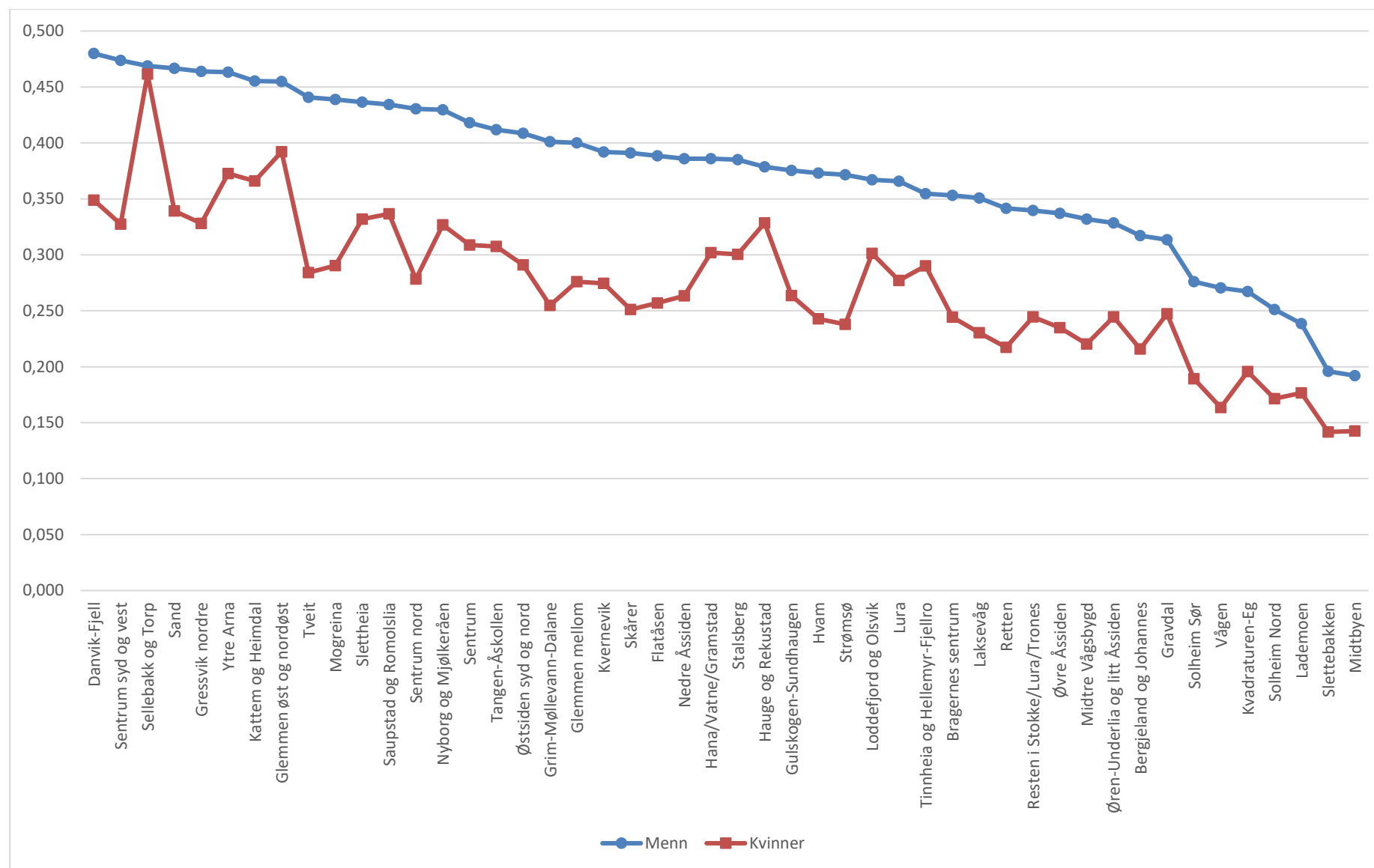
Figur 7.4: Andel 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. Kommuner og hele landet 2008, 2013 og 2018.

I figur 7.5 viser vi på delområdenivå andelen henholdsvis kvinner og menn 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år i 2018. I figur 7.6. viser vi tilsvarende andeler for delbydeler i åtte bydeler i Oslo.

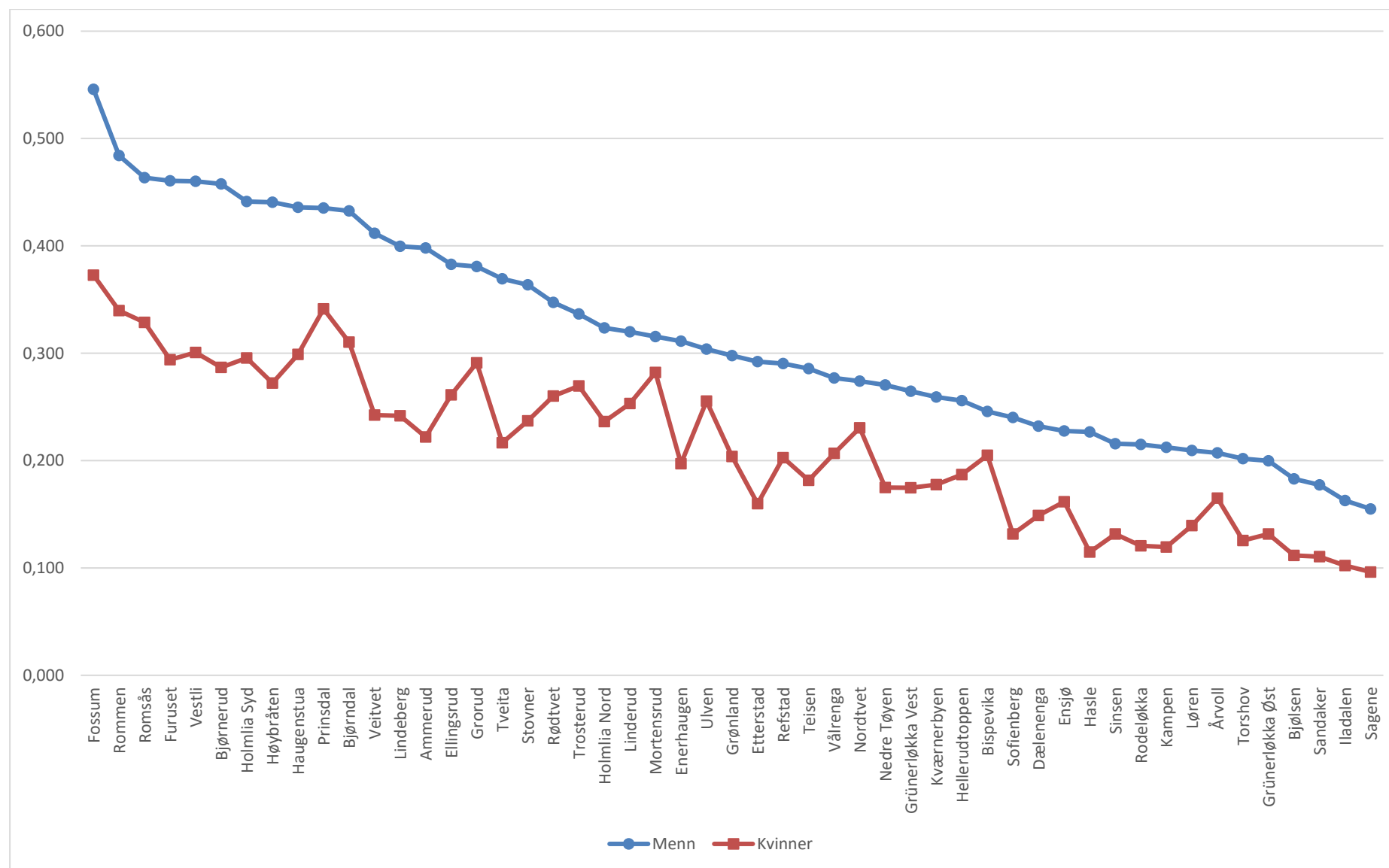
Ifølge figur 7.5 er andelen menn 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år høyere enn den tilsvarende andelen kvinner i alle delområdene i kommunene utenom Oslo. For menn er andelen høyest i Danvik-Fjell i Drammen med 0,48 og lavest i Midtbyen med 0,19. For kvinner er andelen høyest i Sellebakk og Torp i Fredrikstad med 0,46, mens den er lavest i Slettebakken i Bergen og Midtbyen i Trondheim med 0,14. Andelene for hhv kvinner og menn er svært positivt korrelert (Pearsons = 0,9). Det varierer imidlertid mye hvor stor forskjellen er mellom menn og kvinner i andelen 21-29 år som har fullført videregående opplæring innen fem år. I hele fem delområder er den over 14 prosentpoeng: Sentrum Syd og Vest og Sentrum Nord i Fredrikstad; Tveit og Grim, Møllevann og Dalane i Kristiansand og Mogreina i Ullensaker. Minst er forskjellen mellom kvinner og menn i Sellebakk og Torp i Fredrikstad, der andelen imidlertid er svært høy for begge kjønn.

Bildet som tegnes for menn og kvinner for Oslo i Figur 7.6, er nokså likt bildet for de andre kommunene. For menn er andelen 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år klart høyest i delbydel Fossum med 55 prosent, mens den er lavest i delbydel Sagene med 16 prosent. For kvinner varierer andelen som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år mellom 37 prosent i Fossum og 10 prosent i Sagene. Samvariasjonen mellom andelen som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år, for hhv kvinner og menn er svært høy i delbydelene i Oslo (Pearsons= 0,94). Imidlertid ser vi at det i noen delbydeler er store kjønnsforskjeller. Forskjellen er størst i delbydel Ammerud med 17,6 prosentpoeng, og i hele ti delbydeler er forskjellen over 14 prosentpoeng. Minst kjønnsforskjell er det i delbydel Mortensrud med 3,4 prosentpoeng.

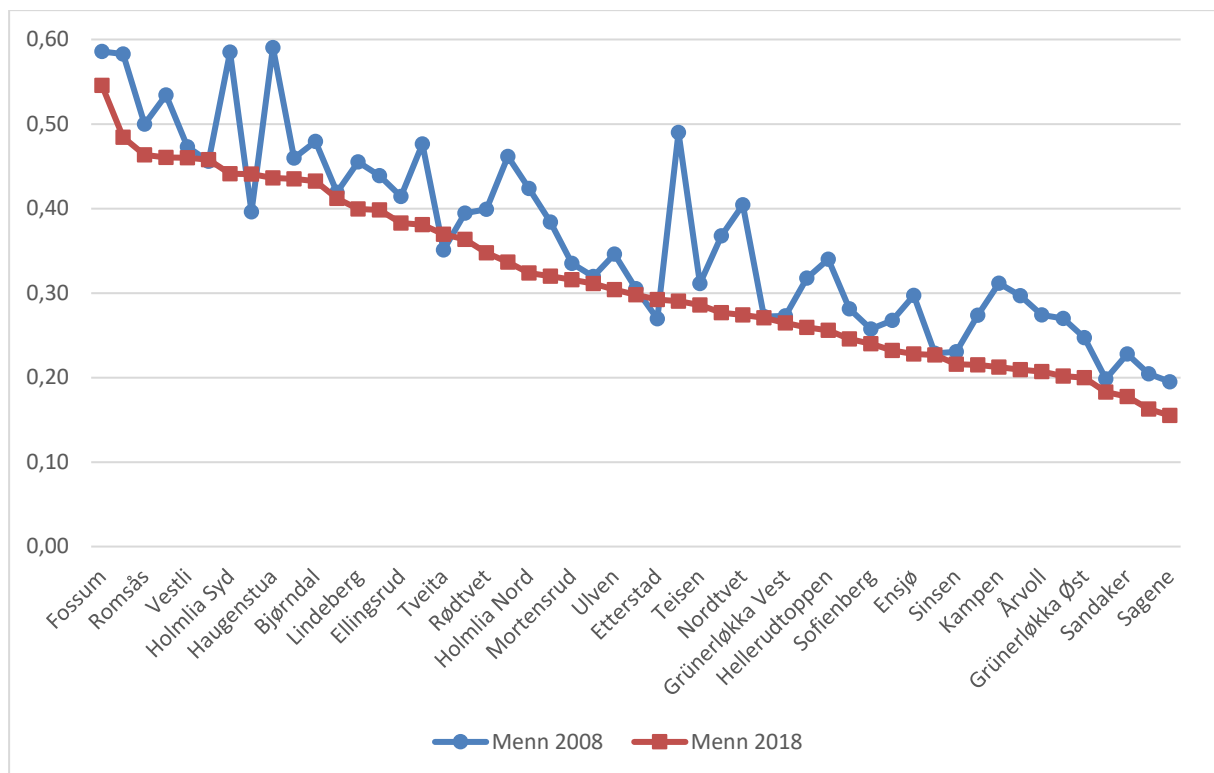
Det har også vært store endringer i andelene som har fullført videregående opplæring innen fem år fra 2008 til 2018, både for menn og kvinner og både i Oslo og i de andre kommunene. Se figurene 7.7 – 7.10 for detaljer. De er alle sortert i fallende rekkefølge etter andelene i 2018.



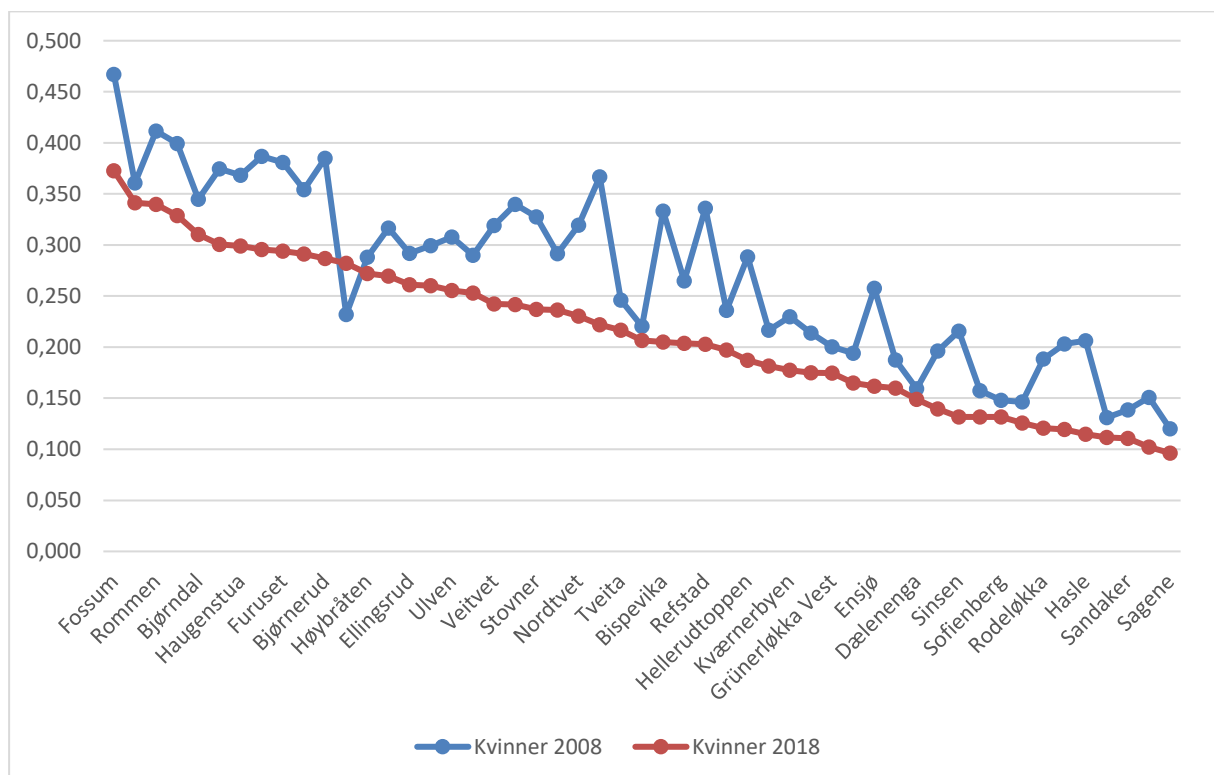
Figur 7.5: Andel kvinner og menn 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. 2018. Delområder utenom Oslo.



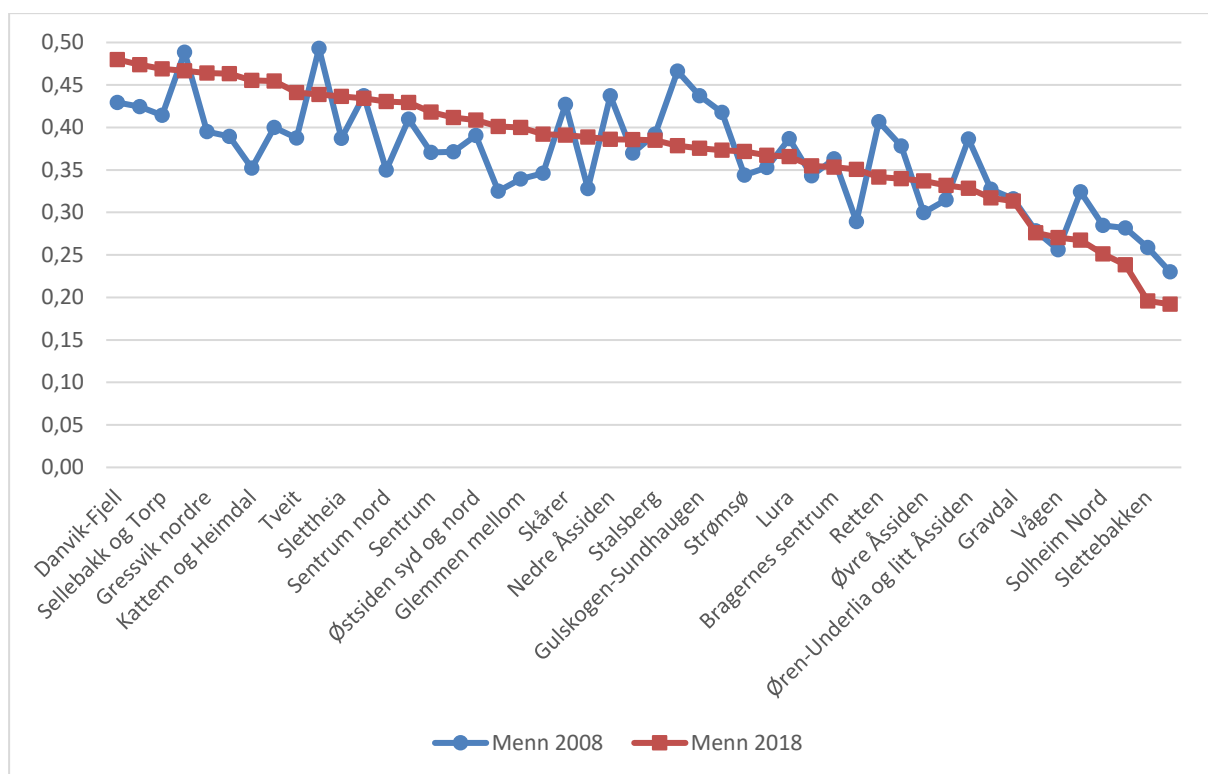
Figur 7.6: Andel kvinner og menn 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. 2018. Delbydeler i Oslo.



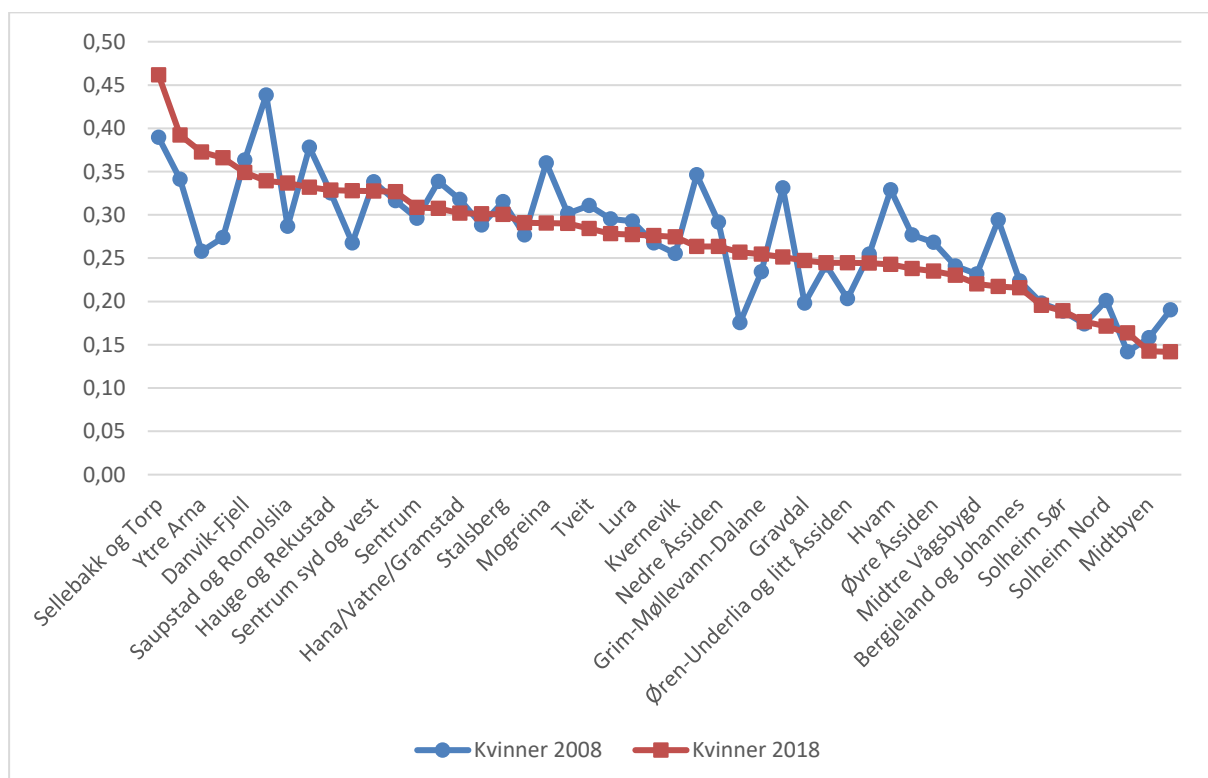
Figur 7.7: Andel menn 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. 2008 og 2018. Delbydeler i Oslo.



Figur 7.8: Andel kvinner 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. 2008 og 2018. Delbydeler i Oslo.



Figur 7.9: Andel menn 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. Etter delområder i kommuner utenom Oslo i 2008 og 2018.



Figur 7.10: Andel kvinner 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. Etter delområder i kommuner utenom Oslo i 2008 og 2018.

Det er klare mønstre for både kjønn og geografi mht. hvordan andelen 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år har endret seg fra 2008 til 2018. For det første har det i Oslo med noen få unntak vært en nedgang i andelen både kvinner og menn som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år. For menn i Oslo (figur 7.7) gikk andelen særlig mye ned i delbydelene Haugenstua, Holmlia Syd og Refstad. For kvinner i Oslo (figur 7.8) falt andelen som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år spesielt mye i delbydelene Ammerud, Refstad og Bispevika. Merk at både Refstad og Bispevika har vært utbyggingsområder i denne perioden.

I delområdene i de andre kommunene utenom Oslo ser vi at det er mer blandet i hvilken retning andelen 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år, har endret seg (figurene 7.9 og 7.10). I noen delområder har andelen steget, mens den i andre delområder har falt.

Andel personer 30-59 år etter høyeste oppnådde utdanningsnivå.²³ Etter kjønn.

Figurene 7.11 og 7.12 viser andel med høy og andel med lav inntekt etter delområde og delbydel for henholdsvis kvinner og menn 30-59 år. Delbydeler i de tre indre bydelene i Oslo er blå prikker, delbydeler i de ytre bydelene er grønne prikker inni svart sirkel og delområder i kommuner utenom Oslo er røde sirkler.

Vi ser i begge figurene 7.11 og 7.12 at delbydelene i henholdsvis indre og ytre by i Oslo er svært forskjellige mht. andelen med høy og lav utdanning, både for menn og kvinner. Delbydelene i indre by har overveiende høy andel med høy utdanning og lav andel med lav utdanning, mens delbydelene i ytre by har lavere andel med høy utdanning og høyere andel med lav utdanning. Med unntak av en håndfull delbydeler i ytre by som har relativt høy andel med høy utdanning og lav andel med lav utdanning (Årvoll, Hellerudtoppen, Ulven, Refstad, Mortensrud og Holmlia Nord) er det nesten ingen overlapp mellom punktene for hhv indre og ytre by.

Delområdene i de resterende kommunene befinner lengre ned og til venstre i figurene 7.11 og 7.12. Det betyr at for et gitt nivå av personer med lav utdanning, er det en høyere andel med høy utdanning i samme område i Oslo enn det er i de resterende kommunene. Det samme gjelder motsatt: for et gitt nivå av høyt utdannede personer i et område, er det en høyere andel personer med lav utdanning i Oslo enn det er i de resterende kommunene. Dette mønsteret gjelder for både

²³ Personer med ukjent utdanningsnivå er utelatt fra beregningen av andeler.

kvinner og menn. Dvs. at gruppen med «middels utdanning» (dvs. fullført videregående opplæring) er større i delområdene i kommunene utenom Oslo enn den er i delbydelene i Oslo.

Det er også en gjennomgående tendens til at andelen kvinner med høy utdanning er høyere enn andelen menn med høy utdanning, se figur 7.13 der alle punktene ligger over/til venstre for 45-graderslinjen. I delbydeler med lavere andel med høy utdanning er det en tendens til at andelen for kvinner og menn er likere i Oslo, dvs. at de røde sirklene ligger nærmere 45-graderslinjen. I delområdene i kommunene utenom Oslo ser vi imidlertid at det mange steder er stor forskjell mellom andelen kvinner og menn med høy utdanning også i områder med gjennomgående lavt utdanningsnivå (grønne prikker med svarte sirkler), f.eks. i delområdene Ytre Arna og Nyborg og Mjølkeråen i Bergen som begge ligger et godt stykke fra Bergen sentrum og er gamle industriområder.

Andel 30-59 år med lav utdanning etter kjønn er generelt jevnere fordelt enn andel høy utdanning, jfr. figur 7.14. Både for Oslo og de andre kommunene fordeler observasjonene seg jevnere på begge sider av 45-graderslinjen. I Oslo ser vi imidlertid en tendens til at det i områder med lav andel med lav utdanning er en lavere andel kvinner med lav utdanning enn menn (blå prikker). I motsatt ende av fordelingen ser vi også en tendens til at i delbydeler der andelen med lav utdanning er høy, er andelen kvinner med lav utdanning høyere enn andelen menn (røde sirkler).

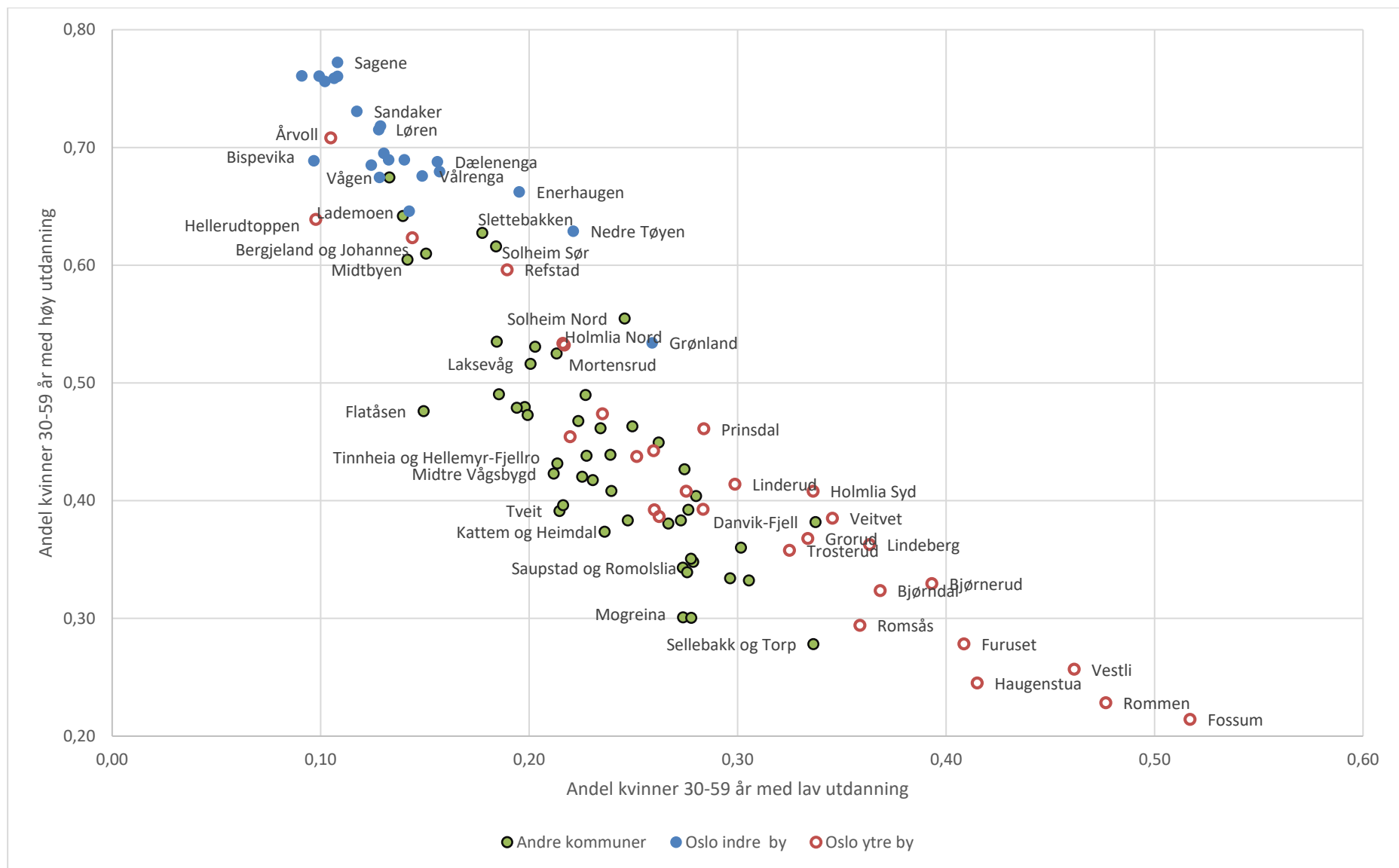
Utviklingen over tid fra 2008 til 2018

Figurene 7.15 – 7.18 viser utviklingen fra 2008 til 2018 for andel med henholdsvis høy og lav utdanning og etter kjønn.

Figur 7.15 viser hvordan andelen menn 30-59 år med ingen eller lav utdanning har endret seg fra 2008 til 2018. Vi ser at i svært mange av delbydelene i ytre by i Oslo (røde sirkler) har andelen menn med lav utdanning økt, både i delbydeler der andelen allerede var høy (Furuset, Rommen og Vestli) og i delbydeler der andelen i 2008 ikke var særlig høy (Prinsdal, Bjørndal og Grorud). I delbydelene i indre by har andelen menn med lav utdanning derimot gått ned i de fleste delbydelene. I delområdene i de øvrige kommunene er bildet med blandet ettersom andelen menn med lav utdanning har gått opp noen steder og ned andre steder.

Andelen menn 30-59 år med høy utdanning har derimot økt omtrent i alle delbydeler og delområder (figur 7.16).

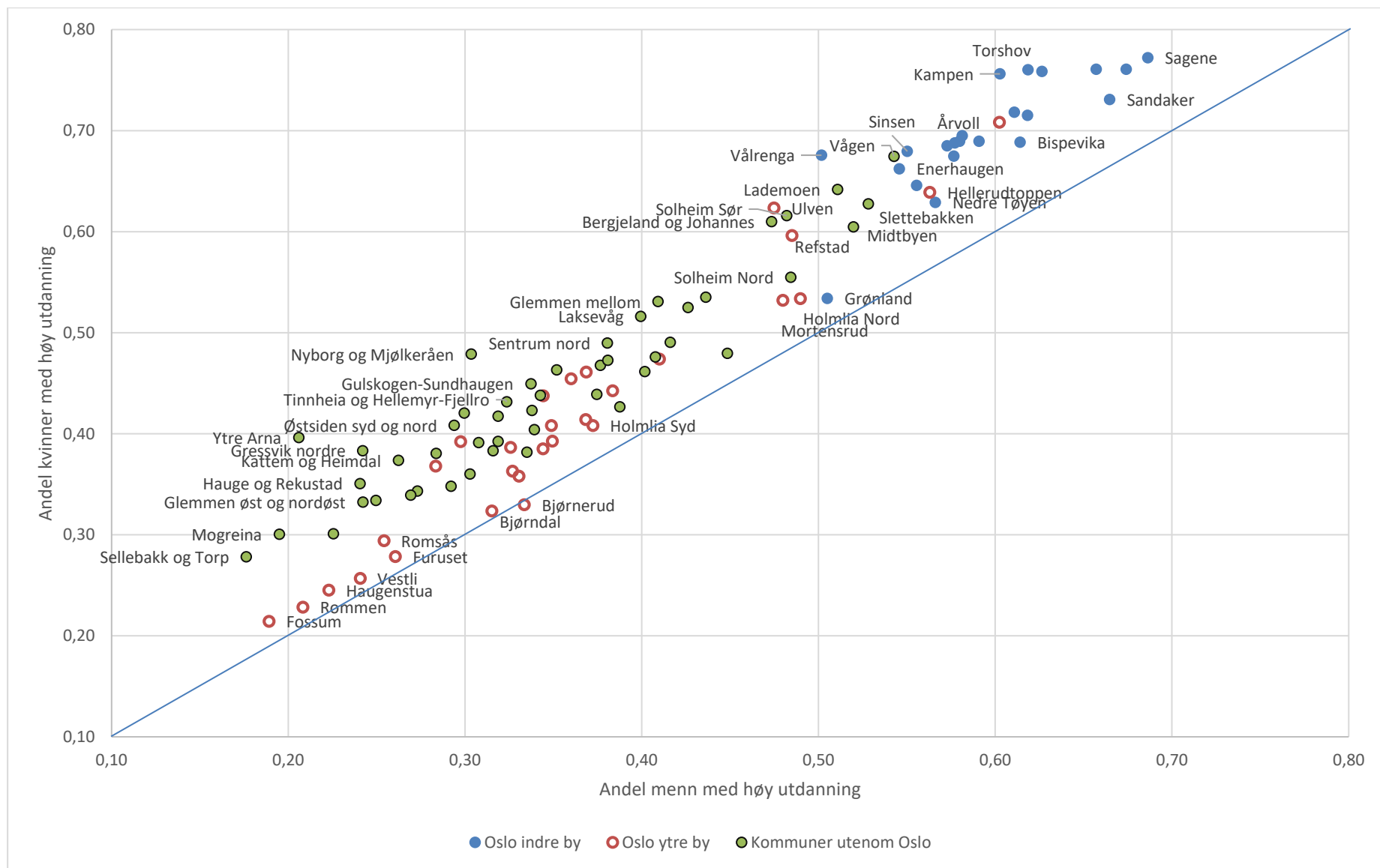
Andelen kvinner 30-59 år med lav utdanning har falt i langt de fleste delområdene og delbydelene, jfr. figur 7.17. De eneste stedene der andelen kvinner med lav utdanning har økt nevneverdig fra 2008 til 2018, er de tre delbydelene Bjørndal, Vestli og Fossum i hhv. Søndre Nordstrand og Stovner bydel i Oslo. Andelen kvinner med høy utdanning har også økt i omtrent alle delområdene og delbydelene fra 2008 til 2018, både i områder der andelen i utgangspunktet var lav og også der den var høy (figur 7.18). Det er likevel en tendens til andelen kvinner med høy utdanning har økt mer i delbydeler i indre by i Oslo og i delområder i de øvrige kommunene enn i delbydelene i ytre by i Oslo.



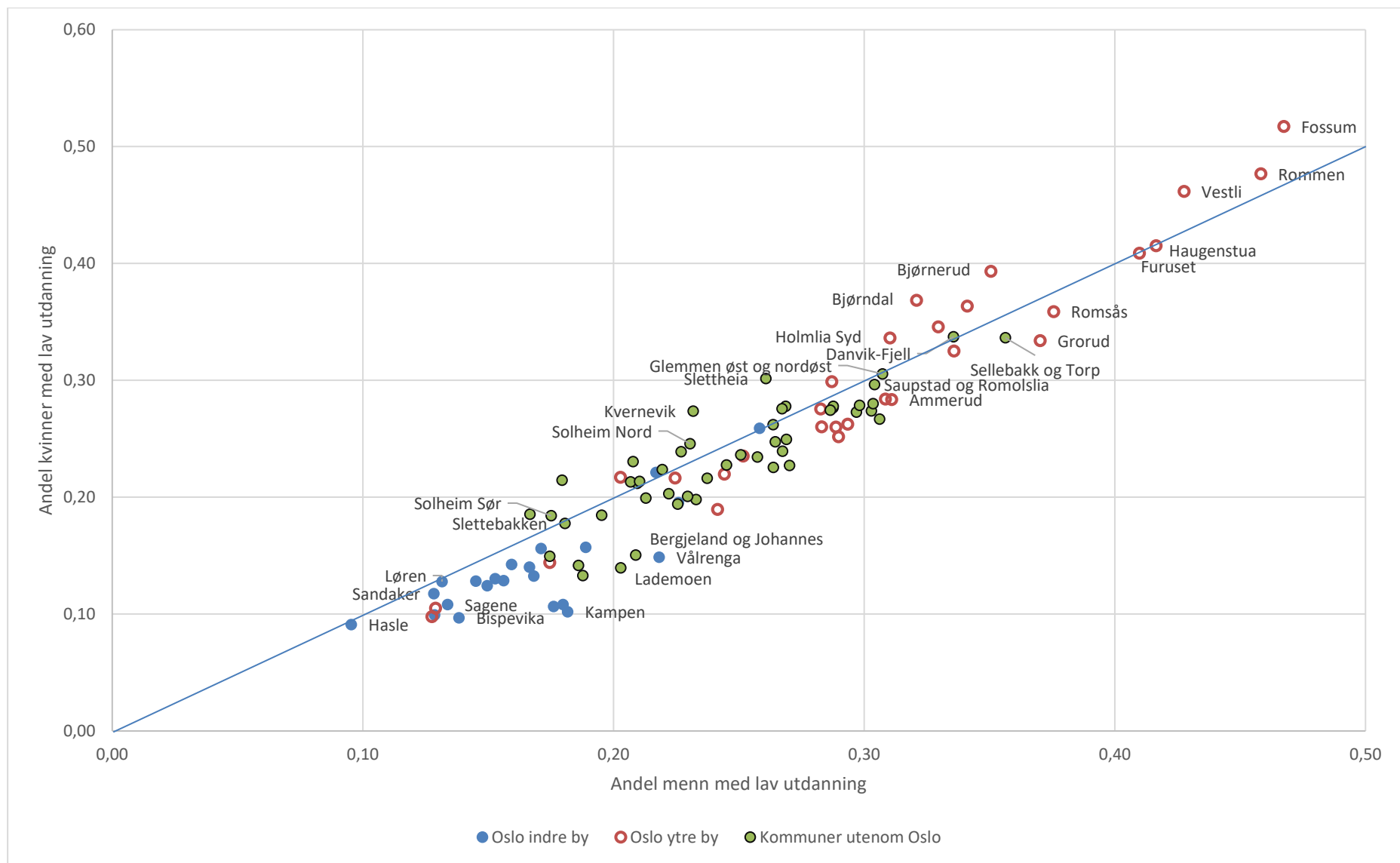
Figur 7.11: Andel kvinner 30-59 år med høy og lav utdanning etter delområde og delbydel. 2018.



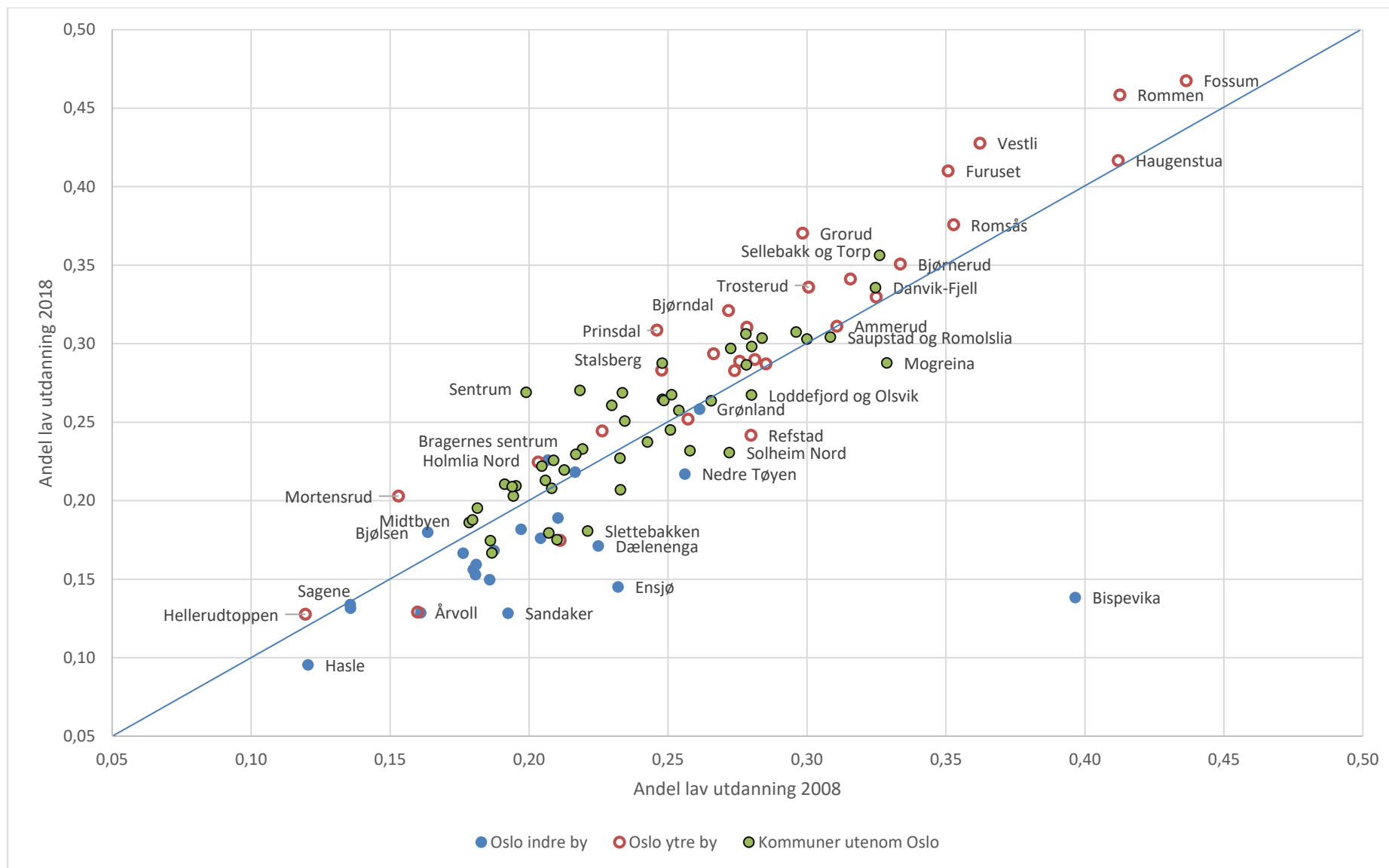
Figur 7.12: Andel menn 30-59 år med høy og lav utdanning etter delområde og delbydel. 2018.



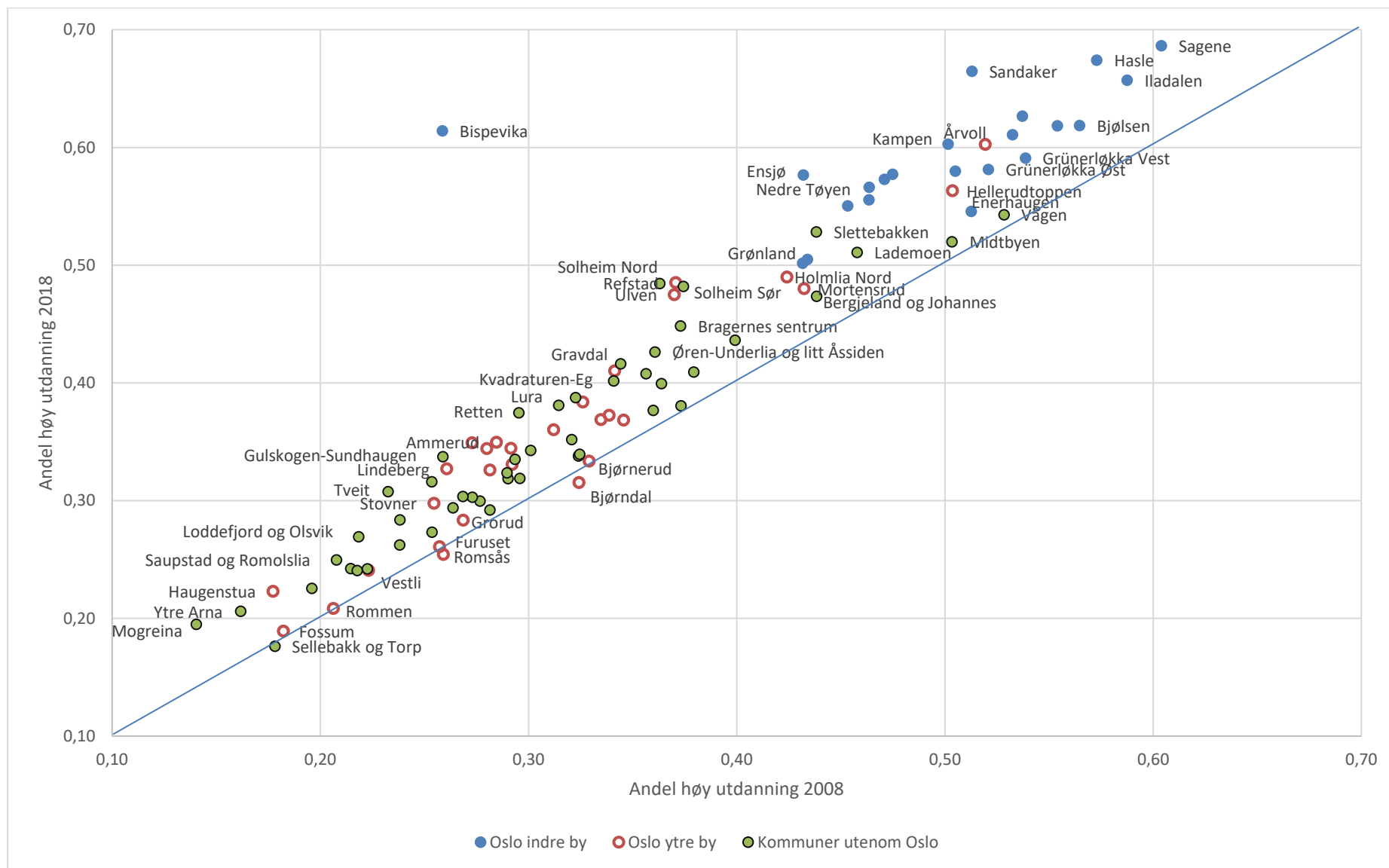
Figur 7.13: Andel kvinner og andel menn med høy utdanning etter delområde og delbydel 2018.



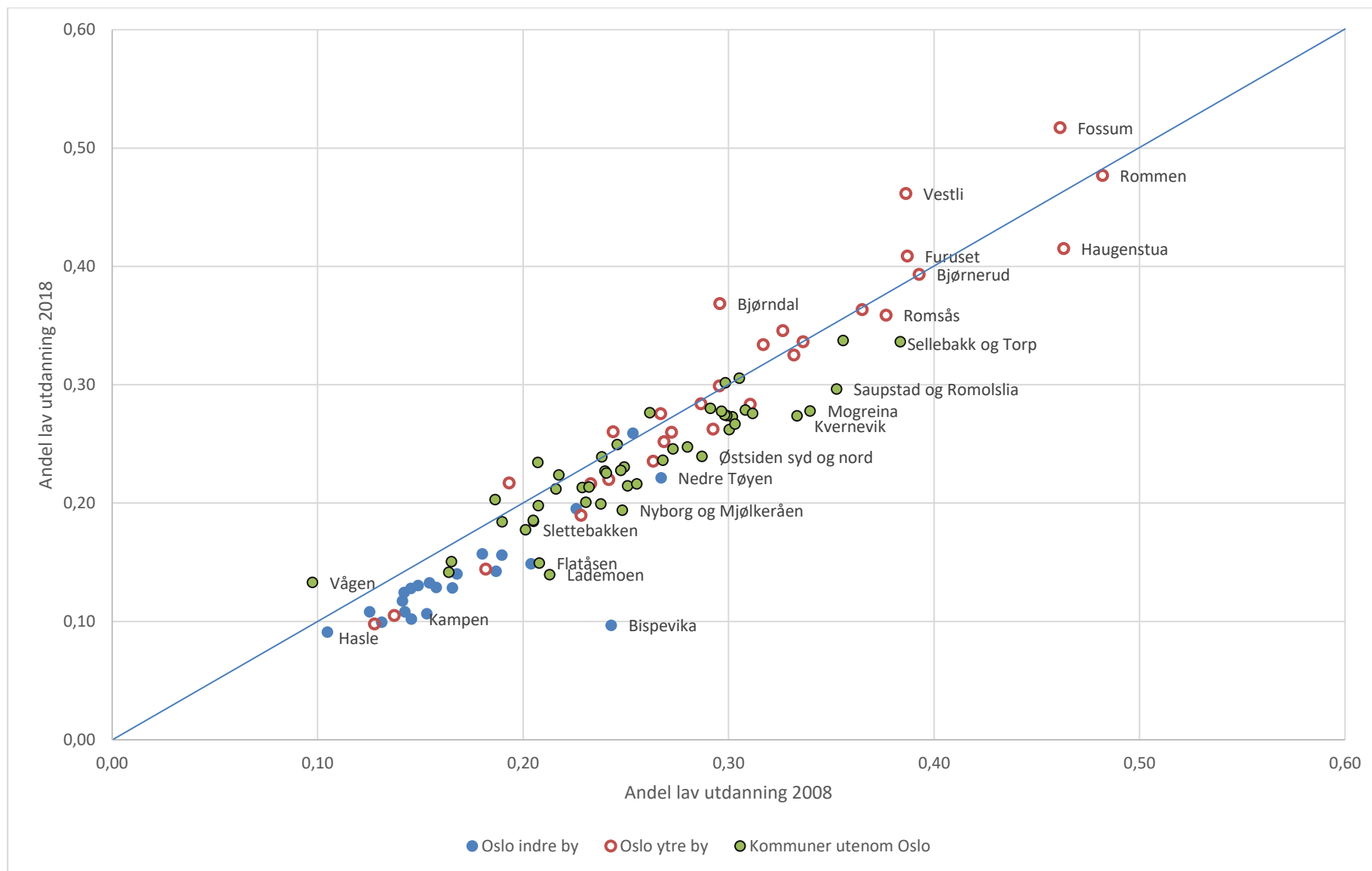
Figur 7.14: Andel kvinner og andel menn med lav utdanning etter delområde og delbydel. 2018.



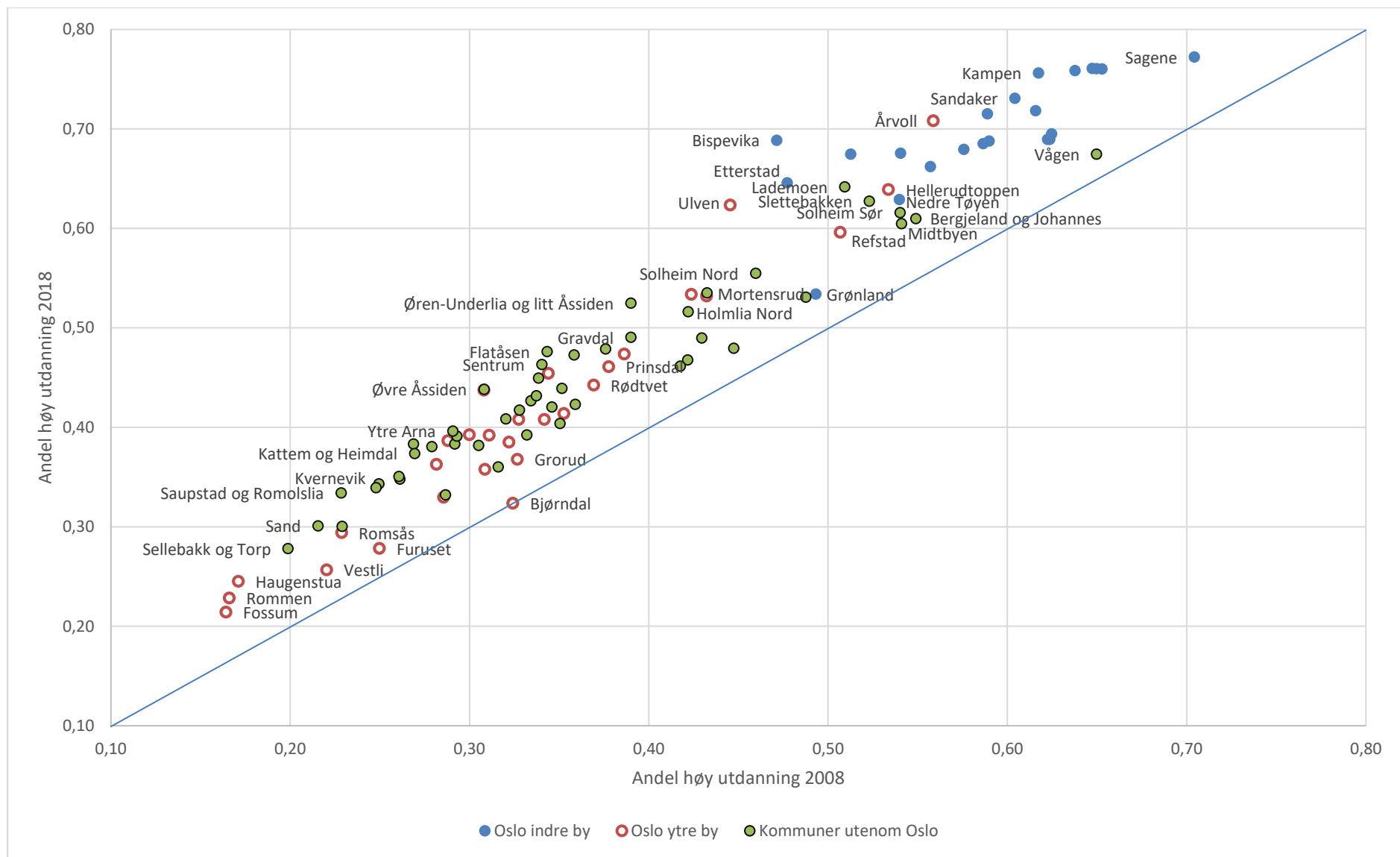
Figur 7.15: Andel menn med lav utdanning etter delområde og delbydel. 2008 og 2018.



Figur 7.16: Andel menn med høy utdanning etter delområde og delbydel. 2008 og 2018.



Figur 7.17: Andel kvinner med lav utdanning etter delområde og delbydel. 2008 og 2018.



Figur 7.18: Andel kvinner med høy utdanning etter delområde og delbydel. 2008 og 2018.

8. Bolig

For statistikkområde bolig har vi fått følgende opplysninger:

- Andel husstander som eier og leie bolig (Borettslag er inkludert i eiekategorien)
- Andel barnefamilier som leier bolig.
- Andel trangbodde barnefamilier.
- Andel personer i husstander med høy gjeldsbelastning (over tre ganger samlet inntekt)
- Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på solgte boliger.
- Andel boliger som er småhus/blokk

De tre første opplysningene har vi kun fått for 2018 (da disse kommer fra det relativt nyopprettede Boforholdsregisteret), type boliger har vi kun fått for 2013 og 2018, mens de resterende variablene har vi fått for de tre årene 2008, 2013 og 2018.

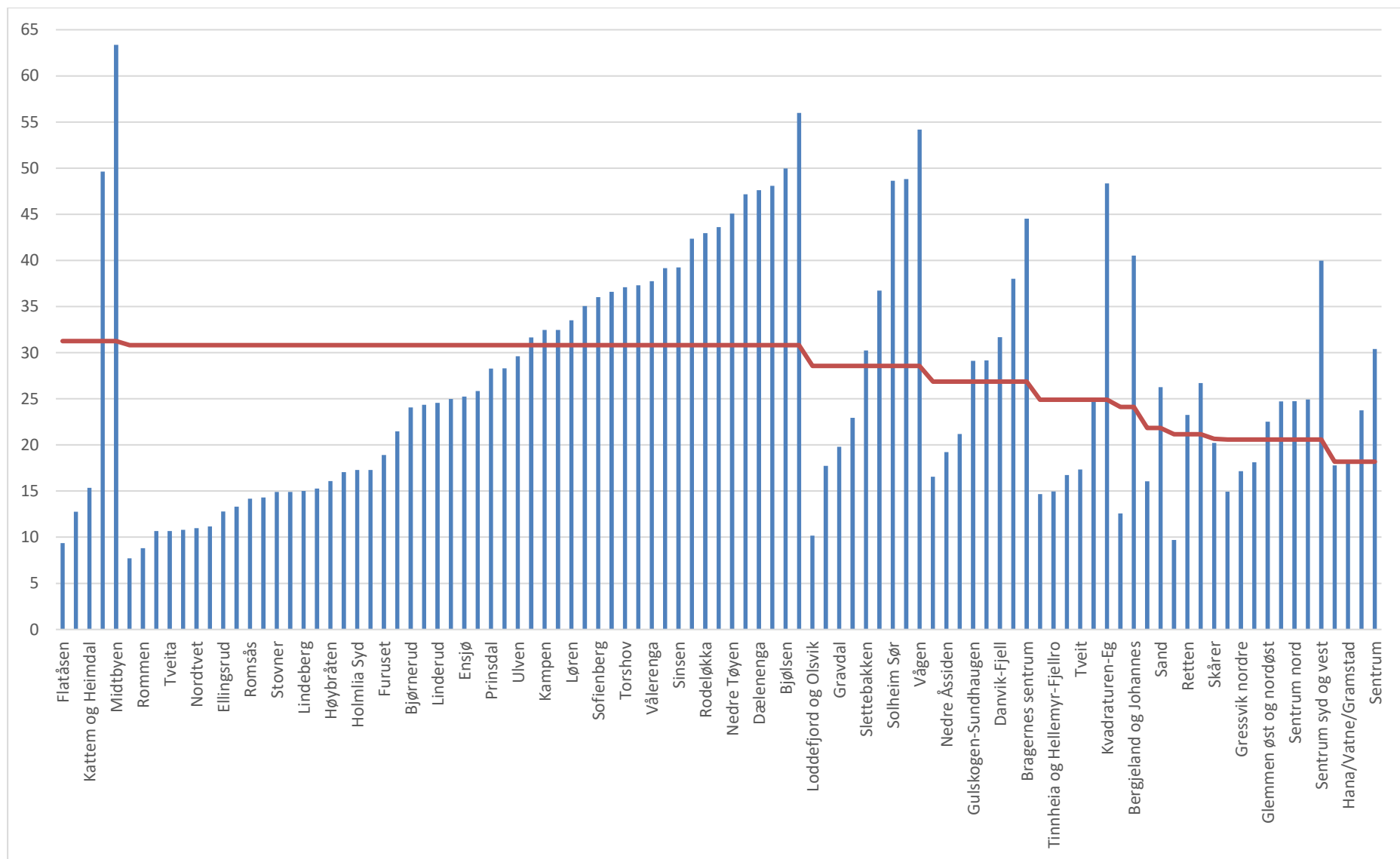
Andel husstander som leide bolig i Norge var 23,2 prosent i 2018. I kommunene i utvalget vårt varierte det mellom 18,2 prosent i Sandnes og 31,3 prosent i Trondheim, jfr. tabell 8.1. Både i landet som helhet og i alle kommunene er det imidlertid en langt lavere andel barnefamilier som bor til leie. I Norge er leier totalt 15 prosent av husstander med barn sin bolig, og i de fleste kommunene ligger andelen også rundt 15 prosent. I både Oslo og Drammen bor imidlertid rundt én av fem barnefamilier til leie. Andel barnefamilier som er trangbodde, ligger også på 15 prosent i landet som helhet. Her er det imidlertid noe større forskjeller mellom kommunene. I Oslo er andelen over dobbelt så høy med 31 prosent, og i både Drammen og Bergen er rundt én av fem barnefamilier trangbodde. Det er også verdt å nevne at andelen trangbodde barnefamilier også er rundt 20 prosent i både Lørenskog og Skedsmo, som er nabokommunene til Oslo og dit hvor familier ofte flytter for å få bedre plass.

Tabell 8.1: Disposisjonsform og trangboddhet i 2018. Hele landet og på kommunenivå.

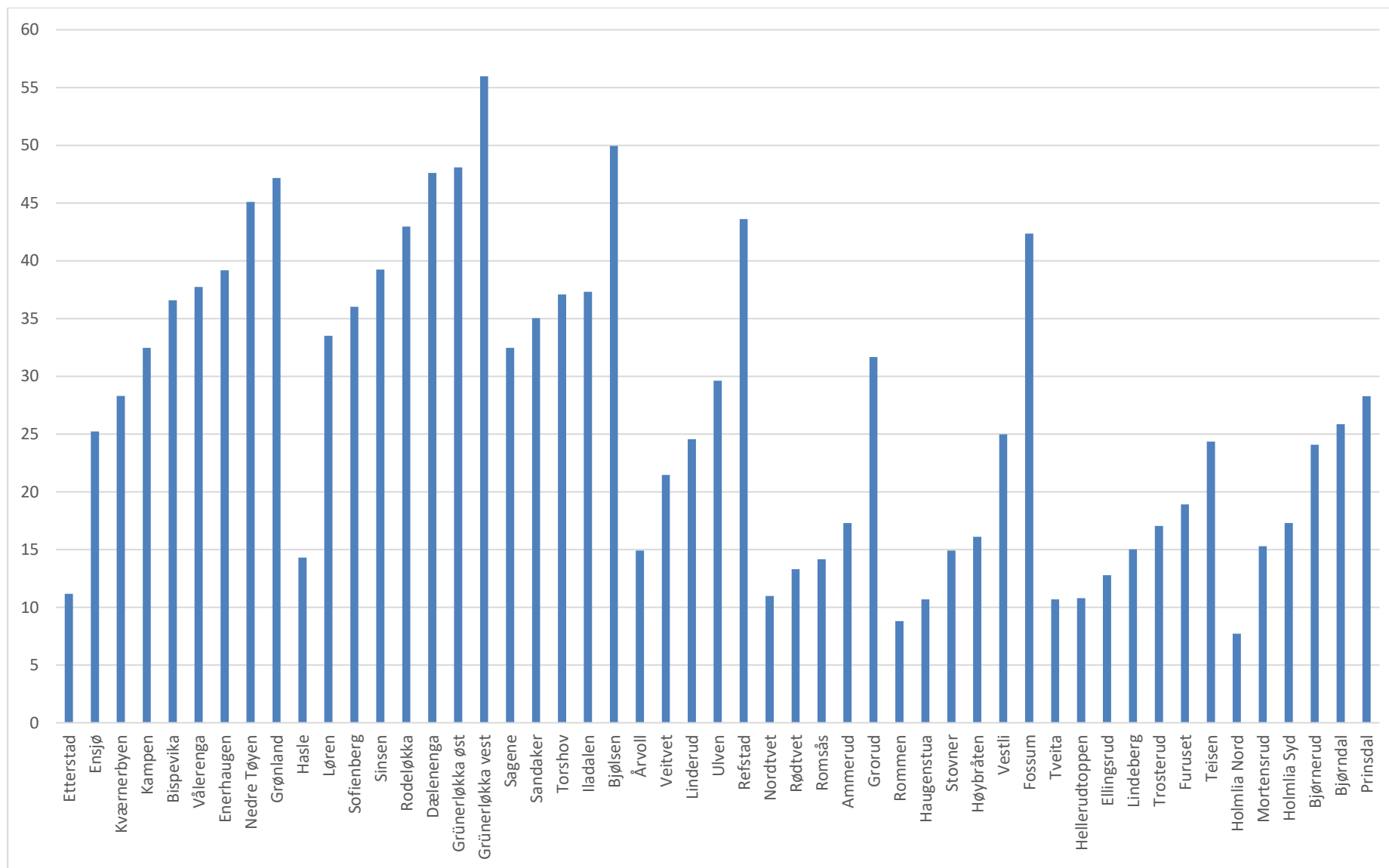
Kommunenr	Kommune	Andel leietakere	Antall barnefamilier	Andel barnefamilier som leier	Andel trangbodde barnefamilier
	Hele landet	23,2	632 694	14,7	15,0
0106	Fredrikstad	20,6	9 665	16,5	15,1
0230	Lørenskog	20,6	4 912	14,7	20,8
0231	Skedsmo	21,2	6 924	13,6	19,2
0235	Ullensaker	21,8	5 034	15,8	14,4
0301	Oslo	30,8	75 087	19,7	31,1
0602	Drammen	26,9	8 221	21,5	21,1
1001	Kristiansand	24,9	10 976	13,5	13,7
1102	Sandnes	18,2	10 426	12,4	11,7
1103	Stavanger	24,1	16 482	14,6	15,3
1201	Bergen	28,6	32 346	15,1	20,7
5001	Trondheim	31,3	22 587	13,2	17,6

Disposisjonsform (leie/eie)

Variasjonen innad i byene mht. leieandel er svært stort som illustrert i figur 8.1. I Trondheim varierer andelen leietakere fra 9,4 prosent i Flatåsen og 63,4 i Midtbyen, som er det høyeste for hele utvalget. Generelt er det sånn at de mer sentrumsnære områdene har høyere andel leietakere i alle kommunene. Imidlertid er det også store forskjeller mellom tilgrensende områder, for eksempel innenfor samme bydel i Oslo, jfr. figur 8.2. Forskjellen innad i bydelen er størst i sentrumsbydelene Gamle Oslo og Grünerløkka, mens den er lavest i bydel Alna (i Groruddalen). Imidlertid er det ikke et klart indre/ytre by-skilte her, for forskjellen i leieandel mellom delbydeler i samme bydel er også liten for eksempel i bydel Sagene i indre by fordi leieandelen her er generelt høy i alle delbydeler. Likeledes er forskjellen internt i bydelen stor i både bydel Bjerke og bydel Fossum fordi det er én delbydel med svært høy andel leieboere sammenligner med resten av delbydelene, hhv. Refstad og Fossum.



Figur 8.1: Andel husstander som leier bolig etter delområde og delbydel. 2018.



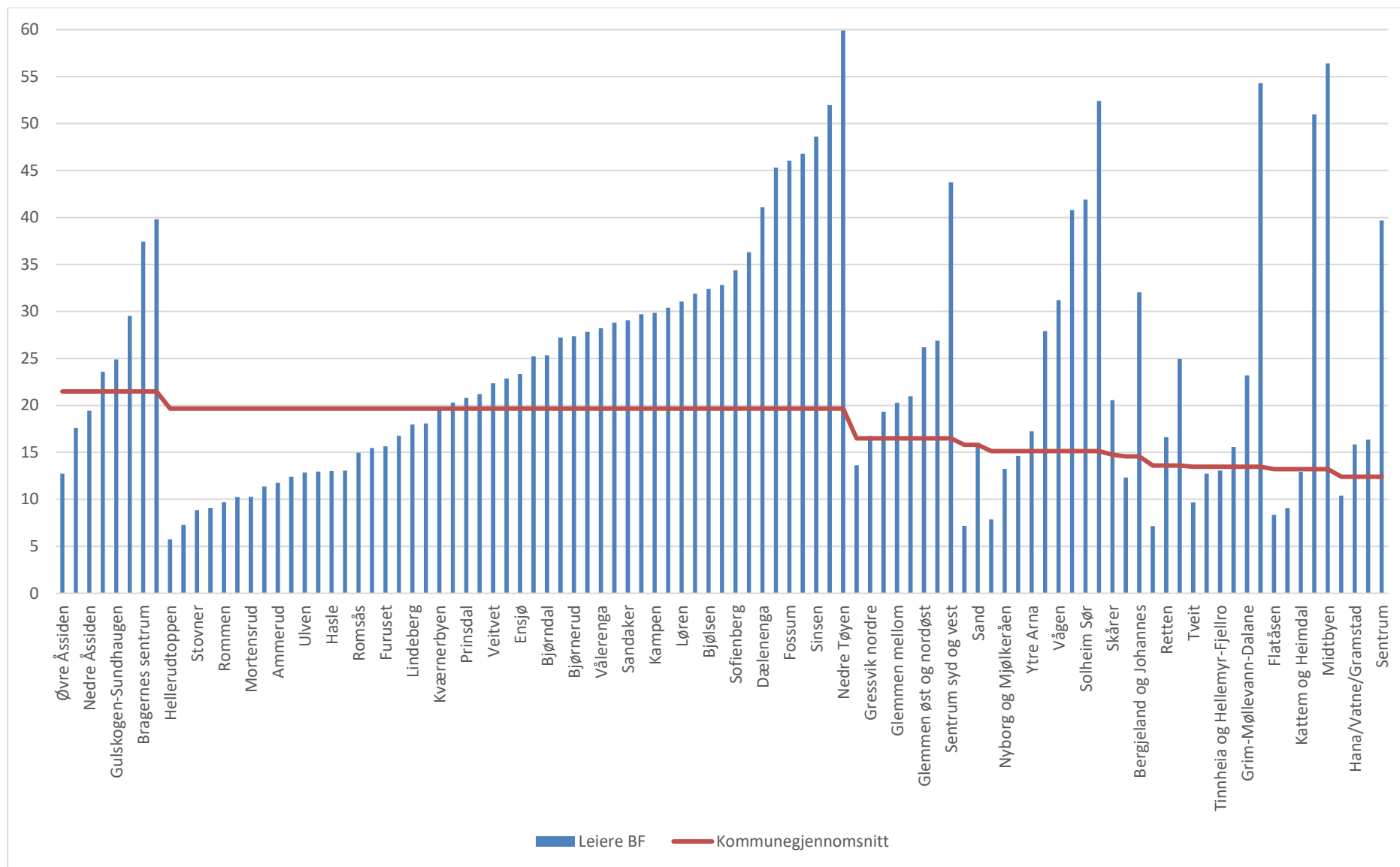
Figur 8.2: Andel husstander som bor i leid bolig etter delbydel i Oslo. 2018. Sortert etter bydel.

Andel barnefamilier som leier bolig

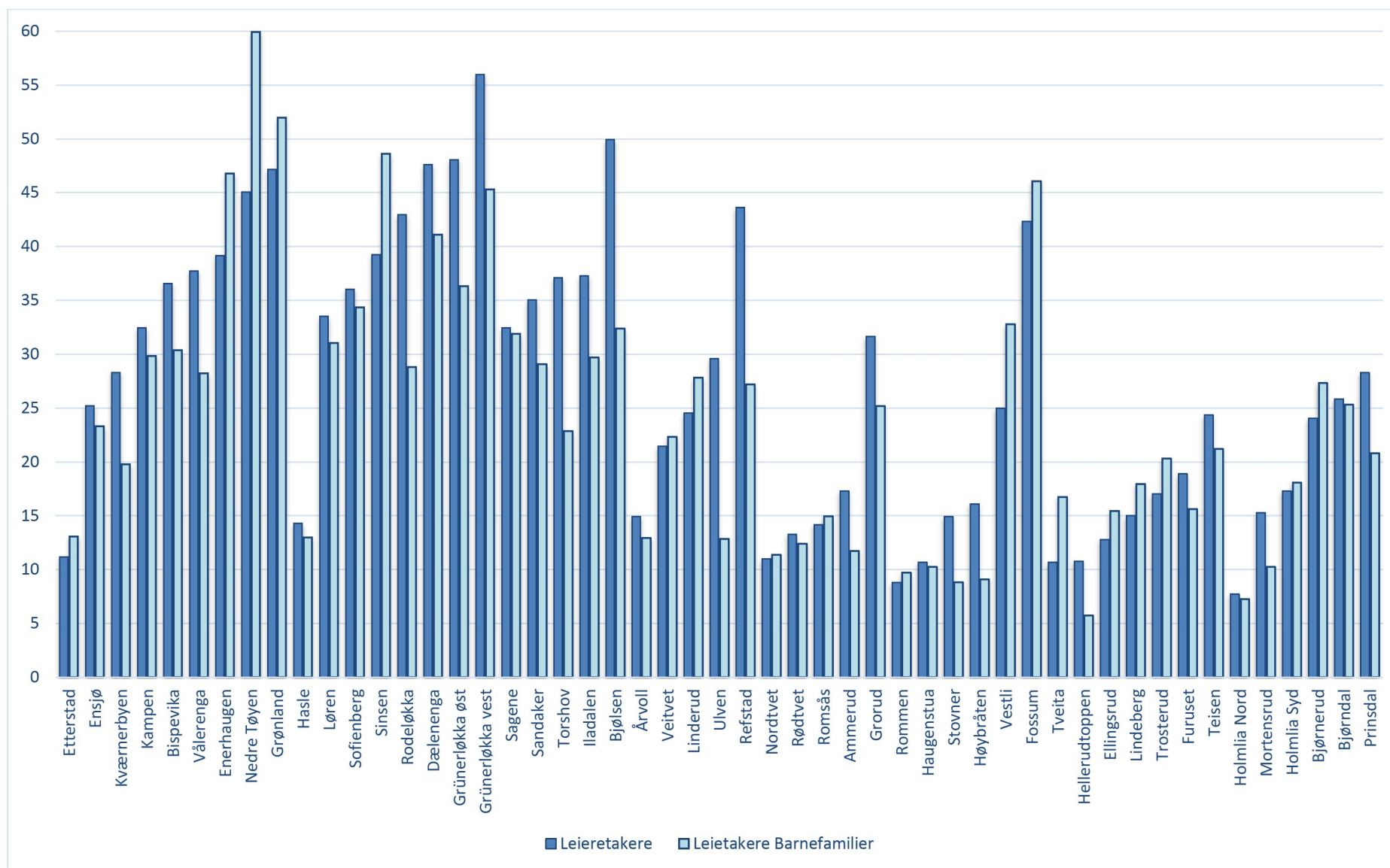
Barnefamilier som bor til leie, er generelt en utsatt gruppe på boligmarkedet fordi leiemarkedet ikke tilbyr gode og stabile leiemuligheter for familier som har behov for bostabilitet, men som samtidig ofte ikke har god betalingsevne. Samtidig er det en overvekt av små boliger på leiemarkedet som ikke er tilpasset plassbehovet til en familie. Andel barnefamilier i leiemarkedet kan dermed tolkes som en indikator på «dårlige» (og spesielt ustabile) boforhold hos denne gruppen.

Vi undersøker først hvordan andelen barnefamilier som bor til leie er fordelt mellom de ulike delområdene og delbydelene. I figur 8.3 har vi sortert først i fallende rekkefølge etter gjennomsnittlig andel barnefamilier i leid bolig for kommunen, og deretter i stigende rekkefølge for delområder og delbydeler internt i kommunen. Som for leietakere generelt, er det også stor variasjon internt i kommunene mht. andelen barnefamilier som leier bolig. Noen av kommunene er preget av at det er ett eller to delområder som har særlig høy leieandel blant barnefamilier (så som Fredrikstad, Kristiansand, Trondheim og Sandnes) mens leieandelen er jevnere fordelt i andre kommuner (spesielt Drammen, men også Bergen og Oslo). Leieandelen blant barnefamilier er høyest i delbydel Nedre Tøyen i bydel Gamle Oslo med vel 60 prosent, men den er over 50 prosent både i delområdene Solheim Nord (Bergen), Kvadraturen-Eg (Kristiansand) og Midtbyen og Lademoen i Trondheim. I både Drammen og Sandnes er den vel 40 prosent i delområdet med høyest andel barnefamilier som bor til leie, men i Stavanger er den kun 32 prosent på det høyeste (merk at vi kun har med to delområder fra Stavanger).

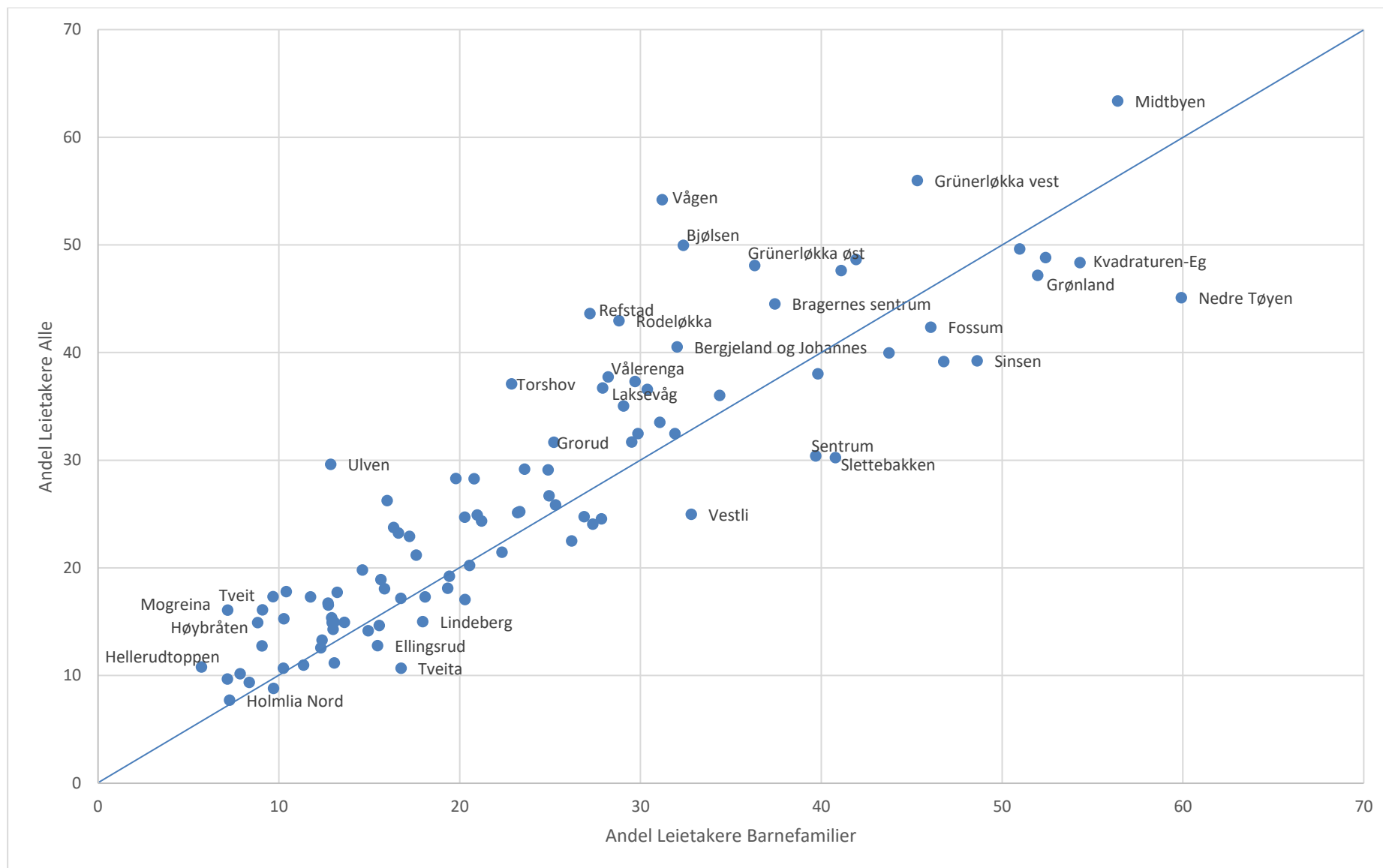
I figur 8.4 har vi plottet andel husstander som bor til leie totalt mot andel barnefamilier som bor til leie per delområde og delbydel. Selv om andel leietakere totalt sett og andel barnefamilier som er leietakere, stort sett følger hverandre, er det noen områder som peker seg ut ved å ha mye høyere andel barnefamilier som bor til leie enn husstander totalt og andre områder der er forholdet motsatt. Til den første gruppen hører delområder som Kvadraturen-Eg (Kristiansand), Slettebakken (Bergen) og Sentrum (Sandnes), samt delbydeler som Nedre Tøyen (Gamle Oslo), Sinsen (Grünerløkka) og Vestli (Stovner) i Oslo. Til den andre gruppen hører blant annet Midtbyen (Trondheim), Vågen (Bergen) og mange delbydeler i indre by i Oslo. Nederst til venstre i figur 8.5 ligger Holmlia Nord med lavest andel leietakere både generelt og blant barnefamilier.



Figur 8.3: Andel barnefamilier i leid bolig etter delområde og delbydel og kommunegjennomsnitt. 2018



Figur 8.4: Andel husstander totalt og andel barnefamilier som bor i leid bolig etter delbydel i Oslo, 2018. Sortert etter bydel.



Figur 8.5: Andel husstander og andel barnefamilier som leier bolig etter delområde og delbydel. 2018.

Trangboddhet blant barnefamilier

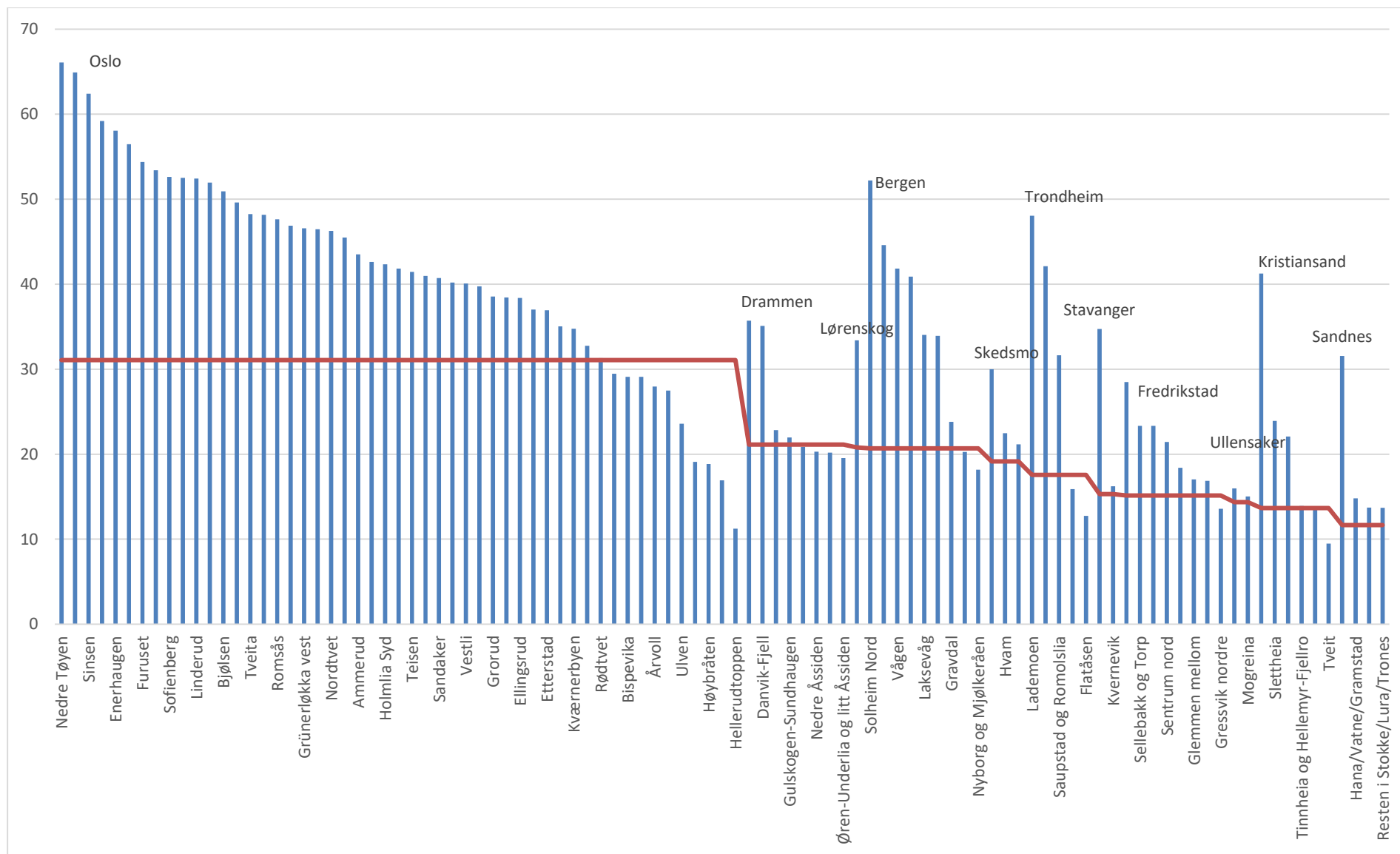
Trangboddhet er definert som å ha færre enn ett oppholdsrom per familiemedlem. Dette er strengere definisjon enn den som f.eks. legges til grunn i OECDs definisjon, der barnas alder og kjønn tas i betraktning når man beregner hvor mange soverom en husstand trenger.

I hele Norge regner 15 prosent av barnefamiliene som trangbodde, jfr. tabell 8.1. Figur 8.6 viser imidlertid at det er mange områder der andelen trangbodde barnefamilier er svært mye høyere enn landsgjennomsnittet. For Oslo som helhet, er andelen 31,1 prosent, altså over dobbelt så høyt som for hele Norge. Gitt at det bor i overkant av 75 000 barnefamilier i Oslo, dreier dette seg om ganske mange familier og enda flere barn. Trangboddheten blant barnefamilier er imidlertid ikke jevnt fordelt mellom delbydeler eller delområder, verken i Oslo eller i de andre kommunene. I Oslo er den over fire ganger landsgjennomsnittet (dvs. over 60 prosent) i delbydelene Nedre Tøyen (Gamle Oslo), Rommen (Stovner) og Sinsen (Grünerløkka), og den er over 40 prosent i mer enn halvparten av delbydelene i utvalget vårt.

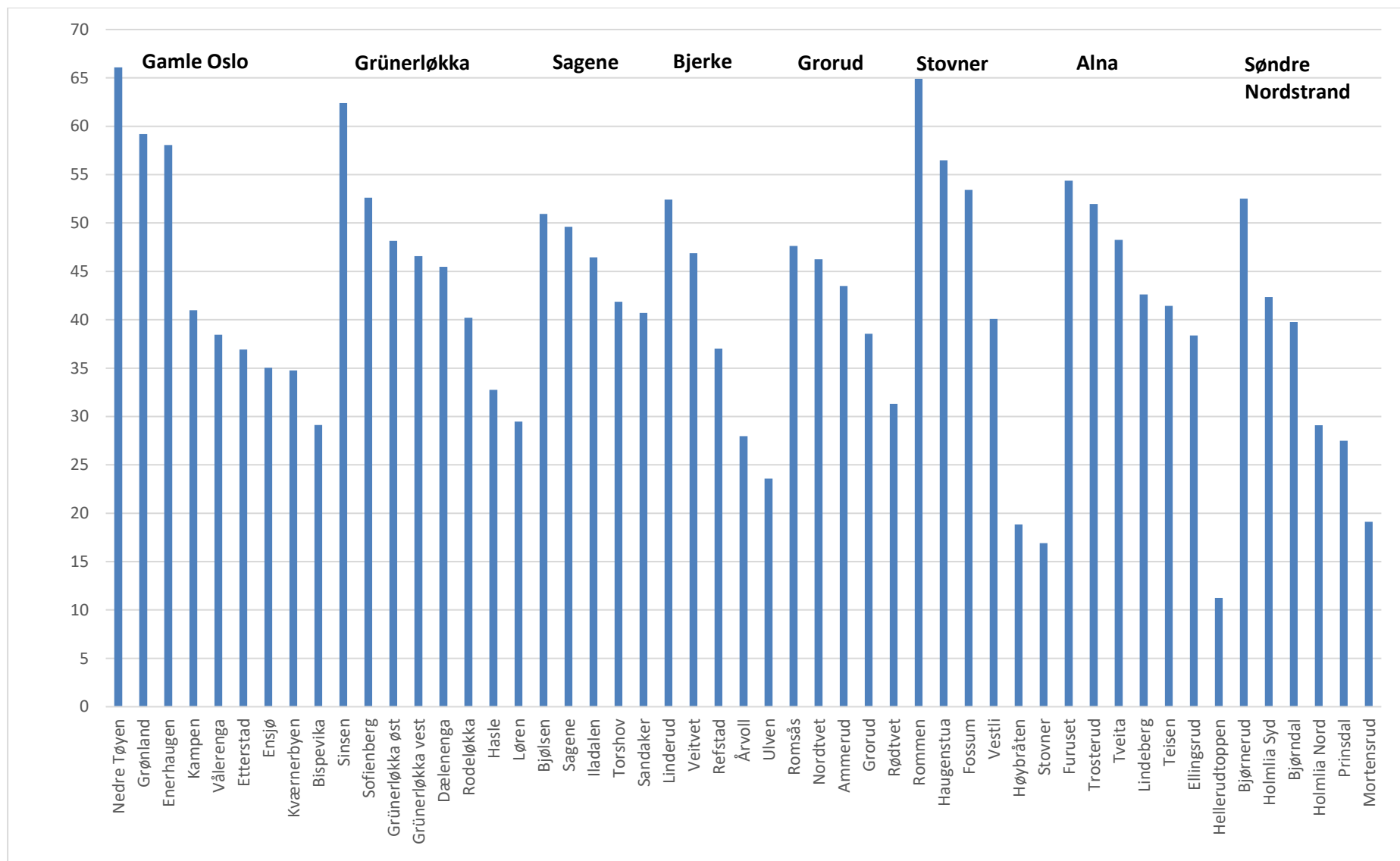
I de andre kommunene i figur 8.6 er det bare Bergen (4), Trondheim (2) og Kristiansand (1) som har delområder der trangboddheten blant barnefamilier er over 40 prosent. Kristiansand peker seg ut ved at andelen som er trangbodd, generelt er lav blant barnefamilier (13,7 prosent), mens den er tre ganger så høy som kommunegjennomsnittet i delområdet Kvadraturen-Eg (41,3 prosent). Fredrikstad peker seg positivt ut ved at gjennomsnittlig andel trangbodde barnefamilier er lav for kommunen som helhet (15,1 prosent) og også (i denne sammenhengen) relativt lav også i delområdene som har levekårsutfordringer målt etter mange andre levekårsindikatorer.

Figur 8.7 illustrerer forskjellene i trangboddhet blant barnefamilier internt i de åtte bydelene i Oslo. Vi ser at forskjellene er til dels store mellom delbydeler i samme bydel. De interne forskjellene er minst i bydel Sagene i sentrum og i bydel Grorud i Groruddalen, men det kommer helst av at det ikke er noen delbydeler der med svært lave andeler trangbodde barnefamilier. I bydel Sagene er trangboddhetsraten for barnefamilier over 40 prosent i alle delbydeler, og i bydel Grorud er den over 30 prosent i alle delbydeler. I alle de andre bydelene er andelen mer enn dobbelt så høy i delbydelen med høyest andel sammenlignet med delbydelen med lavest andel. Mest ekstrem er skjevheten i bydel Alna, der andelen i delbydel Furuset (54 prosent) er nesten fem ganger så høy som i delbydel Hellerudtoppen (11 prosent), og i bydel Stovner der andelen trangbodde barnefamilier i delbydel Rommen (65 prosent) er nesten fire ganger så høy som i delbydel Stovner (17 prosent).

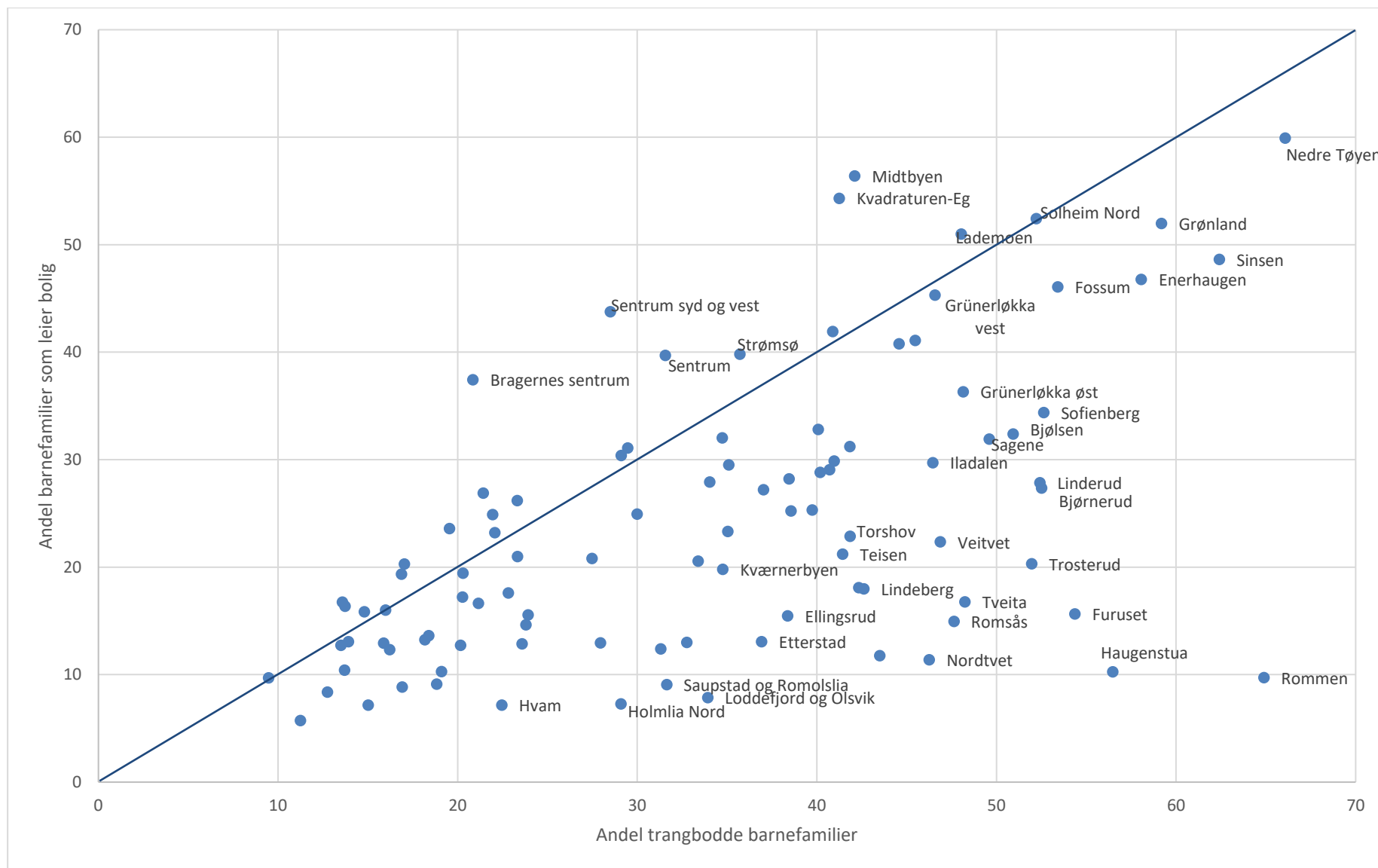
Figur 8.8 viser en grafisk sammenstilling av andelen barnefamilier som er henholdsvis trangbodde og som bor til leie. Det er en klar positiv samvariasjon mellom de to variablene ($p\text{-korr} = 0,56$). Likevel ser vi at andelen trangbodde barnefamilier også er høy i områder der eierandelen er høy, spesielt i drabantbyer med høy andel borettslagsboliger i både Oslo og i noe mindre grad også i Bergen og Trondheim.



Figur 8.6: Andel trangbodde barnefamilier etter delbydel og delområde. 2018.



Figur 8.7: Andel trangbodde barnefamilier i Oslo. Etter bydel og delbydel. 2018.



Figur 8.8: Andel barnefamilier som bor til leie og andel trangbodde barnefamilier etter delbydel og delområde. 2018.

Andel med høy gjeldsbelastning

Høy gjeldsbelastning er definert som å ha gjeld som overstiger tre ganger samlet inntekt. Merk at indikatoren vår angir andel personer i slike husstander og ikke andel husstander per se.

I hele landet bor i gjennomsnitt 22 prosent av personer i husstander som har gjeld over tre ganger samlet inntekt. Denne andelen er høyere i de største byene. Høyest er den i Trondheim med 29 prosent, men den er 25 prosent eller høyere i alle kommunene utenom Drammen (22 prosent) og Fredrikstad (18 prosent). I Oslo er det spesielt høy i delbydeler i indre by, særlig i nylig utbygde områder som Kværnerbyen og Bispevika, jfr. figur 8.9. Lavest er den i delbydel Fossum i bydel Stovner med bare 16 prosent, hvilket henger sammen med at eierandelen også er relativt lav i denne delbydelen (42 prosent bor til leie, jfr. figur 8.6).

Gjennomsnittlig kvadratmeterpris og prisvekst på solgte boliger

Den gjennomsnittlige kvadratmeterprisen på solgte boliger for hele Norge var rett over 40 000 kr i 2018. Oslo kommune har høyest kvadratmeterpris i landet med 70 000 kr i 2018, se tabell 8.2 og figur 8.10. Dette er betydelig høyere enn de andre kommunene vi har i utvalget vårt. Etter Oslo følger omegnskommunene Lørenskog og Skedsmo, med mellom 46 000 og 48 000 kr per kvadratmeter, og deretter Trondheim, Bergen og Drammen med mellom 40 000 kr og 45 000 kr per kvadratmeter. Lavest er kvadratmeterprisen for solgte boliger i Sandnes, Kristiansand og Fredrikstad med i overkant av 30 000 kr, dvs. under halvparten av hva den er i Oslo. Oslo har også, sammen med Drammen, hatt den klart sterkeste boligprisveksten i perioden 2008-2018 på i overkant av 100 prosent (tabell 8.2). Dernest følger Oslos omegnskommuner, Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker samt Fredrikstad og Trondheim med mellom 73 til 85 prosent vekst. Bergen hadde en vekst på 62 prosent, mens de sørligste byene Stavanger, Sandes og Kristiansand lå betydelig lavere med en vekst på mellom 21 og 25 prosent.

Tabell 8.2. Kvadratmeterpris på solgte boliger i 2018 og prosentvis prisendring i kvadratmeterpris 2008-2018.

Kommuner	kvmpris 2018	Prosentvis kvmprisendring 2008-18
Fredrikstad	30 546	73,2
Kristiansand	30 678	23,3
Sandnes	31 292	20,7
Stavanger	37 410	25,3
Ullensaker	39 548	78,4
Drammen	40 058	103,9
Bergen	42 084	61,6
Trondheim	44 210	78,9
Skedsmo	46 817	78,4
Lørenskog	48 097	85,2
Oslo	69 532	102,4
Hele landet	40 563	73,4

Det er imidlertid store forskjeller internt i kommunene. Spesielt i Oslo, og til tross for at vi bare har med åtte av bydelene, er det store interne forskjeller, og skillet følger i stor grad skillet mellom indre og ytre by. Alle delbydeler som har kvadratmeterpriser som ligger over gjennomsnittet for hele Oslo, ligger i indre by. Høyest er kvadratmeterprisen (ikke overraskende) i delbydel Bispevika, som omfatter Bjørvika og Sørenga. Det omvendte er også tilfellet: alle delbydeler som har kvadratmeterpriser under kommunegjennomsnittet i Oslo, ligger i ytre by, med unntak av Etterstad (der den ligger rett under). I tillegg er det også slik at desto lengre ut fra sentrum man kommer, desto lavere er kvadratmeterprisen.

Også innad i Bergen er det store forskjeller i kvadratmeterprisen. I Solheim Nord, som også har vært et utbyggingsstrøk (Damsgårdssundet), er den klart høyest med 63 000 kr, som er nesten tre ganger så høyt som i Loddefjord og Olsvik med 22 000 kr. I de andre kommunene er forskjellene mindre, men både i Trondheim og Kristiansand er kvadratmeterprisen i det dyreste delområdet i utvalget vårt omtrent det dobbelte av kvadratmeterprisen i det rimeligste delområdet. I begge kommunene er det en sentrums/periferi-dimensjon knyttet til prisforskjellene.

Figur 8.11 viser sammenhengen mellom kvadratmeterprisen i 2008 og prisveksten fra 2008 til 2018. Det er imidlertid bare en svak positiv sammenheng²⁴ – områdene som i utgangspunktet hadde høyest kvadratmeterpris, har også i gjennomsnitt hatt en noe høyere prisvekst. I figur 63 har vi imidlertid gruppert observasjonene geografisk, og her ser vi klare forskjeller. Delbydelene i indre by i Oslo var områdene som både hadde høyest kvadratmeterpriser i 2008 og som opplevde høyest prisvekst fra 2008 til 2018 (lys blå sirkler). Bispevika er i en særstilling med 162 prosent prisøkning, men i alle de andre delbydelene i indre by har kvadratmeterprisene minst doblet seg.

I ytre by i Oslo (oransje firkanter) har prisveksten fra 2008 til 2018 vært mer varierende, fra 64 prosent i delbydel Bjørndal (Søndre Nordstrand) til 126 prosent i delbydel Refstad (Bjerke), og det er også store forskjeller på nivået på kvadratmeterprisene. Imidlertid ser det ikke ut til at prisene har steget mest i delbydelen som var dyrest i ytre by.

I Drammen har prisveksten omtrent doblet seg i alle de åtte delområdene i utvalget vårt, til tross for at det var store forskjeller i kvadratmeterprisene i 2008.

Prisveksten i delområdene vi har med fra Fredrikstad, Bergen og Trondheim har stort sett ligget mellom 60 og 80 prosent, med noen delområder i Bergen litt under dette. Kvadratmeterprisene i Fredrikstad er jevnt over lave (under 20 000 kr), mens de i delområdene i både Bergen og Trondheim er svært varierende. Loddefjord og Olsvik (Bergen) skiller seg ut med både svært lave kvadratmeterpriser og lav prisvekst fra 2008 til 2018.

I delområdene i både Kristiansand, Stavanger og Sandnes har prisveksten fra 2008 til 2018 vært svært lav til tross for at boligprisene mange steder ikke var spesielt lav i 2008. Lavest var boligprisveksten i Tinnheia og Hellemyr-Fjellro (Kristiansand) med bare 3,6 prosent, men kun i ett delområde i denne gruppen er den over 30 prosent.

Sammenheng mellom boligpriser, høy gjeldsbelastning og eierandel

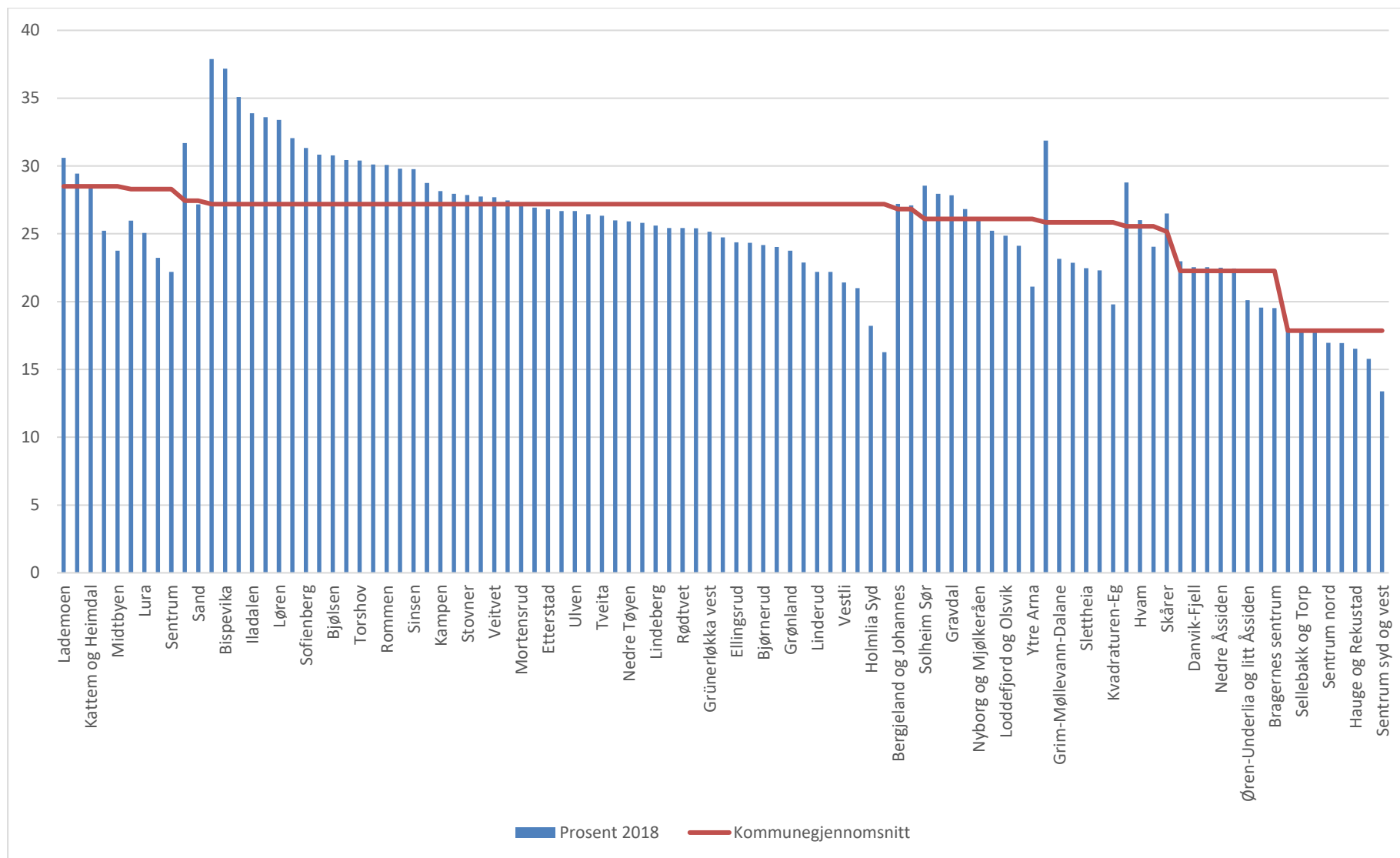
Det er interessant å se disse tre indikatorene i sammenheng. Høy gjeldsbelastning vil sannsynligvis ha sammenheng med høye boligpriser, og både høy gjeldsbelastning og høye boligpriser vil også henge

²⁴ Pearsons korrelasjonskoeffisient mellom gjennomsnittlige kvadratmeterpriser i 2008 og prisvekst fra 2008 til 2018 er 0,40. Verdier over 0,6 regnes som sterk samvariasjon.

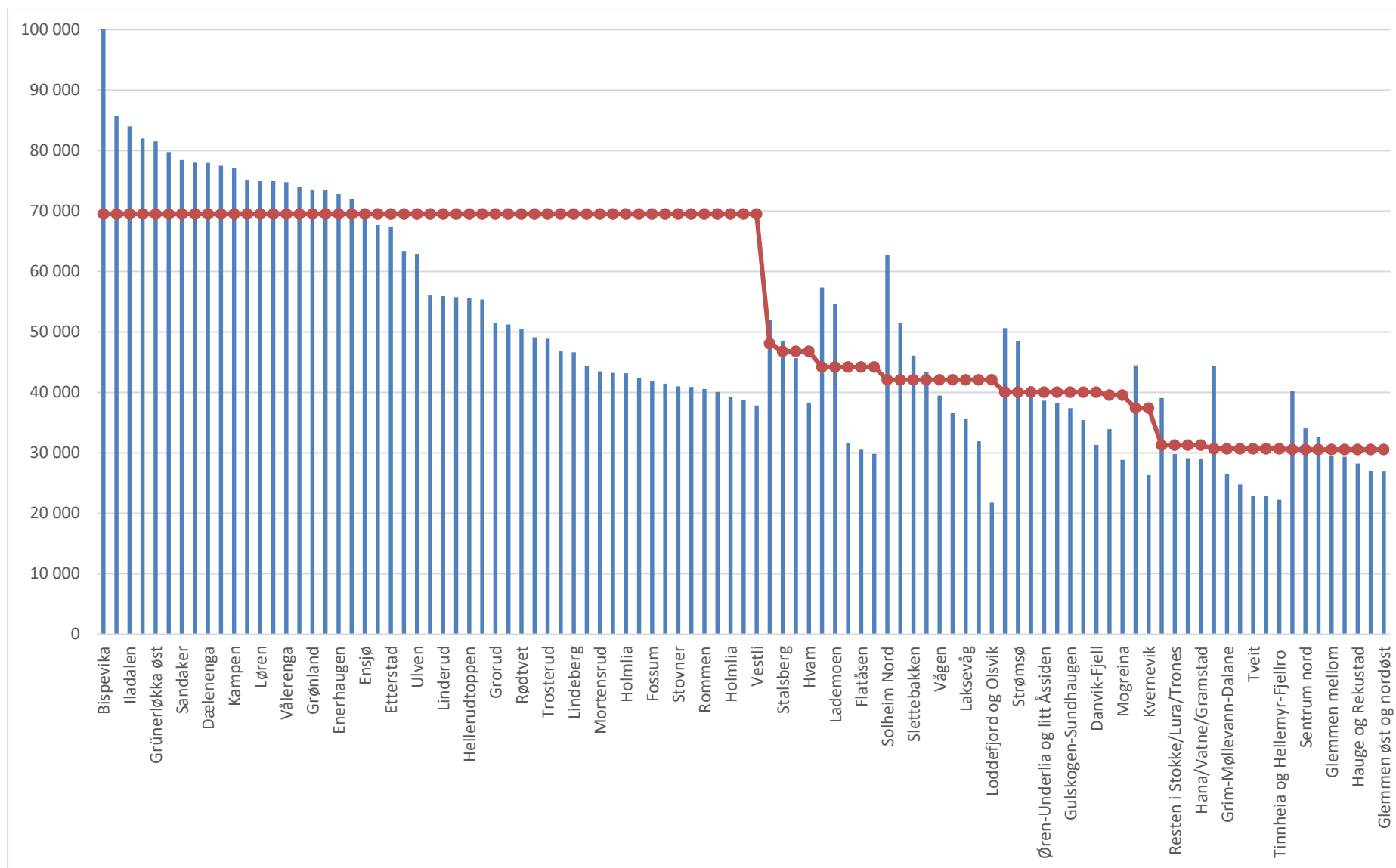
sammen med høye eierandeler. Sammenhengen er imidlertid mindre klar enn forventet, jfr. tabell 8.2. Det er (naturlig nok) en positiv sammenheng mellom kvadratmeterprisen i 2018 og hvilke delområder og delbydeler som hadde sterkest prisvekst fra 2008 til 2018. Også andel personer i husstander med høy gjeldsbelastning har en positiv, men noe svakere, sammenheng med kvadratmeterprisen for solgte boliger, og eierandelen har også en tendens til å være lavere der hvor boligprisene er høyere. For de andre variablene er sammenhengen imidlertid mye svakere, og noen ganger nærmest fraværende.

Tabell 8.2: Sammenheng mellom andel med gjeld over tre ganger samlet inntekt, gjennomsnittlig kvadratmeterpris på solgte boliger, eierandel og boligprisvekst. 2018.

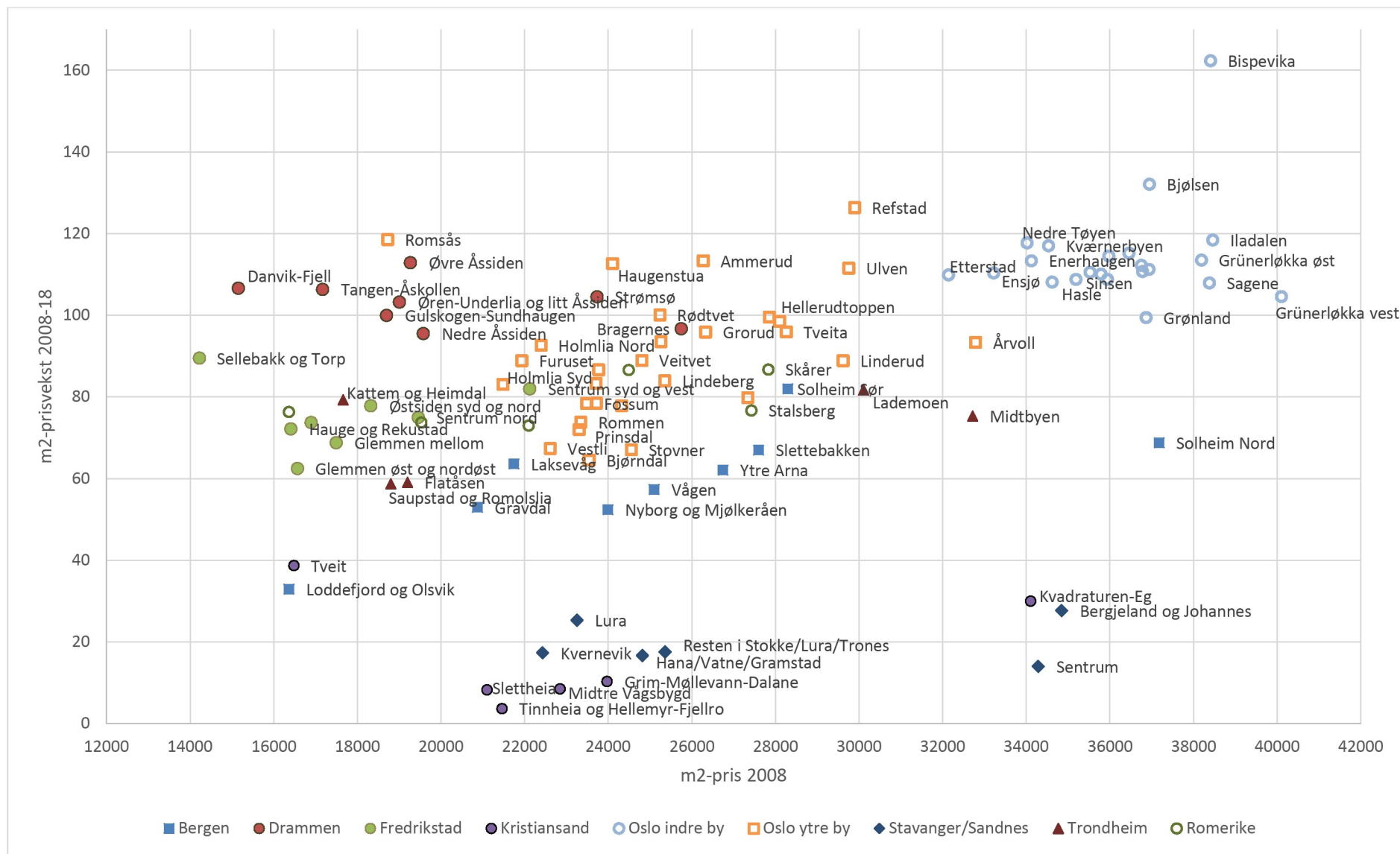
Pearsons korrelasjonskoeffisienter	Kvadratmeterpris solgte boliger	Eierandel	Prosentvis endring kvadratmeterpris 2008-18
Andel med gjeld over 3x samlet inntekt	0,55	0,08	0,32
Kvadratmeterpris solgte boliger		-0,46	0,74
Eierandel			-0,20



Figur 8.9: Andel personer i husstander med gjeld over tre ganger samlet inntekt etter delområde og delbydel. 2018.



Figur 8.10: Gjennomsnittlig kvadratmeterpris for solgte boliger etter delområder og delbydeler. 2018

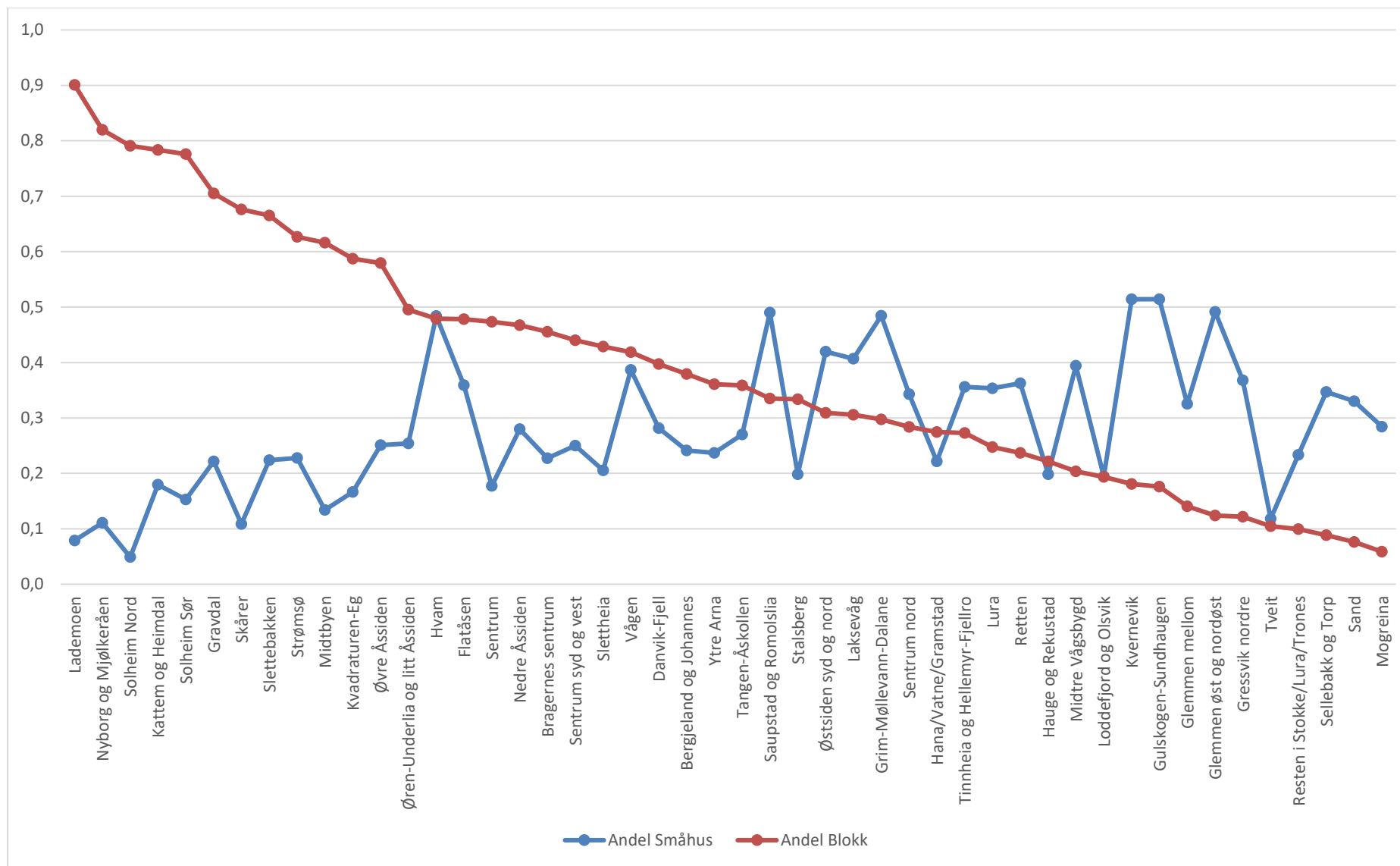


Figur 8.11: Kvadratmeterpris for solgte boliger 2008 og boligprisvekst 2008-18 etter delområde og delbydel.

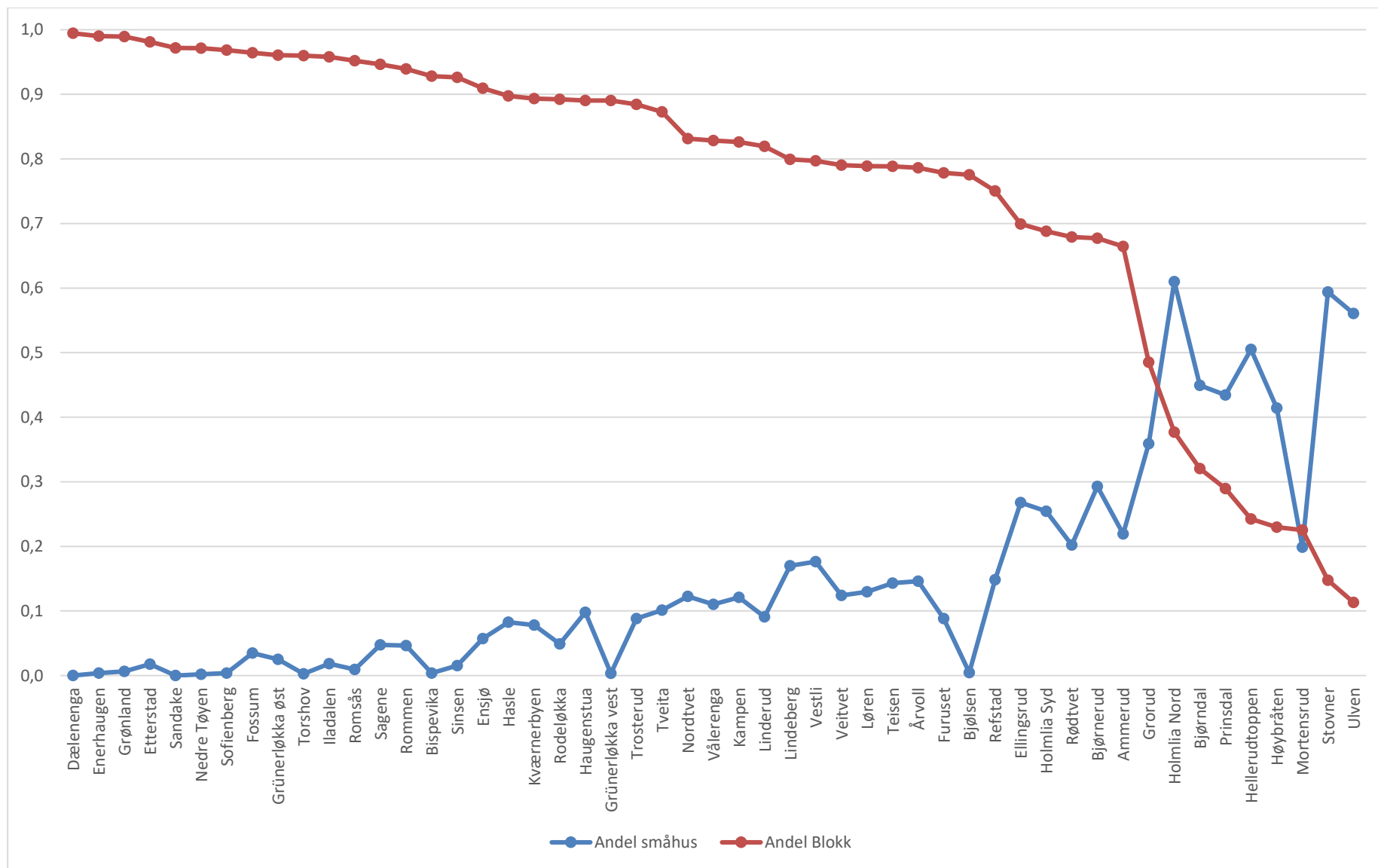
Boligtype

Til slutt ser vi hvordan boligtype varierer i delområdene og delbydelene i utvalget vårt. I delområdene i kommunene utenom Oslo er det mer variert bebyggelse enn i delbydelene i Oslo, og andelen boliger i blokk er gjennomgående lavere, jfr. figurene 8.12 og 8.13. I første gruppe er andelen boliger i blokk høyest i delområde Lademoen i Trondheim med 90 prosent, mens den ligger rundt 80 prosent i Kattem og Heimdal i Trondheim og i henholdsvis Nyborg og Mjølkeråen, Solheim Sør og Solheim Nord i Bergen. I 36 av de 48 delområdene er imidlertid under halvparten av boligene i blokkbebyggelse, se figur 8.12. Noen områder har også et betydelig innslag av eneboliger. I ti delområder er over halvparten av boligene eneboliger. De fleste av disse delområdene er perifere, men for eksempel Glemmen Mellom i Fredrikstad ligger veldig sentralt, og 33 prosent av boligene er i blokk, 14 prosent er småhus og hele 53 prosent er eneboliger.

I Oslo er andelen boliger i blokk som forventet gjennomgående høy, se figur 8.13. I 17 delbydeler er den over 90 prosent, men i ni delbydeler er den derimot under halvparten. I disse delbydelene er andelen småhus tilsvarende høy, men mange har også en høy andel eneboliger. I delbydel Mortensrud i Søndre Nordstrand er over halvparten av boligene eneboliger.



Figur 8.12: Andel boliger i henholdsvis blokk og småhus etter delområde i kommuner utenom Oslo. 2018.



Figur 8.13: Andel boliger i henholdsvis småhus og blokk i delbydeler i Oslo. 2018.

9. Andre sosioøkonomiske- og helsevariabler

Andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet

I 2018 var det litt over 47 000 barn i alderen 0-17 år som mottok tiltak fra barnevernet, tilsvarende 4,2 prosent av alle barn i denne aldersgruppen (tabell 9.1). Blant kommunene i utvalget vårt var andelen barn som mottok tiltak fra barnevernet i løpet av 2018, over landsgjennomsnittet i Oslo med 4,6 prosent, på landsgjennomsnittet i både Skedsmo og Fredrikstad, og under landsgjennomsnittet i de resterende kommunene. Lavest var andelen i Trondheim med 3,1 prosent.

Utviklingen over tid viser at andelen barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet økte fra 3,5 prosent i 2008 til 4,2 prosent i 2018 for landet som helhet. I alle kommunene utenom Bergen var det også en økning, men den var spesielt sterk i de tre (tidligere) Romerikskommunene Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker med 75 prosent eller høyere.

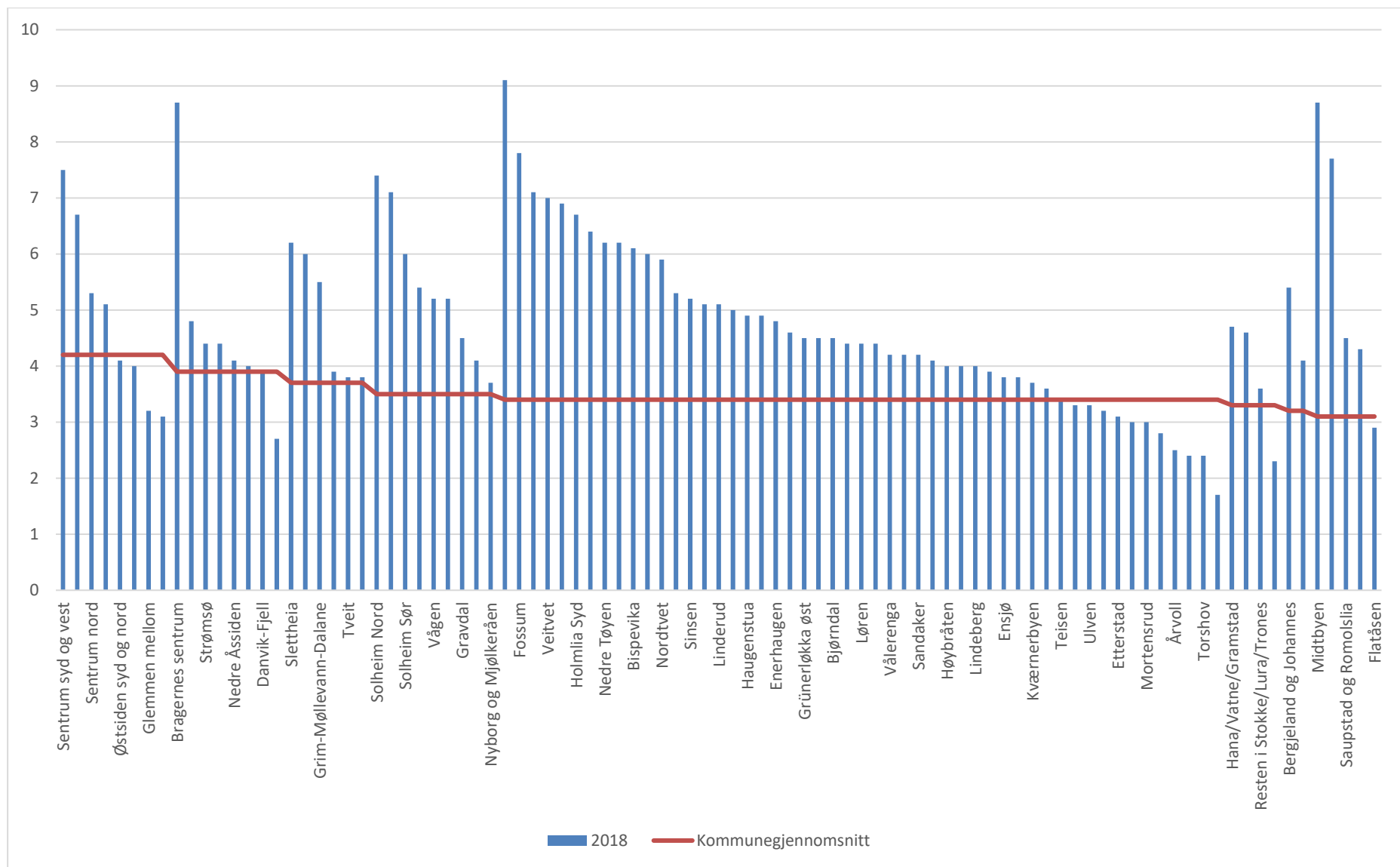
Tabell 9.1: Andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet i løpet av året. 2008, 2013 og 2018.

Kommune	2008	2013	2018
Hele landet	3,5	4,0	4,2
Fredrikstad	3,3	4,0	4,2
Lørenskog	1,9	2,9	3,5
Skedsmo	2,4	3,2	4,2
Ullensaker	2,6	3,2	4,6
Oslo	3,3	3,4	3,5
Drammen	3,3	4,0	3,9
Kristiansand	3,1	3,4	3,8
Sandnes	2,6	3,4	3,3
Stavanger	3,0	2,6	3,2
Bergen	3,5	3,6	3,5
Trondheim	2,4	2,4	3,1

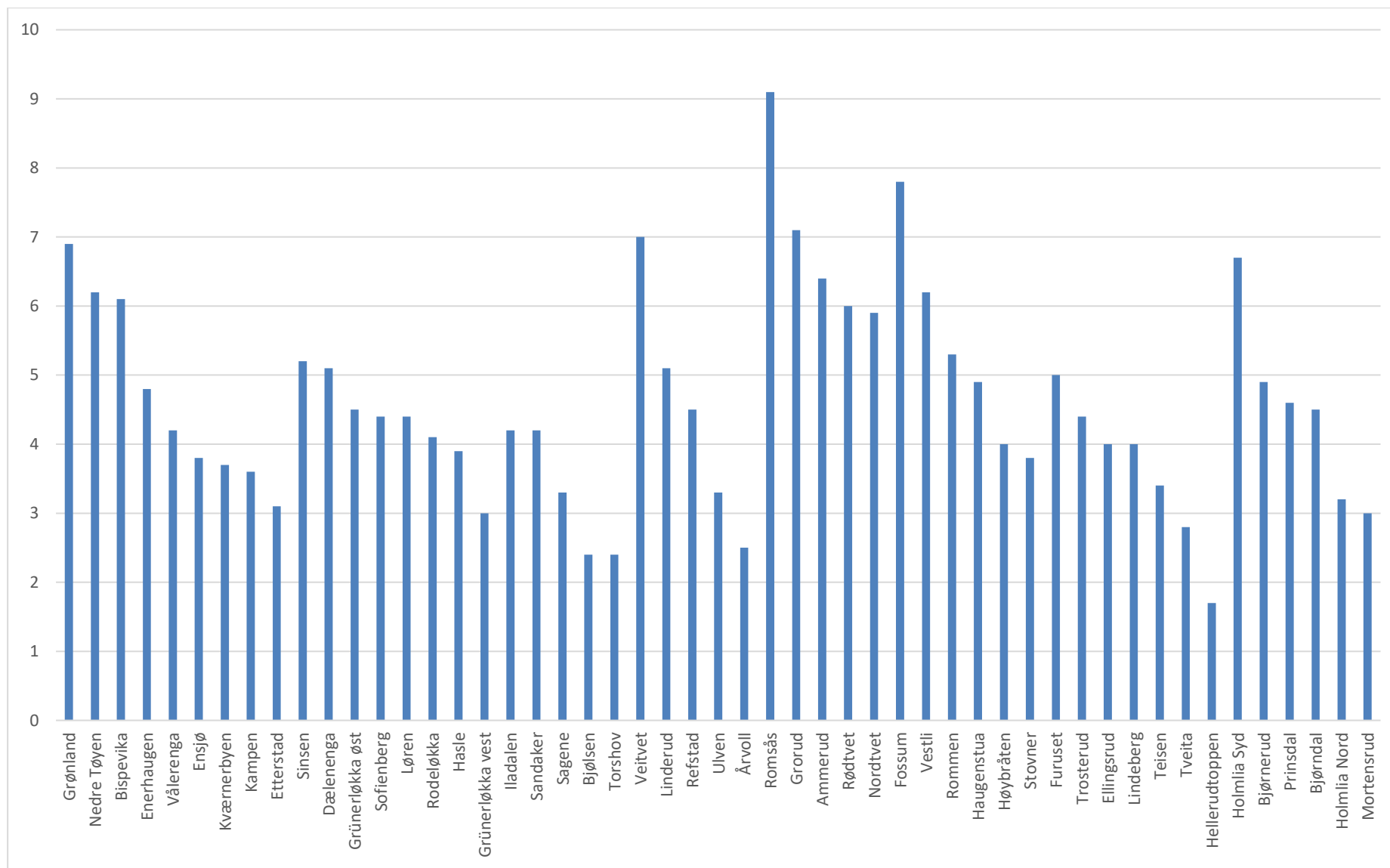
Figur 9.1 viser andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet i 2018 etter kommune og delbydel/delområde. Som for alle andre levekårsindikatorer er det også her både forskjeller mellom og innad i kommunene. I Oslo er andelen høyest i delbydel Romsås (Grorud) med 9,1 prosent, som også er høyest for hele utvalget vårt, men både i Bragernes Sentrum (Drammen) og Midtbyen (Trondheim) er andelen nesten like høy med 8,7 prosent. Alle tre ligger over dobbelt så høyt som landsgjennomsnittet. I Drammen ligger Bragernes Sentrum langt over de andre delområdene mens i Trondheim er andelen også svært høy i Lademoen med 7,7 prosent. I Fredrikstad, som har høyest andel barn med tiltak fra barnevernet totalt sett, er andelen høyest i Sentrum Syd og Vest, med 7,5 prosent. I Bergen er andelen høyest i Solheim Nord med 7,4 prosent. Både i Fredrikstad og Bergen (og også Kristiansand) er andelen barn med tiltak fra barnevernet imidlertid jevnere fordelt mellom delområdene i utvalget vårt.

Figur 9.2 viser andeler barn med tiltak fra barnevernet i Oslos åtte bydeler og tilhørende delbydeler. Her utpeker de to Groruddalsbydelene Bjerke og Stovner, samt Søndre Nordstrand, seg med svært store forskjeller mellom delbydelene. I bydel Grorud er det generelt høy andel barn med tiltak fra barnevernet. Lavest er andelen i delbydelene i bydel Sagene og Grünerløkka i indre by, og i Alna i Groruddalen, og der er det også relativt liten forskjell mellom delbydelene. I Gamle Oslo varierer andelen barn med tiltak fra barnevernet mellom 3,1 prosent i delbydelen Etterstad og 6,9 prosent i delbydel Grønland.

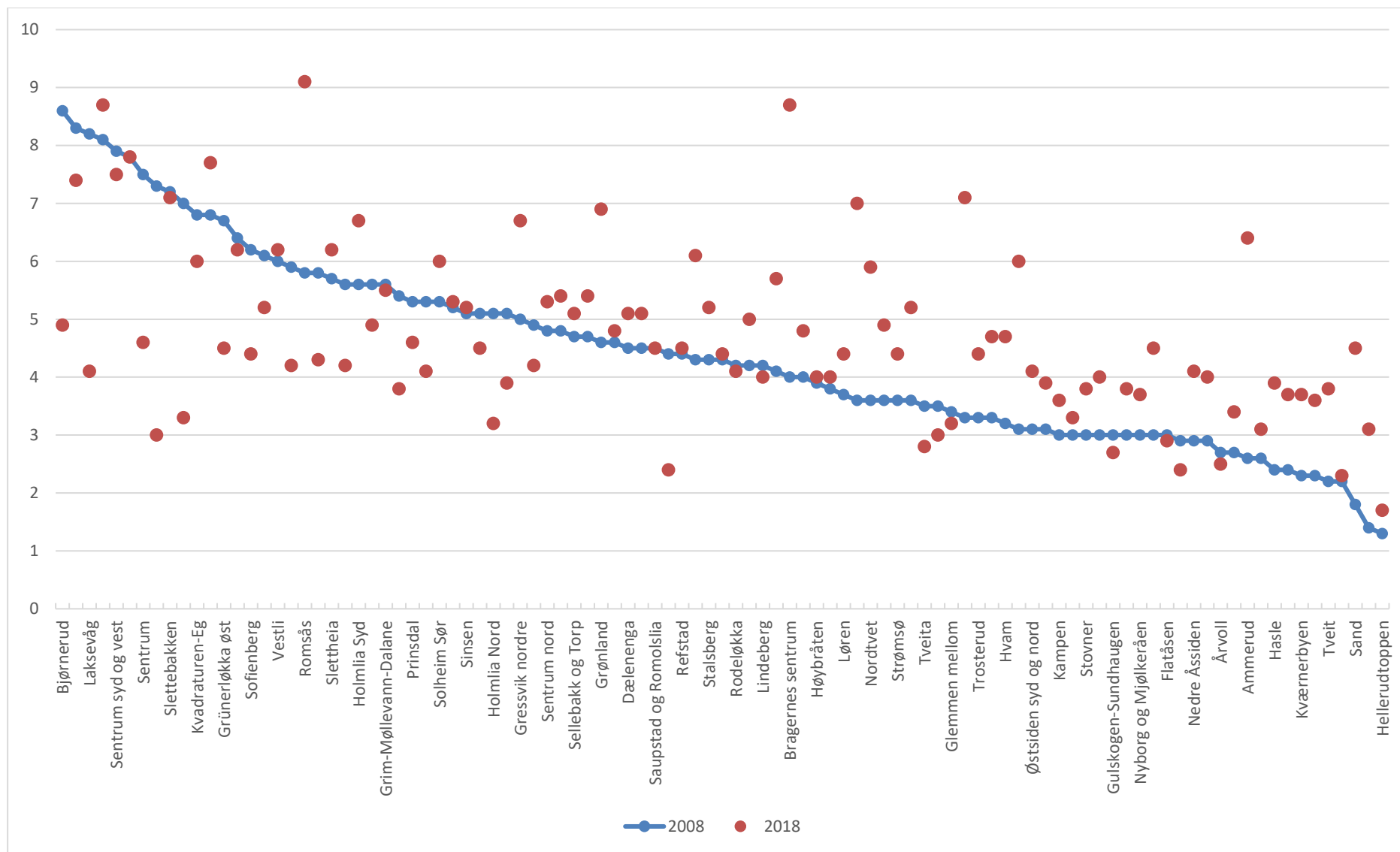
Figur 9.3 viser utviklingen over tid i andelen barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet for delbydeler og delområder, sortert etter andelen i 2008. Vi ser i venstre del av figur 9.3 at andelen falt i mange av områdene som i 2008 hadde høye andeler. Særlig gjelder dette for delbydelene Sagene og Grünerløkka Vest i indre by i Oslo, der andelen ble mer enn halvert. Også i delbydel Bjørnerud (Søndre Nordstrand) og delområde Laksevåg i Bergen, som hadde blant de høyeste andelen barn med tiltak fra barnevernet i 2008, falt andelen fra mellom åtte og ni prosent i 2008 til mellom fire og fem prosent i 2018. Generelt falt andelen barn med tiltak fra barnevernet spesielt i delbydeler i indre by i Oslo. Det er imidlertid også områder der andelen økte mye i samme periode. I særstilling står Grorud, Bragernes Sentrum (Drammen), Ammerud (også i bydel Grorud) og Veitvet (Bjerke) der andelen mer enn doblet seg, og også i delbydel Romsås (Grorud) økte den kraftig fra 5,8 til 9,1 prosent. En nærmere inspeksjon av utviklingene i delbydelene i Oslo viser også at andelen falt i samtlige delbydeler i bydel Sagene (i indre by) mens andelen steg (kraftig) i samtlige delbydeler i bydel Grorud.



Figur 9.1: Andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet etter delbydel og delområder. I prosent per 31.12. 2018.



Figur 9.2: Andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet etter bydel og delbydel i Oslo. I prosent per 31.12. 2018.



Figur 9.3: Andel barn 0-17 år med tiltak fra barnevernet etter delbydel og delområde. 2008 og 2018.

Andel personer som mottar over 10 000 kr i sosialhjelp.²⁵

I hele landet mottok i underkant av 100 000 personer 10 000 kr eller mer i sosialhjelp i løpet av 2018, tilsvarende 1,9 prosent av befolkningen, jfr. tabell 9.2. Dette var en økning fra 1,6 prosent av befolkningen i både 2008 og 2013. Som forventet er andelen personer med sosialhjelpsutbetaling på minst 10 000 kr i løpet av ett år høyest i Oslo med 2,4 prosent, dvs. over 25 prosent høyere enn landsgjennomsnittet. Lavest er andelen i de to (tidligere) Romerikskommunene Skedsmo og Ullensaker med hhv. 1,5 og 1,6 prosent i 2018, mens nabokommunen Lørenskog ligger litt høyere med 1,8 prosent. De resterende kommunene ligger alle på eller rett over landsgjennomsnittet. Over tid fra 2008 til 2018 har imidlertid andelen personer med høye sosialhjelpsutbetalinger økt kraftig i både Stavanger og særlig Sandnes, der den har blitt mer enn doblet, mens den har falt noe i både Fredrikstad og i Bergen.

Tabell 9.2: Andel personer som mottar minst 10 000 kr i sosialhjelp per år.

Kommune	2008	2013	2018
Hele landet	1,6	1,6	1,9
Fredrikstad	2,2	2,3	2,0
Lørenskog	1,3	1,4	1,8
Skedsmo	1,6	1,7	1,5
Ullensaker	1,3	1,3	1,6
Oslo	2,2	2,1	2,4
Drammen	1,9	2,2	2,1
Kristiansand	1,6	1,8	2,0
Sandnes	0,9	1,3	1,9
Stavanger	1,4	1,7	2,1
Bergen	2,0	1,6	1,9
Trondheim	1,9	1,6	1,9

Figur 9.4 viser hvordan andel personer som mottar mer enn 10 000 kroner i sosialhjelp per år er fordelt i delbydelene og delområdene i utvalget vårt. Tallene er sortert etter kommune og internt i hver kommune i fallende rekkefølge.

For utvalget som helhet, varierer andelen mellom 0,6 prosent i delbydel Hellerudtoppen i bydel Alna i Oslo til 6,7 prosent i delbydelene Nedre Tøyen (Gamle Oslo) og Grorud i Oslo. Både topp og bunn er altså i Oslo, og andelen som i 2018 mottok minst 10 000 kr i sosialhjelp er 11 ganger så høy på Nedre Tøyen og Grorud som på Hellerudtoppen. I motsetning til de fleste andre indikatorene, er det noen «nye» delbydeler i indre by som har høy andel personer som mottar over 10 000 kr i sosialhjelp per år: Dælenenga (5,8 prosent), Vålerenga (5,3 prosent), Enerhaugen (5,0 prosent) og Torshov (4,7 prosent).

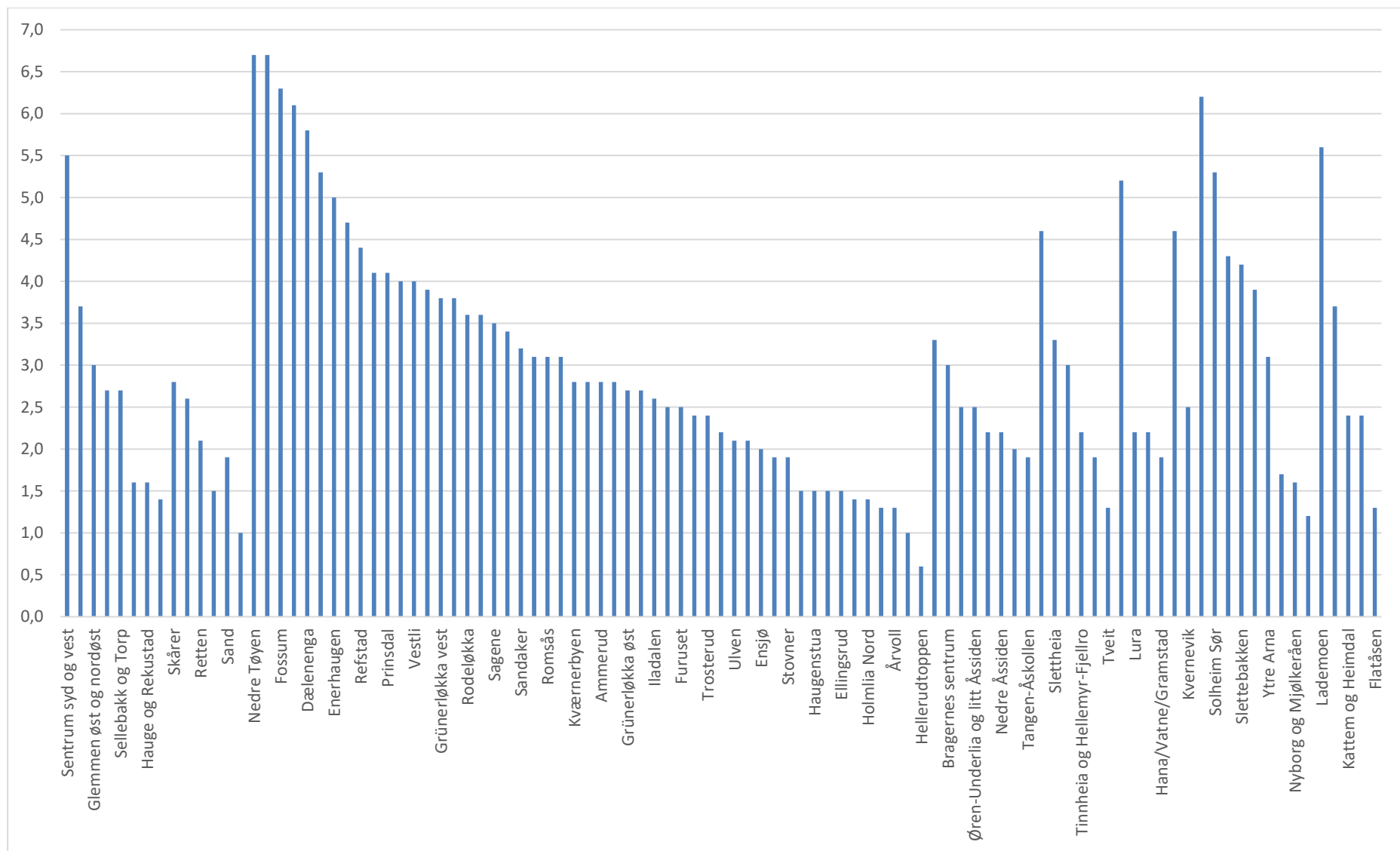
²⁵ Merk at indikatoren er målt som andel av alle personer i delbydelen/delområdet, ikke som andel av personer over 18 år.

Også internt i de fleste andre kommunene er det store variasjoner. I Fredrikstad varierer andelen som mottar minst 10 000 kr i sosialhjelp per år mellom 1,4 og 5,5 prosent. Høyest er det i Sentrum syd og vest, og det er stor forskjell ned til Sentrum Nord på andreplass med 3,7 prosent. I Bergen varierer andelen mellom 6,2 prosent i Solheim Nord og 1,2 prosent i Loddefjord og Olsvik. I Trondheim varierer andelen mellom 5,6 prosent i Lademoen og 1,3 prosent i Flatåsen. Også her er det stor forskjell mellom Lademoen som ligger høyest, og Midtbyen som ligger på andreplass med 3,7 prosent. Også i Sandnes, Kristiansand og Stavanger er det typisk ett område som peker seg ut med svært høy andel som mottar minst 10 000 kroner i sosialhjelp per år, henholdsvis Sentrum med 5,2 prosent og Kvadraturen-Eg og Bergjeland-Johannes med begge 4,6 prosent. I Drammen er det imidlertid generelt lavere andeler som mottar minst 10 000 kr i sosialhjelp, samt at forskjellen mellom de ulike delområdene i utvalget vårt er mindre.

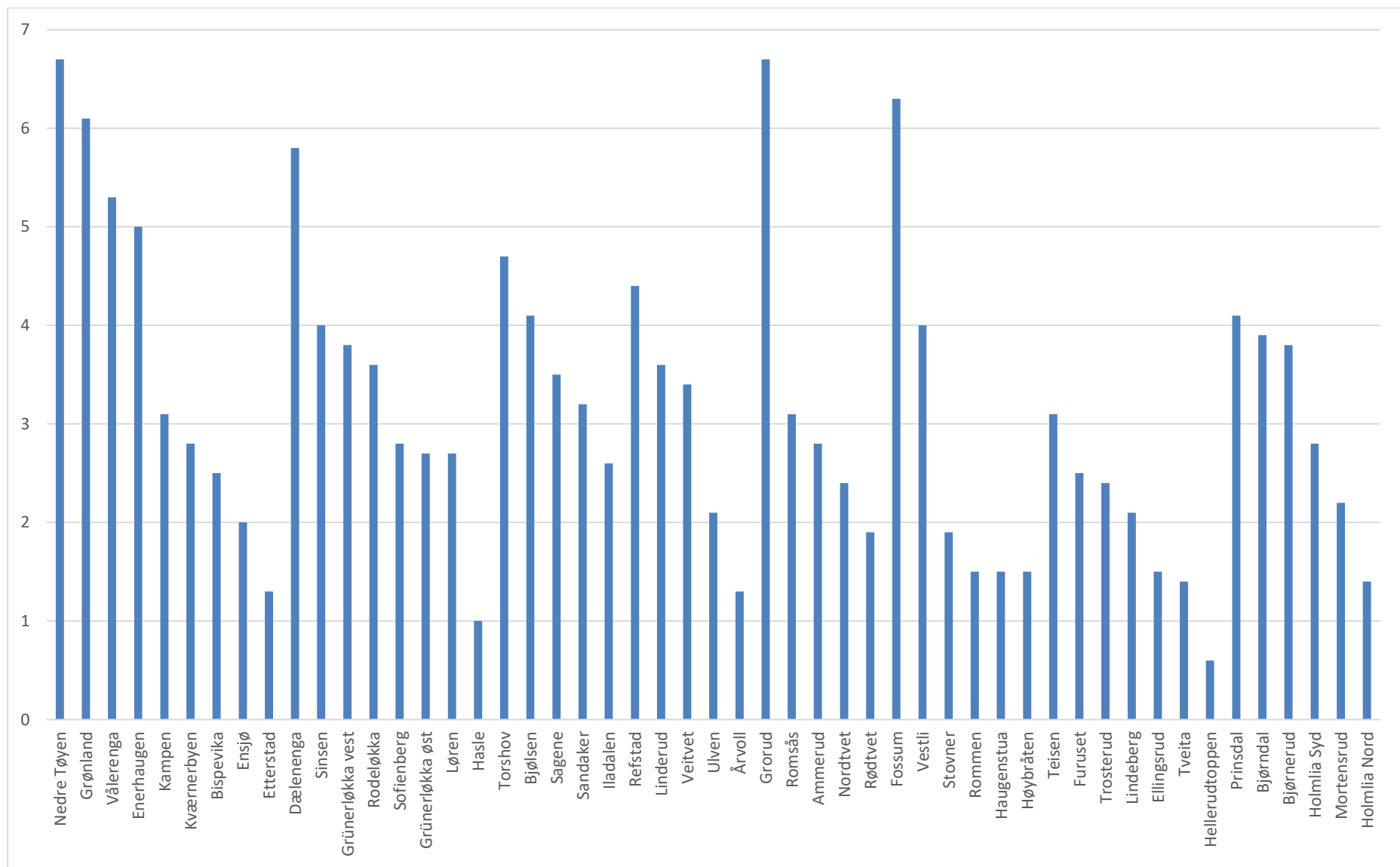
Figur 9.5 viser forskjellene internt i bydelene i Oslo for 2018. Bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Grorud og Stovner har størst forskjeller mellom sine respektive delbydeler. I Gamle Oslo er det imidlertid høye andeler (over fem prosent) i fire av delbydelene, mens det i de andre bydelene er særlig høy andel som mottar over 10 000 kr i sosialhjelp i én eller to delbydeler. Det er også verdt å merke seg at andelen er den samme i delbydelene Rommen, Haugenstua og Høybråten (alle i bydel Stovner) med 1,5 prosent.

Figur 9.6 viser utviklingen over tid fra 2008 til 2018 mht. andelen personer som mottar minst 10 000 kr i sosialhjelp per år. I tillegg til de vanlige «uteliggerne»²⁶ Bispevika og Refstad som begge har en sterk reduksjon i andelen sosialhjelpsmottakere fra 2008 til 2018, faller andelen også mye i Solheim Nord (Bergen) (fra 8,8 til 6,2 prosent) Sentrum Syd og Vest (Fredrikstad) (fra 7,2 til 5,5 prosent) og i delbydel Ensjø i Gamle Oslo (fra 3,8 til 2 prosent). Andelen stiger imidlertid også kraftig flere steder, særlig i Sentrum (Sandnes) (fra 2,1 til 5,2 prosent) og i Bergjeland-Johannes (Stavanger) (fra 2,5 til 4,6 prosent). I Oslo øker andelen mest i delbydelene Vestli, Linderud og Bjørndal med henholdsvis 1,3 og 1,4 (både Linderud og Bjørndal) prosentpoeng.

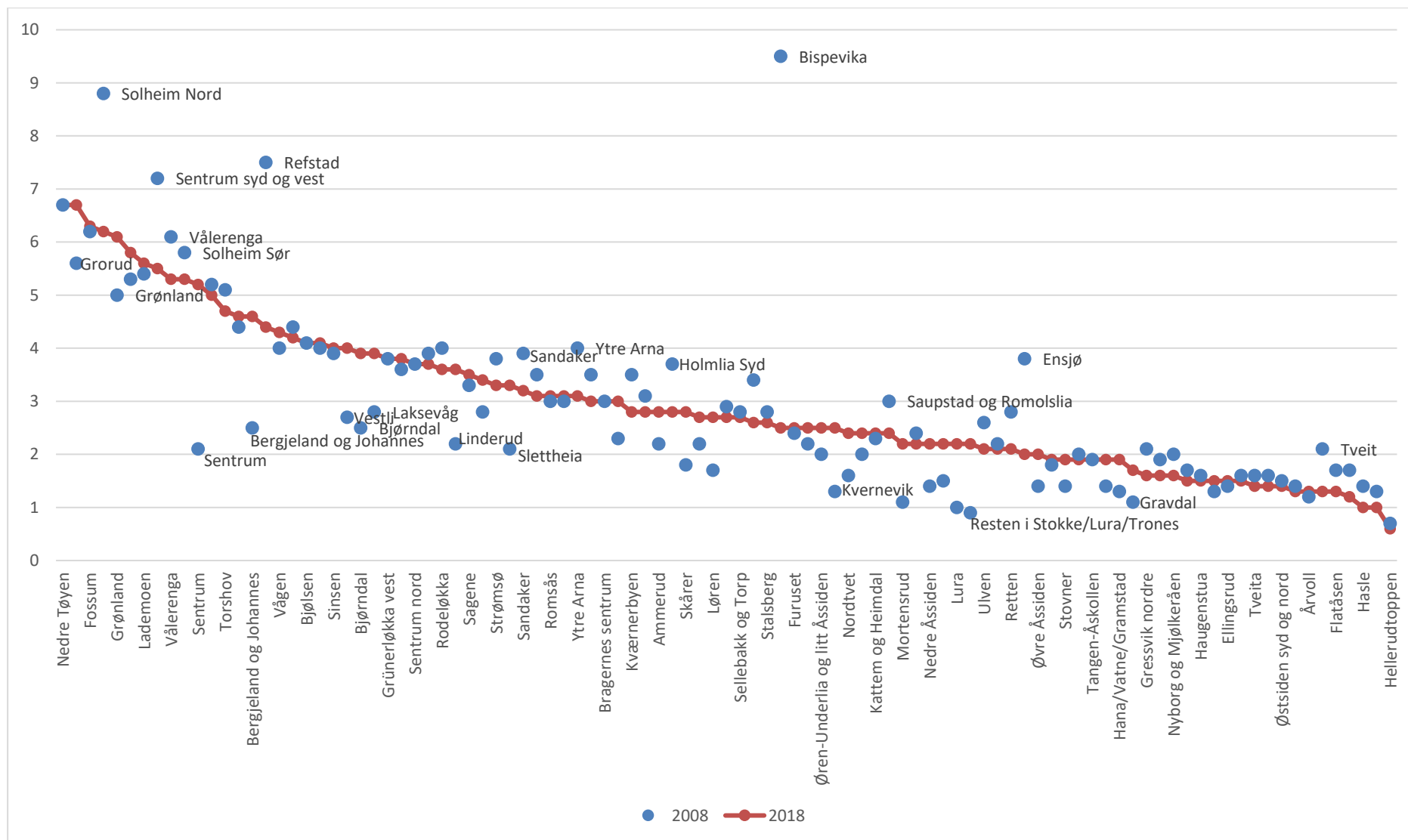
²⁶ Oversatt fra det engelske «outlier». Betyr en observasjon som har svært avvikende verdier enn resten av observasjonene i et utvalg.



Figur 9.4: Andel personer som har mottatt minst 10 000 kr i sosialhjelp per år etter delbydel og delområde. 2018.



Figur 9.5: Andel personer som har mottatt minst 10 000 kr i sosialhjelp per år etter bydel og delbydel i Oslo. I prosent for 2018.



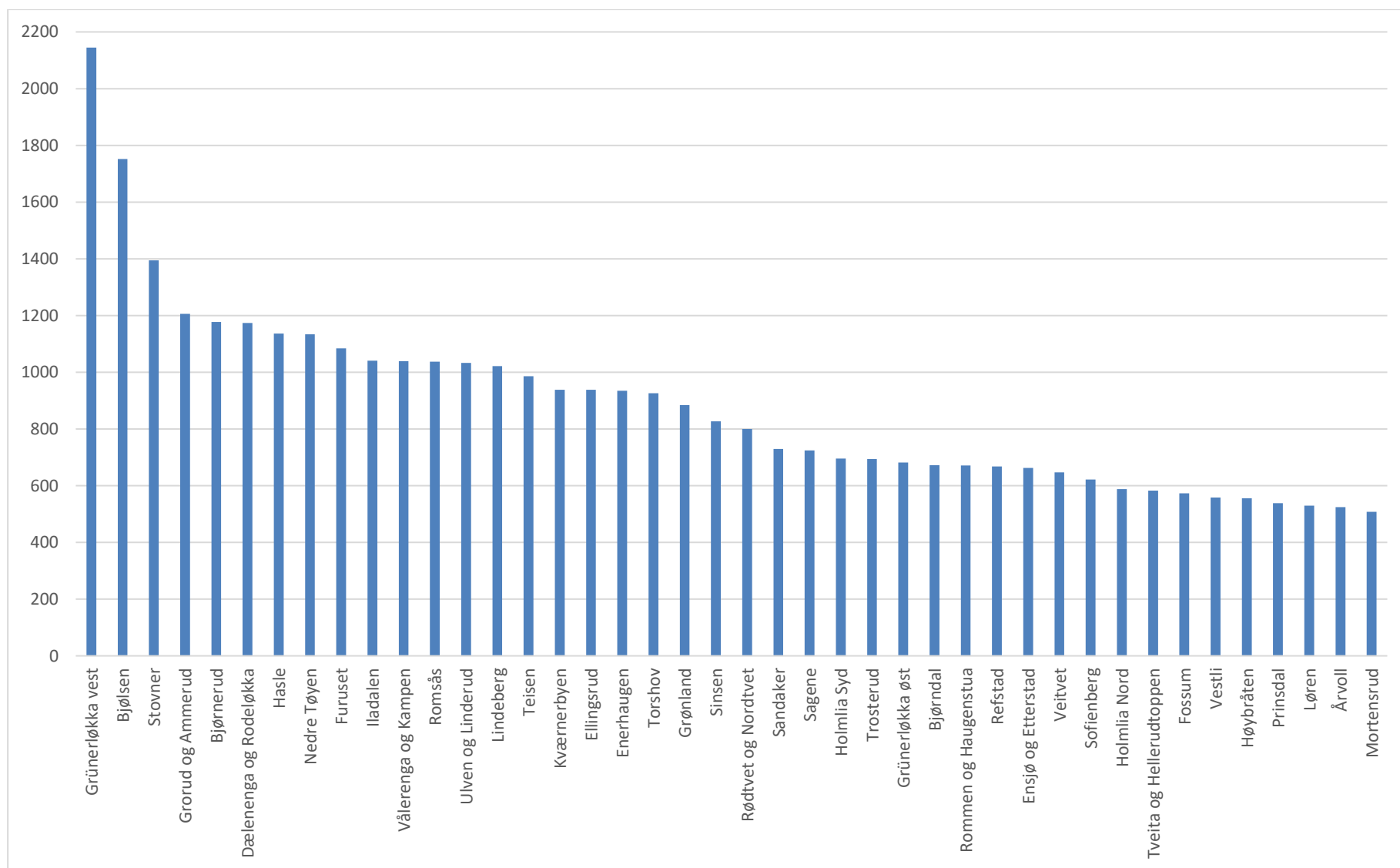
Figur 9.6: Andel personer som har mottatt minst 10 000 kr i sosialhjelp per år etter delbydel og delområde. I prosent for 2008 og 2018.

Dødelighet

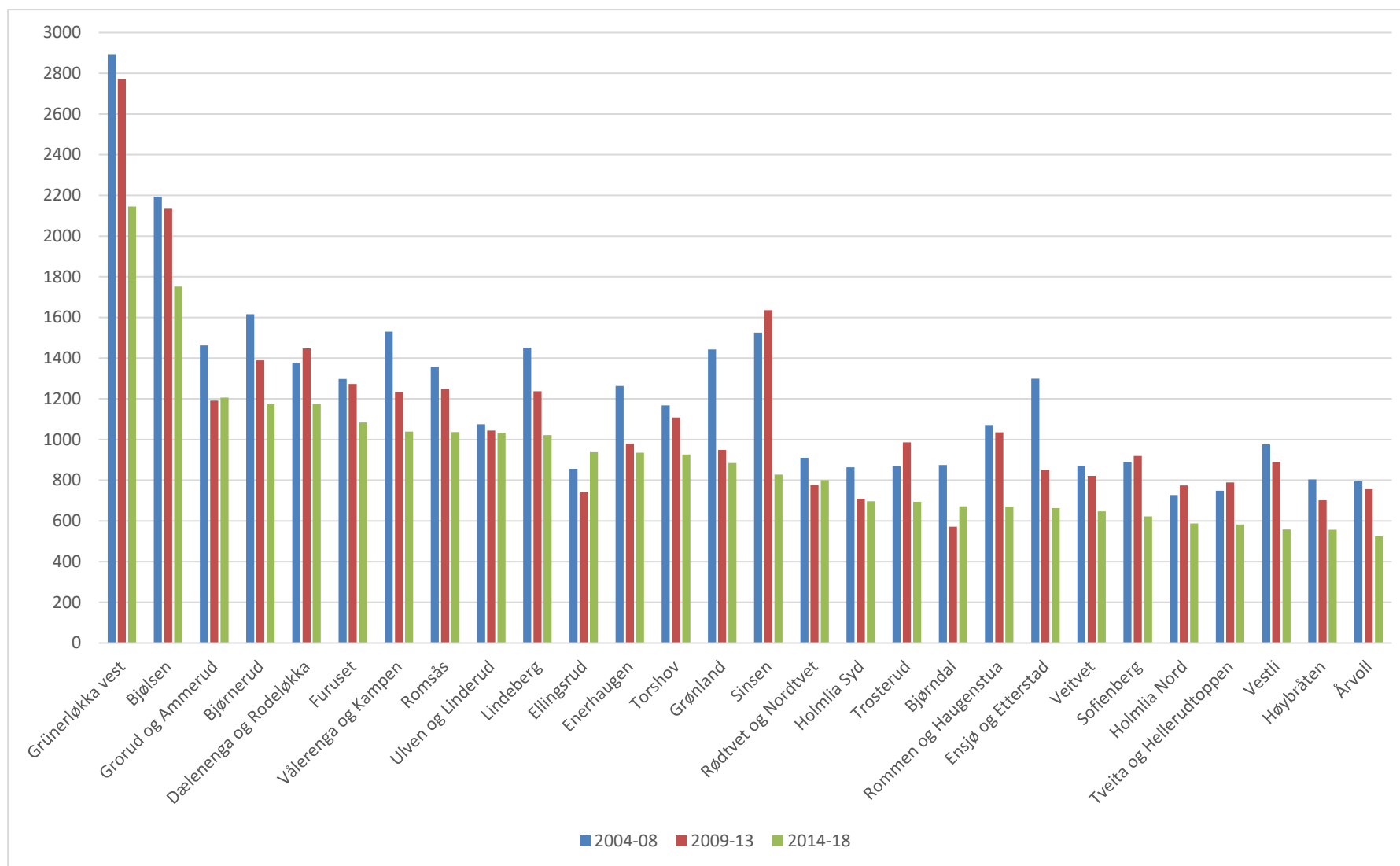
Vi har fått utlevert femårige standardiserte dødelighetsrater per 100.000 innbyggere (og tilhørende nedre og øvre grense for 95 prosent konfidensintervall) for de tre periodene 2004-08, 2009-13 og 2014-18. Med standardiserte rater menes at ratene er blitt justert for kommunens aldersstruktur og/eller kjønns sammensetning. Hensikten er å kunne sammenligne kommuneverdiene med landstall uten at kommunens aldersfordeling eller kjønns sammensetning påvirker sammenligningen. Ett av kriteriene for områdene var at befolkningen måtte minst vært 5000 personer i snitt per år i hver femårsperiode. De aller fleste av delområdene i kommunene utenom Oslo falt derfor ut. I Oslo ble noen delbydeler innen samme bydel slått sammen for å overholde kriteriet om minste befolkningsstørrelse. Vi viser derfor bare tall fra delbydeler i Oslo.

Det er svært store forskjeller i estimerte dødelighetsrater mellom delbydelene i Oslo, jfr. figur 9.7. Spesielt er det i øvre del av fordelingene at det er noen få delbydeler skiller seg ut. Dødelighetsraten er over fire ganger så høy i Grünerløkka Vest med 2.145 enn den er i delbydel Mortensrud som er lavest med 508. Den er også høy i delbydel Bjølsen (1.752) og delbydel Stovner (1.395) sammenlignet med de andre delbydelene. I de resterende delbydelene ligger dødelighetsraten mellom 500 og 1.200 per 100.000 innbyggere.

Figur 9.8 viser hvordan dødelighetsraten har endret seg over tid i delbydelene i Oslo. Merk at vi har komplette tidsserier med tre observasjoner for henholdsvis 2004-08, 2009-13 og 2014-18 kun for 21 delbydeler, og åtte av dem er sammenslåtte. Delbydelene er sortert i fallende rekkefølge etter dødelighetsraten i 2014-18. Vi ser for det første at dødelighetsraten har gått ned i samtlige delbydeler bortsett fra i delbydel Ellingsrud i bydel Alna, der den har steget fra 856 i femårsperioden 2004-08 til 938 i femårsperioden 2014-18. I absolutte termer har den sunket mest i Grünerløkka Vest samt i Sinsen og de sammenslåtte delbydelene Ensjø og Etterstad. I relative termer (prosentvis endring) har dødelighetsraten nesten blitt halvert i delbydel Sinsen og Ensjø og Etterstad. Også delbydel Vestli har en nedgang i dødelighetsraten på 43 prosent, men fra et mye lavere nivå. I 2014-18 var dødelighetsraten i delbydel Vestli tredje lavest i utvalget, bare i delbydelene Høybråten og Årvoll var den lavere.



Figur 9.7: Standardiserte dødelighetsrater per 100.000 innbyggere i delbydeler i Oslo. Gjennomsnitt 2014-18.



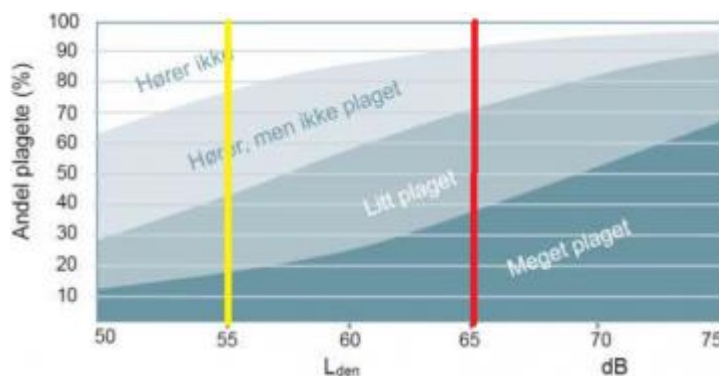
Figur 9.8: Standardiserte dødelighetsrater per 100.000 innbyggere i delbydeler i Oslo. Utvikling over tid fra femårsperioden 2004-08 til 2014-18.

10. Nærmiljø

Vi har innhentet informasjon om fire variabler som karakteriserer ulike dimensjoner ved nærmiljøet. Disse er:

- Gjennomsnittlig avstand til nærmeste sentrumssone i meter for beboere i delbydelen/delområdet. Merk at sentrumssonene dekker store deler av det sentrale Oslo. Verdier lik null betyr at området ligger i en sentrumssone.
- Andel beboere som er utsatt for høy trafikkstøy (minst 55 Lden) slik det er kartlagt av Vegdirektoratet for storbyene. Her finnes det ikke data for de tre kommunene Ullensaker, Drammen og Kristiansand.

Lden (den står for Day Evening Night) = gjennomsnittsstøy gjennom døgnet, hvor støy om kvelden (kl. 19-23) og natten (kl. 23-07) tillegges henholdsvis 5 og 10 dB ekstra. Lden brukes mye i regelverket. Lden beregnes ved at støyen fra én bil eller ett tog om kvelden eller natten regnes som tilsvarende henholdsvis 3,16 (som kan avrundes til 3) og 10 biler eller togpasseringer.



(Kilde: <http://www.stoyforeningen.no/Fakta/Hva-betyr-dBA-SPI-GP-osv>).

Opprinnelig kilde for figuren (men uten de vertikale linjene) er *Helseeffekter av vegtrafikkstøy*, Statens Vegvesen, se <https://www.vegvesen.no/attachment/60661/binary/12611>).

- Andel beboere som er bosatt i gul eller rød sone mht. støy fra vei i arealplansammenheng slik dette er avgrenset av Vegdirektoratet. Støyvarselkartene viser beregnet rød (Lden>65dB) og gul (Lden>55dB) støysone langs riks- og fylkesveg. Støyvarselkartene fra Statens vegvesen viser en prognosesituasjon 15–20 år fram i tid. Det vil si at trafikkvolum (ÅDT), som er en av de viktigste parameterne i støyberegningsmodellen, er fremskrevet (basert på prognoser) til oppgitt beregningsår.²⁷ Her finnes det ikke data for Trondheim.
- Andel beboere med trygg tilgang til rekreasjonsarealer, definert som tilgang til minst fem dekar rekreasjonsarealer (1 dekar = 1000 kvadratmeter) innen 200 m avstand langs gangsti eller vei med maksimalt 30 km/t fartsgrense og maksimalt 3000 ÅDT (årsdøgntrafikk = antall passeringer gjennom året delt på antall dager i ett år).

²⁷ <https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/stoykartlegging-veg-etter-t-1442/d6db9f39-9725-4630-909e-5e62f09a0766>

Tabell 10.1 viser en oversikt på kommunenivå over de fire nærmiljøvariablene. Vi ser at det er en del forskjell mellom de ulike kommunene. Som forventet er den gjennomsnittlige avstanden til nærmeste sentrumssone kortest i Oslo ettersom store deler av det sentrale Oslo er definert som sentrumssone. Høyest er den gjennomsnittlige avstanden i Ullensaker, som er mye mer landlig enn bykommunene, og også mye mer landlig enn de to nabokommunene Skedsmo og Lørenskog. Merk imidlertid at den gjennomsnittlige avstanden til sentrumssone er også høy i Fredrikstad, Sandnes og Kristiansand, omtrent dobbelt så høy som i de andre bykommunene.

Det er to variabler som omhandler andel personer som er utsatt for støy fra veitrafikk. Den første er basert på kartlegging foretatt av Vegdirektoratet i 2018 mens den andre er beregnet av Vegvesenet på basert på arealkart og fremskrivninger av trafikkprognoser og omhandler kun støy langs riks- og fylkesveier. Av den grunn ser vi at de to støyandelene er ulike for samme kommune. For eksempel i Oslo er 45 prosent av beboerne utsatt for trafikkstøy på minst 55 Lden, men kun seks prosent er anslått til å bo i rød eller gul sone langs riks- eller fylkesveier. For de andre kommunene er forskjellen mellom de to målene på trafikkstøy mye mindre.

Andelen beboere som har trygg tilgang til rekreasjonsarealer ligger for de fleste kommunene mellom 50 og 60 prosent. Lavest er den i Drammen med 47 prosent, og høyest er den i Trondheim med 71 prosent.

Tabell 10.1: Fire nærmiljøvariabler på kommunenivå. 2018.

	Gjennomsnittlig avstand til nærmeste sentrumssone	Andel beboere utsatt for høy trafikkstøy (minst 55 Lden)	Andel beboere bosatt i rød eller gul sone (veistøy)	Andel beboere med trygg tilgang til rekreasjonsområder
Fredrikstad	615 m	24	16	53
Lørenskog	204 m	17	18	61
Skedsmo	204 m	26	20	52
Ullensaker	623 m		17	58
Oslo	79 m	45	6	53
Drammen	271 m		30	47
Kristiansand	548 m		12	63
Sandnes	538 m	16	23	58
Stavanger	212 m	15	18	56
Bergen	303 m	19	23	58
Trondheim	286 m	18		71

Andel personer som er utsatt for trafikkstøy (minst 55 Lden)

Figur 10.1 viser hvilke områder som er utsatt for minst 55 Lden støy etter kommune. Vi ser at det er spesielt mange av delbydelene i Oslo at en høy andel beboere er utsatt for trafikkstøy. Både i delbydelene Teisen, Veitvet og Sinsen, som ligger i tre ulike bydeler i Oslo, er det over 70 prosent av beboerne som er utsatt for trafikkstøy over grensen på 55 Lden. I åtte delbydeler i Oslo er over 60 prosent av beboerne utsatt for trafikkstøy, og i 16 delbydeler over halvparten av beboerne utsatt for støy. Av delområdene i de andre kommunene i utvalget vårt er det bare Midtbyen i Trondheim som

har tilsvarende problem med trafikkstøy; der er det 59 prosent som er utsatt for støy fra trafikk på minst 55 Lden. I Solheim Nord i Bergen er halvparten anslått til å være utsatt for tilsvarende nivå av trafikkstøy. Merk også at 40 prosent av beboerne i delområde Hvam i (tidligere) Skedsmo kommune er utsatt for trafikkstøy på minst 55 Lden. I Fredrikstad er andelen høyest i Gressvik nordre med 39 prosent. I Sandnes er det særlig i delområde Sentrum at trafikkstøy er et problem med 37 prosent mens andelen er betydelig lavere i de resterende delområdene.

Andel personer som bor i rød ($L_{den} > 65\text{dB}$) eller gul sone ($L_{den} > 55\text{dB}$) langs fylkes- eller riksvei

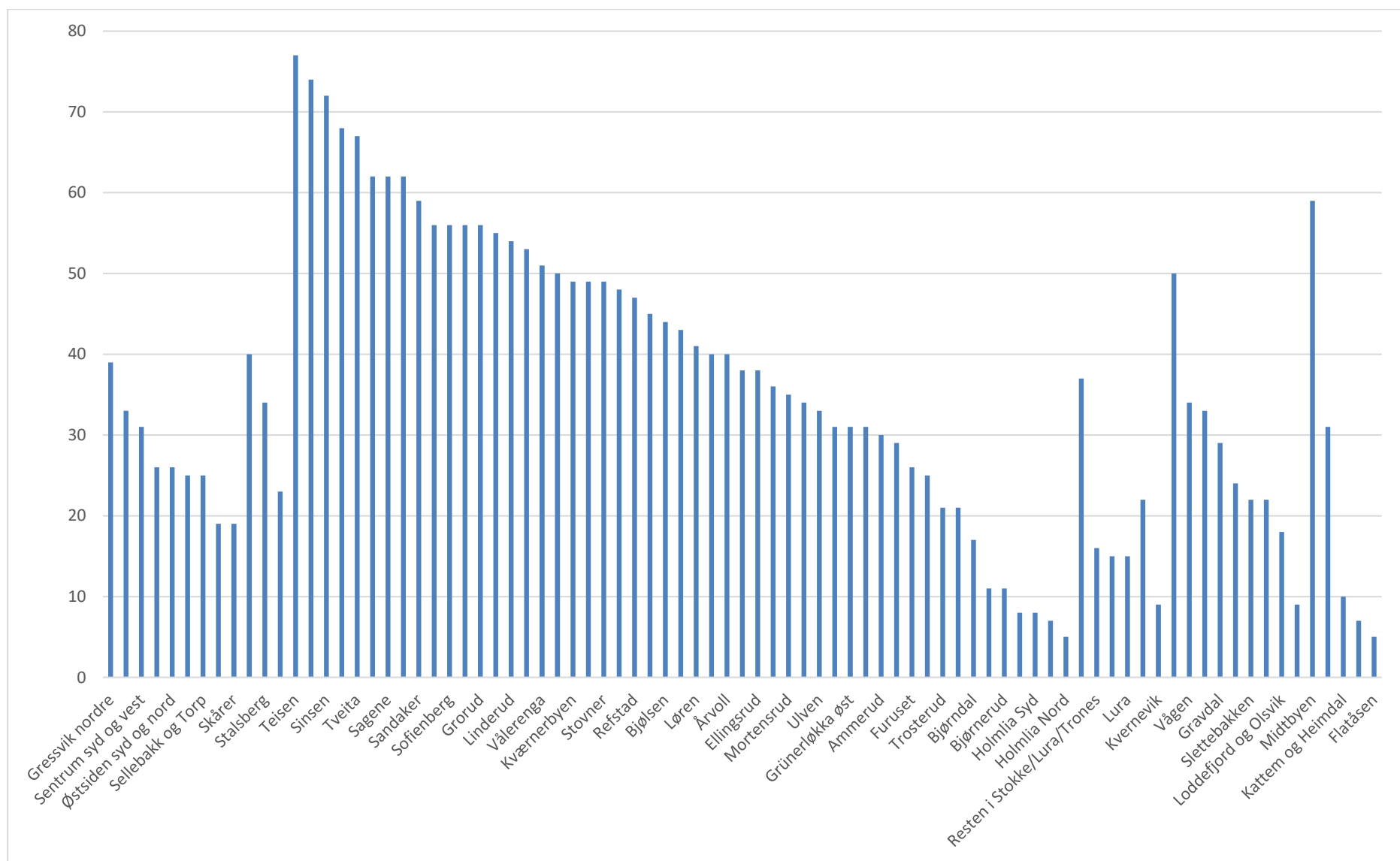
Figur 10.2 viser andelen beboere i delbydeler og delområder som bor i områder der det er beregnet trafikkstøy tilsvarende rød eller gul sone, se innledningen for nærmere beskrivelse. Andelen er beregnet på bakgrunn av støykart og fremskrivninger av trafikkvolumet, og det er kun fylkes- og riksveier som er inkludert. Det siste gjør at andelen kan avvike ganske mye fra andelen vist i figur 70. Blant annet er verdien null for 18 av de 51 delbydelene i Oslo, de fleste av dem i indre by.

Delområder som utpeker seg med spesielt høye andeler beboere som er i rød eller gul sone for trafikkstøy fra fylkes- eller riksveier er Solheim Nord og Vågen i Bergen (58 og 57 prosent, henholdsvis) og Strømsø og Bragernes sentrum i Drammen (53 og 52 prosent, henholdsvis). Andelen er også høy i delområde Sentrum i Sandnes med 43 prosent. I Oslo er det kun Veitvet og Teisen som har andeler over 40 prosent (hhv. 45 og 43 prosent). I figur 10.1 lå imidlertid anslagene for de samme delbydelene på henholdsvis 74 og 77 prosent.

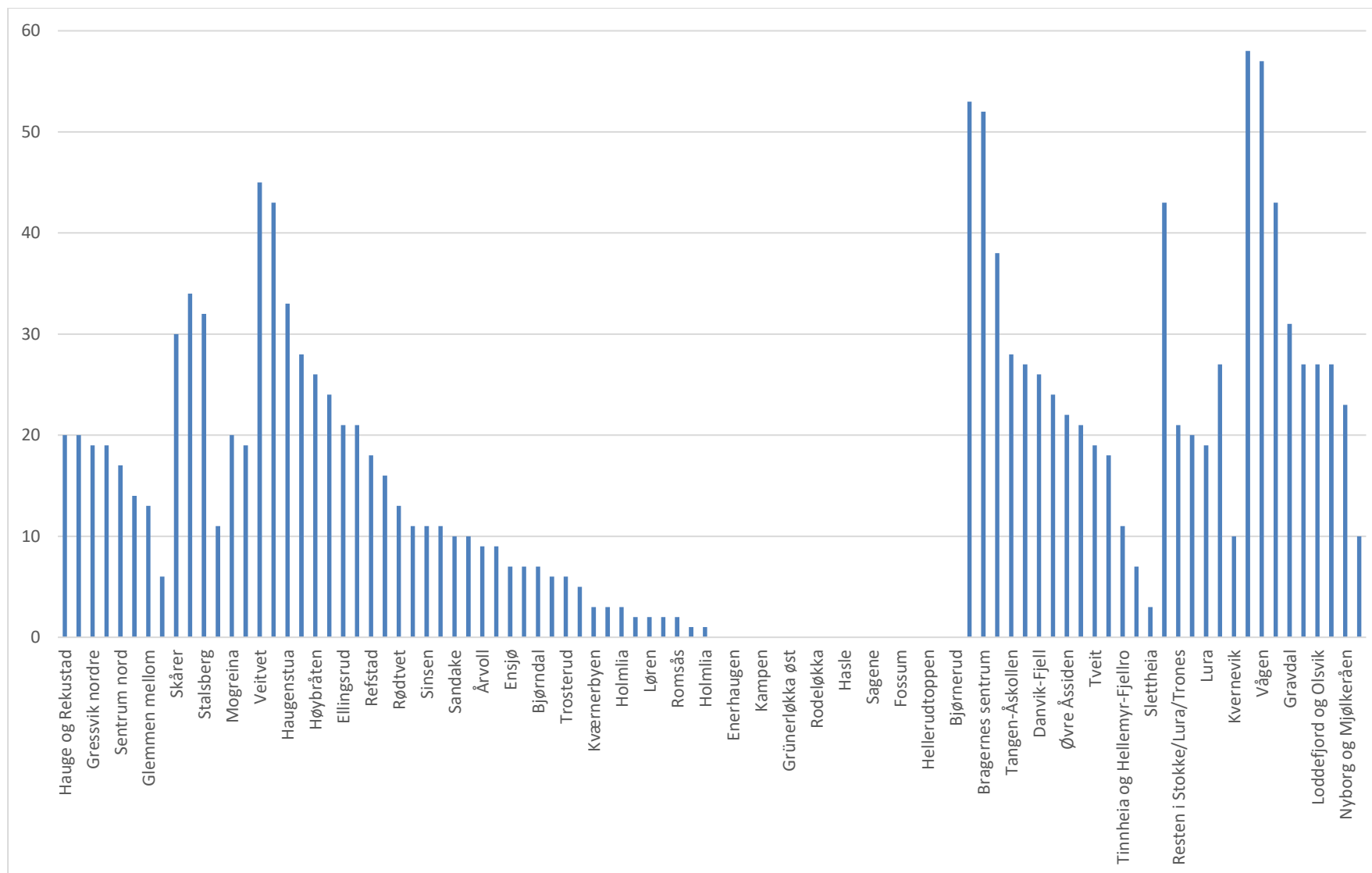
Andel beboere som har trygg tilgang til rekreasjonsområder

Figur 10.3 viser andelen beboere som har trygg tilgang til rekreasjonsområder, se nærmere definisjon av nærmiljøvariabler innledningsvis. Mest påfallende er det kanskje at det er fem delbydeler i Oslo der 100 prosent av beboerne er anslått å ha trygg og nær tilgang til rekreasjonsområder. Disse er Romsås (Grorud), Ellingsrud (Alna) og Holmlia Syd, Holmlia Nord og Bjørnerud i Søndre Nordstrand. Generelt i Oslo er andelen beboere med slik tilgang høyest i drabantbyene, men selv i delbydel Dælenenga i bydel Grünerløkka i indre by er det beregnet at 90 prosent av beboerne har trygg og nær tilgang til rekreasjonsområder. I nabodelbydelen Rodeløkka er derimot andelen kun beregnet til åtte prosent, som er blant de aller laveste i Oslo.

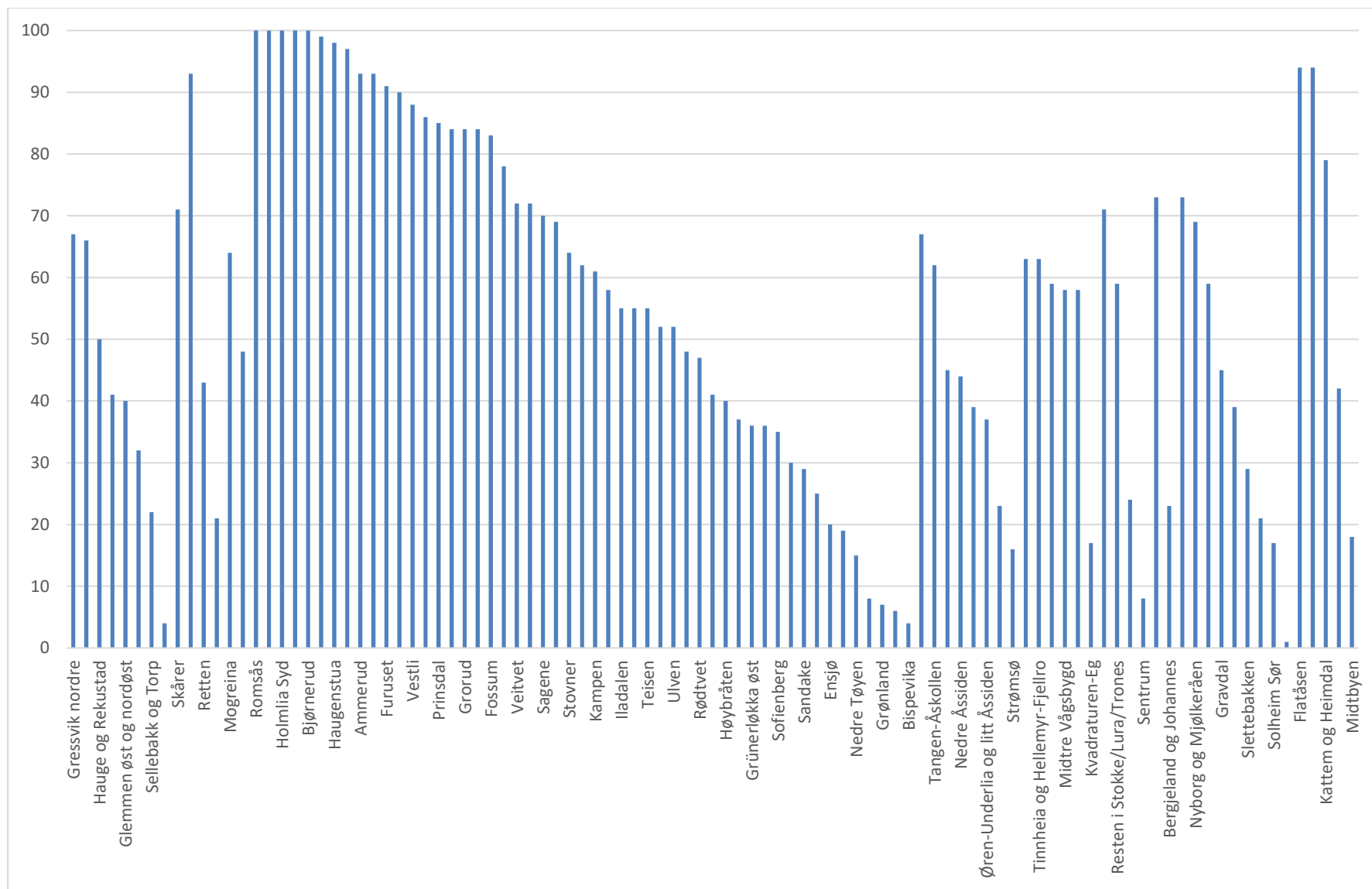
Tilgangen til rekreasjonsarealer er også svært høy i drabantbyene Flatåsen og Saupstad Romolslia i Trondheim med 94 prosent, men i de andre kommunene ligger den høyeste andelen rundt 70 prosent. Merk også at i mange av delområdene i eller nær sentrum er andelen svært lave – det mest ekstreme er i Vågen i Bergen med kun én prosent og Sentrum syd og vest i Fredrikstad med fire prosent.



Figur 10.1: Andel beboere som er utsatt for minst 55 Lden støy fra veitrafikk etter delområde og delbydel. 2018.



Figur 10.2: Andel beboere som bor i rød eller gul sone for trafikkstøy fra fylkes- eller riksvei etter delområde og delbydel. Beregnede verdier.



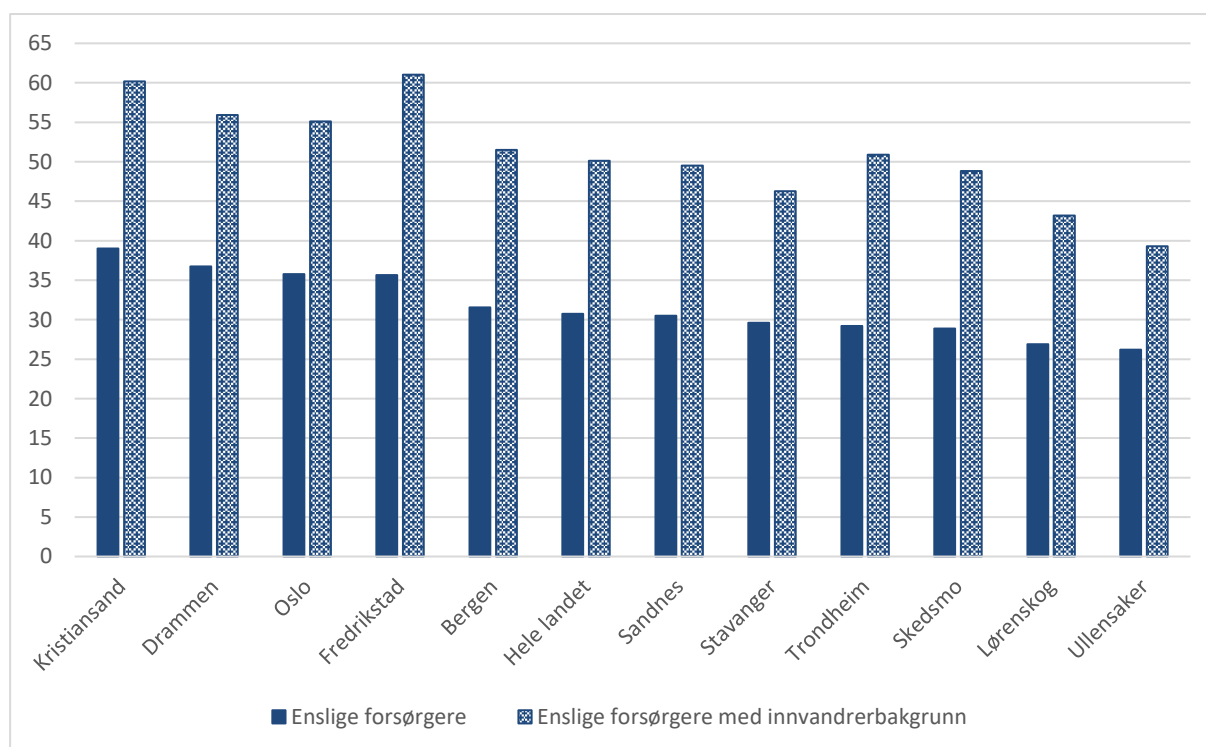
Figur 10.3: Andel beboere som har trygg tilgang til rekreasjonsområder etter delområde og delbydel. 2018.

11. Overlapp av leveårsindikatorer (krysstabeller)

SSB har levert tre ulike krysstabeller for årene 2018 og 2013:

- andel av enslige forsørgere som også har minst halvparten av samlet inntekt fra overføringer
- andel enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn²⁸ som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer
- andel bofaste personer som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer.

I tillegg har vi for hver gruppe fått oppgitt andelen som var i samme situasjon fem år tidligere.



Figur 11.1: Andel av enslige forsørgere og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer. 2018.

I figur 11.1 viser vi andelen av henholdsvis enslige forsørgere og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer. For landet som helhet gjelder dette 31 prosent av enslige forsørgere og halvparten av enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn. For begge gruppene varierer andelen imidlertid på kommunenivå. Kristiansand hadde 39 prosent av enslige forsørgere minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer, mens den tilsvarende andelen var 26 prosent i Ullensaker. For enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn var andelen høyest i Fredrikstad med 61 prosent og lavest i Ullensaker med 39 prosent. I alle kommunene var andelen med minst halvparten av inntekten fra overføringer minst 50

²⁸ Personer med innvandrerbakgrunn er definert som personer som enten selv har innvandret, eller som er født i Norge med foreldre som har innvandret, tilsvarende kategoriene B og C i SSB sin definisjon, se <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/82>

prosent høyere blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn enn blant alle enslige forsørgere. Forskjellen var størst i Fredrikstad og Trondheim.

I figur 11.2 viser vi andelen av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018 etter delbydeler i åtte bydel i Oslo. Andelen varierer mellom 23 prosent i delbydel Årvoll (bydel Bjerke) og 73 prosent i delbydel Nedre Tøyen (bydel Gamle Oslo). For Oslo som helhet var andelen 36 prosent, jfr. figur 11.1. Andelen i delbydel Nedre Tøyen er altså dobbelt så høy som for Oslo sett under ett. Totalt er det fire delbydeler der andelen av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer, er over 65 prosent, og 13 delbydeler der minst halvparten av enslige forsørgere har minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer. I den andre enden av skalaen finner vi tre delbydeler der andelen er 25 prosent eller lavere (Hasle, Årvoll og Hellerudtoppen).

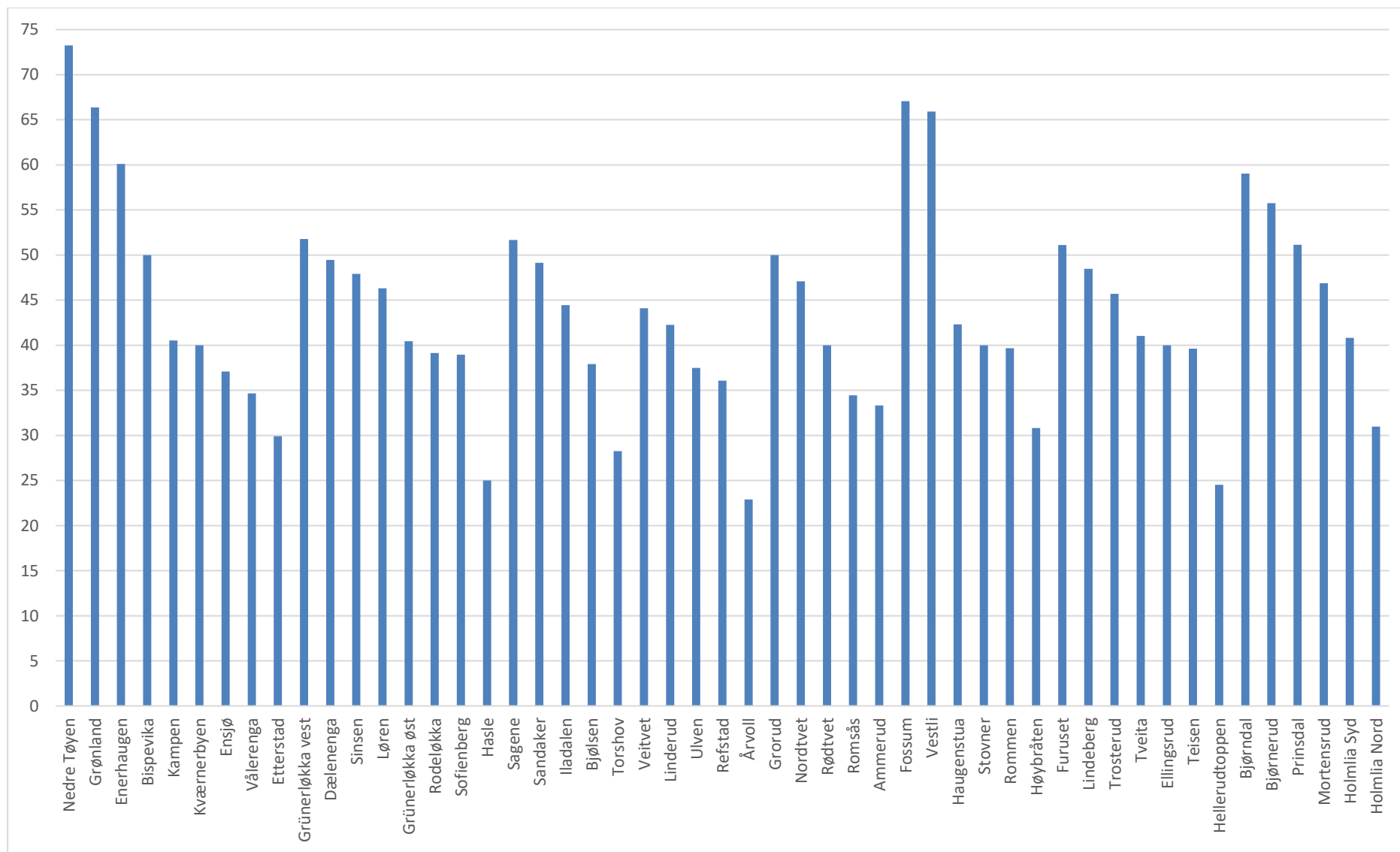
Figur 11.2 viser også at det er store interne forskjeller mellom delbydeler i samme bydel. I alle bydelene utenom Grorud er andelen i delbydelen med høyest andel enslige forsørgere med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer omtrent dobbelt så høy som i delbydelen med lavest andel. Forskjellene er størst i bydelene Gamle Oslo og Stovner. Spesielt i bydel Stovner er det to delbydeler med svært mye høyere andeler enn de resterende delbydelene, nemlig Fossum og Vestli.

Figur 11.3 viser tilsvarende tall fra delområder i kommunene utenom Oslo. I disse delområdene er andelen enslige forsørgere med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer høyest i Solheim Nord i Bergen med 65 prosent og lavest i Hvam (Skedsmo) med 18 prosent. Totalt er det ti delområder (av 48) der over halvparten av enslige forsørgere har minst 50 prosent av inntekten fra overføringer. Av disse ligger fire i Bergen, to i Fredrikstad, to i Kristiansand og ett hver i henholdsvis Trondheim og Drammen.

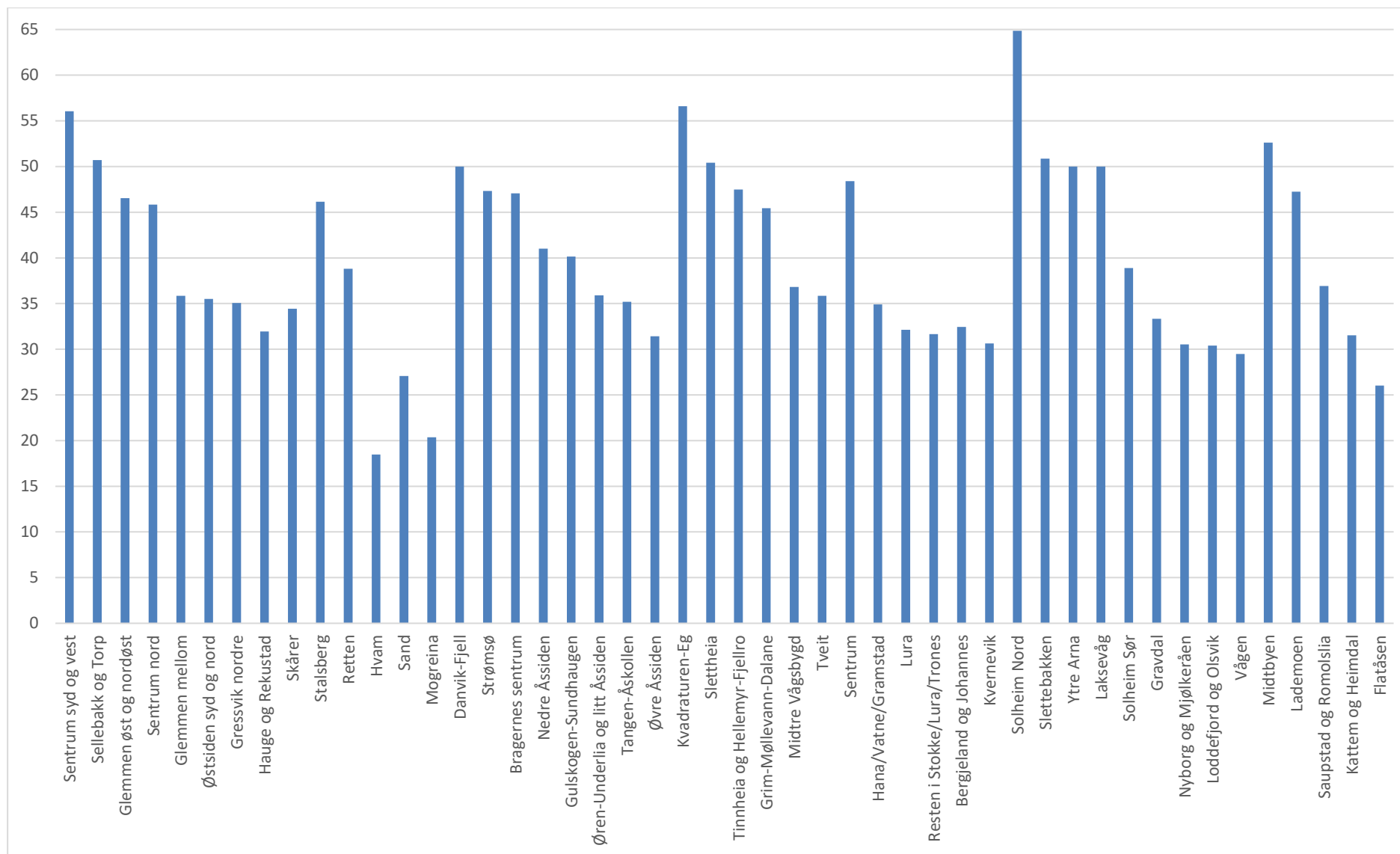
Figurene 11.4 og 11.5 viser en videre dekomponering av andelen enslige forsørgere med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer etter innvandrerbakgrunn for henholdsvis Oslo og de resterende kommunene.²⁹ Begge figurene er sortert etter hhv. bydel og kommune, og deretter i fallende rekkefølge etter andel blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn.

I alle delområder og delbydeler utenom Haugenstua i Oslo er det en (betydelig) høyere andel som har minst 50 prosent av inntekten fra overføringer blant enslige forsørgere med innvandrer bakgrunn enn blant enslige forsørgere uten innvandrerbakgrunn. Både i Oslo og i de resterende kommunen er det tre delbydeler/delområder der nærmere 80 prosent av enslige forsørgere mottar minst 50 prosent av sin inntekt fra overføringer. Forskjellene i andel etter innvandrerbakgrunn er imidlertid generelt mye større i delbydelene i Oslo enn i delområdene i de resterende kommunene – i delbydel Linderud i bydel Bjerke er andelen blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn ti ganger så høy som andelen blant enslige forsørgere uten innvandrerbakgrunn. Totalt er andelen som har minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer minst tre ganger så høy blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som blant enslige forsørgere uten innvandrerbakgrunn i 15 av 49 delbydeler i Oslo og i bare tre delområder (av 42) i de resterende kommunene.

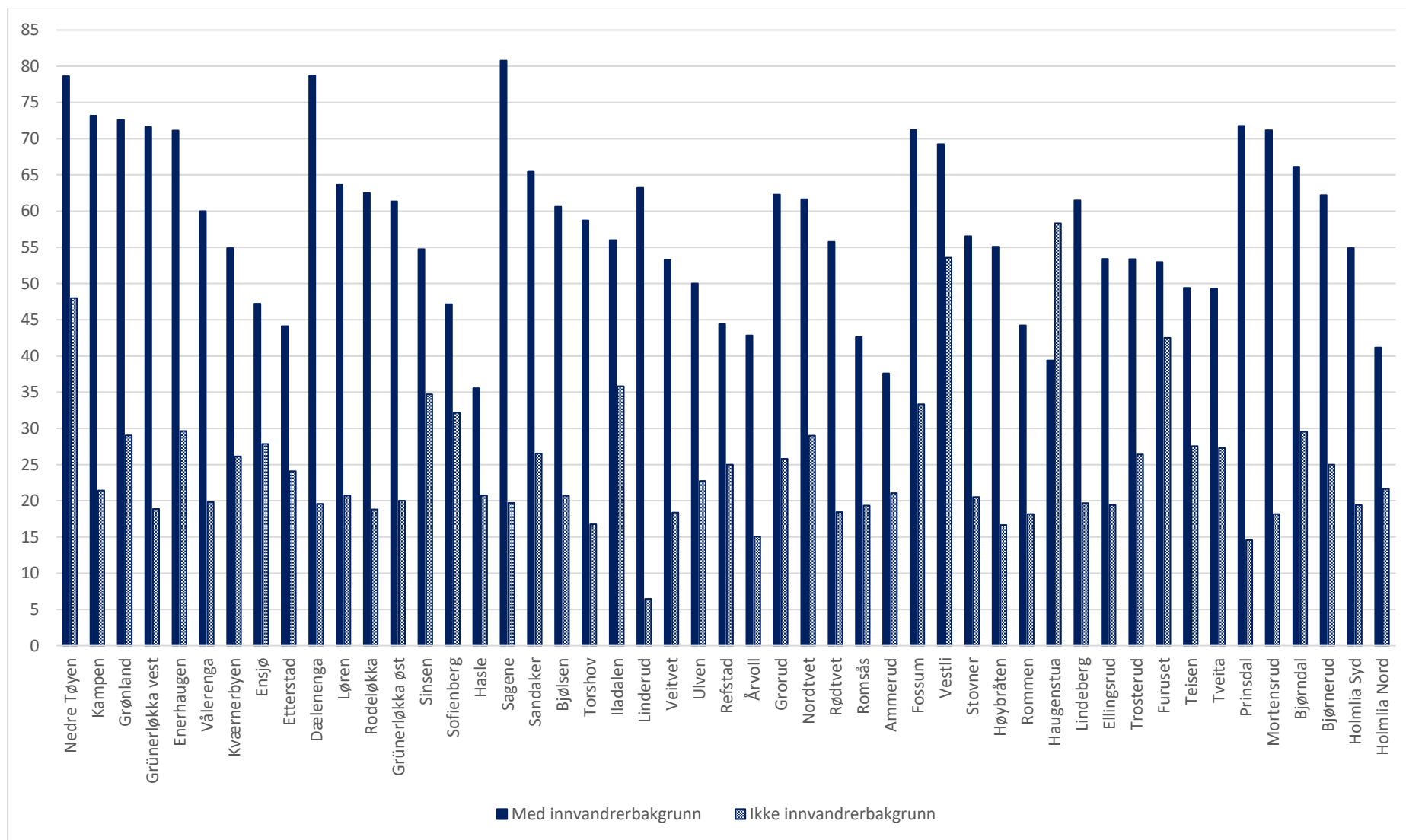
²⁹ To delbydeler i Oslo og seks delområder i de resterende kommunene er tatt ut av utvalget da de ikke hadde tall for enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn.



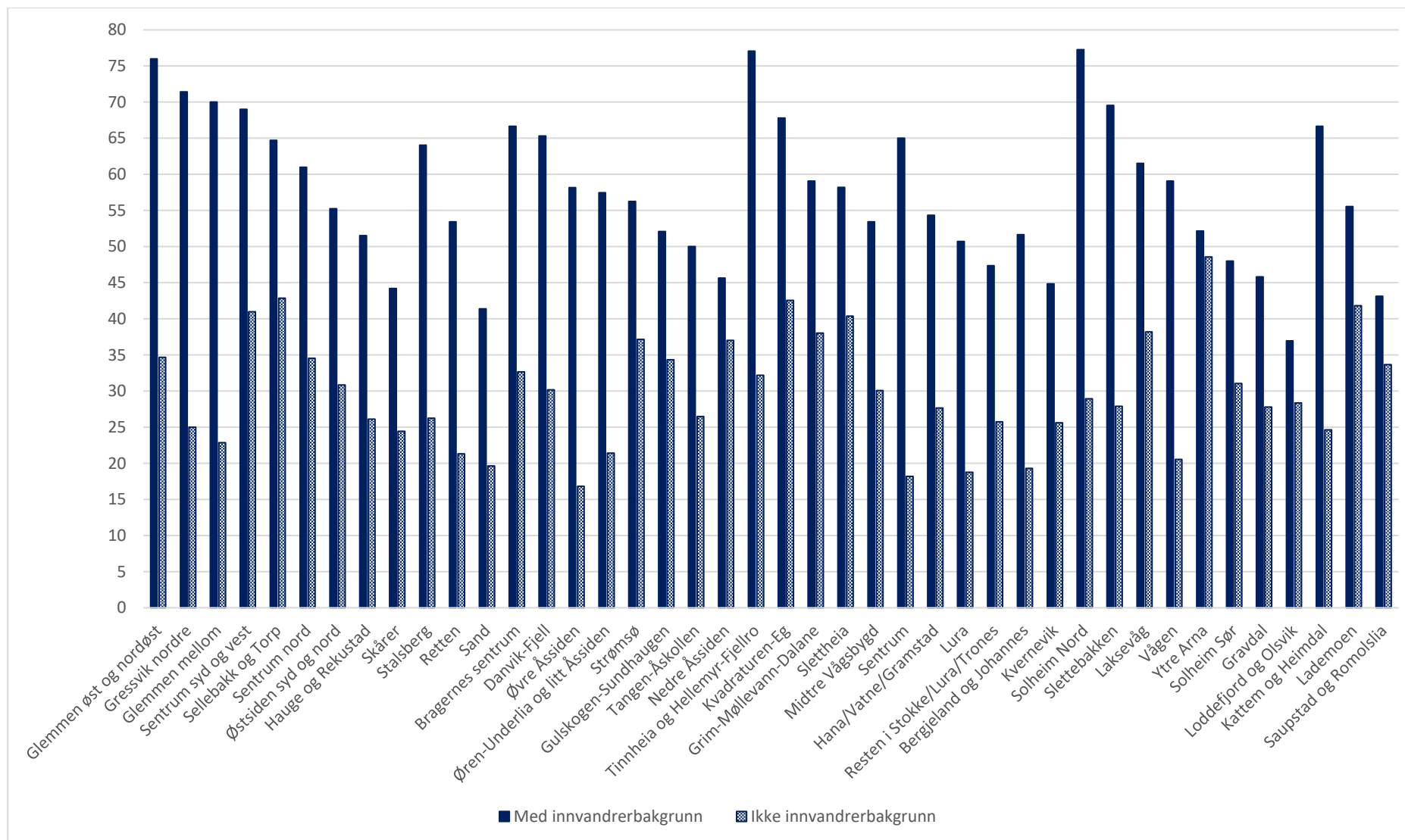
Figur 11.2: Andel av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018. Delbydeler i Oslo.



Figur 11.3: Andel av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018. Delområder i kommuner utenom Oslo.



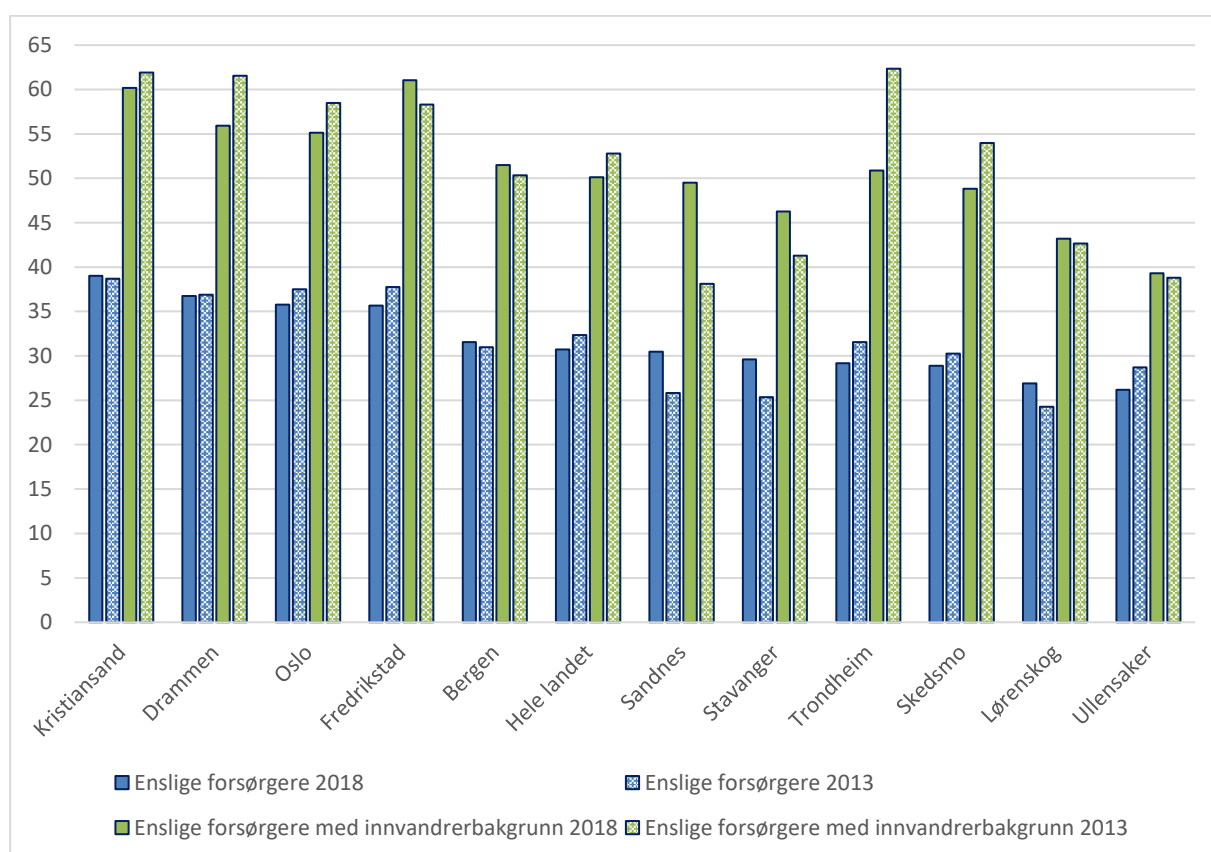
Figur 11.4: Andel av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018 etter innvandrerbakgrunn. Delbydeler i Oslo.



Figur 11.5: Andel av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018 etter innvandrerbakgrunn. Delområder i kommuner utenom Oslo.

Utvikling over tid:

For landet som helhet gikk andelen enslige forsørgere med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer ned fra 32 til 31 prosent fra 2013 til 2018, jfr. figur 11.6. Blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn gikk andelen ned fra 53 til 50 prosent. Endringen over tid var imidlertid positiv i noen kommuner og negativ i andre, og andelen for alle enslige foreldre endret seg ikke alltid i samme retning som andelen for enslige foreldre med innvandrerbakgrunn. Spesielt i Sandnes og Stavanger økte andelen mye, både for alle enslige foreldre og for enslige foreldre med innvandrerbakgrunn. I Trondheim falt andelen med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer fra 62 til 51 prosent blant enslige foreldre med innvandrerbakgrunn og fra 32 til 29 prosent for alle enslige foreldre.



Figur 11.6: Andel enslige forsørgere og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer. 2013 og 2018.

Utviklingen over tid fra 2013 til 2018 i de enkelte delbydelene og delområdene er vist i henholdsvis figur 11.7 og 11.8. Figur 11.7 viser at andelen enslige forsørgere med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer gikk ned i de fleste delbydelene i Oslo. Unntakene var særlig delbydelene Stovner (i bydel Stovner) og Mortensrud (i bydel Søndre Nordstrand) der andelen økte fra hhv. 23 til 40 prosent og 30 til 47 prosent.³⁰ Også i delbydelene Nordtvet (Bjerke) og Vestli (Stovner) økte andelen betraktelig.

³⁰ Også i delbydel Bispevika var det en kraftig økning, men der utgjorde gruppen av enslige forsørgere med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer hhv. 3 og 12 personer i 2013 og 2018.

I de resterende kommunene økte andelen enslige forsørgere med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer fra 2013 til 2018 i over halvparten av delområdene, jfr. figur 11.8. Økningen var spesielt sterk i Sentrum (Sandnes) og i Midtbyen (Trondheim) fra 38 prosent i begge til hhv. 48 og 53 prosent. I Midtbyen var det imidlertid snakk om veldig få personer: hhv. 13 i 2013 og 10 i 2018. Mens antallet gikk ned, gikk altså andelen opp. I delområde Hvam i tidligere Skedsmo kommune ble andelen derimot nesten halvert og falt fra 33 til 18 prosent.

Persistens:

Andelen enslige forsørgere med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer som var i samme situasjon fem år tidligere er vist på kommunenivå og for landet som helhet i tabell 11.1. Vi ser at det ikke er store forskjeller mellom enslige forsørgere som helhet og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn – for Norge som helhet var 30 prosent som hadde høy overføringsandel i 2018 i samme situasjon fem år tidligere. For enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn og høy overføringsandel var tilsvarende andel 29 prosent. Det er imidlertid stor forskjell mellom kommunene. Høyest var persistensraten i Oslo med hhv. 36 og 39 prosent, og lavest var den i Sandnes med hhv. 23 og 24 prosent.

Tabell 11.1: Andel enslige forsørgere med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018 som var i tilsvarende situasjon fem år tidligere.

	Alle enslige forsørgere	Enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn
Fredrikstad	34	34
Lørenskog	26	23
Skedsmo	31	28
Ullensaker	29	30
Oslo	36	39
Drammen	33	34
Kristiansand	32	33
Sandnes	23	24
Stavanger	28	28
Bergen	28	28
Trondheim	27	27
Hele landet	30	29

Når det gjelder persistens på delbydel- og delområdenivå, er det mange av observasjonene på delområdenivå som er sensurerte pga. få observasjoner. Vi viser derfor bare tall fra delbydeler i Oslo i figur 11.9. Vi har utelatt åtte av 51 delbydeler som mangler tall for både enslige forsørgere og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn. Merk dessuten at det er snakk om ganske små tall her – det er kun mellom 12 og 60 personer i hver kategori. En høy andel betyr dermed ikke at det nødvendigvis er mange personer blant enslige forsørgere som hadde høy overføringsandel i 2018 som også hadde det i 2013.

Figur 11.9 er sortert etter bydel og deretter i fallende rekkefølge etter andel enslige forsørgere med høy overføringsandel som var i tilsvarende situasjon fem år tidligere. I de aller fleste delbydelene er persistensraten noe høyere blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn enn den er blant alle enslige forsørgere med høy andel inntekt fra overføring. Blant alle enslige forsørgere med høy overføringsandel i 2018 var det mellom 27 (Løren) og 60 (Rommen) prosent som var i samme

situasjon fem år tidligere, og for enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som hadde minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer i 2018, var det mellom 29 (Løren) og 67 (Grünerløkka Øst) prosent som var i samme situasjon i 2013. Merk at for Løren og Grünerløkka Øst utgjør sistnevnte kun henholdsvis 22 og 18 personer. Selv om andelen er over dobbelt så høy i Grünerløkka Øst som i Løren, er det altså snakk om færre personer.

Sammenfall enslig forsørger, enslig forsørger med minst 50 prosent av inntekten fra overføringer, persistens (var i samme situasjon fem år tidligere) og andel av enslige forsørgere som har innvandrerbakgrunn

I tabellene 11.2 og 11.3 undersøker vi i hvilken grad det er geografisk samvariasjon mellom de ulike variablene som omhandler enslig forsørger-status for henholdsvis delbydeler i Oslo og delområder i de øvrige kommunene. De inkluderte variablene er:

- Andel barn som bor med enslig forsørger (siden vi ikke har informasjon om andel husstander som er definert som enslig forsørger-husstander)
- Andel enslige forsørgere som hadde minst 50 prosent av inntekten fra overføringer (høy overføringsandel)
- Andel enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som hadde minst 50 prosent av inntekten fra overføringer (høy overføringsandel)
- Andel av enslige forsørgere som hadde innvandrerbakgrunn. Denne variabelen er definert på bakgrunn av tallene fra SSB og var ikke inkludert i bestillingen.

For delbydeler i Oslo ser vi at det er moderat positiv korrelasjon mellom andel barn som bor med enslige forsørgere og andel enslige forsørgere som har høy overføringsandel (0,48) og mellom andel barn som bor med enslig forsørger og andel av enslige forsørgere som har innvandrerbakgrunn (0,49). Desto høyere andelen barn i enslig forsørger-husstander, desto høyere er altså andelen av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer, og desto høyere er også andelen av enslige forsørgere som har innvandrerbakgrunn. Vi ser også at andelen enslige forsørgere som har høy overføringsandel er sterkt positivt korrelert med både andelen enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som har høy andel overføringer (0,73) og også sterkt positivt korrelert med andelen av enslige forsørgere som har innvandrerbakgrunn (0,74). Desto høyere andelen av enslige forsørgere som har høy overføringsandel, desto høyere er altså andelen enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som har høy andel av sin inntekt fra overføringer, og desto høyere er også andelen av enslige forsørgere som har innvandrerbakgrunn. Det er altså i områder (delbydeler) der en høy andel av enslige forsørgere har innvandrerbakgrunn at også en høy andel av enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn har minst 50 prosent av sin inntekt fra overføringer. Dette vil også bety at en høy andel av alle enslige forsørgere har minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer (siden andelen enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn er høy). For de resterende toveiskombinasjonene er det ingen signifikante sammenhenger.

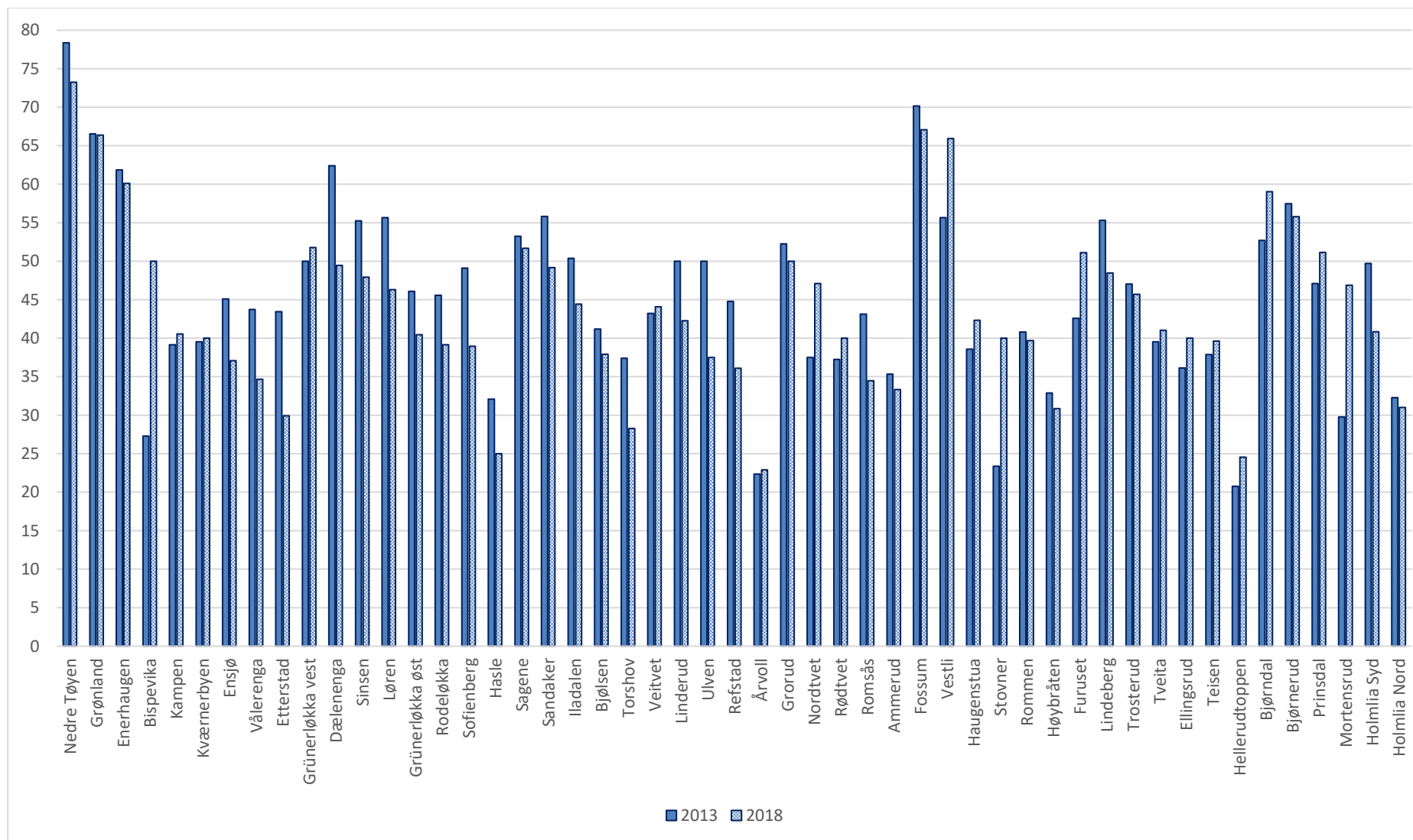
For delområdene i kommunene utenom Oslo er det ingen sammenheng mellom andelen barn som bor i enslig forsørger-husstand og noen av de andre variablene. De eneste sterke positive sammenhengene er mellom andelen enslige forsørgere som har høy overføringsandel og henholdsvis andelen enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som har høy andel overføringer (0,64) og andelen av enslige forsørgere som har innvandrerbakgrunn (0,73). Merk imidlertid at vi mangler tall for persistens for flertallet av delområdene. Det er også verdt å nevne at flere av toveis-korrelasjonene er negative for delområdene i kommunene utenom Oslo, men de er kvantitativt så små at de ikke er å regne som signifikante sammenhenger.

Tabell 11.2: Toveis korrelasjoner (samvariasjon) enslig forsørger-variabler. 2018 og 2019. Delbydeler i Oslo.

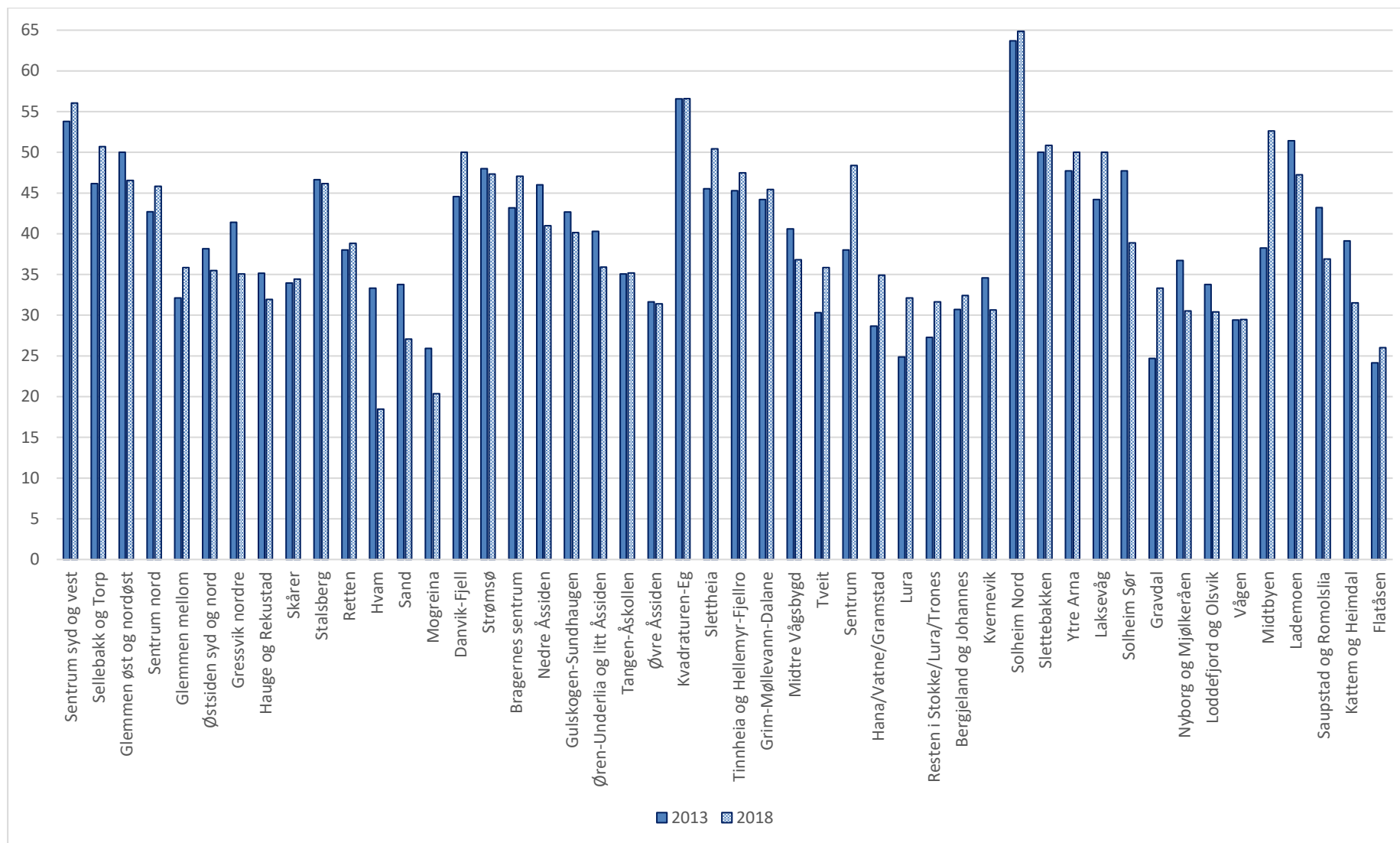
	Andel av enslige forsørgere med høy andel overføringer 2018	Andel av enslige forsørgere med innvandrers- bakgrunn m. høy andel overføringer 2018	Andel av enslige forsørgere m høy overføringsandel i 2018 som var i samme situasjon i 2013	Andel av enslige forsørgere med innvandrers- bakgrunn 2018
Andel barn m enslig 2019	0,48	0,29	0,06	0,49
Andel av enslige forsørgere med høy andel overføringer 2018		0,73	-0,01	0,74
Andel av enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn med høy andel overføringer 2018			0,01	0,21
Andel av enslige forsørgere med høy overføringsandel i 2018 som var i samme situasjon i 2013				0,08

Tabell 11.3: Toveis korrelasjoner (samvariasjon) for enslig forsørger-variabler. 2018 og 2019. Delområder i kommuner utenom Oslo.

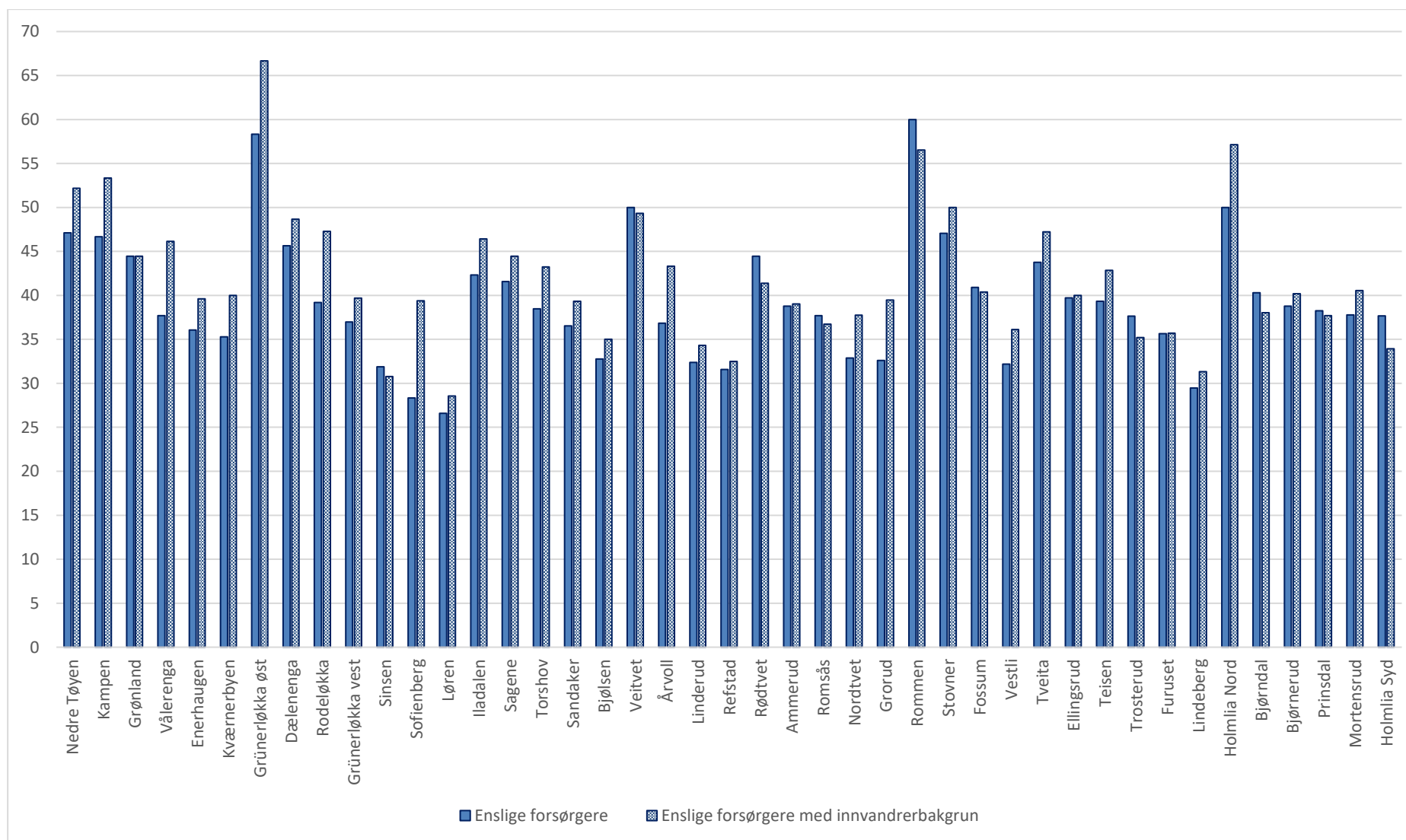
	Andel av enslige forsørgere med høy andel overføringer 2018	Andel av enslige forsørgere med innvandrer- bakgrunn m høy andel overføringer 2018	Andel av enslige forsørgere m høy overføringsandel i 2018 som var i samme situasjon i 2013	Andel av enslige forsørgere med innvandrer- bakgrunn 2018
Andel barn m enslig 2019	-0,09	0,11	0,23	-0,25
Andel av enslige forsørgere med høy andel overføringer 2018		0,64	-0,07	0,73
Andel av enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn med høy andel overføringer 2018			0,06	0,27
Andel av enslige forsørgere med høy overføringsandel i 2018 som var i samme situasjon i 2013				-0,19



Figur 11.7: Andel av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2013 og 2018. Delbydeler i Oslo.



Figur 11.8: Andel av enslige forsørgere som har minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2013 og 2018. Delområder i øvrige kommuner.



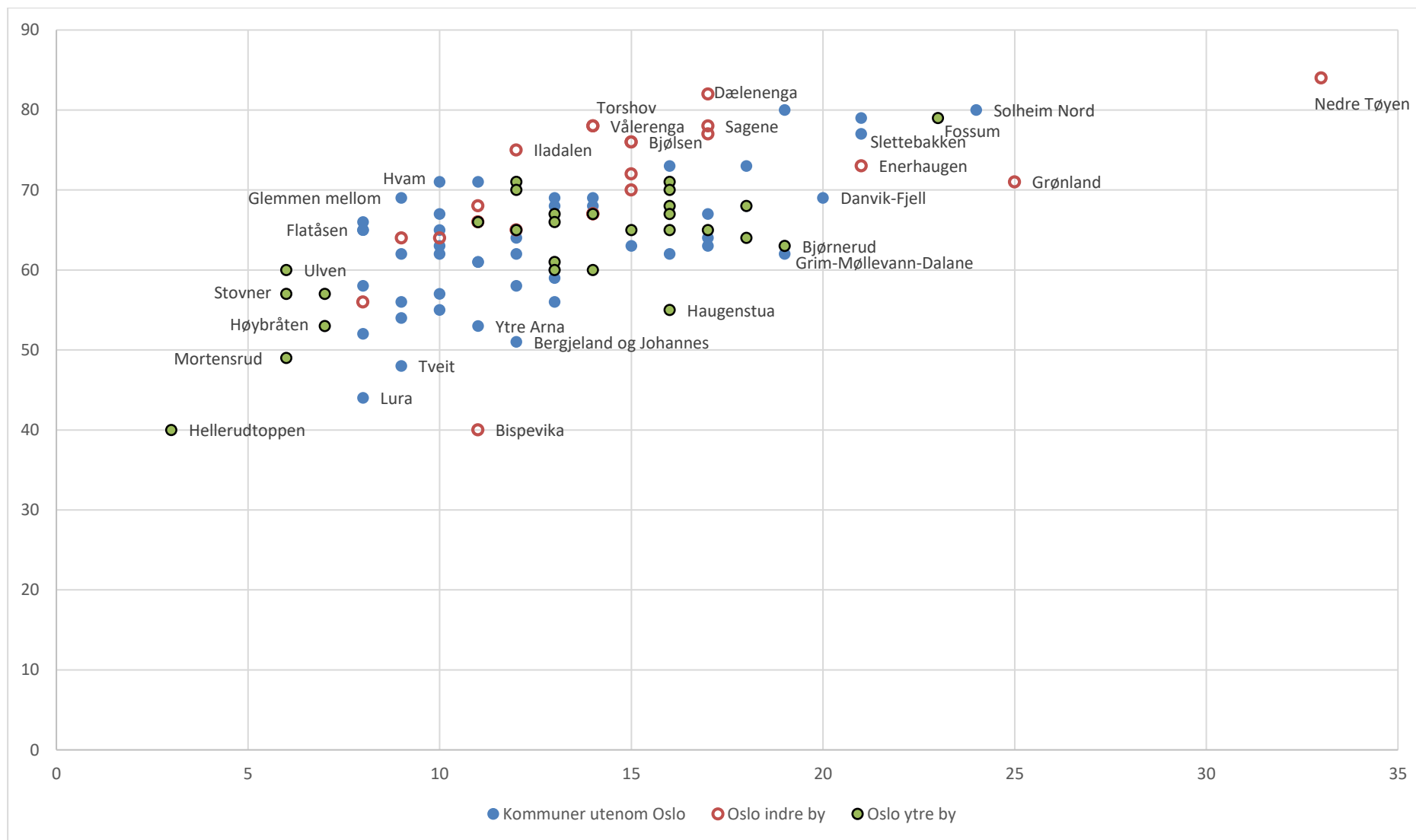
Figur 11.9: Andel av enslige forsørgere med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018 som var i samme situasjon fem år tidligere. Delbydeler i Oslo.

Andel bofaste personer som har minst 50 prosent av inntekten fra overføringer

I figur 11.10 viser vi andelen av bofaste personer som hadde minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018 etter delbydel i indre og ytre by i Oslo, samt for delområder i øvrige kommuner i utvalget vårt. Vi ser at det er en klar positiv sammenheng mellom de to variablene – områdene som har høyest andel bofaste personer som mottar minst 50 prosent av inntekten sin fra overføringer, har også høyest andel personer som var i samme situasjon fem år tidligere (pearsons korrelasjonskoeffisient = 0,65).

Andelen av bofaste personer som har høy overføringsandel, varierer mellom åtte og 33 prosent i delbydeler i indre by i Oslo, mellom tre og 23 prosent i ytre by i Oslo, og mellom åtte og 24 prosent i delområder i de øvrige kommunene. Høyest for de respektive gruppene ligger hhv. Nedre Tøyen i Gamle Oslo, Fossum i bydel Fossum og Solheim Nord i Bergen.

Andelen som var i samme situasjon fem år tidligere, altså i 2013, varierer også mye, mellom 40 og 84 prosent for utvalget som helhet. De samme tre områdene har også høyest andel som var i samme situasjon fem år tidligere med hhv 84, 79 og 80 prosent. Merk imidlertid at det er mange områder som har relativt høy andel som var i samme situasjon som fem år tidligere selv om andelen bofaste som mottar minst 50 prosent av inntekten fra overføringer i seg selv ikke er så høy.



Figur 11.10: Andel bofaste med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer i 2018, og andel av dem som var i samme situasjon fem år tidligere (i 2013). Delbydeler i Oslo indre og ytre by og delområder i øvrige kommuner.

12. Oppsummering og konklusjoner

Oppsummering av oppdragets første analyserunde (fase 1)

I oppdragets første fase ble fem ulike levekårsindikatorer analysert for delbydeler i åtte bydeler i Oslo, et utvalg delområder i storbyer i Norge og (alle) delområder i kommuner med over 30 000 innbyggere (minus Karmøy), samt Hamar som representant for bykommuner i innlandet. Utvelgelsen av hvilke delområder og delbydeler som skulle inkluderes fra Oslo og de andre storbyene. Indikatorene som ble gjennomgått var andel hhv personer og barn i lavinntektshusholdninger; andel 20-29 år og 30-59 år utenfor arbeid og utdanning; andel 30-59 år med lav eller ingen utdanning og andel 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år (av dem som startet). Etter først å ha gått gjennom de geografiske mønstrene for hver indikator separat, så vi deretter på overlapp av levekårsutfordringer og på sammenheng mellom de ulike indikatorene (særlig barnefattigdom) og andel personer med innvandrerbakgrunn³¹.

Konklusjonen var for det første at vi ser svært separate mønstre i Oslo, de resterende storbykommunene, og i de nest-største byene. Innad i Oslo så vi også en tydelig todeling ved at delbydelene i de ytre drabantbyene jevnt over har levekårsutfordringer målt etter alle de fem indeksene mens de indre bydelene først og fremst hadde en utfordring med svært høy barnefattigdom og i mindre grad at mange i aldersgruppen 30-59 år står utenfor arbeid og utdanning og har lav eller ingen utdanning. Blant de indre delbydelene i Oslo var levekårsutfordringene konsentrert i noen ganske få områder: Tøyen, Grønland og Enerhaugen med svært høye andeler barnefattigdom. I de resterende delbydelene i indre Oslo var det til tross for nokså høye andeler barn i lavinntektshusstander (mellom 28 og 34 prosent) svært lav score på de andre indikatorene for levekårsutfordringer.

Denne todelingen så vi også blant delområdene i andre byer med høy andel barnefattigdom: sentrums- eller sentrumsnære delområder med høy barnefattigdom har også noe forhøyet andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning³² og til dels også med lav utdanning, men verken andel 20-29 år utenfor arbeid og utdanning eller andel 21-29 år som ikke har fullført videregående opplæring innen fem år, er spesielt høye. Vi tolker dette som at sentrums- eller sentrumsnære områder ofte vil være attraktive for en bred gruppe av befolkningen, og bosetningen blir derfor mer naturlig blandet enn den blir i mer perifere drabantbyer. Det ser imidlertid ut til at denne naturlige blandingen ikke

³¹ Innvandrere eller norskfødte av innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

³² Ganske naturlig, siden utenforskap betyr lav inntekt, og det er mange barn som bor i lavinntektshusstander.

nødvendigvis inkluderer barnefamilier, men heller omfatter barnløse voksne i ulike livsfaser som vil bo sentralt.

For det andre er det et tydelig øst (øst/sørsøst) vs vest/nord skille ved at flere av de nest-største byene på langs kysten på Øst- og Sørlandet har til dels store levekårsutfordringer, mens omfanget av og graden av levekårsutfordringer er mindre i byene på Vestlandet og i Midt- og Nord-Norge. At mange av de neste-største byene langs kysten på Øst- og Sørlandet har levekårsutfordringer, har for så vidt vært kjent siden SSB laget sine levekårsindekser i perioden 1995-2008.

Når det gjelder overlapp mellom levekårsutfordringer og andel personer med innvandrerbakgrunn, er det også store geografiske skiller. I Oslo er det svært høy grad av overlapp mellom levekårsutfordringer og andel av befolkningen med innvandrerbakgrunn – for andel 30-59 år med ingen eller lav utdanning er samsvaret nærmest perfekt med en korrelasjonskoeffisient på 0,96.³³ Faktisk er overlappet i Oslo minst mellom andel barn i lavinntektshusstander og andel personer med innvandrerbakgrunn, men også der er det høyt samsvar. I de resterende storbyene er samsvaret mellom høy score på de fem indikatorene for levekårsutfordringer og andel med innvandrerbakgrunn mye svakere, og kun for andel 30-59 år med lav utdanning er det egentlig litt sterk sammenheng med andel med innvandrerbakgrunn. For de andre fire levekårsindikatorene er sammenhengen med andel innvandrerbakgrunn nærmest fraværende. Spesielt er det verdt å merke seg at det bare er en svak sammenheng mellom andelen personer med innvandringsbakgrunn og andel barn i lavinntektshusstander.

Det er også interessant at delområder med levekårsutfordringer i de neste-største byene i sterkere grad enn for de andre storbyene utenom Oslo viser sammenfall mellom hver av indikatorene og andel personer med innvandrerbakgrunn. Sterkest er sammenhengen mellom andel personer med innvandrerbakgrunn og andel barn i lavinntektshusstander, og for de nest-største byene er denne sammenhengen sterkere enn for Oslos åtte bydeler samlet. Med unntak av andelen 30-59 år med lav utdanning er det i de nest-største byene svakere sammenheng mellom andel personer med innvandrerbakgrunn og levekårsutfordringer enn det er i Oslo, men sterkere enn det er i de andre storbyene utenom Oslo. Når det gjelder andelen i aldersgruppen 30-59 år har vi imidlertid sett at dette spesielt i kommunene i Nord-Norge, inkludert Tromsø, ikke omsettes i høye andeler utenfor arbeid og utdanning og heller ikke i høye andeler barn i lavinntektshusstander.

³³ Verdien 1 ville ha indikert perfekt positiv korrelasjon.

Oppsummering av oppdragets andre analyserunde (fase 2)

Grovt sett kan vi si at funnene fra denne første analyserunden bekreftes av analysene der flere indikatorer er trukket inn i analysen av et mer begrenset utvalg av 99 områder i de 11 utvalgte kommunene. De utvalgte analyseområdene har en rekke levekårsutfordringer, og betydelig mer enn gjennomsnittet for landet og kommunene de befinner seg i³⁴. Dette er selvsagt, i og med at analyseområdene er valgt ut nettopp på dette grunnlaget. En tentativ konklusjon er at områdene samlet sett ikke ser ut til å ha gjennomgått en sterk forverring i den siste tiårsperioden. Til dette bildet hører det med at det er svært stor variasjon; for noen indikatorer er det en forbedring (som regel i tråd med øvrig forbedring i landet og kommunene), for andre er det stabilitet (lite endring), mens for noen indikatorer er det en forverring. Det er altså en svært sammensatt utvikling, med både positive trekk og med noen klare faresignaler. Vi har valgt ut 88 analyseområder for en avsluttende analyse. Det mest bekymringsfulle er at i underkant av halvparten av de 88 analyseområdene har tydelig overlapp av en rekke levekårsutfordringer og hvor utviklingen i mange av områdene i tillegg går i negativ retning for en rekke av de sentrale levekårsvariablene i den siste tiårsperioden. Denne gruppen er det grunn til å følge ekstra nøye med på. For om lag 10 prosent av de 88 analyseområdene hvor opphopningen av levekårsutfordringer er særlig omfattende og med negativ utvikling over tid er oppvekstforholdene særlig krevende for mange barn og unge. Den enkeltindikatoren som vekker størst bekymring er den svært høye andelen barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier i enkelte områder hvor levekårsutfordringene samtidig er store på mange ulike felt. Det er samtidig relativt stor økning i andelen barn som vokser opp i fattige familier i mange av analyseområdene (også utover de mest utsatte områdene), og svært mange av dem har dessuten innvandringsbakgrunn og kan potensielt ha utfordringer med utenforskap for seg og sin familie også langs andre dimensjoner enn de rent sosioøkonomiske.

Samvariasjon, overlapp og utvikling over tid

Med nærmere 80 ulike indikatorer (inkl. fordeling på kjønn, alder og med og uten innvandrerbakgrunn) og stor variasjon mellom områder og i utviklingstrekk er det krevende å gi en generell oppsummering av funnene både når det gjelder samvariasjon og utvikling over tid. Vi kan imidlertid slå fast at vi finner relativt høy grad av korrelasjon mellom mange av indikatorene.

I tillegg til omfanget av barn i lavinntektsfamilier vil vi trekke fram noen indikatorer som vi mener er viktige:

Grunnskolepoeng: de samlede skoleresultatene fra grunnskolen oppsummeres i grunnskolepoeng, og dette er en indikator som har vist seg å kunne predikere ungdoms videre utdanningsløp i stor grad

³⁴ Med unntak av en del delbydeler i Oslo, hvor vi valgte ut 8 bydeler og alle tilhørende delbydeler.

(inkl. i hvilken grad man fullfører videregående skole). Det er stor variasjon i grunnskolepoeng mellom analyseområdene, men nesten samtlige analyseområder skårer betydelig lavere på grunnskolepoeng enn lands- og respektive kommunegjennomsnitt. I den siste tiårsperioden ser vi en forbedring av grunnskolepoeng for landet som helhet og samtlige av de 11 utvalgte kommunene og de aller fleste av de 99 analyseområdene. På dette punktet ser vi altså at det store flertallet av analyseområder følger den samme positive utviklingen som i samfunnet ellers. Samtidig ser vi en svært negativ utvikling i noen få analyseområder i Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand. Et slikt sammensatt bilde som vi her har vist for indikatoren grunnskolepoeng gjelder for mange av indikatorene og peker mot at de levekårsutsatte områdene i storbyene generelt ikke har hatt en svært negativ utvikling det siste tiåret, med noen viktige unntak; altså et fåtall områder der utviklingen går i feil retning. Tross den generelle konklusjonen om at utviklingen over tid for analyseområdene samlet sett ikke gir grunn til alvorlig bekymring vil vi understreke at mange områder (betydelig flere enn de som har utviklet seg svært negativt det siste tiåret) har betydelig høyere grad av utfordringer enn øvrige områder og for byene og landet ellers. En stabilt utfordrende situasjon over tid er i seg selv alvorlig nok for mange av beboerne i disse områdene.

Voksne personer utenfor arbeid og utdanning: En annen sentral indikator er andelen som er utenfor arbeid og utdanning i aldersgruppen 30-59 år. Disse indikatorene viser jevnt over en positiv utvikling i tiårsperioden 2008-2018 for kvinner og menn og for personer med og uten innvandringsbakgrunn. Kvinner med innvandringsbakgrunn lå svakest an i 2008, men nesten samtlige områder har hatt en positiv utvikling over tid. Mange områder har hatt betydelig reduksjon i kvinner med innvandringsbakgrunn som er utenfor arbeid og utdanning.

Kvinner uten innvandringsbakgrunn har også hatt en overveiende positiv utvikling. Samtidig har det vært en økning i de fire delbydelene i Oslo med høyest andel i 2008. Hvorav ett av områdene hadde høyest andel gjennom hele perioden. Tre andre delbydeler med høy andel og sterk konsentrasjon av levekårsutfordringer fikk også en økning. Noen få sentrumsområder i Oslo og Bergen forbedrer sin posisjon når det gjelder kvinner uten innvandringsbakgrunn ved nybygging og innflytting av nye ressurssterke grupper.

Et annet gjennomgående trekk er at andelen «utenfor arbeid og utdanning» er høyere blant personer med innvandringsbakgrunn og at forskjellen i «utenfor arbeid og utdanning» mellom personer med og uten innvandringsbakgrunn er sterkest i indre byområder der andelen med innvandringsbakgrunn utenfor arbeid og utdanning er betydelig høyere enn blant dem uten innvandringsbakgrunn. I ytre by er det stort sett en jevnere fordeling mellom disse gruppene. I fire av delbydelene i Stovner bydel i Oslo og én i Bergen er andelen menn uten innvandringsbakgrunn

utenfor arbeid og utdanning høyere enn andel menn med innvandringsbakgrunn. Oslo og Fredrikstad skiller seg ut fra øvrige storbykommuner ved å ha de aller fleste områdene hvor andelen av kvinner både med og uten innvandringsbakgrunn utenfor arbeid og utdanning er høye. I de andre byene er andelen kvinner med innvandringsbakgrunn utenfor arbeid og utdanning lavere og særlig er andelen kvinner uten innvandringsbakgrunn utenfor arbeid og utdanning svært lav.

Tross en generell positiv utvikling ser vi altså tendenser til at noen områder som i utgangspunktet hadde sterk konsentrasjon av utfordringer ligger stabilt dårlig an eller også forverrer sin relative (og absolutte posisjon).

Barn i lavinntektsfamilier: Analysene vi har gjort her har vist en svært høy konsentrasjon av barnefamilier med lavinntekt i mange analyseområder, og særlig fått fram at dette i overveiende grad handler om barnefamilier med innvandrerbakgrunn. I en del av analyseområdene er andelen barn som vokser opp i fattige familier av alarmerende høyt omfang og en negativ utvikling i den siste tiårsperioden. I tillegg til den høye konsentrasjonen av fattigdom, er det også slående hvor store de interne forskjellene i økonomiske ressurser mellom barnefamilier er i mange av analyseområdene, dette gjelder spesielt mellom majoritets- og minoritetsfamilier, og særlig gjør dette seg i sentrumsområder. Her er polariseringen særlig stor og gir også grunn til en bekymring for at forskjellene mellom dem som har mye og lite blir ekstra iøynefallende, og kanskje derfor oppleves som mer krevende for mange barn og unge.

Det er særlig i noen spesifikke sentrumsområder i Oslo og Fredrikstad, men også i Kristiansand, Bergen og Trondheim at vi finner spesielt høye andeler av barn i lavinntektsfamilier. Dessuten er det tre drabantbyområder i Oslo som skiller seg ut med svært høye verdier; Fossum, Haugenstua og Bjørnerud. Det er også bekymringsfullt at vi finner en forverring av situasjonen, mer enn for landet og byene som helhet, i en del områder i Oslo, Fredrikstad, Drammen, Kristiansand, Sandnes og Stavanger. Utviklingen er noe mer blandet i Bergen og Trondheim. Lavinntektsproblematikk henger tett sammen med mulighetene til å forsørge familien, og i særlig grad om man er sysselsatt eller ikke, eller har utsikter til å bli sysselsatt på lengre sikt.

Vi finner en sterk sammenheng mellom andel barn i lavinntektsfamilier og grunnskolepoeng på områdenivå (pearsons $r = -0,63$). Jo høyere andel barn i lavinntektsfamilier, jo lavere grunnskolepoeng. Sammenhengen er svakere for barn i lavinntektsfamilier med innvandrerbakgrunn enn uten innvandringsbakgrunn, noe som kan tyde på at barn i minoritetsfamilier med lav inntekt klarer seg bedre i grunnskolen enn deres sosioøkonomiske bakgrunn skulle tilsi.

Valgdeltakelse ved lokalvalg: Et annet eksempel er valgdeltakelse hvor vi finner at valgdeltakelsen gjennomgående er lavere, til dels betydelig lavere, enn i kommunene ellers. Samtidig følger de fleste

analyseområdene den samme positive utviklingen i valgdeltakelsen ved lokalvalg fra 2015 til 2019 som for landet og byene for øvrig (om lag 5 prosentpoeng økning). Også her finner vi imidlertid at noen områder har en betydelig svakere utvikling enn den samlede gruppen av analyseområder. Særlig bekymringsfullt er det at disse tendensene først og fremst finner sted i de områdene som har en sterk konsentrasjon av levekårsutfordringer fra før og viser en negativ utvikling for mange andre indikatorer. Vi finner dessuten en sterk korrelasjon mellom valgdeltakelse og en rekke demografiske og sosioøkonomiske variabler. Valgdeltakelsen er høyere jo høyere andel uten innvandringsbakgrunn³⁵, med høy utdanning, med lav grad av overføringer fra velferdsstaten og som er i arbeid eller utdanning. Valgdeltakelse kan brukes som mål på politisk deltakelse, og også en bredere samfunnsdeltakelse.

Internt i storbyene: Vi finner et tydelig sentrum – ytre by/drabantbyskille i de større byene.

Levekårsutsatte områder i indre by er preget av en svært sterk polarisering mellom grupper når det gjelder økonomiske ressurser, utdanning og privilegier – her finner vi både de med aller lavest inntekt og størst levekårsutfordringer vegg i vegg med grupper med høy utdanning og inntekt, høye flyttefrekvenser og utfordringer med bostabilitet, trangboddhet og en stor privat og kommunal utleiesektor og ofte utfordrende nærmiljø med tanke på manglende tilgang rekreasjons- og grøntområder. I kombinasjon med høy gatekriminalitet mange steder gir dette særskilte utfordringer for barn og unges oppvekstmiljø. Et forhold som understreker forskjellen mellom sentrum og ytre by er dette: Blant kvinner med innvandrerbakgrunn er andelen som er utenfor arbeid og utdanning betydelig høyere i sentrumsområdene enn for kvinner uten innvandrerbakgrunn, mens i mange av drabantbyene er andelen høy blant begge grupper. Polarisingen mellom beboere med og uten innvandrerbakgrunn og mellom dem som har mye og lite fremstår derfor som større i sentrumsområdene.

Fra fase 1 av prosjektet finner vi også igjen skillet mellom Oslo/Fredrikstad på den ene siden, og de andre «storbyene» på den andre siden ved at stort sett alle områdene som har relativt høy andel utenfor for begge grupper kvinner, befinner seg i Oslo eller Fredrikstad. I delområdene i de andre byene er det for det første noe lavere andel kvinner med innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning, og for det andre er det svært lave andeler kvinner uten innvandrerbakgrunn utenfor arbeid og utdanning.

³⁵ Innvandrere eller norskfødte av innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

Analyseområdene sammenlignet med kommunene og landet som helhet

Vi har gjort en oppsummerende analyse av hvordan 88 av analyseområdene³⁶ skårer på 22 ulike levekårs- og demografiske indikatorer (tabell 12.1 og vedlegg 2). Vi har valgt indikatorer³⁷ som fanger opp sosiale og økonomiske utfordringer på ulikt vis (7), barn og unges situasjon (6, skoleresultater, barnevern, lavinntekt, barnefamilier som leier bolig, trangbodde barnefamilier, flytting for familier med barn 0-6 år), bostabilitet i nærmiljøet (2), politisk deltakelse (1), flytting og hvordan det påvirker områdets utvikling (3), demografiske variabler som fanger opp ulike sider ved befolkningen med innvandrerbakgrunn (3).

Vi ser at analyseområdene i gjennomsnitt har dårligere skår enn landsgjennomsnittet på samtlige levekårsvariable og betydelig høyere andel med innvandrerbakgrunn. Dette er ikke uventet siden dette har vært grunnlaget for utvelgelsen av områdene. Det interessante er imidlertid hvor mye analyseområdene avviker fra landsgjennomsnittet; hvor sterk konsentrasjon av levekårsutfordringer finner vi? Før vi går inn på de enkelte indikatorene er det viktig å minne om at variasjonen mellom analyseområdene er stor, ofte svært stor. Det er en svært sammensatt gruppe av områder vi snakker. Variasjonen gjør seg gjeldende både mellom områder internt i de samme kommunene, og mellom kommuner og grupper av kommuner. Å bruke gjennomsnitt som et mål for samtlige 88 analyseområder er derfor delvis tilsørende for en svært kompleks virkelighet. Like fullt gir en sammenligning av gjennomsnittet for alle analyseområdene med henholdsvis landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for den enkelte kommune en viktig pekepinn på situasjonen for såkalte levekårsutsatte områder i norske byområder; hvor mye skiller de seg ut?

Økonomiske og sosiale utfordringer: Når det gjelder personer i alderen 30-59 år som er utenfor arbeid og utdanning i analyseområdene finner vi at det er menn uten innvandrerbakgrunn som skiller seg tydeligst ut ved å ha en betydelig høyere andel (36 %) enn gjennomsnittet for landet som helhet.

³⁶ 11 av de 51 analyseområdene i de 8 utvalgte bydelene i Oslo er utelatt fordi de har relativt lite omfang av levekårsutfordringer eller har hatt så stor nybygging av boliger i perioden at analysene blir for usikre. Disse 11 er Hellerudtoppen, Årvoll, Hasle, Bispevika, Ensjø, Etterstad, Høybråten, Iladalen, Torshov, Løren og Ulven.

³⁷ De to variablene 20-29 år utenfor arbeid og utdanning og andel 21-29 år som ikke har fullført videregående utdanning i løpet av 5 år (frafall) er viktige levekårsindikatorer, men er likevel ikke inkludert i oppsummeringen her (inkl. tabell 12.1) fordi de av flere grunner er mindre egnet som indikatorer for utenforskap blant unge voksne på områdenivå. Begge indikatorene varierer dels mye mellom analyseområdene fordi forekomsten er lav (få i absolutte tall) i mange analyseområder og tallene er svært sensitive for befolkningsstørrelsen og sammensetningen i enkeltområder. Begge fenomenene er dessuten ansett som en utfordring jevnt over i hele landet, og er blant indikatorene som i minst grad samvarierer (korrelerer) med øvrige levekårsindikatorer. Vi finner også at i flere velstående nabolag er det en relativt høy andel 20-29 utenfor arbeid og utdanning som antagelig har et «friår» eller lignende, men altså uten å være i en marginalisert posisjon. Andelen er dessuten til dels høye i mange distriktsområder slik at den relative avstanden for analyseområdene til det nasjonale snittet er mindre relevant enn den relative avstanden til det respektive kommunegjennomsnittet.

Analyseområdene i Oslo skiller seg her ut ved at gruppen uten innvandringsbakgrunn av begge kjønn har betydelig høyere andeler (og høyt antall) enn for byen som helhet. Se for øvrig både fase 1 av analysen (Aarland 2020) og kapittel 7 her i (Aarland og Brattbakk 2020) for mer detaljerte analyser av disse indikatorene.

Kvinner med og uten innvandrerbakgrunn har også høyere andel (ca 20 %) i analyseområdene. Det samme har menn med innvandrerbakgrunn (12 %), men denne gruppen skiller seg minst fra landsgjennomsnittet.

Andelen lavt utdannede (grunnskole eller ingen utdanning) kvinner og menn i alderen 30-59 år er betydelig høyere i analyseområdene enn for landet som helhet (38 % høyere for kvinner og 26 % høyere for menn). Analyseområdene i Oslo har den høyeste andelen relativt til bygjennomsnittet (63 % høyere for kvinner og 53 % høyere for menn) fulgt av analyseområdene i Trondheim som ligger hhv 49 % og 46 % høyere enn bygjennomsnittet og Stavanger hvor tilsvarende tall er 43 % høyere for begge kjønn. For Stavanger og Trondheim skyldes den svake posisjonen i stor grad at begge byene som helhet har lave andeler lavt utdannede og at analyseområdene derfor skiller seg ut tross at omfanget av lavt utdannede i analyseområdene er relativt beskjedent. Oslo har middels høye andeler lavt utdannede for byen som helhet, mens her skiller mange av analyseområdene seg ut ved å ha svært høye andeler lavt utdannede.

Vi finner betydelig høyere andeler i analyseområdene enn for landet for øvrig, og for de enkelte kommunene, for sosialhjelpsmottakere (63 %), personer i lavinntektshusholdninger (67 %) og personer som får minst halvparten av sin samlede inntekt som overføringer fra det offentlige (44 %). For samtlige av disse variablene finner vi imidlertid svært store variasjoner mellom analyseområdene; fra dem som ligger bedre an enn landet som helhet til dem som har en svært høy konsentrasjon av personer med levekårsutfordringer.

Situasjonen for barn og unge (inkl bolig og flytting): Når det gjelder barn og unge er det særlig tre indikatorer som vekker bekymring fordi den gjennomsnittlige andelen i analyseområdene er svært høy både i seg selv og sammenlignet med lands- og kommunegjennomsnittene. Dette gjelder barn i lavinntektsfamilier (102 % høyere – altså dobbelt så høyt), trangbodde barnefamilier (127 % - altså mer enn dobbelt så høyt) og barnefamilier som leier boligen sin (68 % høyere). Sistnevnte trenger ikke være et levekårsproblem i seg selv, men fra en rekke studier vet vi at de fleste barnefamilier som leier boligen sin også har en rekke andre levekårsproblemer (lavinntekt, usikker bosituasjon, osv.). Også for disse indikatorene finner vi stor variasjon mellom analyseområdene. Noe av det mest overraskende, og mest bekymringsfulle, er at vi finner en ekstremt høy konsentrasjon av barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektsfamilier i relativt mange av analyseområdene. De gjennomsnittlige skoleresultatene fra grunnskolen for analyseområdene ligger kun marginalt lavere enn landsgjennomsnittet, men betydelig lavere enn bygjennomsnittene og svært mye lavere enn de byområdene som skårer best. Barnevernstiltak har 16 prosent høyere forekomst i analyseområdene enn for landet som helhet, men enkelte analyseområder har dobbelt så høy forekomst.

Bostabiliteten for barnefamilier med barn i førskolealder (0-6 år) er til dels lav; dvs mange barnefamilier flytter ut av området før barna starter på skolen. Gjennomsnittet for alle analyseområdene er 18 prosent noe som ligger betydelig høyere (2 til 3 ganger høyere) enn den gjennomsnittlige andelen for samtlige 11 kommuner (her gir det liten mening å sammenligne med landsgjennomsnittet). Å flytte trenger ikke sees som noe negativt. Tvert imot kan dette selvsagt være positivt for den enkelte familie og det enkelte barn å flytte til et nytt område. Men samtidig betyr det oppbrudd og ofte at man ikke får starte på skole sammen med dem man har gått i barnehage med. Det viktigste aspektet i denne sammenhengen er at det fører til ustabilitet for nærmiljøet og dem som blir boende. For barna som blir boende i området betyr det ofte tap av venner, brudd i sosiale nettverk og lite stabilitet i nærmiljøet. Det kan også ha betydning for barnehager, skoler og fritidstilbud. Bostabiliteten til hele befolkningen i analyseområdene er også lavere enn for landet og kommunene. I analyseområdene var det i gjennomsnitt kun 57 prosent av beboerne som ble boende i en femårsperiode. Lavest var den i analyseområdene i Oslo (53 %) og høyest i Lørenskog, Ullensaker og Kristiansand (om lag 66 %). Andelen bofaste (personer som har bodd minst 5 år i samme område) er altså relativt lav i byområdene vi konsentrerer oss om her.

Politisk deltakelse: Den politiske deltakelsen målt som valgdeltakelse i lokalvalg har vi behandlet grundig tidligere i notatet. Valgdeltakelsen for kvinner i analyseområdene samlet ved lokalvalget i 2019 ligger kun litt lavere (6 %) enn for landsgjennomsnittet, men også her er variasjonen svært stor. Et positivt trekk er at den økte oppslutningen på lands- og kommunebasis fra lokalvalget i 2015 til 2019 også fant sted i analyseområdene, men samtidig er det noen analyseområder som hadde svak nedgang eller ingen økning. Særlig uheldig er det at dette er de samme områdene som skårer svakest på de fleste levekårsindikatorene.

Flytting, attraktivitet og boutgifter: Analysene våre, samt en rekke flyttestudier, peker klart i retning av at selektiv flytting bidrar til å skape, opprettholde og forsterke ulikhetsmønstre mellom byområder både når det gjelder demografiske og sosioøkonomiske forhold. Mens noen områder får en tilstrømming av hushold med høy grad av økonomiske ressurser, utdanning og som er sysselsatt, får andre områder mindre av dette. Noen områder tappes dessuten for slike ressurser over tid gjennom selektiv utflytting.

Vi har tatt med boligpriser for eierboliger av flere grunner. Det kan sees som et mål på attraktivitet, et mål på hvor lavinntektshushold har råd til å kjøpe bolig og det kan si noe om boligutgiftsnivå for lavinntektsfamilier. Tallene viser at boligprisene for analyseområdene ligger 14 prosent høyere enn landsgjennomsnittet. Analyseområdene er med andre ord relativt høyt priset i nasjonal målestokk.

Tabell 12.1. Oppsummert: Levekår og demografisk sammensetning i analyseområdene sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Tema	Levekårsindikatorer og demografiske indikatorer	Analyse-områder vs lands-gjennomsnitt	Vurdering	Variasjon mellom analyseområdene
Økonomiske og sosiale utfordringer	Utenfor arbeid og utdanning			
	Andel 30-59 år, kvinner med innvandrerbakgrunn, 2018	21 % høyere	Betydelig høyere andel	Svært stor
	Andel 30-59 år, Kvinner uten innvandrerbakgrunn, 2018	19 % høyere	Høyere andel	Svært stor
	Andel 30-59 år, Menn med innvandrerbakgrunn, 2018	12 % høyere	Høyere andel	Svært stor
	Andel 30-59 år, Menn uten innvandrerbakgrunn, 2018	36 % høyere	Betydelig høyere andel	Svært stor
	Lav utdanning. Andel kvinner 30-59 år m/grunnskole el ingen utd.	38 % høyere	Betydelig høyere andel	Svært stor
	Lav utdanning. Andel menn 30-59 år m/grunnskole el ingen utd.	26 % høyere	Betydelig høyere andel	Svært stor
	Andel sosialhjelpsmottakere , 2018	63 % høyere	Svært mye høyere andel	Svært stor
	Andel med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer, 2018	44 % høyere	Betydelig høyere andel	Svært stor
	Andel personer i lavinntektshusholdninger , 2018	67 % høyere	Svært mye høyere andel	Svært stor
Barn og unge				
	Skoleresultater fra grunnskolen (Grunnskolepoeng, 2018)	4 % lavere poengsum	Svært liten forskjell, minimalt lavere	Stor
	Barn i lavinntektsfamilier (Andel barn under 18 år i lavinntektshusholdninger, 2018)	102 % høyere	Svært mye høyere andel. Dobbelt så høy andel.	Svært stor

	Barnevernstiltak (Andel barn 0-17 år med barnevernstiltak, 2018)	16 % høyere	Høyere andel.	Svært stor
Bolig	Barnefamilier som leier bolig (Andel leieboere blant barnefamilier, 2018)	68 % høyere	Svært mye høyere andel.	Svært stor
	Trangbodde barnefamilier (2018)	127 % høyere	Svært mye høyere andel. Mer enn dobbelt så høy andel.	Svært stor
	Boligpriser for eieboliger (Pris per kvadratmeter, 2018)	14 % høyere	Litt høyere prisnivå enn nasjonalt, men betydelig lavere enn de respektive kommunegjennomsnittene	Svært stor
Bostabilitet i nærmiljøet	Bostabilitet for alle beboere (Andel bofaste, bodd i samme område i minst 5 år, 2019)		Relativt lav bostabilitet	Svært stor
	Bostabilitet blant barnefamilier med barn i førskolealder (andel barn 0-6 år som flytter ut, 2018)		Høy utflytting av familier med barn i førskolealder	Svært stor
Politisk deltakelse	Valgdeltakelse (Valgdeltakelse for kvinner ved Kommune- og fylkestingsvalget i 2019)	6 % lavere	Svakt lavere andel	Stor
Flytting	Sysselsettingsandel for inn- og utflyttere		Relativt lav i begge grupper, innflytterne har lavere sysselsettingsandel enn utflytterne	Stor
	Medianinntekt for inn- og utflyttere		Lav i begge grupper, utflytterne har høyere inntekt enn innflytterne	Stor
	Innvandrerbakgrunn blant inn- og utflyttere		Høy andel i begge grupper, svakt høyere	Svært stor
Innvandrerbakgrunn	Nyankomne innvandrere fra hele verden (Kort botid i Norge (mindre enn 5 år i 2019)	35 % høyere	Betydelig høyere andel	Stor

	Andel personer med innvandrerbakgrunn (2019)	169 % høyere	Svært mye høyere andel. 2,7 ganger så høy andel.	Svært stor
	Andel barn og unge med innvandrerbakgrunn av alle barn og unge (0 - 17 år, 2019)	137 % høyere	Svært mye høyere andel. 2,4 ganger så høy andel.	Svært stor

Når vi sammenligner med prisnivået i den enkelte av de 11 kommunene er det imidlertid stor variasjon. I Oslo (84 % av kommunesnittet), Ullensaker (79 % av kommunegjennomsnittet) og Kristiansand (89 % av kommunegjennomsnittet) ligger analyseområdene lavere i pris enn for kommunen som helhet, mens i Lørenskog ligger analyseområdet noe høyere (108 % av kommunegjennomsnittet). For resten av kommunene ligger analyseområdene svært likt kommunegjennomsnittet. Det er også verdt å påpeke at kvadratmeterprisen på eierboliger varierer svært mye mellom de 11 kommunene; fra Nkr 69532 for Oslo som helhet og Nkr 58255 for Oslos analyseområder, til Nkr 30678 for Kristiansand kommune og Nkr 27244 for Kristiansands analyseområder. Prisenivået er med andre ord om lag dobbelt så høyt i Oslo som i Kristiansand. Et svært viktig poeng her er at lavinntektshushold i Oslo har betydelig høyere boutgifter enn i Kristiansand og de øvrige kommunene. Mange lavinntektshushold bor riktignok til leie, men også her er forskjellene betydelige.

For å få et bedre grep om hvordan flytting påvirker befolkningssammensetningen og levekårsutviklingen i analyseområdene har vi undersøkt ulike kjennetegn ved de som flytter ut og inn av analyseområdene. Vi har sett på sysselsettingsandel, medianinntekt og innvandrerbakgrunn på de som flytter til og fra. På disse punktene gir det litt mindre mening å sammenligne med kommunegjennomsnitt, og ingen mening på landsbasis, fordi flyttestrømmene og –årsakene er så ulike. Å flytte internt i en kommune/by har som regel helt andre årsaker enn å flytte mellom kommuner og mellom land. Sysselsettingsandelen både for dem som flytter inn- og ut av analyseområdene er relativt lav (innflyttere 66 %), og innflytterne har gjennomgående lavere sysselsettingsandel enn utflytterne. Det samme bildet, bare enda sterkere, tegner seg for medianinntekten til flytterne (medianinntekt for innflytterne til alle analyseområder er Nkr 320 466). Dette betyr at jevnt over bidrar flyttingen til at analyseområdene får påfyll av personer med relativt lav inntekt og sysselsetting og mister personer med høyere inntekt og sysselsetting. Hvis dette er en trend som er varig og foregår over lengre perioder vil områdene gradvis kunne få en sterkere konsentrasjon av beboere med svakere sosioøkonomiske ressurser.

Befolkningssammensetningen etter innvandrerbakgrunn: Andelen med innvandrerbakgrunn er betydelig høyere i analyseområdene enn i landet som helhet og i de enkelte kommunene. Andelen personer med innvandrerbakgrunn³⁸ er 169 prosent høyere (2,7 ganger så høy) i analyseområdene enn for landet som helhet. Tilsvarende tall for barn og unge 0-17 år er 137 prosent høyere (2,4 ganger så høy). Også her er imidlertid spredningen svært stor mellom områder i de enkelte

³⁸ Innvandrere eller norskfødte av innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

kommunene, og mellom kommuner. Oslo, omegnskommunene Lørenskog og Skedsmo, og Drammen er i en særstilling med svært høye andeler i sine analyseområder. Økningen i andel personer med innvandrerbakgrunn³⁹ i tiårsperioden 2009-2019 er dessuten betydelig høyere i analyseområdene (51 % høyere) enn i landet som helhet og i de enkelte kommunene. Gruppen med innvandrere som har kort botid i Norge (5 år eller mindre) er også betydelig høyere (34 %) enn i landet som helhet. Variasjonen mellom analyseområdene og byene er imidlertid stor.

Utvikling over tid

For mange av indikatorene finner vi at de 99 analyseområdene samlet sett har de samme utviklingstendensene som byene og landet som helhet. Analyseområdene er selvsagt en integrert del av både storsamfunnet og de lokale storbyene- og kommunene de hører til, og formes av de samme globale og nasjonale økonomiske konjunkturer, nasjonale politikk og samfunnsutvikling som disse. Den såkalte flyktningkrisen i 2015, hvor flyktningestrømmen til Norge økte betydelig i en kort periode, kan tjene som eksempel på en hendelse som vi ser spor av i de påfølgende årene, både i de utvalgte kommunene og analyseområdene. Slike hendelser som har sine røtter langt utenfor Norge kan dessuten slå ulikt ut for enkeltkommuner og regioner; som for eksempel oljekrisen som rammet Sør- og Vestlandet særlig hardt fra slutten av 2014 til 2016 fordi det er her olje- og leverandørindustrien i stor grad befinner seg. Det gjenstår å se hvordan covid19-pandemien vil slå ut for økonomien generelt, og for beboere i analyseområdene som ofte er i marginale posisjoner på arbeidsmarkedet, i lavlønnsyrker og i konjunkturutsatte bransjer.

Samtidig finner vi flere indikatorer hvor analyseområdene i mindre grad følger nasjonale mønstre og mønstre for storbyene som helhet og også noen hvor utviklingen går i stikk motsatt retning. Dessuten er det for mange av indikatorene naturlig nok stor variasjon i utviklingstrekk i den siste tiårsperioden blant analyseområdene, hvor noen har en positiv utvikling, samtidig som andre har en svært negativ utvikling.

Andelen med innvandrerbakgrunn⁴⁰ øker mye, og betydelig mer, i analyseområdene enn i de utvalgte kommunene som helhet. Når det gjelder levekårssituasjonen for barn og unge vil vi trekke fram den høye andelen barn og unge i lavinntektsfamilier i mange av analyseområdene, og særlig to sider ved dette vekker bekymring; andelen øker i tiårsperioden og vi finner overraskende høye andeler blant barn i familier med innvandrerbakgrunn.

³⁹ Innvandrere eller norskfødte av innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

⁴⁰ Se forrige fotnote for definisjon.

Vedlegg

Vedlegg 1: Oversikt over analyseområder

Kommune	Delområde	Navn	Grunnkretser
Bestående delområder			
Fredrikstad	010617	Glemmen mellom	
Fredrikstad	010618	Sentrum nord	
Fredrikstad	010651	Gressvik nordre	
Lørenskog	023003	Skårer	
Skedsmo	023108	Stalsberg	
Skedsmo	023109	Retten	
Skedsmo	023111	Hvam	
Ullensaker	023504	Sand	
Ullensaker	023506	Mogreina	
Drammen	060203	Bragerne sentrum	
Drammen	060205	Gulskogen-Sundhaugen	
Drammen	060206	Strømsø	
Drammen	060207	Tangen-Åskollen	
Drammen	060208	Danvik-Fjell	
Kristiansand	100103	Midtre Vågsbygd	
Kristiansand	100104	Slettheia	
Kristiansand	100107	Grim-Møllevann-Dalane	
Kristiansand	100108	Kvadraturen-Eg	
Kristiansand	100116	Tveit	
Sandnes	110201	Sentrum	
Sandnes	110207	Hana/Vatne/Gramstad	
Stavanger	110324	Kvernevik	
Trondheim	160112	Midtbyen	
Trondheim	160115	Lademoen	
Egendefinerte analyseområder			
Fredrikstad	010611_12	Østsiden syd og nord	Delområder 010611 og 010612
Fredrikstad	010613_14	Sentrum syd og vest	Delområder 010613 og 010614
Fredrikstad	010619_20	Glemmen øst og nordøst	Delområder 010619 og 010620
Fredrikstad	010631_32	Hauge og Rekustad	Delområder 010631 og 010632
Fredrikstad	010661_62	Sellebakk og Torp	Delområder 010661 og 010662
Drammen	060201_NÅ	Nedre Åssiden	06020101, 06020106, 06020118, 06020119, 06020120, 06020121, 06020125, 06020126
Drammen	060201_ØÅ	Øvre Åssiden	06020102, 06020103, 06020104, 06020105, 06020107, 06020108, 06020109, 06020110, 06020111, 06020112, 06020113, 06020114, 06020115, 06020116, 06020117, 06020124, 06020127, 06020128, 06020129, 06020131, 06020133, 06020134, 06020135, 06020136, 06020137

Drammen	60202_ØUÅ	Øren-Underlia og litt Åssiden	06020201, 06020202, 06020203, 06020204, 06020205, 06020206, 06020207, 06020208, 06020209, 06020122, 06020123, 06020130, 06020132
Kristiansand	100105_THF	Tinnheia og Hellemyr-Fjellro	10010601, 10010602, 10010603, 10010604, 10010605, 10010501, 10010502, 10010503, 10010504, 10010505, 10010506, 10010507, 10010508
Sandnes	110202_L	Lura	11020201, 11020202, 11020203, 11020204, 11020205, 11020207, 11020210, 11020211, 11020212, 11020213
Sandnes Stavanger	110202_SLT 110302_BJ	Resten i Stokke/Lura/Trones Bergjeland og Johannes	11020206, 11020208, 11020209, 11020214 11030201, 11030202, 11030203, 11030205, 11030206, 11030207, 11030501, 11030502, 11030503, 11030504, 11030506, 11030507, 11030509, 11030510, 11030511, 11030512
Bergen	120102_SN	Solheim Nord	12010201, 12010202, 12010203, 12010204, 12010205, 12010206, 12010208, 12010213, 12010214, 12010215, 12010216, 12010217
Bergen	120102_SS	Solheim Sør	12010218, 12010220, 12010221, 12010222, 12010223, 12010224
Bergen	120103_SB	Slettebakken	12010307, 12010310, 12010311, 12010312, 12010313, 12010314, 12010316, 12010317, 12010318, 12010319, 12010320, 12010321, 12010325, 12010413, 12010414.
Bergen	120110_YA	Ytre Arna	12011001, 12011002, 12011003, 12011004
Bergen	120120_LV	Laksevåg	12012001, 12012002, 12012003, 12012004, 12012005, 12012006, 12012007, 12012008, 12012009.
Bergen	120119_LO	Loddefjord og Olsvik	12011911, 12011912, 12011915, 12011916, 12011904, 12011905, 12011906, 12011907, 12011910.
Bergen Bergen	120120_G 120108_NM	Gravdal Nyborg og Mjølkeråen	12012010, 12012011, 12012012, 12012013 12010907, 12010908, 12010909, 12010910, 12010808, 12010809, 12010810, 12010811, 12010812, 12010813
Bergen	120101_V	Vågen	12010101, 12010102, 12010103, 12010104, 12010105, 12010106, 12010107, 12010108, 12010116, 12010117, 12010118, 12010632, 12010634, 12010635
Trondheim	160172_F	Flatåsen	16017203, 16017204, 16017205, 16017206, 16017207, 16017208, 16017209, 16017215, 16017216, 16017217
Trondheim	160172_SR	Saupstad og Romolslia	16017201, 16017202, 16017210, 16017211, 16017212, 16017213, 16017214, 16017218

Trondheim 160175_KH Kattem og Heimdal

16017504, 16017505, 16017506, 16017507,
16017514, 16017515, 16017516, 16017517,
16017518, 16017519, 16017520, 16017521,
16017522, 16017526

Delbydeler i åtte bydeler i Oslo

Oslo	102	Grønland
Oslo	103	Enerhaugen
Oslo	104	Nedre Tøyen
Oslo	105	Kampen
Oslo	106	Vålerenga
Oslo	108	Kvæernerbyen
Oslo	109	Bispevika
Oslo	110	Ensjø
Oslo	111	Etterstad
Oslo	201	Grünerløkka vest
Oslo	202	Grünerløkka øst
Oslo	203	Dælenenga
Oslo	204	Rodeløkka
Oslo	205	Sinsen
Oslo	206	Sofienberg
Oslo	208	Løren
Oslo	209	Hasle
Oslo	301	Iladalen
Oslo	302	Sagene
Oslo	303	Bjølsen
Oslo	304	Sandake
Oslo	305	Torshov
Oslo	901	Veitvet
Oslo	902	Linderud
Oslo	904	Årvoll
Oslo	905	Refstad
Oslo	906	Ulven
Oslo	1001	Ammerud
Oslo	1002	Rødtvet
Oslo	1003	Nordtvet
Oslo	1004	Grorud
Oslo	1005	Romsås
Oslo	1101	Vestli
Oslo	1102	Fossum
Oslo	1103	Rommen
Oslo	1104	Haugenstua
Oslo	1105	Stovner
Oslo	1106	Høybråten
Oslo	1201	Furuset

Oslo	1202	Ellingsrud
Oslo	1203	Lindeberg
Oslo	1204	Trosterud
Oslo	1205	Hellerudtoppen
Oslo	1206	Tveita
Oslo	1207	Teisen
Oslo	1501	Holmlia
Oslo	1502	Holmlia
Oslo	1503	Prinsdal
Oslo	1504	Bjørnerud
Oslo	1505	Mortensrud
Oslo	1506	Bjørndal

Vedlegg 2: Oppsummering av skår på 16 levekårsvariabler og 6 andre relevante indikatorer for 88 analyseområder

Områder med levekårsutfordringer		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
		2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2019	2018	2019
		Andel alle barn under 18 år i lavinntekts-husholdninger	Andel barn (0-17 år) med tilknytning fra barnevernet	Trangbodde barnefamilier	Andel barnefamilier som leier bolig	Grunnskole-poeng	Andel personer i lavinntekts-husholdninger	Andel sosialhjelps mottakere	Andel med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer	Utenfor arbeid og utdanning, Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - menn uten innvandrerbakgrunn	Utenfor arbeid og utdanning, Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - menn med innvandrerbakgrunn fra hele verden.	Utenfor arbeid og utdanning, Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - kvinner uten innvandrerbakgrunn	Utenfor arbeid og utdanning, Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - kvinner med innvandrerbakgrunn fra hele verden.	Bostabilitet blant barnefamilier, andel barn 0-6 år som flytter ut	Bostabilitet for alle beboere (andel bofaste, bodd i samme område i minst 5 år, 2019)	Sysselsettingsandel blant innflytterne	Valgteleksele 2019, kvinner
Kommuner		19,7	4,2	15,1	16,5	41,06	14,8	2,0	15,9	16	28,7	19,7	35,9	5,3	84,5	:	59,9
Fredrikstad		10,9	3,5	20,8	14,7	:	9,84	1,8	9,0	9,7	18,1	10,8	24,3	9,3	76,7	:	62,2
Lørenskog		13,6	4,2	19,2	13,6	:	11,04	1,5	9,4	10,1	19,1	12,7	27,6	8,8	75,4	:	63,0
Skiensmo		12,9	4,6	14,4	15,8	:	11,15	1,6	9,9	10,3	17,1	14,7	27,8	8,3	79	:	59,3
Ullensaker		18,6	3,5	31,1	19,7	42,11	16,18	2,4	11,6	11,5	24,4	11,6	31,1	10,3	78,8	:	69,7
Oslo		20,2	3,9	21,1	21,5	41,98	15,42	2,1	13,4	12,9	25,6	15,4	33,6	8,8	78,2	:	62,9
Drammen		15,3	3,8	13,7	13,5	41,29	14,1	2,0	15,0	14,4	26,5	16,2	32	5,3	83,9	:	67,1
Kristiansand		10,8	3,3	11,7	12,4	41,74	9,87	1,9	10,2	10,7	20,4	13,3	27,8	6,9	82,6	:	65,4
Sandnes		11,8	3,2	15,3	14,6	42,33	11,75	2,1	10,1	11,8	24,6	13,3	29,6	7,8	79,5	:	68,2
Stavanger		12,6	3,5	20,7	15,1	42,44	12,36	1,9	11,1	12,7	24,5	13,4	26,6	6,5	83	:	70,4
Bergen		10,7	3,1	17,6	13,2	42,24	11,95	1,9	11,8	10,6	23,2	13	28,8	5,7	82,3	:	69,0
Trondheim		13,2	4,2	15,0	14,7	41,38	11,61	1,9	11,4	11,7	22,8	14,7	27,8	:	93,9	:	67,2
Hele landet																	

Kommune	Delbydel / delområde	Andel alle barn under 18 år i lavinntekts-husholdninger	Andel barn (0-17 år) med tilleg fra barnevernet	Trangbødde barnefamilier	Andel barnefamilier som leier bolig	Grunnskole-poeng	Andel personer i lavinntekts-husholdninger	Andel sosialhjelps mottakere	Andel med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer	Utenfor arbeid og utdanning. Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Mennt uten innvander-bakgrunn	Utenfor arbeid og utdanning. Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Mennt med innvander-bakgrunn fra hele verden.	Utenfor arbeid og utdanning. Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Mennt uten innvander-bakgrunn	Utenfor arbeid og utdanning. Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Mennt med innvander-bakgrunn fra hele verden.	Bostillt (Andel barnefamilier, andel barn 0-6 år som flytter ut	Bostillt for alle beboere (Andel barnefamilier, andel barn 0-6 år som flytter ut	Sysselsettingsandel blant innflytterne	Valgdeltakelse 2019, kvinner
	Grensene for kategorien med størst utfordringer med nest størst utfordringer	40 - 60,2	7 - 9,1	45 - 66,1	40 - 59,9	34 - 37,9	25 - 38,7	5 - 6,7	20 - 28,7	20 - 36,8	30 - 37	25 - 38	40 - 48,6	25 - 36,3	31,3 - 50,9	52,4 - 59,9	51,3 - 56,9
Oslo	Nedre Tøyen	60,2	6,2	66,1	59,9	38,5	32,8	6,7	27,2	11	37	12,1	44,1	35,2	35	71,7	68,9
Oslo	Fossum	52,6	7,8	53,4	46,1	36,1	38,7	6,3	28,7	36,8	30	38	48,6	27,7	56,5	54,9	53,0
Oslo	Grønland	51,7	6,9	59,2	52,0	35,0	31,2	6,1	21,0	13,4	32,4	13,9	43,5	29,8	37,5	70,6	61,1
Oslo	Vestli	46,6	6,2	40,1	32,8	39,3	31,1	4,0	23,3	23,6	23	28,6	42,7	23	61,8	53,9	55,6
Fredrikstad	Sentrum syd og vest	45,6	7,5	28,5	43,8	38,8	30,3	5,5	25,3	24,2	27,8	22,4	32,8	23,7	51,5	57,0	57,7
Kristiansand	Kvadraturen-Eg	44,0	6	41,3	54,3	36,8	28,5	4,6	22,9	20,9	31,4	18,5	36,5	26,3	50,9	55,8	63,8
Bergen	Solheim Nord	42,8	7,4	52,2	52,4	35,6	28,6	6,2	23,7	20,8	29,9	17,8	30,3	21,2	38,7	61,8	61,8
Oslo	Enerhaugen	42,5	4,8	58,1	46,8	36,6	27,1	5,0	19,7	10,8	32,1	11,7	42,5	28,4	40,6	74,6	69,1
Bergen	Slettebakken	42,0	7,1	44,6	40,8	40,2	24,8	4,2	21,7	13,6	29,6	12,2	32,5	18,9	50,5	71,5	69,5
Oslo	Blumenrud	40,5	4,9	52,5	27,4	37,3	22,7	3,8	23,5	17,1	26,4	19	41,1	18,2	56,6	58,0	56,6
Trondheim	Laden	39,4	7,7	48,0	51,0	37,1	22,8	5,6	19,6	14,9	27	14,9	28,9	22,5	38,4	70,8	64,3
Fredrikstad	Glemmen øst og nordøst	38,4	4	23,3	26,2	39,0	24,4	3,0	23,6	19,1	28,7	21,2	33	17,8	66,4	52,4	55,6
Trondheim	Miljøen	38,3	8,7	42,1	56,4	34,8	25,7	3,7	15,3	16	22	13,9	24,4	21,7	34,4	60,5	65,8
Oslo	Rommén	37,6	5,3	64,9	9,7	37,9	27,3	1,5	17,8	23,7	19,4	28	35,9	12,8	61,4	60,5	54,8
Drammen	Strømsø	35,7	4,4	35,7	39,8	38,8	22,1	3,3	16,9	13,6	23	15,6	28,2	19,1	50,1	66,8	60,4
Oslo	Velvet	35,7	7	46,9	22,3	37,1	26,0	3,4	18,1	14,5	20,4	14,5	32,9	26,4	52	68,4	57,6
Oslo	Sinsen	34,2	5,2	62,4	48,6	34,0	20,3	4,0	13,3	12,5	24,6	11	31	29,6	36,3	78,9	65,2
Oslo	Blindern	34,1	4,5	39,8	25,3	40,2	24,9	3,9	21,1	14,9	21,7	21,1	40,7	23,4	65,4	58,4	58,5
Oslo	Linderud	33,8	5,1	52,4	27,8	37,6	24,4	3,6	18,3	14,4	21,4	13,4	33,8	23,6	54,4	71,4	60,8
Bergen	Solheim Sør	33,8	6	40,9	41,9	36,9	24,1	5,3	19,7	16,2	23,4	14,6	24,8	28,5	38,5	64,0	59,9
Sandnes	Sentrum	33,4	4,6	31,6	39,7	39,5	24,7	5,2	18,9	21,5	29,1	18,1	32,2	20,1	50,6	58,3	57,5
Oslo	Holmlia Syd	32,9	6,7	42,3	18,1	39,2	24,0	2,8	19,1	22	24,9	18,2	37,7	15,3	63,1	59,5	62,8
Oslo	Haugensua	32,7	4,9	56,5	10,3	39,6	25,2	1,5	16,7	29,8	18,7	28,1	33,6	12,2	63,2	61,9	54,2
Fredrikstad	Sellebakk og Torp	32,7	5,1	23,3	21,0	38,4	22,4	2,7	23,7	18,5	28,9	25,8	33,6	11,7	65,7	56,8	51,3
Fredrikstad	Sentrum nord	32,5	5,3	21,4	26,9	40,4	22,8	3,7	20,4	16,5	34,7	18,3	37,8	20,2	60,8	53,7	59,9
Oslo	Furuset	31,4	5	54,4	15,6	39,0	23,6	2,5	20,3	12,5	23,2	25,3	40,9	15,9	62,7	60,3	55,5
Oslo	Grinertokka øst	31,3	4,5	48,2	36,3	40,5	20,3	2,7	12,0	13,4	22,6	16,7	31,4	10,5	65,8	82,9	68,1
Drammen	Danvik-Fjell	31,3	3,9	35,1	29,5	40,2	23,8	2,5	21,0	13,4	22,6	16,7	31,4	10,5	65,8	82,9	68,1
Oslo	Grinertokka vest	31,1	3	46,6	45,3	40,6	23,7	3,8	14,1	13,4	23,7	12,3	30,5	29,5	33,4	73,5	63,0
Kristiansand	Grin-Møllevaam Dalane	30,8	5,5	22,1	23,2	40,7	22,4	3,0	22,2	16,6	26,9	15,6	30	14,8	60,2	56,0	63,9
Oslo	Grottd	30,7	7,1	38,6	25,2	39,3	24,2	6,7	18,9	17,5	27,2	16,5	38,4	19,2	56,8	59,6	60,7
Kristiansand	Døleenga	30,4	5,1	45,5	41,1	39,7	21,4	5,8	16,4	14,6	29,8	12,5	37,4	36,3	35,1	76,6	67,1
Kristiansand	Sletteheia	30,3	6,2	23,9	15,6	38,1	22,6	3,3	23,4	18,4	22,6	23,1	27,5	8,2	66,8	52,7	57,4
Oslo	Trosterud	30,3	4,4	52,0	20,3	38,9	21,5	2,4	18,2	20,9	24,8	20,6	35,9	20	61,1	65,5	58,7
Oslo	Romsås	29,8	9,1	47,6	14,9	38,3	21,8	3,1	19,1	20,8	24,9	25	34,6	12,2	65,4	64,7	58,3
Oslo	Lundeborg	29,4	4	42,6	18,0	37,4	21,3	2,1	18,2	13,8	21,2	15,9	38,9	17,2	62,1	66,9	60,6
Bergen	Laksevåg	28,6	4,1	34,0	27,9	40,9	20,8	3,9	18,2	17,7	24,6	17	19,6	16,3	53,5	66,1	64,3
Oslo	Sagene	28,4	3,3	49,6	31,9	38,0	16,0	3,5	14,7	8	26,1	8,3	38,2	28,8	41,1	82,2	78,9
Oslo	Prinsdal	27,8	4,6	27,5	20,8	41,1	22,7	4,1	16,6	14,3	23,9	13,8	35	17,9	60,6	59,4	65,2
Oslo	Sofienberg	27,5	4,4	52,6	34,4	38,1	19,0	2,8	11,9	11,9	25,2	9,7	27,1	32,8	36,9	80,4	69,4
Oslo	Tveita	26,1	2,8	48,3	16,8	40,7	16,5	1,4	14,4	15,6	20,7	13,6	32,6	25,1	60,5	67,4	67,0
Skedsmo	Statsberg	25,8	5,2	30,0	24,9	41,9	17,8	2,6	13,5	13,3	16,8	16	29,3	4,8	61,6	63,6	56,0
Stavanger	Bergeland og Johannes	25,4	5,4	34,7	32,0	38,0	22,4	4,6	15,2	16,7	30,2	12,3	25,4	19,1	42	66,2	58,9
Drammen	Gulskogen-Sundhaugen	25,4	2,7	22,0	24,9	45,4	17,8	2,2	14,9	10,4	17,6	12,5	23,1	14,1	59,1	66,2	58,8

Kommune	Delbydel / delområde																	
		Andel alle barn under 18 år i lavinntekts-husholdninger	Andel barn (0-17 år) med tiltak fra barnevernet	Trangbodde barnefamilier	Andel barnefamilier som leier bolig	Grunnskole-pøeng	Andel personer i lavinntekts-husholdninger	Andel sosialhjelps mottakere	Andel med minst 50 prosent av samlet inntekt fra overføringer	Utenfor arbeid og utdanning - Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Men uten innvander-bakgrunn fra hele verden.	Utenfor arbeid og utdanning - Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Men uten innvander-bakgrunn	Utenfor arbeid og utdanning - Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Men uten innvander-bakgrunn	Utenfor arbeid og utdanning - Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Men uten innvander-bakgrunn fra hele verden.	Utenfor arbeid og utdanning - Andel 30-59 år utenfor arbeid og utdanning - Men uten innvander-bakgrunn	Bostabilitet blant barnefamilier, andel barn 0-6 år som flytter ut	Bostabilitet for alle bebodte (Andel) bostæder, bodd i samme barnefamilier, andel barn 0-6 år som flytter ut (2019)	Sysseleittings-andel blant innflytterne	Valgdelatelse 2019, kvinner
	Grensene for kategorien med støst utfordringer	40 - 60,2	7 - 9,1	45 - 66,1	40 - 59,9	34 - 37,9	25 - 38,7	5 - 6,7	20 - 28,7	20 - 36,8	30 - 37	25 - 38	40 - 48,6	25 - 36,3	31,3 - 50,9	52,4 - 59,9	57 - 59,9	
Drammen	Bagerens sentrum	24,6	8,7	20,9	37,4	40,6	18,1	3,0	13,5	13,6	26,6	13,6	26,2	17	56,5	63,7	70,8	
Oslo	Kampen	24,3	3,6	41,0	29,9	42,7	17,4	3,1	13,6	10,4	31,2	10,1	40,7	23,7	48,8	76,2	79,9	
Oslo	Ellingsrud	23,9	4,1	38,4	15,5	41,5	16,1	1,5	14,4	14	20,1	16	30,6	12,4	64,4	70,1	65,3	
Oslo	Valeenga	23,8	4,2	38,5	28,2	40,6	18,9	5,3	16,9	15,3	33,9	11,2	35,2	24	50,2	74,2	73,1	
Oslo	Nordtvet	22,9	5,9	46,3	11,4	41,4	16,1	2,4	14,7	11,9	18,5	15,3	28,8	16	56,8	72,2	64,3	
Oslo	Teisen	22,8	3,4	41,4	21,2	40,4	17,9	3,1	16,1	14,2	23,9	13,5	28,8	21,7	52,4	71,3	61,8	
Fredrikstad	Østtiden syd og nord	22,6	4,1	16,9	19,3	40,9	15,4	1,4	18,4	17,5	24	20,2	28,4	11,9	69,9	59,1	62,0	
Drammen	Nedre Assiden	21,6	4,1	20,3	19,4	41,2	15,4	2,2	15,9	14,8	22,8	16,3	25,9	11,7	62	61,6	64,0	
Oslo	Holmlia Nord	21,2	3,2	29,1	7,3	39,2	14,9	1,4	13,6	11,7	20,6	14,3	35,1	13,8	67,7	77,9	70,3	
Oslo	Rodeløkka	21,2	4,1	40,2	28,8	41,1	17,9	3,6	12,6	10,7	27,2	9,5	27	25,1	41,9	77,9	72,4	
Oslo	Refstad	21,0	4,5	37,0	27,2	41,4	22,0	4,4	14,4	11,7	28,6	9,8	32,1	19,3	51	72,4	62,8	
Fredrikstad	Hauge og Rekustad	20,8	3,1	18,4	13,6	42,8	13,8	1,6	17,2	13,9	28,6	18,6	28,6	8,6	72,5	61,4	53,8	
Fredrikstad	Glemmen mellom	20,7	3,2	17,0	20,3	41,5	17,1	2,7	15,8	16	23,6	13,5	29,1	13,4	65,2	56,8	62,5	
Oslo	Ammerud	20,5	6,4	43,5	11,8	39,7	17,6	2,8	14,7	17,4	24,5	19,3	28,4	17,7	62,5	66,0	65,2	
Drammen	Tanger-Åskollen	20,1	4,8	22,8	17,6	40,4	14,9	1,9	13,1	11,9	18,9	13,1	25,9	12	64,8	68,4	61,4	
Trondheim	Saustad og Romøslia	19,8	4,5	31,6	9,1	39,3	15,6	2,4	18,2	15,1	18,8	19,8	29,5	8,1	62,2	66,4	57,6	
Oslo	Bløyen	19,6	2,4	50,9	32,4	38,4	19,2	4,1	13,9	14,2	27,1	11,7	32	26,1	36,4	72,9	73,9	
Fredrikstad	Gressvik nordre	19,5	6,7	13,6	16,7	41,1	14,2	1,6	14,8	15,5	27,7	18,9	26,7	12,1	68,1	61,5	58,8	
Kristiansand	Tinnheia og Hellemyr-Fjellro	19,0	3,8	13,9	13,1	41,9	14,2	2,2	17,4	12,7	20,4	14,3	23	12,2	68,9	:	65,0	
Bergen	Mørnerud	19,0	3	19,1	10,3	40,7	15,1	2,2	10,7	7,5	19,3	12,5	31,4	18,6	67,1	65,6	70,8	
Oslo	Vågen	18,9	5,2	41,8	31,2	37,6	22,4	4,3	14,2	13,4	23,3	11,8	19	22,6	43,2	69,0	70,1	
Lørenskog	Skårer	18,5	5,7	33,4	20,5	41,6	13,8	2,8	13,2	13,8	16,7	14,6	22,1	8,9	65,8	68,2	56,9	
Oslo	Sandaker	18,2	4,2	40,7	29,1	41,3	13,1	3,2	11,5	9	25	9,7	28,9	26,2	43,7	80,8	70,6	
Oslo	Kvernbyen	18,1	3,7	34,8	19,8	41,5	15,1	2,8	11,7	11,7	22,2	10,1	26,3	28,4	44,4	78,4	69,5	
Stavanger	Kvernvik	17,7	4,1	16,2	12,3	41,2	13,0	2,5	14,3	12	21,1	16,1	27,2	4,3	72,7	60,5	62,8	
Oslo	Rødvet	17,6	6	31,3	12,4	37,9	16,0	1,9	13,7	13,4	19,2	14,9	24,2	23,5	61,6	71,4	64,0	
Oslo	Stovner	17,5	3,8	16,9	8,8	39,0	13,8	1,9	10,6	11,9	16,7	12,7	29,3	20,2	64,7	66,8	67,3	
Drammen	Øvre Assiden	17,4	4	20,2	12,7	41,3	12,9	2,0	13,7	13,2	18,8	15,1	26,1	14,9	67,9	66,7	67,0	
Bergen	Ytre Arna	17,3	5,4	20,3	17,2	41,2	15,3	3,1	15,7	19,3	21,6	14,3	24,3	12	67,1	55,5	60,7	
Trondheim	Kattem og Heimdal	17,3	4,3	15,9	12,9	40,8	12,9	2,4	15,9	13,6	19,4	18,4	27,2	8,8	65,3	60,6	62,3	
Sleddsmo	Retten	16,8	3,7	21,2	16,6	41,6	14,0	2,1	11,2	9,4	15,8	11,6	19,4	14,1	58,1	71,0	57,2	
Bergen	Loddefjord og Olsvik	16,5	5,2	33,9	7,9	40,6	12,3	1,2	15,5	18,5	16,9	20,3	20,8	7,1	64,5	72,5	62,2	
Drammen	Øvre-Lunderlia og litt Assider	16,3	4,4	19,5	23,6	42,2	13,9	2,5	12,3	11,8	26	13,1	29,3	10,5	62,4	67,4	64,3	
Kristiansand	Milde Vågsbygd	16,1	3,9	13,5	12,7	40,8	13,6	1,9	15,7	13,9	22,4	15,8	25,6	17,6	72,4	59,0	70,3	
Sandnes	Haug/Vane/Granstad	15,7	4,7	14,8	15,8	40,7	12,1	1,9	11,9	11,1	19,2	16,1	13,4	13,1	69,7	61,7	67,0	
Sleddsmo	Hvam	14,5	4,7	22,5	7,2	40,5	11,0	1,5	11,3	11,4	15,8	11,7	24,6	6,5	67,9	71,2	61,1	
Sandnes	Lura	14,4	2,3	13,7	16,4	40,6	12,1	2,2	10,8	10,5	20,2	11,6	28,3	10,2	66,3	63,8	63,2	
Bergen	Røsten i Stokke/Lura/Trones	13,8	3,6	13,7	10,4	42,8	12,4	2,2	13,7	13,7	17,9	11,2	22,2	13,2	66	:	67,5	
Bergen	Nyborg og Mjølkeåren	13,4	3,7	18,2	13,2	41,2	11,2	1,6	11,8	13,4	21,5	13,9	19,7	10,4	68,1	66,5	68,8	
Bergen	Gravdal	13,3	4,5	23,8	14,6	41,8	11,1	1,7	9,7	12,3	18,4	13,4	18,1	10,4	65,7	71,1	67,8	
Trondheim	Flatsen	11,3	2,9	12,8	8,4	41,0	8,0	1,3	10,8	7,6	18,5	12,4	19,4	7,8	68,9	69,2	69,4	
Kristiansand	Tveit	9,3	3,8	9,5	9,7	39,9	10,3	1,3	12,3	12,9	23,4	12,4	18,5	3,6	74,1	62,8	64,7	
Ullensaker	Mogreina	8,2	4,9	15,0	7,2	38,8	9,7	1,0	9,5	9,1	15,7	14,6	22,5	3,1	65,9	66,5	56,5	

Områder med levekårsutfordringer							
		Andre relevante indikatorer (ikke inkludert som levekårsindikatorer)					
		2019	2019	2019	2018	2018	2018
Kommuner		Andel med innvandrerbakgrunn*. Alle aldersgrupper.	Andel barn 0-17 med innvandrerbakgrunn fra hele verden av totalt antall barn	Kort botid i Norge. Innvandrere fra hele verden. Andel.	Andel tilflyttere med innvandrerbakgrunn fra hele verden	Boligpris pr kvm	Median inntekt for innflyttere
Fredrikstad		12,5	23,5	2,5	:	30546	:
Lørenskog		21,7	29,4	5	:	48097	:
Skedsmo		20,6	30,3	4,8	:	46817	:
Ullensaker		15,9	26,9	5,7	:	39548	:
Oslo		23,1	34,4	7,1	:	69532	:
Drammen		21,2	33,3	4,6	:	40058	:
Kristiansand		12,9	19,8	3,4	:	30678	:
Sandnes		12,2	22,6	4,6	:	31292	:
Stavanger		13,5	22,5	5,9	:	37410	:
Bergen		10,1	18,0	5,2	:	42084	:
Trondheim		9,7	15,6	5,9	:	44210	:
Hele landet		10,5	19,0	4,4	:	40563	:

* Innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenfor EU/EØS.

Kommune	Delbydel / delområde	Andel med innvandrerbakgrunn*. Alle aldersgrupper.	Andel barn 0-17 med innvandrerbakgrunn fra hele verden av totalt antall barn	Kort botid i Norge. Innvandrere fra hele verden. Andel.	Andel tilflyttere med innvandrerbakgrunn fra hele verden	Boligpris pr kvm	Median inntekt for innflyttere		
* Innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenfor EU/EØS.									
Oslo	Nedre Tøyen	39,7	74,3	7,8	50,3	74 062	328614		
Oslo	Fossum	63,2	81,6	8,6	82,6	41 885	278812		
Oslo	Grønland	42,5	71,1	11,8	57,1	73 516	275552		
Oslo	Vestli	57,1	76,3	6,7	80,4	37 847	266098		
Fredrikstad	Sentrum syd og vest	19,9	44,5	6,1	36,3	40 257	258168		
Kristiansand	Kvadraturen-Eg	20	50,7	6,1	33,8	44 321	201494		
Bergen	Solheim Nord	23,3	60,5	10,4	29	62 741	236095		
Oslo	Enerhaugen	35,6	60,8	7,5	53,1	72 798	329085		
Bergen	Slettebakken	22,6	49,5	4,8	28,4	46 081	313840		
Oslo	Bjørnerud	59,3	66,7	7,7	76,5	42 330	297381		
Trondheim	Lademoen	14,4	40,2	6,4	25,9	54 692	275820		
Fredrikstad	Glemmen øst og nordøst	25,7	47,0	2,7	44,2	26 908	306775		
Trondheim	Midtbyen	11,3	40,0	9,4	27,5	57 352	223967		
Oslo	Rommen	66,6	79,5	4,8	79,7	40 566	295799		
Drammen	Strømsø	27,8	52,6	6,3	48,7	48 541	304079		
Oslo	Veitvet	54,3	68,9	8,9	73,4	46 862	334209		
Oslo	Sinsen	24	55,4	9,5	45,1	73 470	353123		
Oslo	Bjørndal	57,8	63,8	8,2	65,7	38 729	295812		
Oslo	Linderud	47	68,1	7,4	68,1	55 930	331653		
Bergen	Solheim Sør	19,4	51,1	9,8	42,1	51 491	245209		
Sandnes	Sentrum	21,8	56,1	6,3	37,5	39 067	293888		
Oslo	Holmlia Syd	46,5	60,0	5,3	63,5	43 145	313767		
Oslo	Haugenstua	65,9	81,9	4	79,1	51 255	297784		
Fredrikstad	Sellebakk og Torp	22,4	40,8	2,8	39,2	26 943	287614		
Fredrikstad	Sentrum nord	20,3	41,6	3,9	39,8	34 036	289426		
Oslo	Furuset	62,8	74,5	6,5	74,7	41 431	297875		
Oslo	Grünerløkka øst	17,1	41,1	8,1	33,2	81 541	305790		
Drammen	Danvik-Fjell	41,9	53,1	5	56,2	31 307	310702		
Oslo	Grünerløkka vest	26	47,9	13,1	40,4	82 025	284423		
Kristiansand	Grim-Møllevann-Dalane	20,8	34,0	3,8	33,6	26 435	243130		
Oslo	Grorud	46,4	61,6	8,8	74,8	51 575	293343		
Oslo	Dælenenga	20,9	50,0	10,2	42,2	77 992	319634		
Kristiansand	Slettheia	35,2	53,1	3,9	38,9	22 834	274015		
Oslo	Trosterud	53,7	71,5	5,9	71,9	48 895	326874		
Oslo	Romsås	47,1	67,2	3,5	66,7	40 934	298121		
Oslo	Lindeberg	52,2	63,2	5	70,9	46 635	332511		
Bergen	Laksevåg	18,3	38,6	8,2	38,7	35 566	280120		
Oslo	Sagene	16,4	37,2	4,1	25,4	79 781	415932		
Oslo	Prinsdal	37,6	45,7	8,8	67,4	40 084	282300		
Oslo	Sofienberg	20,2	44,7	8,4	37,8	75 176	331861		
Oslo	Tveita	35	61,7	4,3	60,7	55 362	358648		
Skedsmo	Stalsberg	31,6	47,5	6,6	59,4	48 444	333156		
Stavanger	Bergjeland og Johannes	20,4	40,5	10,5	38,3	44 481	280499		
Drammen	Gulskogen-Sundhaugen	26	40,6	6,3	49,9	37 384	330570		

Kommune	Delbydel / delområde	Andel med innvandrerbakgrunn*. Alle aldersgrupper.	Andel barn 0-17 med innvandrerbakgrunn fra hele verden av totalt antall barn	Kort botid i Norge. Innvandrere fra hele verden. Andel.	Andel tilflyttere med innvandrerbakgrunn fra hele verden	Boligpris pr kvm	Median inntekt for innflyttere		
* Innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenfor EU/EØS.									
Drammen	Bragernes sentrum	14,6	32,8	4,8	35,7	50 640	335494		
Oslo	Kampen	15,1	27,9	5,1	35,7	77 164	375086		
Oslo	Ellingsrud	38,1	52,6	3,6	60,6	44 361	382645		
Oslo	Vålerenga	20,8	28,3	6,3	41,6	74 774	362066		
Oslo	Nordtvet	37	58,3	4,5	65,4	49 143	380801		
Oslo	Teisen	37,6	52,7	6,9	57,3	55 777	345224		
Fredrikstad	Østsidan syd og nord	10,8	22,4	1,6	20,3	32 577	341836		
Drammen	Nedre Åssiden	23,7	41,2	3,8	32,8	38 286	357727		
Oslo	Holmlia Nord	30,6	37,7	2,6	49,2	39 335	396760		
Oslo	Rodeløkka	19,4	32,6	7,3	36,4	78 011	336733		
Oslo	Refstad	34,5	43,9	14,1	61,8	67 676	351063		
Fredrikstad	Hauge og Rekustad	17,5	33,3	2,3	37,6	28 244	293373		
Fredrikstad	Glemmen mellom	16,4	26,7	3	37,6	29 525	322557		
Oslo	Ammerud	41,5	54,1	5,2	68	56 047	331282		
Drammen	Tangen-Åskollen	20	34,9	5,6	46,2	35 422	32079		
Trondheim	Saupstad og Romølslia	29,4	45,3	3,5	31,7	29 835	338968		
Oslo	Bjølsen	16,7	27,1	8	31,6	85 758	293321		
Fredrikstad	Gressvik nordre	10,3	22,0	1,7	20,6	29 357	308354		
Kristiansand	Tinnheia og Hellemyr-Fjellro	20,2	28,2	3	33,9	22 244	301718		
Oslo	Mortensrud	34,2	41,4	7,2	59	43 471	320208		
Bergen	Vågen	12,6	18,4	9,9	23,5	39 488	236823		
Lørenskog	Skårer	29,9	46,6	4,7	40,3	51 959	380667		
Oslo	Sandaker	18,6	32,7	4,7	33,9	78 442	406854		
Oslo	Kvæernerbyen	19,2	29,0	7,1	39,5	74 929	379337		
Stavanger	Kvernevik	20	32,5	2,3	30,2	26 307	309061		
Oslo	Rødttvet	39,6	55,1	5,9	67,6	50 493	334005		
Oslo	Stovner	35,5	49,3	5,7	67,3	41 014	341155		
Drammen	Øvre Åssiden	18,3	33,0	3,1	34,3	41 027	365055		
Bergen	Ytre Arna	11,6	35,0	6,5	43,4	43 343	284355		
Trondheim	Kattem og Heimdal	15,4	24,7	3,6	29,4	31 661	332056		
Skedsmo	Retten	31,6	42,2	7,6	49,6	45 694	348118		
Ullensaker	Sand	20,4	35,4	7,5	39,8	33 936	340571		
Bergen	Loddefjord og Olsvik	17,4	30,9	1,4	22,1	21 744	350617		
Drammen	Øren-Underlia og litt Åssiden	17	29,0	4,4	38,6	38 635	361898		
Kristiansand	Midtre Vågsbygd	15	25,3	2,8	26,5	24 773	309410		
Sandnes	Hana/Vatne/Gramstad	13,4	30,2	4,8	36	28 946	317145		
Skedsmo	Hvam	32	41,6	2,1	39,2	38 225	397175		
Sandnes	Lura	22,9	39,2	7,7	43,1	29 138	331296		
Sandnes	Resten i Stokke/Lura/Trones	16,6	31,4	4,1	48,6	29 807	313074		
Bergen	Nyborg og Mjølderåen	10,2	18,7	2,1	25,4	36 553	361681		
Bergen	Gravdal	11,2	22,6	4,5	32,1	31 920	352184		
Trondheim	Flatåsen	10	18,1	1,9	14,9	30 533	369853		
Kristiansand	Tveit	5,7	10,8	2,8	20,8	22 857	327108		
Ullensaker	Mogreina	13	28,3	7,8	42,4	28 841	386923		